

Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича

МАТЕРІАЛИ

студентської наукової конференції Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНИХ МОВ

12-24 квітня 2022 року

Чернівці

Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича

2022

*Друкується за ухвалою Вченої ради
Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича*

Матеріали студентської наукової конференції Чернівецького національного університету (12–14 квітня 2022 року). Факультет іноземних мов. – Чернівці: Чернівецьк. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. – 309 с.

До збірника увійшли матеріали студентів факультету іноземних мов, підготовлені до щорічної студентської наукової конференції університету.

Молоді автори роблять спробу знайти підхід до висвітлення й обґрунтування певних наукових питань, подати своє бачення проблем.

© Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича, 2022

Анастасія Антків
Науковий керівник – асист. Куковська В.І.

Формування англомовної граматичної компетентності учнів середньої школи в умовах інклюзії

Ідея інклюзії випливає з визнання людського різноманіття та цінності відмінностей між людьми. Вона усуває будь-яку дискримінацію та втілює одну з головних характеристик демократичного суспільства: усі діти є цінними членами суспільства та користуються рівними правами на освіту, незважаючи на їх психофізичний розвиток. Нещодавно в Україні розпочалася реформа освіти, яка включила розбудову та розвиток інклюзивного навчання. Важливо, що кожна дитина, незалежно від її особливостей, може реалізувати своє право і на вивчення іноземної мови. Тому **мета** нашого дослідження полягає у вивченні доцільності формування граматичної компетентності учнів середньої школи в умовах інклюзії.

У сучасній парадигмі досліджень граматична компетентність визначається як здатність людини до коректного граматичного оформлення своїх усних і писемних висловлювань та розуміння граматичного оформлення мовлення інших. У праці Н. Гальської знаходимо, що «граматична компетентність забезпечує системне знання лексичного, морфологічного, синтаксичного, фонетичного та орфографічного аспектів мови для побудови осмислених і зв'язних висловлювань; володіння граматичними поняттями, а також засобами вираження граматичних категорій; навички і вміння адекватно використовувати граматичні явища у мовленнєвій діяльності в різноманітних ситуаціях спілкування для виконання мовленнєво-розумових проблемних завдань» [1].

Рівень сформованості граматичної компетентності визначає успішність оволодіння іншомовним спілкуванням, адже грамати́ка дозволяє зрозуміти логічні процеси нашого мислення та спосіб виразити думку на іноземною мовою.

Л. Солдатова наголошує, що інклюзія – це «процес, що передбачає сукупність регулюючих заходів та самоорганізації сус-

пільства, спрямований на підвищення ступеня активної участі в житті суспільства індивідів або груп із всіма особливостями їхніх демографічних, економічних, політичних і культурно духовних характеристик» [3].

Для ефективного формування в учнів інклюзивної групи граматичної компетентності важливо підібрати правильну методику, яка б відповідала всім вимогам та стандартам і водночас зацікавила дітей та привила бажання вивчати ту чи іншу граматичну конструкцію, а в подальшому уможливила її застосування в мовленні.

Проблеми засвоєння дітьми в умовах інклюзії граматичних конструкцій полягають у: механічному заучуванні граматичних правил, фрагментарному вивченню правила, заміні складного правила простішим на основі випадкових ознак, швидкому забуванні правил, невмінні застосовувати отримані знання на практиці тощо [2, с.88].

Отже, особливості сприйняття матеріалу учнями інклюзивного класу визначають способи подання та опрацювання граматичного матеріалу, а також шляхи його успішного засвоєння та використання у мовленнєвих ситуаціях. Тому основне завдання вчителя, насамперед, полягає у враховуванні всіх психологічних особливостей та змін у свідомості школярів інклюзивної групи задля оптимізації процесу викладання англійської мови (в тому числі граматики). Учителю необхідно розуміти не тільки психологічну сутність таких учнів, а й витоки цього стану, що надалі дасть змогу всіляко підтримувати й активізувати їхню зацікавленість в успішному вивченні англійської мови.

Список літератури

1. Гальскова Н. Д. Сучасна методика навчання іноземних мов : Посobie для учителя. Москва: АРКТИ, 2003. 192 с.
2. Прядко Л. О., Фурман О. О. Дидактичні основи навчання дітей з порушеннями інтелектуального розвитку. Суми РВВ СОІППО, 2015. 114 с.
3. Стрельнікова О. О., Єсіна Н. О. Поняття та сутність соціальної інклюзії у соціальній роботі. *Сучасне суспільство*. 2019. №. 1. С. 233–241.

Поняття «різнорівнева група» й особливості навчання англійської мови в ній

Групова навчальна діяльність є формою організації навчання в малих групах учнів, об'єднаних загальною навчальною метою під керівництвом учителя і в співпраці з учнями. Вчитель керує роботою кожного учня опосередковано, через завдання, які він пропонує групі, та які регулюють діяльність учнів. Поняття «різнорівнева група» визначається як «група, у якій навчаються учні з різним рівнем знань та потребами у навчанні» [2].

Завдання вчителя полягає у «створенні сприятливого середовища для навчання, де учні самі матимуть бажання брати участь у ньому і не боятимуться зробити помилку» [4, с.42].

Учнів з різним рівнем знань та потребами у навчанні необхідно об'єднувати в групи, а при плануванні заняття у різнорівневій групі вчитель іноземної мови повинен враховувати як рівні знань іноземної мови учнів, так і психологічні особливості учнів та їхні потреби, створюючи невимушену та дружню атмосферу у групі.

Поширені два способи організації навчання іноземної мови у різнорівневих групах: «1) поділ учнів на рівневі підгрупи та підбір рівневих завдань; 2) робота за планом та матеріалами з фокусом на середній рівень знань учнів з іноземної мови» [3].

Вчителю необхідно добирати матеріал відповідного рівня для ефективного навчання англійської мови в різнорівневій групі старшокласників. Для початку важливо скласти список навчальних тем, які потрібно вивчити з учнями, та вказати у ньому різні види діяльності, що полегшують вивчення матеріалу. Крім того, цей план потрібно відкоригувати, щоб забезпечити можливість вивчення матеріалу різного рівня складності. Далі необхідно вирішити, учні якого мовного рівня найкраще підходять для виконання тих чи інших форм роботи.

Важливо, щоб всі учні під час роботи на уроці відчували себе комфортно: сильні учні не втрачали мотивацію, а слабкі учні не повинні опинитися в ситуації, що ще більше знизить їхню самооцінку і ще раз переконає в нібито неспроможності оволодіння іноземною мовою. Вчитель повинен надавати учням змогу почати ознайомлення з певною навчальною темою відповідно до ступеня їхньої підготовленості.

Не менш важливу роль також відіграє розташування парт і стільців у класі. «Щоб створити сприятливе середовище для скооперованого навчання, парти варто поставити групами. Учні повинні мати умови для того, щоб достатньо вільно рухатися в класі, об'єднуватися у групи [1, с. 11-18].

Щодо матеріалу для ефективного навчання в різнорівневих групах, то матеріал має бути різноманітний, з допоміжними джерелами інформації та технічними засобами навчання.

Подальше дослідження навчання в різнорівневих групах буде зосередження на вивченні англійської мови в групах старшокласників з різним рівнем володіння іноземною мовою.

Список літератури

1. Гуревич Р.С. Інформаційні технології навчання: інноваційний підхід навчальний посібник. Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2012. 348 с.
2. Нікітюк Л. Методи організації навчання іноземної мови у різнорівневих групах немовних спеціальностей. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна». Випуск 60. с. 45-46. URL <https://lingvj.oa.edu.ua/articles/2016/n60/19.pdf>
3. Budden J. Adapting materials for mixed-ability classes. British Council. Teaching Tips. URL <http://www.teachingenglish.org.uk/language-assistant/teaching-tips/adapting-materials-mixed-ability-classes>
4. Hordienko N. M., Lomakina L. V. Teaching EFL to Mixed-Ability Classes: Strategies, Challenges, Solutions. Advanced Education. National Technical University of Ukraine “Kyiv Polytechnic Institute”. Kyiv, 2015. 3-d Edition. P. 39-43.

Лексичні особливості перекладу графіко-візуального тексту

Графіко-візуальний текст тлумачиться як мультимодальний текст, який зазвичай представлений коміксом. Комікс як мультимодальний текст традиційно репрезентований послідовністю малюнків (зрідка фото) та короткими текстами, які створюють зв'язну розповідь. Водночас самі тексти мають специфічну форму «мовної бульки» («мовної хмарки», виноски; англ. *speech balloon*), яка передає мову або думку персонажа, заголовків чи титрів. Основними характеристиками коміксу як графіко-візуального тексту можна вважати його лінійність викладу, концентрацію не на всіх деталях розповіді, а виключно на ключових ситуаціях, повну відсутність другорядного, зайвого. Матеріалом проведеного дослідження слугували англomовні комікси та їх переклад [2], де нашою метою є окреслення лексичних особливостей перекладу англomовного коміксу українською мовою. Тут і надалі використовуємо тільки графічний складник коміксу, оскільки обсяг тез не дозволяє надати його візуальну частину. В результаті проведеного дослідження встановлено, що перекладачі коміксів вдаються до певних лексичних трансформацій для адекватної передачі змісту висловлення, з одного боку, та відповідності до графічно-візуального образу – з іншого. Серед таких засобів відзначимо контекстуальну конкретизацію, часто оформлену чинниками конкретного контексту, здебільшого стилістичними міркуваннями, як, наприклад, спробою уникнути повторень, досягти більшої наочності чи образності:

I should just confirm this with her one final time when I hand over the shift [2].

Потрібно буде ще раз все уточнити, коли передаватиму розклад змін.

Часто зустрічається такий прийом, який використовує перекладач, як смисловий (або логічний) розвиток поняття, що

передбачає відхід від безпосередньої словникової відповідності перекладеному слову чи словосполученню[1]:

–*Let's continue this by e-mail.*[2]

–*Я тобі напишу*

–*You betcha* [2]

–*Звичайно*

У вищенаведеному прикладі спостерігаємо крім всього іншого, ще й реалізацію закону мовної економії, що вкрай важливо для графіко-візуального тексту.

Поширеним прийомом при перекладі коміксів є генералізація значення мовної одиниці текста-джерела у тих випадках, коли міра інформаційної упорядкованості цієї одиниці вище міри впорядкованості відповідної їй за змістом одиниці у тексті-перекладу і полягає, таким чином, у заміні окремого поняття загальним, видового поняття – родовим [1]:

–*So it's a birthday present?*[2]

–*Так це подарунок?*

–*It's the kid's birthday next Wednesday, so...*[2]

–*У нього день народження наступної середи, тому...*

Як видно із наведеного вище прикладу, перекладач вдається до узагальнення понять, які конституують висловлення, навіть певних опущень (пор. "birthday present"– «подарунок»), що жодним чином не впливає на адекватну передачу змісту висловлення.

Звичайно, переклад коміксів у плані використання лексичних трансформацій не обмежується тільки прийомами, які ми коротко намагались тут висвітлити. Перспективою подальших досліджень можна вважати розкриття повного спектра засобів та прийомів, якими послуговується перекладач для передачі не тільки лексичних, але й граматичних та стилістично-прагматичних особливостей графіко-візуального тексту.

Список літератури

1. Рецкер Я.И. Теория перевода и переводческая практика. Москва Международные отношения,1974.216 с.
2. <https://readcomiconline.li/Comic/Batman-Beyond-2016>.

Наталія Бабюк

Науковий керівник – доц. Суродейкіна Т.В.

Особливості підходу PPP у плануванні уроку

У даній роботі ми розглянемо загальні положення про етапи PPP уроку та їх особливості.

PPP – це модель, створена для презентації нового матеріалу для вивчення іноземної мови [1]. Кожна “Р” відповідає певному етапу: презентація, практика, продукування (*presentation, practice, production*). Вважається, що вперше згадано про неї було в середині 1960-х років, активне обговорення та критика припадають на 1990-ті роки. На протигагу критиці, з’являються й альтернативні варіанти, такі як ESA. Головною відмінністю є те, що в другому методі послідовність етапів корегується вчителем, тоді, як у PPP послідовність стала.

Хоча цей метод часто зазнає критики, його все ж таки широко застосовують для вивчення іноземних мов, адже він допомагає розбити мову на блоки, які буде легко запам’ятати та відтворити.

Перед тим як почати урок за допомогою PPP планування, вчитель використовує “*warmer*” (мовну розминку) — види діяльності, що допомагають викликати інтерес у учнів до теми уроку та активізувати попередні знання [1]. Найчастіше використовується картинки та цитати. Наприклад, якщо тема уроку є “Подорож” можна підібрати такі картинки, як потяг, валіза, місто тощо, та попросити учнів їх описати та спробувати здогадатись, про що буде йти мова.

Першим етапом є презентація нової лексики або граматики. Буває вона двох видів: дедуктивна та індуктивна. Перша характеризується тим, що дозволяє учням самостійно сформулювати правило на основі заданого контексту або прикладів, на протигагу індуктивному підходу, у якому вчитель повністю пояснює правило від А до Я, що робить цей метод більш сфокусований на вчителіві [1].

Для презентації потрібно обирати тільки ту лексику або граматику, яка буде використовуватись протягом усього уроку. Слід залучати не більше ніж 20 нових мовних одиниць.

Під час наступного етапу – практики, учні відпрацьовують вивчене правило за допомогою різноманітних вправ, таких як «заповни пропуски», перетворення речення, анкетування, поставити речення в правильному порядку, з'єднати картинку з реченням чи першу частину речення з другою і тому подібне [2]. На відміну від TBL (*task-based learning* – підхід, в якому вчитель не підбирає заздалегідь, що буде вивчатись), урок будується навколо центрального завдання, тоді як у PPP практика контролювана.

Майже завершальним етапом є стадія продукування, коли учні активують критичне мислення та вивчені зразки для виконання відповідних вправ, що підходять для останнього етапу. Сюди відносять інформаційні пропуски, рольові ігри, інтерв'ю, знайди того хто, розв'язання проблем та настільні ігри [2]. На цій стадії контроль вчителя мінімалізується, він, радше, спостерігає за успішністю чи неуспішністю проробленої роботи та надає свою оцінку.

Якщо в кінці уроку залишається трішки вільного часу, можна також звернутись до “*cooler activities*” (завершальні вправи), щоб плавно перейти до кінця уроку та ще раз повторити вивчене. Прикладом таких вправ є «правда чи брехня», асоціації зі словом, вгадай слово (ставлячи питання «так» чи «ні») тощо [3].

Отже, незважаючи на критику, PPP є дуже популярним підходом для планування уроку. Він складається з трьох етапів презентація (індуктивна чи дедуктивна), практика, продукування. Щоб плавніше перейти до етапів, можна застосовувати *warmer* (мовну розминку) на початку уроку та *cooler* (завершальні вправи) в його кінці.

Список літератури

1. Mark Chapman. Planning a grammar lesson. URL <https://www.teachingenglish.org.uk/article/planning-a-grammar-lesson> (дата звернення 7.02.2022).
2. Warmers, Fillers and Coolers. URL <https://www.linkedin.com/pulse/warmers-fillers-coolers-mark-chapman> (дата звернення 7.02.2022).
3. PPP Framework: Presentation, Practice and Production. URL <https://www.teachingenglish.org.uk/article/planning-a-grammar-lesson> (дата звернення 6.02.2022).

Богдана Басараба

Науковий керівник – доц. Бешлей О.В.

Формування навичок аудіювання учнів старшої школи за допомогою онлайн-платформи

“BBC Learning English”

Умови сьогодення, а саме пандемія COVID-19 та численні локдауни надзвичайно швидко вивели навчання на новий цифровий рівень, який щодня стає дедалі популярнішим. Як зазначає незалежний аналітичний центр Cedos, - 86% українських викладачів та вчителів не мали суттєвого досвіду користування інструментами онлайн-освіти. Сьогодні ж, за даними опитувань керівників закладів середньої освіти, у майже 97% використовується технологія дистанційного навчання [1].

Важливим аспектом у вивченні другої мови є безпосередньо аудіювання. «Аудіювання (лат. audio — чую, слухаю) — внутрішній (за формою), реактивний (за роллю), рецептивний вид мовленнєвої діяльності, який належить до усного мовлення, ґрунтується на механізмах сприймання та розуміння мовлення на слух» [2, с. 130].

О. Зеленська у своїй статті зазначає, що слухання є найважливішою частиною спілкування, оскільки воно має вирішальне значення для забезпечення змістовної відповіді, допомагає учню засвоїти та виробити гарну вимову, правильний наголос, збагатити лексику. Іноді, розуміння повідомлення може ґрунтуватися виключно на тональності голосу, висоті та акценті, а це можливо лише тоді, коли ми слухаємо [3, с. 167].

Розглядаючи особливості навчання учнів старшої школи, варто зазначити, що цей процес характеризується встановленням міжпредметних зв'язків та систематизацією знань. Пізнавальна діяльність старшокласників тяжіє до експериментів, оригінальності, нового та цікавого. Вони із захопленням аналізують, вступають в дискусії та суперечки, предметом яких є моральні проблеми, етика, сутність людства та світовий прогрес [4].

Враховуючи ступінь цифрового рівня освіти, особливостей та потреби учнів старшої школи, відділ Всесвітньої служби ВВС -

BBC Learning English, який присвячений навчанню англійської мови, стане невід'ємним супутником у поліпшенні навичок аудіювання. Сайт BBC Learning English містить у собі окремі розділи присвячені вимові, що допоможе учням не лише краще розрізняти різні звуки, але й тренувати власний мовний апарат. Окрім того, на сайті є безліч розділів, таких як: “Learn English through the News”, “English for everyday situations”, “Podcasts” тощо. Вони містять в собі шестихвилинні або ж короткі однихвилинні відео, які дають можливість учням тримати фокус, запам'ятовувати головне та бути зацікавленими. Важливо зазначити, що інформація на BBC Learning English завжди актуальна та різноманітна, і саме це дає можливість підлаштовувати її під шкільну програму, та використовувати як доповнення до шкільних підручників.

Отже, онлайн-платформи в умовах сьогоденнішніх реалій стають невід'ємною частиною навчання. Зокрема, платформа BBC Learning English, яка містить в собі змістовну та найновішу інформацію, допоможе учням поліпшити навички аудіювання й легко поєднуватиметься з будь-яким іншим матеріалом.

Список літератури

1. Освіта в умовах пандемії у 2020/2021 році: аналіз проблем і наслідків. URL <https://cedos.org.ua/researches/osvita-v-umovah-pandemiyi-analiz-problem-i-naslidkiv/>,
2. Л. С. Панова, І. Ф. Андрійко, С. В. Тезікова. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах. Київ, 2010. С. 130.
3. Зеленська О. П. Значення аудіювання в навчанні іноземної мови здобувачів вищої освіти в немовній магістратурі та аспірантів. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. Випуск 60. 2018. С. 167.
4. Характеристики віку та вікових криз та способи взаємодії з дітьми URL <http://gymnasium152.edu.kh.ua/Files/downloads/Характеристики%20віку%20та%20вікових%20криз%20та%20способи%20взаємодії%20з%20дітьми.pdf>.

Юлія Басняк

Науковий керівник – доц. Мусурівська О.В.

Теоретичні засади реалізації діяльнісного підходу

Україна продовжує робити кроки у напрямку реформування та вдосконалення всіх напрямків суспільного життя, зокрема й освіти. Відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти, учень середніх класів повинен вміти спілкуватися іноземною мовою в усній та письмових формах віднаходити, опрацьовувати та критично оцінювати інформацію з різних джерел, щоб потім практично використовувати її в усній і письмовій формі у різних особистісних і соціальних контекстах [2, с. 2–3]. З огляду на це, перед учителями іноземних мов постає проблема пошуку нових підходів до навчання іноземної мови.

Дієвим, на нашу думку, буде діяльнісний. Його суть полягає в тому, що основним компонентом при плануванні уроку з іноземної мови є завдання, за якого мова виступає засобом досягнення комунікативної мети, а не кінцевою метою [4, XIX, с. 223].

Завдання можуть бути спрямованими та неспрямованими, мовними (input providing) та комунікативно-стимулюючими (output promoting). Неспрямовані – сприяють використанню іноземної мови в комунікації загалом, а спрямовані – передбачають використання конкретних мовних та мовленнєвих засобів (лексичних одиниць, граматичних структур) для здійснення іншомовного спілкування [4, XIX, с. 223]. Мовні завдання сприяють розвитку мовних умінь і передбачають використання вивченого мовного матеріалу в умовах природної комунікації. Це може бути переказ тексту, опис картинок, осіб, предметів; коментування подій; висловлення власної оцінки та ставлення до того чи іншого факту. Є. Пассов виділяє п'ять типів мовних завдань: повідомлення (мають на меті повідомити, доповісти, інформувати); пояснення (охарактеризувати, показати, конкретизувати, уточнити, загострити увагу); схвалення (рекомендувати, порадити, підтвердити, підтримати, виправдати, похвалити, привітати, подякувати); осуд (критикувати, спростувати, заперечити, заперечувати, присоромити, звинуватити, оскаржити); переконання (довести, обґрунтувати, запевнити, спонукати, навіяти, умовити,

надихнути, настояти) [3]. Комунікативно-стимулюючі завдання мотивують учнів висловлюватися в усній та письмових формах [4, XIX, с. 223].

Будь-яке із видів завдань повинно містити так звану прогалину, яку учням необхідно заповнити в процесі його виконання. Прогалини бувають інформативними (опущено якусь частину інформації, що має бути відновлена у групі); аргументними (немає узагальнення, висновку або пояснення, які можуть бути заповнені за допомогою діалогу або обговорення), позиційними (відсутня точка зору зазвичай на соціальнозначущу тему, що стимулює учнів поділитися власними думками, почуттями, ставленнями) [1, I, с. 70]. Дієвими для заповнення прогалин будуть: мозковий штурм, встановлення фактів; класифікація, пошук подібностей та відмінностей; обмін особистим досвідом, оповідання, опис тощо.

Всі завдання обов'язково мають бути пов'язані з реальним життям, відтворювати стереотипно-ситуативні ситуації спілкування, давати можливість обмінюватися інформацією.

Ефективною формою організації навчальної діяльності за діяльнісного підходу вважають роботу в парах, групах, командах, що забезпечує сприятливу для іншомовного спілкування атмосферу, дозволяє знизити рівень тривожності в учнів, робить їх більш відповідальними та автономними, адже кожен учасник несе однакову відповідальність за виконання завдань.

Список літератури

1. Блик Е. С. Использование метода коммуникативных заданий в обучении студентов английскому языку. *Педагогическое образование в России. Научное издание ФГБОУ ВПО «Уральский государственный педагогический университет»*. 2015. №2. С. 68–73.

2. Державний Стандарт базової середньої освіти: постанова Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898. Київ, 2020. 471 с. URL : <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-deyaki-pitannya-derzhavnih-standartiv-povnoyi-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i300920-898>.

3. Пассов Е. И. Коммуникативный метод обучения иноязычному говорению. Москва: Просвещение, 1991. 223 с.

4. Rod E. Task-based language teaching: sorting out the misunderstandings. *International Journal of Applied Linguistics* Vol. 19 №. 3 2009. P. 221–246.

5.

Анастасія Бернацька

Науковий керівник – доц. Найдеш О.В.

Інтерактивні методи навчання при вивченні іноземної мови у школі

Інтерактивні методи навчання, на відміну від традиційних, базуються на активній взаємодії учасників навчального процесу, при цьому основа уроку – взаємодія слухачів між собою. Такий підхід дозволяє активізувати навчальний процес, зробити його більш цікавим та менш напруженим для учнів.

Ретроспективний аналіз літератури показує, що ще давньогрецькі вчені (Сократ, Платон, Аристотель) приділяли велику увагу активному здобуттю знань, використовуючи різні методи навчання. Ці ідеї продовжили розробляти Я. Коменський, Ж.-Ж. Руссо, Й. Песталоцці, Дж. Дьюї та ін., які звертали увагу на вдосконалення методів, успішність яких залежить від рівня організації процесів спілкування на уроці [2].

А професіоналізм вчителя в поєднанні з новітніми підходами методично-дидактичної компетентності, його мистецтво риторики в навчальному процесі вивчення іноземних мов сприяють розвитку основного принципу НУШ – «дитиноцентризму» [1, с. 109].

Таким чином, метою роботи є дослідження умов використання методів навчання та їх можлива класифікація з урахуванням вікових та психологічних особливостей учнів. Нами розглянуто найефективніші методи та підходи, які вчителі використовують у навчанні іноземної мови в школі. Такими методами є: «Решето», «Займи позицію», «Карусель», «Мікрофон», «Ажурна пилка».

На основі особистісної підготовки учнів розробляються плани уроків, структура яких включає в себе завдання з різними підходами, які втілюють мету того чи іншого заняття. Так, якщо метою є закріплення лексики і створення певних ситуативних закономірностей при вивченні лексики для молодшого школяра, доречне застосування методу «Решето».

При прочитанні великих текстів з великою кількістю нової інформації, у середніх чи старших класах, застосовується метод «Займи позицію». Для включення всіх учасників в активну ро-

боту на уроці та обговорення дискусійних питань учнів старшої школи використовують метод «Карусель».

Метод «Мікрофон» дає можливість кожному учаснику висловити свою думку, по черзі, швидко. Цей метод придатний для всіх вікових категорій учнів, адже говорити можна не лише висловлюючи власну думку, але і відповідаючи на запитання вчителя або класу. Якщо ж метою завдання є засвоєння інформації за короткий проміжок часу, то використовується метод «Ажурної пилки».

Під час проходження ознайомлювальної (2, 3, 4 семестри) та навчальної (5, 6 семестри) педагогічних практик у школі нами встановлені такі найчастіше використовувані вчителями інтерактивні методи, інноваційні технології при навчанні іноземної мови, а саме: мнемонічні прийоми (асоціативні, візуальні, кінестетичні) для формування фонетичної, лексичної, граматичної компетентностей в учнів початкових класів (для запам'ятовування іноземних слів за допомогою співзвучних слів, яскравих асоціацій; вивчення віршів, пісень; створення мнемокарт тощо); в середніх класах переважають при вивченні німецької мови в школах творчо-розвивальні, проєктні, мультимедійні, ігрові технології; а в старших класах домінують «групування/кластер», «мозковий штурм», рефлексія (написання «есе», листів, діалогів, монологів), творчі завдання та прийоми «фішбоун».

Отже, використання прийомів інтерактивного навчання сприяє також саморозвитку учнів, формує комунікативну готовність до спілкування, розвиває критичне мислення, комунікаційні навички, емоційний інтелект, аналітичні здібності та технічні навички. Інноваційні методи відточують «симбіоз: вчитель-учні», основним принципом якого є *навчаю і навчаючи – вчуся* (для вчителів) та *вчуся із задоволенням* (для учнів).

Список літератури

1. Найдеш О.В. Риторика вчителя іноземних мов. Сучасна філологія: перспективні та пріоритетні напрями наукових досліджень: міжнародна науково-практична конференція (Одеса 25–26 червня 2021 р.). Одеса, 2021. С. 109–111.
2. Шапов А.Н. Методика обучения иностранным языкам: теоретический курс. Нижний Новгород НГЛУ, 2012. 288 с.

Лілія Біла

Науковий керівник – доц. Драненко Г.Ф.

Традуктивні позиції та настанови українських перекладачів творів Еміля Золя

Проблема перекладу класичної літератури беззмінно залишається актуальною у світовому перекладознавстві. Вивчаючи доробок українських перекладачів творчості Еміля Золя, ми вибудовуємо методологію нашого дослідження за допомогою новітніх міждисциплінарних теорій *translator studies* (A. Chesterman). Адже, щоб виявити й осмислити мотивації та стратегії перекладачів, виникає необхідність дослідити явище перекладу класичної спадщини не лише в історичному, а й у соціокритичному розрізі. А новизна нашої студії спричинена появою в останні роки нових перекладів творів французького класика. Отже, мета нашої наукової розвідки міститься у висвітленні традуктивних позицій та настанов українських перекладачів творів Золя різних періодів.

Описавши історію перекладів Золя в дорадянську добу, дослідник рецепції Золя в західній Україні В.Г. Матвіїшин («*Еміль Золя в перекладах і критиці на Україні. 1875-1965 рр.*», 1969) виявив, що перший переклад творів Золя здійснив Іван Франко («Повінь», 1876), який був також першим поширювачем творчості французького автора на вітчизняних теренах. Вивчивши історію перекладів французького автора в радянський період («*Золя за залізною завісою*», 2022), Драненко стверджує, що найбільша частка творчості Золя була перекладена під час українізації. В 1929-1930 рр. у Державному видавництві України світ побачило перше (й наразі останнє) багатотомне видання творів французького класика українською мовою, яке нараховувало 18 томів, що містили 13 романів з серії «Ругон-Маккари», трилогію «Три міста» та два романи з останньої трилогії («Плодючість», «Істина»). Над цими перекладами романів письменника працювали такі перекладачі, як К. Рубинський, О. Єзерницька, І. Борисова, А. Волкович, В. Черняхівська, В. Щербаненко та ін. Варто зазначити, що 30-ті рр. відзначилися вод-

ночас розквітом перекладацької діяльності, а згодом і трагічними наслідками для тих, хто прагнув збагатити українську культуру. Саме це пояснює той факт, що долі перекладачів того періоду маловідомі або й взагалі ніким не знані та не досліджувані раніше. На деяких етапах наукової роботи це спричиняє труднощі, оскільки важко відновити біографії людей із минулого століття, інформація про яких знищена дотла або й зовсім ніде не публікувалася.

У 1988 р. вийшов двотомовик, який передрукував відредатовані переклади першого видання, адже з тих пір з'явився лише один новий переклад романів Золя – «Здобич», підписаний І.М. Ковтуновим (1960). Щодо радянської історії рецепції творів Золя, яка відбувалася як українською, так і російською мовами, то найбільше перевидавалися романи «Жерміналь» («Прорість»), «Розгром», «Гроші», «Париж» та «Пастка». Проте останній роман у цьому «рейтинговому» списку не отримав тоді свого українського варіанта. Слід зазначити, що в післявоєнний період, українська перекладацька діяльність пережила як тотальний занепад, так і обнадійливе піднесення зі здобуттям нашою державою незалежності. Хоча в її перші десятиліття, нові переклади Золя так і не з'явилися.

У 2021 році вийшла друком низка українських першоперекладів, здійснених молодими перекладачами. Це романи «Жіноче щастя», «Кухня», «Шинок» («Пастка»), «Твір» та «Гереза Ракен». Але тут існує певний парадокс. У результаті нашого спілкування з Тетяною Жарко, сучасною перекладачкою творів Золя, ми вияснили, що важливою мотивацією для неї було не лише те, що востаннє твори французького класика плідно перекладатися й видавалися близько ста років тому, залишаючись при цьому актуальними й нині, а й відсутність авторського права, що відкриває більше можливостей опублікуватися. Але знайти видавця для перекладів їй не вдалось, тому вона публікує їх у вільній онлайн-бібліотеці. Отже, в контексті проблематики дослідження виникає потреба проаналізувати не лише традиційні позиції та настанови українських перекладачів творів Золя, а й особливості українського видавничого ринку, який впливає на рецепцію класичної літератури.

Аліна Білокопита

Науковий керівник - доц. Найдеш О.В.

Формування мовленнєвої компетентності в аудіюванні при вивченні німецької мови у ЗВО

Парадигми сучасної освіти продиктовані стрімким технологічним прогресом, швидкість змін якого в сучасному світі зростає. Саме тому викладач у закладах вищої освіти має свідомо прагнути відповідати вимогам сучасності, застосовуючи під час своїх занять інноваційні методи навчання, а також відстежувати нові тенденції сьогодення [1 с. 135].

Питання формування фонетичної компетентності (далі ФК) у ЗВО неодноразово ставали предметом наукових розвідок (див. праці А.В. Долини, Н.К. Скляренко, Ю.А. Надольської, О.А. Чухно, О.В. Ланової, В.В. Перлової, В.М. Гутник). Аналізуючи науково-методичну літературу, можна виділити такі основні типи вправ, які класифікуються за загальними критеріями (рецептивні, рецептивно-репродуктивні/продуктивні, продуктивні, комунікативні, умовно-комунікативні, некомунікативні; вмотивовані, невмотивовані з повним керуванням, з частковим керуванням, з мінімальним керуванням; фронтальні, хорові, групові, парні, індивідуальні), а також ті, диференціація яких відбувається за спеціальними критеріями (багатоцільові/ моноцільові, професійно спрямовані, без професійної орієнтації, рефлексивні/нерефлексивні, монологічні, білінгвальні, мультилінгвальні) [2, с.145-146].

Ми з'ясували, що комбінування традиційних методів із сучасними урізноманітнює хід заняття, підвищує інтерес студентів до навчального матеріалу. Нами були виявлені та проаналізовані інтернет-ресурси, які можна задіяти на кожному покроковому етапі опанування ФК (див.табл.).

Таблиця 1

Інноваційні технології як допоміжний елемент у формуванні ФК

Інтернет ресурс	Рівень	Призначення
Deutsche Welle https://www.dw.com/de/deutschkurse/s-2068	A1-C1	- тренування аудіювання - вправи до відеоматеріалу + манускрипти - новини в аудіо записі для про-

		слухування
Deutsch Perfekt https://www.deutsch-perfekt.com/	A1-C1	- короткі відео/аудіо на різні теми - манускрипт + пояснення окремих слів - короткі вправи до відео/ аудіо-матеріалу
Deutsch-Training https://deutschtraining.org/deutsche-grammatik/	B1-C1	- Podcasts на різні теми - манускрипт та вправи до Podcasts
Learn German https://goo.gl/KXHkRp	A1-C1	- відеоматеріал для аудіювання
fröhlich: Deutsch https://www.froehlich-deutsch.de	A1-C1	- відеоматеріал для тренування правильної німецької вимови
DII-Kurse von Goethe-Institut https://www.goethe.de/ins/ua/uk/index.html	B1-C1	- формування ФК - медійні матеріали на розуміння почутого

Найпопулярнішим феноменом, який пропонують сьогодні онлайн-ресурси, є подання аудіо-матеріалу у форматі Podcast. Вони охоплюють цілком різноманітні теми, транслюються у формі інтерв'ю, студенти можуть прослуховувати їх у фоновому режимі, в будь-який час, тренуючи при цьому розуміння ІМ.

Як бачимо, в розпорядженні студентів доволі широкий вибір ресурсів для опанування ФК. Студенти можуть користуватись ними повсякчас, за допомогою різних технічних засобів: телефонів, комп'ютерів, планшетів; обирати для себе аудіо- матеріал відповідно до свого рівня знань, темпу та вподобань. Завданням викладача є впровадження новітніх навчальних технологій в заняття та ознайомлення з ними студентів. Перспективним напрямом подальшого дослідження вважаємо аналіз сучасних методик, а також частоту їх застосування на різних рівнях формування ФК при вивченні ІМ у ЗВО.

Список літератури

1. Найдеш О.В. Інноваційні підходи навчання іноземних мов у ЗВО. Концептуальні проблеми розвитку філологічних наук у сучасному полікультурному просторі: міжнародна науково-практична конференція (Київ 18–19 червня 2021 р.). Київ, 2021. С. 135–137.
2. Чухно О.А. Підсистема вправ для формування професійної фонетичної компетентності в англійській мові після німецької. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2017. Вип. 4 (90). С. 145–154.

МОДЕЛІ КОЛЕКТИВНО-ГРУПОВОЇ ВЗАЄМОДІЇ УЧНІВ НА УРОКАХ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

Під моделлю колективно-групової взаємодії учнів (далі – КГВУ) розуміємо сукупність форм і видів взаємодії учнів на уроці, які змінюють одна одну залежно від поставлених цілей та навчальних завдань [1, с. 6]. Різні комбінації форм взаємодії продиктовані створенням оптимальних і найефективніших умов для певних вправ, спрямованих на розвиток усного іншомовного мовлення німецькою мовою. Всі моделі спрямовані на розвиток умінь усного іншомовного мовлення і на формування необхідних для цього лексичних і граматичних навичок. При виборі певної моделі КГВУ необхідно керуватися метою і завданнями навчання, оскільки моделі розрізняються мовним матеріалом (одні моделі спрямовані насамперед на комунікацію, інші – на підготовку до спілкування), видами вправ на певному етапі навчання мовлення і рівнем підготовки учнів. Для навчання усного мовлення німецькою мовою розроблено дев'ять моделей КГВУ. На етапі первинного тренування мовленнєвого матеріалу рекомендуємо використовувати моделі взаємодії учнів у постійних і змінних парах і трійках, оскільки на цьому етапі кожному учневі необхідно ретельно тренувати мовні і мовленнєві явища на великому обсязі матеріалу. Працюючи у парах, кожен учень аналізуватиме мовний матеріал і контролюватиме свого товариша, що дозволить опрацювати достатню кількість вправ. У парах учні виконують обов'язкові для цього етапу підготовки лексичні і граматичні вправи, наприклад, вправи на доповнення речень новими словами з опорою на діалоги з використанням вербальних і візуальних опор. Групову (у групах по 4-5 учнів) і колективну взаємодію необхідно здійснювати на відпрацьованому в парах і трійках матеріалі як первинне закріплення. Це можуть бути змагання на основі пройденого мовного матеріалу або демонстрація підготовлених діалогів, повідомлень. На другому етапі – етапі подальшого тренування мовленнєвого матеріалу

рекомендуємо замінити взаємодію учнів у парах на групову взаємодію в трійках. Матеріал вже знайомий учням, тому вони зможуть самостійно виконати необхідну кількість вправ, і при цьому в кожного буде можливість попрацювати самому і повторити матеріал, перевіряючи іншого члена трійки. При взаємній перевірці учні кожного разу додатково аналізують і повторюють матеріал, перевіряють свої знання; крім того, учні уважніші і зосереджені на правильності виконання завдання, що сприяє закріпленню пройденого матеріалу. Підготовчі вправи для цього етапу навчання складніші – це вправи відкритого типу, де необхідно виконати завдання без наведених мовних одиниць і з меншою кількістю опор. Після виконання вправ рекомендуємо використовувати групові види взаємодії (у групах по 4-5 учнів), а також колективну послідовну і колективну міжгрупову взаємодію на кшталт вправи „снігова кулька”, яка сприяє закріпленню вивчених мовних явищ і зразків. Для продуктивного етапу / етапу реалізації розроблені моделі групової взаємодії розширені за рахунок виконання диференційованих по групах завдань. Колективна взаємодія учнів представлена різноманітніше, а саме – колективна перехресна взаємодія (вправи на кшталт „мозкового штурму”), парна динамічна взаємодія, колективна послідовна (виконання одного завдання), колективна міжгрупова взаємодія (проведення змагань між групами, екскурсій, обговорення). Ці вправи наближені до реальних умов вживання німецької мови як засобу спілкування. При розподілі учнів на трійки і групи слід організувати групи так, щоб в одній групі працювали як сильні, так і слабкі учні. Для розподілу учнів використовуємо різні способи, наприклад, поділ учнів за номерами (розрахунок на *перший-другий*), за датою народження (парне, непарне число), за жеребом, за принципом мозаїки (кожен учень отримує частину речення або картинку і повинен знайти інших учнів з частинами цього речення або картинку).

Список літератури

1. Костікова І. І., Казачінер О. С. Навчання іноземних мов молодших школярів: варіативність організаційних форм. Харків Вид-во ТОВ «Щедра садиба плюс», 2014. 228 с.

Англомовні прізвиська: оцінний та емотивний потенціал

Під прізвиськом, слідом за А. Д. Беловою та О. В. Ніколенко, розуміємо „емоційно-оцінні антропоніми, що слугують засобами додаткових (неофіційних) номінацій осіб” [2, с. 26]. У вказаному визначенні висвітлюються такі ключові характеристики прізвиськ, як емотивність та оцінність. Вони є основою конотативних значень цих одиниць, оскільки офіційні антропономінації нейтральні та не володіють будь-яким конотативним потенціалом [3, с. 49]. Денотативне значення прізвиськ пов'язане з людиною як основним референтом імені.

Аналіз англомовних прізвиськ, обраного із сучасного словника прізвиськ [4], дозволив виокремити такі їх групи з погляду на їх оцінні та емотивні конотації:

– пейоративні, які є засобами вираження зневаги, презирства, упередженого ставлення (наприклад, *Paki, frog*);

– меліоративні, тобто позитивно-оцінними (наприклад, *the Queen of Heart, Quiet Man*);

– нейтральні, які не володіють оцінними конотаціями, але є емотивними (наприклад, *Sarie from Sarah, Clarker from Clark*).

Зазначимо, що нейтральні прізвиська нечисленні в англійській мові порівняно з пейоративними та меліоративними. Пейоративні антропоніми, в свою чергу, кількісно превалюють над меліоративними в англійській мові. Це зумовлено „здатністю людини підмічати негативне, в першу чергу, та у більш детально, ніж позитивне” [1, с. 32]. Ключовими групами пейоративних прізвиськ англійської мови є ті, що позначають:

– особливості зовнішності людини (наприклад, *red-skin, lily-white*);

– предмети вбрання (наприклад, *raghead, cloak-and-suiter*);

– гастрономічні вподобання (*macaroni, sausage*);

– особливості діяльності, поведінки, дій (*mushroom picker, wetback, new jackals*)

До окремої групи прізвиськ англійської мови відносимо також гумористичні (наприклад, *Daphne*, *Pottie-Poot*), які можуть мати як позитивні, так і негативні імплікації. Оцінний потенціал у вказаних номінативних одиницях прихований або навіть відсутній.

Список літератури

1. Андреева Г. М. Психология социального познания. Москва Аспект Пресс, 2000. 288 с.
2. Белова А. Д., Ніколенко О. В. Прізвиська: соціально-культурний і соціопрагматичний аспекти. *Мовні і концептуальні картини світу: зб. наук. пр. КНУ ім. Т. Шевченка*. Київ Київський нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, 2000. № 4. С. 26–30.
3. Куш Е.О. Національно-культурна специфіка лінгвальної реалізації етнічних упереджень у Великобританії. *Мова, мовлення, мовна комунікація. Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції „Наука і освіта 2004”*. 2004. С. 49–51.
4. Delahunty A. Oxford Dictionary of Nicknames. Oxford : Oxford University Press, 2003. 456 p.

Карина Бузила
Науковий керівник – доц. Король А. А.

Застосування сучасних САТ-інструментів у професійній діяльності перекладача

У наш час сучасний перекладач повинен вміти використовувати у професійній діяльності інноваційні технології для оптимізації своєї роботи, зокрема САТ-системи (computer assisted translation), які автоматизують виконання цілого ряду технічних операцій, пов'язаних із пошуком, впорядкуванням та зіставленням інформаційних ресурсів для перекладу. Застосування САТ-систем не лише пришвидшує і здешевлює переклад, а й допомагає витримувати термінологічну та стилістичну однамітність у перекладених текстах, що, безумовно, підвищує його якість [1, с. 191].

Враховуючи, що професійна діяльність більшості перекладачів пов'язана із науково-технічним перекладом, актуальною проблемою наразі вважаємо саме переклад галузевої термінології.

Метою нашого дослідження є створення електронного німецько-українського глосарію технічних термінів на матеріалі двомовних паралельних корпусів текстів визначеного формату, який можна буде підключати до систем автоматизованого перекладу, таких як-от Smartcat, MemoQ, WordFast, Déjà Vu, WorldServer, MultiTrans, LogiTerm, OmegaT, MemSource та ін.

До **завдань** ми відносимо такі: аналіз програмного забезпечення, спрямованого на автоматизацію процесів накопичення галузевих термінів, вилучення термінології із фахових текстів, впорядкування термінів у глосаріях за визначеною структурою і, відповідно, створення на цій основі з їх допомогою термінологічних баз, які будуть експортуватися в систему Smartcat для апробації. Такий вид глосарію дозволить користувачу створювати, зберігати та керувати власними термінологічними записами у процесі перекладу технічних текстів у системах автоматизованого перекладу.

Матеріалом нашого дослідження послужили 15 інструкцій з експлуатації кухонного приладдя відомих німецьких виробників (міксер, блендер, кухонний комбайн, м'ясорубка, кавоварка, мультиварка, хлібопіч тощо) та їхні переклади українською мовою. На першому етапі нашої роботи було здійснено підготовку усього масиву відібраних двомовних корпусів до вирівнювання паралельних текстів у форматі *txt UTF-8 для створення бази пам'яті. Під вирівнюваннями паралельними німецько-українськими текстами ми розуміємо тексти, у яких зівставлені однакові сегменти (як правило речення) у вихідній і цільовій мовах та збережені у форматі .tmx. Існує цілий клас програм для вирівнювання паралельних текстів, які називаються ALIGNER. Деякі з них потребують встановлення на комп'ютері, але є і такі, що працюють онлайн. Ми скористалися найбільш зручною для нас в користуванні – безкоштовною програмою LF Aligner. У вирівнюваному паралельному тексті було виправлено помилки після перевірки кожного сегменту вихідного тексту на відповідність перекладу.

Наступним кроком нашого дослідження буде вилучення термінології з вирівняних корпусів текстів, наповнення нею термінологічних баз в автоматизованому режимі та перевірка ефективності створеного глосарію на платформі Smartcat.

Отже, у час потужних комп'ютерних технологій на ринку перекладацьких послуг активно використовуються автоматизовані системи, які скорочують трудовитрати на перекладацький проєкт, пришвидшуючи його виконання та зменшуючи при цьому вартість робіт, але головним виконавцем перекладів при цьому залишається все ж таки перекладач.

Список літератури

1. Амеліна С. М., Тарасенко Р. О. Підготовка перекладачів у зарубіжних університетах до застосування інформаційних технологій: монографія. Київ : «Центр учбової літератури», 2017. 256 с.
2. Конспект лекцій і завдання до семінарських занять з дисципліни «Інноваційні технології перекладу» : для студ. 4 курсу ф-ту іноз. мов денної форми навчання [Електронний ресурс] / уклад. А. А. Король. Чернівці : ЧНУ. 2021. 128 с.

Дистинктивні ознаки неологізмів Інтернет-сфери

Оскільки медійний простір вважається науковцями одним із основних просторів появи нових слів [2, с. 7], це є підставою для введення та аналізу поняття „неологізм Інтернет-сфери”, під яким ми, слідом за Ю. А. Зацним, розуміємо „мовне новоутворення, яке виникло та функціонує в межах Інтернет-простору та характеризується абсолютною новизною для більшості носіїв мови та має специфічні риси, що актуалізуються на графічному, стилістичному, семантичному рівнях” [1, с. 69].

Поширення інтернет-комунікації, з одного боку, та стрімкий ріст неологізмів, що з’являються та використовуються в ній – з іншого, дозволяють говорити про неологізми інтернет-сфери як особливе явище, яке має власні дистинктивні відмінності, якими відрізняється від інших типів неолексики. Під дистинктивними (від лат. *distinctio* – відмінність) ознаками ми, слідом за О. Є. Конверським, розуміємо „сукупність відмінних рис, що утворюють зміст знаку, тобто інформація про предмет, завдяки якому ми однозначно виокремлюємо цей предмет, відрізняючи його від інших” [3, с. 32].

До дистинктивних ознак неологізмів інтернет-сфери, слідом за Ю. А. Зацним, А. В. Янковим, відносимо: можливість відступу від граматичних і орфографічних норм літературної мови; абсолютну новизну цих новоутворень для користувачів електронними каналами комунікації; високий ступінь маніпулятивного потенціалу таких одиниць, їх незначне лексикографічне освоєння [2, с. 8].

Специфіка неологізмів інтернет-сфери зумовлена самим середовищем їх виникнення та поширення. Так, відомий британський лінгвіст Д. Кристал зазначає у зв’язку з цим, що „мова інтернет-сфери нестандартна, девіантна та толерантна до

граматичних та орфографічних помилок, що закономірно поширюється і на неологізми” [4, с. 78].

Прикладом, що ілюструє зазначене твердження, є використання hashtag для тематичного маркування інтернет-контенту. При його застосуванні змінюється написання слів: відбувається злиття декількох лексем після знака # в нерозчленований синтаксичний ланцюжок, наприклад: *#worstobeverhad*. Зазначений приклад свідчить про нестандартність графічного оформлення мовних одиниць і їх відмінність від морфологічних норм сучасної літературної англійської мови.

Список літератури

1. Зацний Ю. А. Тенденції та процеси розвитку лексико-семантичної макросистеми сучасної англійської мови. Актуальні питання іноземної філології. 2016. № 4. С. 68–74.
2. Зацний Ю. А., Янков А. В. Лексичні та фразеологічні інновації англійської мови. Англійсько-український словник. Запоріжжя: Вид-во ЗНУ, 2020. 282 с.
3. Конверский А. Е. Логика традиционная и современная. Москва: Идея-пресс, 2010. 374 с.
4. Crystal D. English as a Global Language. Cambridge : Cambridge University Press, 2012. 224 p.

Інна Булезюк
Науковий керівник – проф. Бялик В. Д.

Одиниці кельтського походження в британському варіанті англійської мови

В британському варіанті англійської мови наявна значна кількість мовних одиниць кельтського походження. До них зокрема належать топоніми.

Під топонімом, слідом за Н. В. Подольскої, розуміємо „власне ім'я на позначення будь-якого географічного об'єкта, що виокремлюється людиною в якості самостійної одиниці” [1, с. 38]. Британська топоніміка не є однорідною за своїм етимологічним походженням. Велика кількість її одиниць має кельтське походження, оскільки кельти почали заселяти територію Британських островів ще у VIII до н.е., засновуючи поселення, які згодом стали римськими та середньовічними містами.

Аналіз британських топонімічних назви з кельтськими елементами дозволив поділити їх на такі групи:

одиниці, до складу яких входять елементи на позначення природнього об'єкта (наприклад, *Brill, Bredon, Breedon, Brewood* від кельт. *bre* – *мис*; *Aberdare* від кельт. *derry* – *дубовий гай*, *Lincoln, Dublin* від кельт. *linn*);

одиниці, що містять у своєму складі назви типів населених пунктів кельтського походження (наприклад, *Ballyhaugh* від кельт. *bal* – *ферма, село*; *Tregidden* від кельт. *tre* – *населений пункт*; *Carlisle* від кельт. *caer* – *фортеця*);

Значна кількість назв міст і рік країни також є одиницями кельтського походження, наприклад: *Cardiff, Manchester, Dover, Thames, Leeds*.

Одиниці кельтського походження, наявні в англійській мові, є також засобами позначення понять:

морської справи (*coracle* – *рибальський човен*);

кельтських страв і напоїв (*bannock* – *великий корж*, *sowans* – *вівсяна каша*);

предмети побуту кельтського походження (*sporrán* – шкіряна сумка);

кельтського фольклору (*beltane* – свято багаття, *reel* – танок горців);

представників кельтів різного рівня (*culdee* – представник давнього кельтського монашого ордена, *druid* – друїд, жрець) та ін.

Список літератури:

1. Подольская Н. В. Словарь русской ономастической терминологии. М. : Наука, 1978. 198 с.
2. Cameron K. A Dictionary of British place names. Oxford : Oxford University Press, 2003. 105 p.
3. Coates R. The Survey of English Place-names. *British Academy Review*. 1999. № 172. P. 22–25.

Дар'я Булковська

Керівник – асист. Довгопола А.С.

Евфемізми як джерело синонімії в сучасній англійській мові

Поняття евфемізми надзвичайно важливе для дослідження у теперішній час його поширення помітне у численних сферах мовленнєвої діяльності. Актуальність цієї роботи глобальна, позаяк словниковий запас мови постійно збільшується [2].

В лінгвістичному словнику евфемізми визначають так: «евфемізми – емоційно нейтральні слова чи вирази, що вживаються замість синонімічних ним слів та виразів, які видаються мовцю непристойними, грубими чи нетактовими» [1].

Вивченням феномену евфемії займалися чимало вітчизняних та зарубіжних дослідників: А. М. Кацев, Г. Пауль, Дж. Хьюз, Ж. Вандріес. Питання появи евфемістичних одиниць розглядали, зокрема, В. І. Заботкіна, В.П. Москвін, І.Р. Гальперін. Класифікацією цих одиниць займалися такі дослідники, як Б.А. Ларін, В.Б. Великородна, Є.В. Корнелаєва, Л.П. Крисін. Питання політичної коректності в англійській мові висвітлено в дослідженнях В. В. Паніна, М. Ю. Палажченка, С. Г. ТерМінасової [1 с. 70].

В українському мовознавстві евфемізм розглядають як стилістичну фігуру, що вживається для навмисної заміни знака певного поняття описовим найменуванням або іншим знаком для усунення небажаних, надто різких, недостатньо ввічливих слів шляхом їхнього пом'якшення або шифрування через заборону на вживання деяких слів, зумовлену соціально-політичними, історико-культурними, релігійними, етичними й естетичними чинниками [1].

Варто зазначити, що евфемізми вживаються у різних сферах життя: політичній, релігійній, соціальній тощо. Чималу увагу евфемізмам приділяють у межах гендерної та дискурсійної лінгвістики [3].

Соціолінгвістичний підхід до вивчення евфемізмів ми можемо бачити в працях багатьох вчених: С. Г. ТерМінасової, В. І.

Жельвіса, О. О. Реформатського, Ф. Беквітата М. Баумана, Б. Купера та інших.

Аналіз лінгвістичної літератури та мовного матеріалу дозволяє виділити чотири прагматичні функції евфемізмів: функція ввічливості, функція табування, функція вуалювання, функція етикету [3]. Таке розмежування функцій евфемізмів проводиться в нашому дослідженні з теоретичної метою для більш глибокого та детального вивчення цього явища. В кожному конкретному випадку можлива тісна взаємодія вказаних видів.

Подальші дослідження евфемізмів мають чималу перспективу. Вже сьогодні можна уявити собі їх функціонування у медіасфері, різних художніх виданнях, у проєктах тощо. Що ж до практичної цінності, вважаю необхідним долучити і застосувати поняття евфемізації у курсах прикладної лексикології, стилістики. Це є прикладом стилістичного засобу.

Список літератури

1. Корнелаєва Є. В. Лінгвістична природа евфемізмів. Львівський філологічний часопис. Львів, 2019. № 5. С. 71–75.
2. Пайонкевич Х.П. Одеський лінгвістичний вісник. Одеса, 2014. 206 с.
3. Науковий журнал Львівського державного університету безпеки життєдіяльності «Львівський філологічний часопис». 2019. № 5.

Софія Буртник

Науковий керівник – доц. Сапожник І. В.

Роль стилістичних засобів у формуванні ідіостилю письменника

Чимало науковців досліджують мову письменника для того, щоб виокремити особливості його манери написання та відстежені загальні тенденції використання мовних одиниць у його творах. Характерні риси письма автора і є індивідуальним стилем, що часто називають терміном «*ідіостиль*».

Проте у сучасних дослідженнях для позначення притаманних особливостей авторського письма паралельно використовуються такі поняття, як «*ідіостиль*» та «*ідіолект*» без чіткого розмежування значень, що свідчить про різне розуміння цих явищ.

Фундаментальним вважається трактування ідіостилю В. В. Виноградова, який називає ідіостиль «складною, але структурно поєднаною та внутрішньо зв'язаною системою специфічних мовностилістичних засобів і форм словесного творчого вираження, що притаманні текстовій діяльності певного автора» [1, с. 205].

Згідно з визначенням літературознавчого словника-довідника, ідіолект - це «індивідуальне мовлення, що пояснюється місцем проживання, віком, фахом, соціальним станом, загальним рівнем культури певної людини [3, с. 301].

У свою чергу вчена І. І. Ковтунова вважає ідіостиль ширшим поняттям у порівнянні з ідіолектом і розглядає ідіостиль як комплекс мовних виражальних засобів, тоді як його характерні риси є складниками ідіолекту [2, с. 6].

Доцільним вважаємо визначення І.Р. Гальперіна, який стверджував, що ідіостиль – це унікальне поєднання мовних одиниць, а саме засобів, виразності та стилістичних засобів властивих певному письменнику, що робить його твори чи навіть окремі речення легко впізнаваними [4]. Таким чином, нами проведено аналіз роману Сари Джіо «Фіалки у березні» на стилістичному рівні.

Як результат, виділено 400 випадків вживання різних стилістичних засобів, зокрема найбільш вживаними є 101 метафора, що становить 23,7%.

Прикладом слугує така метафора: «*My thoughts mirrored the ominous clouds lurking over the beach, gray and swollen*» [5, с. 223]. У цій метафорі автор показує, які емоції переживала головна героїня роману в момент розкриття таємниці смерті її бабусі. Відобразимо інші стилістичні засоби у таблиці:

Таблиця 1

Кількісні характеристики найчастотніших стилістичних засобів

Стилістичний засіб	Кількісний показник	Відсоткове відношення, %
Metaphor	101	23,7
Epithet	56	13,1
Anaphora	53	12,4
Personification	46	10,8
Simile	38	8,9

Як видно з поданої вище таблиці, другим за вживаністю тропом є епітет, що налічує 56 одиниць. Наведемо приклад епітета: «*She walked over to the counter and gave me a quizzical look*» [5, с. 200]. Автор, використавши вищезгаданий епітет, ілюструє спантелічення працівника готелю, який не знаходить ім'я Генрі у списку резидентів.

Отже, з'ясування контекстуального значення та естетичної значимості стилістичних засобів є одним із невід'ємних складових аналізу ідіостилю автора.

Список літератури:

1. Виноградов В. В. Избранные труды. Язык и стиль русских писателей. От Карамзина до Гоголя. Москва: Наука, 1990. 388 с.
2. Ковтунов И.И. Поэтический синтаксис. Москва: Наука, 1986. 205 с.
3. Літературознавчий словник-довідник. Р. Т. Гром'як, Ю. І. Ковалів та ін. ВЦ «Академія», 1997. 752 с.
4. Galperin I. R. Stylistics. Moscow Higher School, 1977. 336 p.
5. Jio S. The Violets of March: a novel. New York Plume, 2011. 296 p.

Особливості використання компресії та декомпресії при перекладі англомовних кіносценаріїв

На сьогодні вивчення такої галузі як кінопереклад стає дедалі більш актуальним, оскільки саме переклад кіноматеріалу впливає на те, як представники іншої культури сприймуть цю стрічку. Неабияку роль відіграє взаємозв'язок тексту та зображення, а саме вербальних і невербальних компонентів. Перекладений кінотекст завжди повинен бути комунікативно еквівалентним оригінальному і не змінювати прагматичний потенціал мовленевих актів оригіналу з метою здійснення комунікативно-прагматичного впливу на реципієнтів.

Мета цього дослідження – з'ясувати та проаналізувати основні стратегії скорочення та розширення тексту, до яких вдаються перекладачі при відтворенні англомовних фільмів / серіалів українською мовою. Матеріалом слугували оригінал першого сезону серіалу „Абатство Даунтон” та український варіант перекладу, виконаний на замовлення телеканалу „Інтер”.

Аудіовізуальний переклад – це особливий вид перекладу з певними обмеженнями, які притаманні тільки цій сфері: відповідність зображення, звуку і мови та обмеження в часі.

У ході дослідження методом суцільної вибірки було відібрано та опрацьовано загалом 1386 випадків компресії та декомпресії. З них випадки використання явища компресії становлять 1055 прикладів (76%), а декомпресії – 331 приклад (23, 8%).

Р. Дж. Абдрахманова поділяє компресію та декомпресію на структурну та семантичну [1, с. 32]. При структурній компресії перекладач видаляє в тексті службові слова, які не мають особливого значення, що ілюструє такий варіант: *“He was a nice boy. – „Він був хорошим хлопцем.”*

Дослідниця Д. І. Іксанова стверджує, що „при семантичній компресії тексту окреслюються перекладацькі перетворення. У цьому випадку перекладач вилучає повнозначні номінативні одиниці, тим самим стягуючи лексико-семантичну структуру

речення” [2, с. 16]. Наприклад: “*His Lordship has taken his port to the library.*” – „Його Світлість пішов у бібліотеку.”

Декомпресія – це результат перекладацького перетворення, яке призводить до збільшення змісту та висловлення одиниці перекладу в цільовому тексті. На думку С. О. Борисової, „структурна декомпресія не збільшує кількість сем в тексті перекладу в порівнянні з оригіналом і обумовлена службовими елементами мови перекладу” [3, с. 45]. Прикладом може слугувати таке запитання: “*Doing what's expected?*” – „*Робите те, чого від вас чекають?*”

Розкриваючи суть семантичної декомпресії, С. О. Борисова зазначає, що це явище „розширює структуру тексту за рахунок додавання повнозначних мовних одиниць та сприяє формуванню емотивності перекладного тексту, при цьому збільшення кількості слів у перекладі, як правило, не призводить до збільшення кількості нових значень” [3, с. 45], наприклад, “*I don't believe you'd like to think the house was falling below the way things ought to be.*” – „Не думаю, містере Карсон, що ви допустите падіння стандартів прислуги в цьому домі.” Іменник “house” розкрили як „стандарты прислуги в цьому домі” через відсутність відповідного лексико-семантичного варіанта даного слова.

Отже, з'ясовано, що явище компресії застосовується в перекладі частіше, ніж явище декомпресії. Це зумовлено законом мовної економії, вимогами жанру, особливостями інформаційного носія, спрощенням в процесі обробки чи утворення тексту його поверхневої структури за рахунок підвищення інформативності мовних одиниць і виключення тих компонентів, які можуть бути відновлені з невербальної частини тексту, без зміни його інформаційного навантаження.

Список літератури

1. Абдрахманова, Р. Дж. Художественный перевод (лингвистические аспекты) : учеб. пособие Бишкек, 2015. 86 с.
2. Иксанова Д. И., О. Н. Ковалёва. Компрессия и декомпрессия смыслов при переводе детектива Крис Юэн “Safe House” („Прибежище”) с английского языка на русский. Челябинский гуманитарий. 2019. № 2. С. 16.
3. Стратегии компрессии и декомпрессии в конференц-переводе / Борисова С. А. та др. Вестник ПНИПУ. 2020. № 2. С. 45.

Денис Віщук

Науковий керівник – доц. Кійко Ю.Є.

Використання медіаресурсів на заняттях з німецької мови у ЗЗСО

Одним із центральних напрямів у концепції сучасної освіти є розробка та впровадження новітніх педагогічних технологій із використанням навчальних медіаресурсів. Застосування різних медіаджерел у процесі навчання у школі дозволяє активізувати пізнавальну, розумову та самостійну діяльність учнів, що робить навчальний процес ефективнішим.

Мета дослідження – окреслити можливості ефективного навчання німецької мови в ЗЗСО із використанням медіаресурсів.

На уроках з німецької мови використовуються різноманітні медіаджерела: інтернет, відео, презентації, вправи для інтерактивної дошки тощо. Школярам подобаються зазвичай комп'ютерні навчальні програми, насамперед інтерактивні ігри. Використання таких ігор стимулює інтерес школярів до іншомовної діяльності. Навчальні ігри дозволяють урізноманітнити навчальний процес й для вчителя. Так, за допомогою гри «*The Language Magician*» [2] вчитель контролює рівень знань учнів, які в свою чергу вивчають нову лексику з малюнками, проходять читання й аудіювання. Інтерактивні вправи у цифровому форматі допомагають вчителю підтримувати максимальну увагу учнів на уроці.

На середньому рівні можна залучати програму *Talk Now* «*Вчити німецьку*», до структури якої входить лексика з 9 лексичних тем: *перші слова, їжа, кольори, фразеологізми, зовнішність людини, числа, час, покупки, країни*. Кожна тема містить лексичний мінімум, просту гру на закріплення, складну гру та супер-гру для перевірки знань. Прозора система оцінювання дозволяє стежити за результатом навчання та аналізувати свої недоліки [1].

На просунутому рівні можна використовувати медіакурс «*Tell me More. Німецька*». Ця програма дає можливість розвитку усного та писемного мовлення, навичок читання та аудіювання, ведення діалогів з комп'ютером, відпрацювання вимови, формування лексичного запасу в ігровій формі, сприйняття мови на

слух. Кожна тема закінчується відеороликом з текстом та перекладом.

У старших класах можна використовувати такий ресурс як Deutsche Welle. Він чудово підходить для вивчення мови на більш поглибленому рівні. Учні мають можливість читати автентичні тексти та статті, слухати репортажі та записи з ефірів від носіїв мови. На цьому сайті є також програми вивчення німецької мови для різних рівнів, з готовими вправами і відповідями для контролю.

Найулюбленішою навчальною грою для різновікових груп учнів є «Баба-Яга. За тридев'ять земель» (Com.Media, видавництва Media Haus). За сюжетом цієї гри Баба Яга вирушає у подорож до Німеччини, щоб відвідати своїх численних родичів та вивчити під час візиту німецьку мову. Весь матеріал поділено на три рівні: 1) слова та конструкції, якими учень повинен володіти активно, розуміти їх значення та вміти правильно використовувати; 2) слова та конструкції, які учень розуміє, але не використовує; 3) невідомі слова та вирази, які можуть бути зрозумілі з контексту [3].

Отже, завдяки використанню різних медіаресурсів на заняттях з німецької мови в ЗЗСО можна перетворити освітній процес на цікаве навчання, що сприятиме ефективному опануванню іноземної мови. Разом з тим, існує низка причин, які перешкоджають цьому: не в усіх закладах освіти є необхідна матеріально-технічна база; деякі вчителі не використовують активно мультимедійні засоби через свою невпевненість у здатності успішно використовувати нові технології.

Список літератури

1. Ізжанов Є.А. Інноваційні технології на уроках німецької. *Інноваційні технології в науці та освіті*: матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. (Черкаси, 18 Грудня 2015) / редкол.: О.М. Широков. Черкаси: ЦНС «Інтерактив плюс», 2015. №4 (4). С. 158-162.
2. Інформація з офіційного сайту Goethe-Institut [Електронний ресурс] URL: <https://www.goethe.de/ins/ua/uk/spr/unt/kum/dfk/lmc.html>
3. Інформація з офіційного сайту SmallGames [Електронний ресурс] URL: <https://smallgames.ws/8989-baba-yaga-za-tridevyat-zemel-nachinaem-uchit.html>

Анастасія Войт

Науковий керівник – асист. Батринчук З.Р.

Формування іншомовної лексичної компетентності учнів молодшої школи

Згідно з Державним стандартом початкової загальної освіти, велика увага приділяється формуванню іншомовної лексичної компетентності молодших школярів. Виникає потреба у використанні інноваційних технологій для кращого засвоєння словникового складу мови [1].

Відповідно до навчальної програми для загальноосвітніх та спеціалізованих навчальних закладів для 1 – 4 класів, у початковій школі вчитель повинен закласти основу для розвитку лексичної компетентності учнів, тобто «здатність учня до когнітивної, практичної, мотиваційної, рефлексивно-поведінкової лексичної діяльності з опорою на наявність певного запасу слів у межах вікового періоду, адекватне використання лексем, доречне вживання образних висловів, фразеологічних зворотів» [2, с.5].

Лексичний склад англійської мови надзвичайно великий. За дослідженням The Global Language Monitor, англійська мова налічує один мільйон чотири тисячі дев'ятсот десять слів, щодня кількість слів збільшується на чотирнадцять одиниць. Це і робить вивчення лексики складним, навіть носій мови не може осягнути його. Щоб мати успіх в опануванні мови, потрібно обмежувати обсяг лексичного матеріалу, вибирати найбільш поширені теми та керуватися віковими особливостями учнів [3].

С.В. Смоліна вважає, що лексична компетентність включає в себе лексичні навички, знання і загальну мовну здатність їх використання в усіх видах мовленнєвої діяльності. Лексичними називають навички інтуїтивно правильного розуміння і вживання іншомовної лексики на основі мовленнєвих лексичних зв'язків між слухомовленнєвомоторною і графічною формами слова та його значенням, а також зв'язків між словами [3].

Підбираючи лексичний матеріал для молодших школярів, необхідно враховувати те, що всі слова, які вивчаються на цьому етапі, повинні означати поняття, які вже добре відомі ди-

тині рідною мовою. Крім того, вони мають бути часто вживаними й добре сполучатися один з одним.

Молодших школярів важливо зацікавити вивченням іноземної мови, викликати в них позитивне ставлення до предмета, вмотивовувати необхідність і значущість володіння іноземною мовою як неповторним засобом міжкультурного спілкування.

У молодших школярів формування рецептивних і репродуктивних лексичних навичок відбувається відповідно до вікових особливостей та інтересів. Для цього використовується групова робота, лексичні ігри, візуальна наочність, а також інформаційно-комунікаційні технології [5].

Отже, формування лексичної компетентності поза межами англomовної країни – дуже складний процес. Головною метою вчителя є створення для школярів мовного середовища на уроці й використання при цьому різних форм роботи. Засобом реалізації цього завдання можуть слугувати, наприклад, інформаційно-комунікаційні технології. Вони сприяють вмотивованості мовної діяльності та індивідуалізації навчання.

Список літератури

1. Використання ІКТ в навчально-виховному процесі.
URL <https://vseosvita.ua/library/vikoristanna-ikt-v-navcalno-vihovnomu-procesi-55148.html>
2. Савченко О. Я. Іноземні мови. Навчальна програма для загальноосвітніх та спеціалізованих навчальних закладів для 1-4 класів. 2019. 50 с.
3. [No. of Words Archives - The Global Language Monitor](https://www.noofwords.com/).
URL <https://languagemonitor.com/category/number-ofwords/#:~:text=As%20of%20today%2C%20GLM%E2%80%99s%20estimated%20number%20of%20words,within%201.6%25%20of%20GLM%E2%80%99s%20estimate%20at%20the%20time.>
4. Смоліна С.В. Методика формування іншомовної лексичної компетенції. *Іноземні мови*. 2010. №4. С.16-23.
URL http://nbuv.gov.ua/UJRN/im_2010_4_4
5. Про внесення змін до Державного стандарту початкової освіти: Закон України від 24 липня 2019 р. № 688
Дата оновлення: 16.08.2019
URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-%D0%BF#Text>.

Анастасія Воронка
Науковий керівник – доц. Кудрявцева О. Д.

Інтерактивні методи у формуванні граматичної компетентності на уроках німецької мови в учнів ЗЗСО

Однією з актуальних проблем у навчанні іноземної мови можна назвати відсутність інтересу та мотивації учнів до вивчення граматики. В умовах традиційного граматики-перекладацького методу навчання учням важко зрозуміти та запам'ятати певні граматичні структури. Основні методичні інновації сьогодення у нашій країні пов'язані безпосередньо із застосуванням інтерактивних методів, прийомів та технологій навчання іноземної мови. Ці методи орієнтовані на більш широку взаємодію учнів не лише з вчителем, але й один з одним, на домінування активності саме учнів і учнівського колективу [1]. Метою нашої роботи стало дослідження інтерактивних методів у формуванні граматичної компетентності учнів, а також розробка інтерактивних завдань як засобів формування граматичної компетентності, підвищення мотивації до вивчення граматики та виявлення переваг інтерактивного методу перед традиційним. Об'єктом нашого дослідження стало навчання граматики німецької мови, а предметом даного дослідження виступили інтерактивні методи навчання. Відповідно до мети та завдань дослідження було використано низку методів. Для виявлення переваг інтерактивного навчання перед традиційним використано порівняльний метод. Для наукового обґрунтування результатів педагогічного дослідження використання інтерактивних методів навчання у формуванні граматичної компетентності використаний статистичний метод, а саме опрацювання даних педагогічного експерименту; якісна та кількісна обробка результатів, методи математичної обробки даних.

Мета педагогічного експерименту – необхідність довести ефективність використання інтерактивного підходу у навчанні граматики на середньому етапі навчання. Наш експеримент проводився у Чернівецькому ліцеї № 8 імені Т.Г. Шевченка у 5 та 8 класах. Експеримент складався з трьох етапів: констатувально-

го, формувального та контролюючого. Анкетування, проведене на констатувальному етапі показало, що інтерактивні методи на уроках використовуються у незначній кількості та здебільшого при вивченні лексичного матеріалу, 64% школярів надали перевагу традиційним формам навчання.

На формувальному етапі дослідження розроблено й апробовано інтерактивні навчальні та рольові ігри: «Вгадай-но», «Снігова куля», «Незакінченні речення», «Знайди помилку», «Гра в кубик» і т.д. Використано було метод інтерв'ю, зокрема «Мікрофон», метод проєктів та інші.

Контролюючий етап педагогічного експерименту у формі анкетування показав, що 83 % учнів стали легше засвоювати та запам'ятовувати граматичний матеріал у процесі взаємодії. Крім того, у школярів збільшилась мотивація до вивчення німецької мови. Після підсумкового опитування стало зрозуміло, що думка дітей після дослідження змінилася, в учнів з'явився інтерес до нововведених форм навчання, прибічників класичної форми уроку стало 26%, тоді як решта школярів віддало перевагу творчим завданням та спільним проєктним роботам.

За результатами контрольної діагностики ми дійшли висновків, що завдяки інтерактивним іграм в учнів підвищився рівень мотивації до вивчення граматики та загалом до навчальної діяльності. Отримані дані свідчать про ефективність використання інтерактивних методів у формуванні граматичної компетентності в учнів середньої школи.

Список літератури

1. Комар О.А. Інтерактивні методи навчання в сучасній дидактиці. Київ: Новий світ, 2013. 215 с.
2. Afanasjewa L. W., Smyrnowa M. L. Die Verwendung der interaktiven Technologien im Deutschunterricht. Сучасні проблеми германського та романського мовознавства : зб. VI Міжнар. наук.-практ. конф., 15 лют. 2021 р. Рівне, 2021. С. 248–258

Варіативність будови англомовних термінів сфери безпеки діяльності

Англомовні терміни сфери безпеки діяльності є різноманітними за своєю будовою. Нині в термінознавстві існують різні класифікації, в яких розрізняються типи англомовних термінів за будовою (структурою) [1, с. 56–57; 2, с. 78]. Аналіз структурних особливостей цих одиниць базується на відповідній класифікації термінів англійської мови, яку запропонувала Л. Б. Ткачова [3, с. 18].

Прості терміни англійської мови аналізованої сфери представлені кореневими одиницями (*aerobe, burn, acid, amount, hazard*) та афіксальними одиницями (*protection, asphyxiant, anticyclone*). В досліджуваній термінології наявні також складні одиниці (*lifeboat, earthfall, earthflow*), а також терміносполуки з різною кількістю компонентів.

Найбільш поширеними серед термінів-словосполучень є двокомпонентні та трикомпонентні одиниці, наприклад: *occupational risk, health officer, rescue of personnel, accident severity rate, superoxide dismutase activity*. Ядерними компонентами термінологічних словосполучень англійської мови сфери безпеки діяльності є, за нашими спостереженнями, такі одиниці, як: *accident, emergency, damage, action, detector, dose, condition*.

Наявними в аналізованій термінології є також скорочені одиниці, представлені:

ініціальними літерними скороченими (*ABT – annual biting rate*);

ініціальні літерні скорочення з графічними компонентами (*AD&D – accidental death and dismemberment*);

ініціальні скорочення, що містять елементи сполучників і прийменників (*AMAFA – air mass and front analysis*);

ініціальні скорочення з додаванням елемента *s* як граматичної ознаки множини іменника, що входить до складу вихідної терміносполуки (*ADRs – adverse drug reactions*);
усічення (*vent – ventilation*);
стяжіння (*amt – amount*);
гібридні утворення (*SOD activity – superoxide dismutase activity*).

Різні за будовою одиниці з'являлися в аналізованій термінології в різні часи, поступово ускладнюючи та одночасно збагаючи її.

Список літератури:

1. Авербух А. Я. Общая терминология термина. Иваново : Изд-во Ивановского гос. ун-та, 2004. 252 с.
2. Коваленко А. Я. Загальний курс науково-технічного перекладу : навчальний посібник для вузів. Київ : Інкос, 2001. 290 с.
3. Ткачева Л. Б. Основные закономерности развития английской терминологии. Томск : Изд-во Томского университета, 1987. 200 с.
4. Petersen D. Safety Management: A Human Approach. Washington : Amer Society of Safety Engineering, 2001. 369 p.

Особливості формування лексичної компетентності в учнів старшої школи

Одна з цілей навчання іноземної мови у загальноосвітніх навчальних закладах – формування іншомовної лексичної компетентності, що є важливою передумовою оволодіння іншомовною комунікативною компетентністю [1, с. 15]. Під лексичною компетентністю розуміють здатність людини до коректного оформлення своїх висловлювань і розуміння мовлення інших. Вона базується на складній і динамічній взаємодії відповідних навичок, знань і лексичної усвідомленості.

У старшій школі мовний досвід учнів, набутий ними на попередніх етапах вивчення мови, узагальнюється та систематизується, а види та методи навчальної діяльності повинні дедалі більше набувають форм, наближених до реальних умов спілкування [5, с. 10]. Тому на цьому етапі вивчення мови необхідно використовувати проєктні, творчі, інтерактивні та групові форми роботи.

З метою перевірки ефективності використання новітніх технологій для формування лексичних компетентностей старшокласників нами проведене пробне навчання.

Зазначимо, що пробне навчання визначається науковцями як дослідження, побудоване головним чином на ерудиції та педагогічній інтуїції вчителя, який здійснює науковий пошук. Під час пробного навчання вчитель, опираючись на власний педагогічний досвід, без глибокого та тривалого вивчення проблеми здійснює пошук, завдяки якому підтверджується чи спростовується висунуте і первинно обґрунтоване допущення, що спрямоване на вдосконалення окремих аспектів навчання іноземної мови [3, с. 33].

В умовах пробного навчання досліджується первинна робоча гіпотеза вчителя. Іншими словами, реалізується так званий евристичний підхід, використання якого дає змогу скоротити час на розробку шуканого варіанта режиму навчання [4, с. 84]. Слід

зазначити, що план дослідження та етапи його проведення визначаються за умов суттєвого скорочення добору можливих варіантів навчання.

У процесі пробного навчання ми використовували такі методи психолого-педагогічних досліджень, як вивчення досвіду вчителя німецької мови, педагогічне спостереження, аналіз письмових робіт та усних відповідей старшокласників з метою визначення їх рівня сформованості лексичних компетентностей, пробне навчання.

Пробне навчання відбувалося у три етапи:

- 1) констатувальний етап, який передбачав діагностику рівнів сформованості лексичних компетентностей старшокласників;
- 2) формувальний етап, на якому відбувалося формування лексичної компетентності засобами новітніх технологій використання ТЗН;
- 3) підсумковий етап, де аналізувалися дані отримані протягом пробного навчання.

Під час пробного навчання ми розробили різноманітні вправи та серію уроків, спрямовану на формування лексичних компетентностей старшокласників.

Таким чином, проведене пробне навчання засвідчило доцільність використання новітніх технологій у процесі формування лексичних компетентностей в учнів старшої школи. Про це свідчать позитивні зміни у середніх балах групи після проведення експерименту. Отже, доведено ефективність новітніх технологій використання ТЗН для формування лексичних компетентностей у старшій школі.

Список літератури

1. Зданюк Т. В., Добринчук О. О. Особливості формування лексичної компетентності учнів на основі автентичних художніх творів (на прикладі твору Крістіне Нестлінгер «Рудоволоса Фредеріка»). *Вестник педагогіки: наука и практика*. 2020. №51. С. 15-17.
2. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах: підручник / Панова Л. С, Андрийко І. Ф., Тезікова С. В. та ін. Київ Видавничий центр «Академія», 2010. 327 с.

Анна Галиць
Науковий керівник – асист. Серлікова М.С.

Типи уроків англійської мови

Особливістю сучасного етапу розвитку українського суспільства є зростання попиту та інтересу до вивчення іноземних мов. Суспільство (навчальні заклади, підприємства, студенти та їхні батьки) добре усвідомлює, що знання іноземних мов може бути піддане впливу світових культурних цінностей і нових інформаційних технологій, це крок до мобільності та самореалізації. Володіння однією або кількома іноземними мовами стало повсякденною реальністю, тому можливості для експертів на ринку праці збільшуються, і вони мають певні переваги у працевлаштуванні. Знання іноземних мов є «важливою передумовою для особистих, культурних, професійних та економічних контактів» у сучасному всебічно розвиненому світі. Визнання цього положення зумовлює нове формулювання цілей навчання іноземної мови. Тому для всебічного розвитку підрастаючого покоління необхідно використовувати різні види курсів англійської мови.

Активна та цілеспрямована національна політика у сфері іноземних мов знайшла відображення також у комплексній реформі загальної середньої освіти, яка розпочалася у вересні 2018 року. Важливо зазначити, що, наприклад, новий стандарт передбачає інтегрований компетентнісний підхід до навчання в початковій школі, але предмет «іноземна мова» (поряд із фізкультурою та мистецтвом) залишається окремим предметом.

Урок – основна форма виховної роботи, яка є обов'язковою в навчальних закладах. Уроки іноземної мови різноманітні за метою та змістом: це навчання комунікативної мовної діяльності, воно комплексне (займаючись словесною діяльністю, вчителі також працюють над мовним матеріалом), використання наочних посібників (супутніх засобів, виконання допоміжної

функції: розкриття значення слів). Основи побудови навчальної програми – сукупність наукових принципів, що визначають характер, структуру, логіку та методи роботи навчальної програми.

Основні вимоги до уроків іноземної мови: мовна спрямованість, складність, висока активність психолого-мовної діяльності учнів, різноманітність форм роботи, добра психологічна атмосфера.

Основні форми організації діяльності учнів на уроках англійської мови: робота під час занять, домашня робота, робота після занять.

Визначаючи тип уроку, перш за все вчитель повинен зосереджувати свою увагу на меті уроку, яка залежить від стадії розвитку навичок і вмінь іншомовного спілкування учнів. Для вчителя важливе вміння методично та педагогічно створити правильний та обґрунтований план уроку, враховуючи всі підходи та технології.

Список літератури

1. Алексеєнко І. В. Типологія уроків іноземної мови у старшій школі та її реалізація у змісті підручників. *Проблеми сучасного підручника*. 2013. Вип. 13. С. 19-30.
2. Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів. К.: Ленвіт, 2013. 590 с
3. Конспект лекцій з дисципліни «Методика навчання іноземних мов» / за ред. І. Ю. Гусленко. Харків Вид-во НУА, 2018. 64 с.
4. Л.С. Панова, І.Ф. Андрійко, С.В. Тезікова. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах підручник. Ніжин, 2003. 328 с.
5. Чередов И. М. Система форм организации обучения в общеобразовательной школе. Москва: Педагогика, 1987. 152 с.

Олена Галичанська
Науковий керівник – проф. Бялик В. Д.

Способи творення одиниць англомовного паралімпійського лексикону

Паралімпійська лексика являє собою засоби позначення понять і явищ, об'єктів і суб'єктів, пов'язаних з паралімпікою, тобто паралімпійськими іграми, видами спорту та змаганнями, що проводяться між інвалідами. Зазначимо, що назва „паралімпіка”, „паралімпійський” пов'язана з лексемою *paraplegia*, тобто „параліч нижніх кінцівок”. Крім того, до складу вказаного слова входить грецьк. *παρά* – біля, поза. Це вказує на паралелізм та рівноправність паралімпійських ігр із олімпійськими [2, с. 8].

Одиниці паралімпійської лексики англійської мови є різними за семантикою, структурою та способами творення. Аналіз цих одиниць, відібраних з англомовних текстів відповідної тематики [2], дозволив визначити ключові способи їх творення:

- словоскладання (наприклад, *touchpad, wheelchair*);
- універбація (наприклад, *PTR uniform*);
- контракція, представлена абрєвіацією (*IPC – International Paralympic Committee*), усіченням (*paras – paralympian*);
- афіксація (префіксація – *monoski, префіксацією та суфіксацією – parakayaker*);
- семантична неологізація (*blades, escort*);

Із зазначених способів творення аналізованих одиниць до морфологічного способу належить афіксація, до морфолого-синтаксичного – універбація та контракція, до семантичного – семантична неологізація [1, с. 87]. Синтаксичним способом утворено багатокомпонентні одиниці паралімпійського лексикону англійської мови, які представлені:

- двокомпонентними одиницями (наприклад, *amputee athlete*);
- трикомпонентними одиницями (наприклад, *para alpine skier*);
- чотирикомпонентними одиницями (наприклад, *disabled alpine ski team*);

п'ятикомпонентними одиницями (наприклад, *World Para Alpine Skiing Championship*).

Наявними в аналізованому шарі спеціальної лексики англійської мови є також шести- та семикомпонентні одиниці (наприклад, *inclusive physical training sessions for athletes with disability, World Shooting Para Sport Technical Committee and Management team*). Більшість одиниць параолімпійського лексикону англійської мови утворено синтаксичним шляхом.

Список літератури:

1. Ткачева Л. Б. Основные закономерности развития английской терминологии. Томск: Изд-во Томского университета, 1987. 200 с.
2. Derr A. Sports of the Paralympic Games. Massachusstes : Red Chair Press, 2020. 486 p.

Структурні особливості та способи творення англомовних термінів сфери штучного інтелекту

Під терміном сфери штучного інтелекту розуміємо лексичну одиницю (слово або словосполучення), що слугує засобом позначення її професійного поняття. Термінологічні англійської мови є простими, похідними та складними одиницями, а також словосполученнями та скороченнями [1, с. 78]. Усі переховані типи одиниць наявні в термінології сфери штучного інтелекту, яка з'явилась і почала активно розвиватися в середині ХХ століття. На сьогоднішній день вказана термінологія являє собою систематизовану та структуровану сукупність терміноодиниць англійської мови, більшість із яких підлягли лексикографічному обробленню та фіксації в словниках з фаху [3; 4]. Це дозволяє говорити про існування англомовної терміносистеми штучного інтелекту, яка продовжує розвиватися та поповнюватися новими термінами.

Аналіз їх будови вказує на існування:

простих термінів (*chunk* – чанк, *data* – дані);

похідних термінів (*cyclidity* – циклічність, *intelligence* – інтелект, *hyperlink* – гіперлінк);

складних термінів (*crossover* – схрещування, *AlphaGo* – назва однієї із систем штучного інтелекту);

терміносполук (*inference algorithm* – алгоритм логічного виводу, *complete local search* – повний локальний пошук);

скорочень (*ADL* – *action description language* – мова опису дій, *AI* – *artificial intelligence* – штучний інтелект).

Важливою характеристикою англомовної термінології штучного інтелекту є наявність в ній так званих гібридних термінів, що є „багатокомпонентними одиницями, терміносполуками, які містять ініціальні скорочення” [2, с. 121], наприклад: *AI programming* – *artificial intelligence programming* – програмування штучного інтелекту, *FIFO queue* – черга в порядку надходження.

Творення терміноодиниць аналізованої сфери відбувається морфологічним (*debugging* – налагодження), морфолого-синтаксичним (*backjumping* – зворотний перехід), синтаксичним (*abstract data type* – абстрактний тип даних) і семантичним (*agent* – агент, об'єкт, здатний приймати самостійні рішення та діяти залежно від ситуації) шляхами.

Список літератури

1. Коваленко А. Я. Загальний курс науково-технічного перекладу: навчальний посібник для вузів. Київ: Інкос, 2001. 290 с.
2. Ткачева Л. Б. Основные закономерности развития английской терминологии. Томск : Изд-во Томского университета, 1987. 200 с.
3. Mercadal D. Dictionary of Artificial Intelligence. New York : Van Nostrand Reinhold Computer, 1990. 334 p.
4. Raynor W. International Dictionary of Artificial Intelligence. London : Global Professional Publishing, 2009. 300 p.

Типологія мовленнєвих дисфункцій у навчанні іноземних мов

Актуальність теми дослідження полягає у тому, що кількість дітей із порушеннями розвитку мовлення та, загалом, з особливими потребами у навчанні весь час зростає. Спостерігається необхідність побудови у суспільстві поняття «толерантності», гуманного ставлення до дітей із особливостями, із труднощами у подоланні навчання. Важливим для побудови освітньої системи на сучасному етапі є використання міжнародного досвіду.

Наразі Міністерство освіти і науки України працює над створенням єдиної системи освіти для всіх дітей. Мережа спеціальних закладів загальної середньої освіти у порівнянні з попереднім роком зменшилась на 9 одиниць і у 2021/2022 н. р. становить 310 закладів, тоді як у 2020/2021 н. р. кількість становило 319 закладів [1].

Інклюзія – гнучкий процес збільшення ступеня участі всіх громадян у соціальному житті, процес реального включення інвалідів до активного суспільного життя. Це політика й процес, що дає можливість всім дітям брати участь у всіх програмах. Початком розвитку інклюзивної освіти в Україні є створення НУШ [2].

Кожен має право бути повноцінним учасником суспільства. Саме таку можливість наразі надає НУШ із додаванням до системи навчання інклюзію як основний принцип організації освітнього процесу. В інклюзивних класах увага зосереджується, насамперед, на розвитку сильних якостей і талантів дітей, а не на їхніх недоліках.

Кількість дітей з порушеннями розвитку мовлення весь час зростає. До порушень мовленнєвого типу відносять:

1. Дислексію та дизортографію – специфічні порушення навичок читання, письма і правопису, що мають різну інтенсивність залежно від випадка.

2. Дисфазію – порушення навичок усного мовлення, які впливають як на рецептивний, так і на продуктивний аспекти. Людям, ураженим цими розладами, важко передавати інформацію, почуття, розповідати історії, вести діалог.
3. Дизартрію – порушення вимови звуків мови, тобто нечітке, можна сказати змазане мовлення, яке може мати анатомічні причини (неправильне положення губ та язика при вимові різних звуків).
4. Афазію – серйозний вид дисфункції, що проявляється у повній або частковій втраті мовлення, локальне ураження мовленнєвих зон кори головного мозку.
5. Алалію – порушення, яке зустрічається у дітей до трьох років, і виявляє себе як повна відсутність мовлення або його недорозвинення, зумовлене ураженням мовленнєвих зон кори головного мозку [3].

Відтак, постає питання про методи навчання усного та писемного мовлення дітей з мовленнєвими дисфункціями. Йдеться як про навчання рідної мови, так і іноземної. Використання того чи іншого методу визначається характером мовленнєвого порушення, метою, змістом заняття та, звісно, розвитком мовлення, віком і індивідуально-психологічними особливостями дитини. Особливо варто зауважити, що методи навчання рідної мови можуть бути залучені для навчання іноземної мови та навпаки, мають доповнювати один другий.

Отже, система інклюзивної освіти – складний, але ефективний процес, який вимагає від суспільства терпіння, свідомості та спільного інтересу. Результатом запровадження цієї системи є реалізація прав людини, підвищення соціального рівня країни.

Список літератури

1. Статистичні дані, Міністерство освіти і науки України <https://mon.gov.ua/ua/osvita/inklyuzivne-navchannya/statistichni-dani>
2. Антикризисний медіа-центр / Новини / Інклюзивна освіта в Україні: основні принципи та цінності) <https://acmc.ua/osnovni-printsipi-ta-tsinnosti-inklyuzivnoyi-osviti/> © АКМЦ 2018.
3. <https://www.hcsp.fr/Explore.cgi/Telecharger?NomFichier=ad263037.pdf> Les différents troubles d'apprentissage.

Ірина Герман

Науковий керівник – доц. Ковалюк Ю.В.

Фразеологізм як перекладацька категорія

Мета роботи – описати основні загальні способи перекладу англomовних фразеологізмів українською мовою.

Над проблемою перекладу фразеологічних одиниць (ФО) працювали багато науковців: Н. М. Амосова, В. В. Виноградов, В. П. Жуков, В. М. Телія, Н. М. Шанський та ін.

Як вважають В.Д. Бялик та Д.В. Черней, «вибір адекватного способу перекладу фразеологічної одиниці залежить від складності її семантичної структури, образного характеру, національно-культурної специфіки її значення. Основними способами передачі англomовних фразеологізмів засобами української мови є їх еквівалентний, аналоговий, описовий переклад, а також калькування» [4, с.139].

За твердженням В.М. Комісарова, «найкращим способом перекладу вихідного фразеологізму є його передача за допомогою еквівалентної одиниці, якщо подібна існує в цільовій мові...

Повні фразеологічні еквіваленти ідентичні за структурою, лексичним складом, стилістичними характеристиками, значенням та образністю» [3, с. 81], наприклад: *in seventh heaven* – на сьомому небі.

Однак відомо, фразеологічних еквівалентів існує порівняно небагато. Найчастіше до них належать т. зв. інтернаціональні фразеологізми. У зв'язку з цим В.Н. Комісаров зазначає, що «у разі запозичення різними мовами однієї й тієї самої ФО її значення в одній із мов може змінитися, внаслідок чого з'являються подібні за формою, але різні за змістом *хибні друзі перекладача*» [3, с. 82]. Так, англійська ФО *to lead by the nose* та українська *водити за носа* збігаються за зовнішньою формою, але мають різні значення: англ. *повністю підкорити, командувати* [1, с. 595], укр. – *обманювати*.

Часткові еквіваленти мають деякі лексичні, граматичні чи лексико-граматичні відмінності від оригіналу, але це відбувається за наявності одного і того самого значення та стилістичної спрямованості з відповідними ФО мови оригіналу. *Часткові лексичні еквіваленти* збігаються за значенням, стилістичним за-

барвленням, але різняться своїм лексичним складом і граматичною будовою, наприклад: *fox and geese* – вовки та вівці [1, с. 357].

До *часткових граматичних еквівалентів* належать ті ФО мови перекладу, які збігаються з ФО мови оригіналу за значенням, стилістичним колоритом та образністю, але мають розбіжності у граматичній категорії числа іменників, прикметників, наприклад: *to catch old birds (мн.) with chaff* – спіймати старого **горобця** (одн.) на полові [1, с. 202].

За відсутності у мові перекладу еквівалента або аналога вихідної ФО, перекладач застосовує *калькування*, що є способом її дослівної передачі: *a skeleton in the cupboard* – скелет у шафі (сімейна таємниця) [1, с. 321].

Якщо фразеологізм неможливо передати жодним із вищевказаних способів, перекладач змушений вдаватися до **описового перекладу**, недоліком якого є неможливість збереження первинного образу ФО, наприклад: *have a bee in one's bonnet* (мати бджолу в капелюсі) – дивацтво, забаганка [1, с. 84]. Для їх адаптації до норм мови перекладу можна застосовувати перекладацькі трансформації.

Отже, труднощі перекладу англомовних ФО засобами української мови зумовлені складністю їхньої семантичної структури, образністю та національно-культурною специфікою. Найкращим перекладацьким рішенням вважаємо надання повного чи часткового еквіваленту з мови перекладу. За його відсутності перекладач застосовує калькування, описовий переклад або перекладацькі трансформації.

Список літератури

1. Англо-український фразеологічний словник / укл. К.Т. Баранцев. Київ Знання, КОО, 2005. 1056 с.
2. Зорівчак Р. П. Фразеологічна одиниця як перекладознавча категорія (на матеріалі перекладів творів української літератури англійською мовою). Львів Вид-во Львів. ун-ту, 1989. 216 с.
3. Комиссаров В.Н. Лингвистика перевода. Москва Международные отношения, 1980. 165 с.
4. Черней Д.В., Бялик В.Д. Труднощі та способи перекладу англомовних фразеологізмів. *Закарпатські філологічні студії*. Випуск 10. Том 1. С.138 – 141.

Анастасія Герштун

Науковий керівник – доц. Сурадейкіна Т.В.

Структура уроку навчання англійської, що базується на змісті

Мета нашої роботи – розглянути роль учителя і учня, а також структуру уроку, в якому використовується принцип «навчання, що базується на змісті» (НБЗ).

По-перше, С. Страйкер та Б. Лівер вважають, що НБЗ вимагає кращої обізнаності вчителів у різних сферах, для того, щоб отримати такі ж знання від своїх студентів. При цьому слід дотримуватися першочергової ролі контенту та зрозумілості у своєму навчанні, відбирати та адаптувати автентичні матеріали для потреб класу, створювати студентоцентроване середовище на уроках [6].

Дж. Річардс та Т.С. Роджерс вважають, що проведення навчання, що базується на змісті, вимагає великого обсягу праці та енергії. Вчитель має виконувати декілька ролей: добрий вчитель мови, підбірник і адаптер матеріалу (сьогодні існує багато матеріалу для НБЗ) [5]. Все це має робитися для підняття мотивації учнів, яка є ключовим питанням для розвитку мовних знань [4].

НБЗ вимагає не тільки кращих вчителів, але й кращих учнів. Гіпотетично, останні мають стати автономними та незалежними для усвідомлення власного навчального процесу та несення відповідальності за нього. Більше того, очікується, що учні мають підтримувати один одного у навчальній співпраці. І, нарешті, учні мають бути відданими цьому новому підходу в навчальним мовам [6]. У такій атмосфері вони не залежать від учителя, який би керував усім навчальним процесом і був єдиним джерелом інформації [1].

За Д. Брінтоном, матеріали у НБЗ тематично мають відповідати структурі курсу. Рекомендовано використовувати автентичні матеріали – статті з газет, журналів, матеріали з інших медіа, тобто такі, що в оригіналі не були створені спеціально з метою вивчення мови [2].

Дж. Річардс та Т.С. Роджерс рекомендують використовувати туристичні буклети, технічні журнали, розклади руху потягів,

реклами, телепередачі тощо [5].

Тепер розглянемо етапи подання матеріалу під час НБЗ:

- **підготовка;** відбір теми, що цікавить учнів; знайти тричотири джерела, що розкривають різні аспекти такої теми (веб-сайти, довідники, вебінари, відео реальних людей);
- **хід уроку:** розділити клас на маленькі групи і дати кожній з них завдання і джерело для його виконання; виконавши його, учні формують нові групи з тими, хто використовував інші джерела, діляться інформацією та порівнюють її.

Зазвичай результатом такого навчання має бути презентація або групова доповідь [3].

Отже, під час НБЗ і вчитель, і учень виконують дещо незвичні для себе складніші ролі. Перший має поєднувати в собі вищий рівень знань із різноманітних тем із виконанням різних робіт, натомість, як учень має бути більш незалежним і самостійним і нести власну відповідальність за відбір і якість проходження НБЗ, результатом якого має стати групова презентація або проєкт.

Список літератури

1. Amber Page, Melissa Simmons. Motivating Students through Power and Choice. *English Journal*. September 2010. 100 (1). P. 65–69.
2. Brinton D., Snow M., Wesche M. Content-based second language instruction. New York: Newbury House. 1989. 216 p.
3. Content based instruction. URL <https://www.teachingenglish.org.uk/article/content-based-instruction> (access date: 31/01/2022)
4. Grabe W., Stoller F. L. Content-based instruction: Research foundations. *The content-based classroom: Perspectives on integrating language and content*. New York: Longman, 1997. pp. 5–21.
5. Richards J.C. T.S. Rodgers. *Approaches and Methods in Language Teaching*. Cambridge: CUP., 2001. pp. 204-205.
6. Stryker S., Leaver, B. L. Content-based instruction: Some lessons and implications. *Content-based instruction in foreign language education: Models and methods*. Washington, DC: Georgetown University Press, 1997. P. 285-314.

Науковий керівник – к. філол. н., асист. Сунько Н. О.

Фразеологічні одиниці як засіб атракції у англomовному газетному заголовку

Фразеологія як мовознавча наука є складним та унікальним явищем, що адаптоване для використання у всіх видах дискурсу. Фразеологічні одиниці у різних жанрах та стилях застосовують, щоб досягнути певного стилістичного ефекту. Зокрема, це стоується публіцистичного дискурсу.

Публіцистичний дискурс – це своєрідна форма комунікативної діяльності, у якій учасниками в більшості випадків виступають засоби масової інформації (далі – ЗМІ) та їх аудиторія [2]. Основне завдання ЗМІ – забезпечувати двосторонній зв'язок між комунікатором та реципієнтом, тобто читачем та газетною статтею для успішного функціонування публіцистичного дискурсу.

Зв'язок фразеології та функціональних мовних стилів є дуже важливим. Однією з основних рис публіцистичного стилю є комбінація різних мовних засобів. Завдяки різноманітності та багатоплановості фразеологічні одиниці виконують безліч функцій у ролі газетного заголовку, ключовою серед яких є забезпечення атракції. [2]

Оскільки газетний заголовок – головний елемент статті, то використання фразеологічних одиниць не тільки викликає атракцію як психологічний феномен у читачів, але й запускає процес комунікації між ними та статтею, зосереджує їхню увагу та підсилює емоційне сприйняття. [2]

Англійські фразеологічні одиниці відрізняються своєю кількістю, виразністю та іншими семантичними та лексичними особливостями. В першу таке різноманіття характерних рис є одним із результатів наявності різних джерел походження англійських ідіом. Існує достатня кількість робіт, у яких розглянуто фразеологічні одиниці як засіб атракції у газетному заголовку. Проте окремим групам сталих виразів не приділено достатньо уваги.

Фразеологічні одиниці, джерелом походження яких є античні міфи, стають важливими засобами атракції у англомовному публіцистичному дискурсі. Прикладом таких ідіом є “apple of discord”, “Achilles’ heel” та “Trojan horse”. Визначено, що за період 2018-2021 рр. дані фразеологізми використано в більш ніж 1450-ти газетних заголовках британських періодичних видань. Щодо газетних рубрик, то більшість статей стосуються тем “general interest” (6.8%) та “news, opinions and commentary” (7%). Це доводить, що використання таких ідіом у ГЗ допомагає краще пізнати та зрозуміти специфіку його значення, тим самим підвищуючи мовну культуру аудиторії.

Біблеїзми також успішно виконують функцію атракції у газетних заголовках. Наприклад, упродовж 2018-2021 рр. більш ніж 3300 англомовних заголовків містили фразеологізми біблійного походження “good Samaritan”, “broken heart” та “to bite the dust”. Що до тематики статей, то найбільше з них стосуються теми “business” (2.2%). Зрозуміло, що Біблія – не тільки джерело релігії, але й ресурс для розвитку різних мовно-стилістичних особливостей, збагачення лексичного фонду мови.

Використання різних фразеологічних одиниць з етимологічної точки зору становить явну перспективу для подальших наукових досліджень. Зокрема ідіоми біблійного та міфічного походження у англомовних газетних заголовках є одним з основних засобів атракції та важливою частиною комунікативно процесу.

Список літератури

1. Білоноженко В.М., Гнатюк І.С., Дятчук В.В., Неровня Н.М., Федоренко Т.О. Словник фразеологізмів української мови. Київ: Наукова думка, 2003. 788 с.
2. Мосейчук О. М. ПУБЛІЦИСТИЧНИЙ ДИСКУРС ЯК КОНТЕКСТ РЕАЛІЗАЦІЇ КОМУНІКАТИВНОГО ВПЛИВУ НА МАСОВОГО АДРЕСАТА / О. М. Мосейчук. // Вісник Житомирського державного університету.. – 2012. – №65. – С. 174–177.
3. Fedulenkova T. Phraseological Units in Discourse: Towards Applied Stylistics by Anita Naciscione / T. Fedulenkova. // Language and Literature. – 2003. – №12. – Pp. 86–89.

Дар'я Гладиш

Науковий керівник – доц. Грижак Л.М.

Формування англомовної лексичної компетентності учнів старших класів аудіовізуальними засобами

У динамічному світі ХХІ століття вимоги до цифрового суспільства та конкурентоспроможності його представників невинно зростають, а впровадження інноваційних технологій в освітній процес сприяє пошуку нових методів і прийомів навчання. Оскільки англійська є однією з мов міжнародного спілкування, будь-кому, хто її вивчає, необхідно сформувати низку іншомовних компетентностей, лексичну зокрема.

Аналіз наукових та навчально-методичних джерел виявив посилений інтерес дослідників до проблем формування лексичної компетентності та застосування новітніх методів навчання з метою розвитку іншомовного мовлення. Важливим напрямом інтенсифікації навчально-пізнавального процесу в освітніх закладах використання аудіовізуальних засобів. Над цією проблемою працювали багато науковців, такі як І.М. Андресян [2], Т.П. Леонтьєва [1] та інші.

Аудіовізуальні засоби завжди широко використовувалася під час навчання іноземним мовам, а особливо набули популярності з розвитком комп'ютерних технологій, оскільки їх застосування розкриває великі можливості для реалізації одного з найважливіших дидактичних принципів – принципу наочності.

Навчання з використанням відеоматеріалів – це найкращий спосіб презентувати іноземну мову в її природних та звичних умовах. Відеодемонстрація має велике значення у процесі навчання іноземної мови, оскільки запам'ятовування інформації відбувається у п'ять разів краще, якщо учні не тільки чують, але й бачать завдяки засобам невербальної наочності [1; с. 62].

Сучасні аудіовізуальні засоби не тільки допомагають реалізувати особистісний підхід до навчання, а й максимально наближають процес навчання до реальних умов життя. Використання аудіовізуальних засобів інтенсифікує навчальний

процес, сприяє підвищенню мотивації до вивчення іноземної мови, формуванню комунікативної компетентності учнів.

Аудіовізуальні засоби надають автентичні зразки мови та мовлення, загальноповсякденну і спеціальну лексику, ідіоми та метафори так, як їх використовують носії мови. Вони допомагають у вивченні міжкультурної комунікації.

Згідно з жанрово-тематичною спрямованістю Т.П. Леонт'єва розділяє аудіовізуальні засоби на 3 групи: 1) розважальні програми (шоу, спортивно-розважальні програми та ін.); 2) програми, що базуються на фактичній інформації (документальні відео, теледискусії та ін.); 3) короткі програми, тривалістю від 10 секунд до 10-15 хвилин (новини, прогноз погоди, рекламні оголошення тощо) [1, с. 64].

У нашій роботі будемо досліджувати формування англомовної лексичної компетентності учнів старших класів аудіовізуальними засобами з використанням молодіжного серіалу «Офіс».

Серіал «Офіс» є ситкомом, що означає вживання буденної лексики і обігрування життєвих ситуацій, а саме це дозволяє підібрати уривки з серій для закріплення тем і лексики, передбачених програмою. Приблизний рівень серіалу - B1-B2 - відповідає рівню володіння мови учнями, тому повинен легко сприйматися і бути їм цікавим.

Для дослідження плануємо розділити 10 клас на дві групи: одна йтиме по програмі лише за підручником, інша, експериментальна, буде засвоювати матеріал ще й за допомогою уривків із серіалу, відповідних до теми. У кінці порівняємо, як кожна з груп опанувала поданий матеріал.

Список літератури

1. Леонт'єва Т. П. Досвід і перспективи застосування відео в навчанні іноземних мов / Т.П. Леонт'єва // Нетрадиційні методи навчання іноземним мовам у вузі: матеріали респ. конференції. - Мінськ, 1995. - С. 61-74.
2. Практичний курс методики викладання іноземних мов / Андрисян І. М. [та ін]; під заг. ред. І. М. Андрисян. Мінськ : ТетраСистемс, 2009. 288 с.

Аліна Гнатишин

Науковий керівник — асист. Батринчук З. Р.

**Формування комунікативних навичок учнів
молодшої школи на уроках англійської мови**

Комунікативні навички це здатність людини встановлювати контакти зі світом, використовуючи різні мовленнєві здібності. В сукупності вони складають комунікативну компетентність. Термін тлумачиться як здатність людини спілкуватися в різних видах мовленнєвої діяльності та встановлювати міжособистісні зв'язки із людьми. Д. Іванов тлумачить її як здатність аналізувати ситуації, шукати способи їх вирішення та використовувати різні види комунікації [1, с. 2]. Є.І. Пасов вбачає процес комунікації у використанні мови в практичних цілях [2, с. 40]. Комунікативність є однією із ключових особливостей розвитку особистості та підґрунтям для набуття нових необхідних для життєдіяльності навичок.

Сучасні технології та методи викладання ґрунтуються на взаємних суб'єкт-суб'єктних відносинах, що формуються завдяки демократичному спілкуванню учасників навчального процесу. Характер спілкування надає процесу використання комунікативних навичок емоційної забарвленості та відтінку виховного процесу [4, с. 98].

Центральною проблемою є комунікативна компетентність учнів. Останні повинні не лише володіти мовою, але й вміти перевірити себе, за допомогою зразка чи працюючи в парі та вправляючи одне одного, а отже, знання слів і структур недостатні для вільного спілкування. Успішність розвитку навичок в учнів буде досягнута тоді, коли ті зможуть не лише складати речення граматично правильно, але й розумітимуть ситуацію, безпосередньо взявши у ній участь. Для цього ми повинні враховувати навички усного мовлення у тісній взаємодії з читанням, аудіюванням та письмом.

Важливе закріплення міцних основ навичок англійської мови, тому їх варто навчати поетапно з великою кількістю практики та обробки інформації. У навчанні вчитель повинен брати до уваги вікові особливості школярів, їхні фізичні та ментальні можливості, етап розвитку мислення, пам'яті, уваги та поведін-

ки. Основним засобом пізнання оточуючого світу учня молодших класів відбувається через гру [3, с. 3]. Діяльність з читання та письма можна урізноманітнити аудіюванням та говорінням для всебічного розвитку комунікативних навичок учнів.

Для розвитку комунікативних навичок поширеними є такі види діяльності: будування діалогів, переказування текстів; створення власних висловлювань; групова робота, де учні можуть ділитися думками та визначати спільні цілі; читання та переклад текстів; різні види рольової гри та інше. Велика увага приділяється роботі над словом і граматиною, а також ситуативній роботі, де лексика і граматичні конструкції активно використовуються в контексті, зіставляються близькі та протилежні за значенням слова. Бесіда та відповіді на запитання вчителя допомагають школярам розгорнуто формулювати свою думку та створювати зв'язні висловлювання на конкретну тему. Натомість, діти складають власні запитання до текстів. Також практикується складання речень на основі малюнків і навпаки, створення асоціативних картинок чи схем. Молодші школярі вирізняються своєю неповторністю, індивідуальністю та багатою уявою, що потрібно використати для розвитку діалогічного та монологічного мовлення.

Отже, на сьогодні виникає потреба в якісному вивченні англійської мови як засобу спілкування та зв'язку із зовнішнім світом. Розвиток та використання комунікативних навичок зумовлені прагненням вдосконалити знання англійської мови.

Список літератури

1. Гавриляк Л. С. Комунікативна компетентність як складова професійної підготовки сучасного фахівця : науковий журнал «АГОС. Мистецтво наукової думки» Кривий Ріг, 2019. №3. 2 с.
2. Пассов С. И. Коммуникативный метод обучения иноязычному говорению. Москва : Просвещение, 1991. 40 с.
3. Талдонова Л. О. Соціально-психологічні особливості адаптації молодших школярів з обмеженими можливостями до навчання : дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук : 19.00.05. Севеодонецьк, 2020. 3 с.
4. Ягунов В. В. Педагогіка : навч. посібник. Київ : Либідь, 2002. 98 с.

Науковий керівник – к. філол. н., асист. Сунько Н. О.

Мовна гра як прояв інтертекстуальності в газетно-публіцистичному дискурсі та способи її перекладу

У сучасному світі засоби масової інформації, зокрема газети, відіграють важливу роль у суспільстві. Саме тому, різні видання та журналісти використовують мовну гру, щоб зацікавити читача та переконати у важливості прочитання статті. В даній доповіді проаналізовано використання мовної гри на базі англійських заголовків, адже саме вони є першочерговим засобом привернення уваги. Також розглянуто способи її перекладу.

Найбільш широковживаний стиль написання газетних статей – газетно-публіцистичний стиль. Згідно з М. Н. Кожиной, газетна мова виконує 2 основні функції: інформаційну та впливову [1]. При цьому переконливість газет безпосередньо залежить від їх експресивності. Завдяки цьому з'являється тенденція до використання мовної гри в газетах.

Мовна гра у вузькому розумінні – це поняття повністю тотожне стилістичному прийому каламбуру [2]. Мовна гра у широкому розумінні – це використання будь-яких мовних одиниць, стилістичних засобів або категорій для створення влучних висловлювань [3].

Основна й найбільш типова форма мовної гри – каламбур. Каламбур – це лексичний стилістичний прийом, який будується на явищах омонімії або паронімії. Особливість каламбурів полягає в тому, що вони одночасно використовують декілька значень слова. Так, наприклад, на сторінках газети «The Sun» в статті «Team GB bow out of women's team archery competition» було використано наступний каламбур: «Defeated champion bows out in the archery competition» [4]. Цей каламбур створено на основі омонімії, оскільки слово bow має декілька значень: 1) to bow out – покинути з честю ; 2) a bow – лук . Використавши гру слів газета тим самим підсилила розважальну та експресивну функції тексту.

Що стосується способів перекладу мовної гри, то виокремлюють насамперед такі [5]: гра слів оригіналу перекладена грою слів мови перекладу; гра слів – вираз без елементів гри слів; гра слів – риторичний засіб (повтор, алітерація, парадокс); опущення фрагменту, що містить мовну гру; відтворення мовної гри в оригінальній формі та, за можливості, контексту; компенсація – використання мовної гри в іншому місці, якщо в попередньому фрагменті гру було опущено; додавання нового фрагменту, що містить мовну гру; застосування редакторської техніки (примітки, зноски, пояснення).

Отже, мовна гра є поширеним явищем у публіцистичному дискурсі. Її переклад вимагає володіння високим рівнем комунікативної компетенції перекладача, що полягає не лише у наявності високого професійного рівня майстерності в перекладі для забезпечення ідентифікації та пошуку ефективних способів перекладу, але й певних умінь мислити креативно.

Список літератури

1. Кожина М.Н., Дускаева Л.Р., Салимовский, В.А. Стилистика русского языка. Москва: Наука, 2010. 464 с.
2. Attardo S. Linguistic Theories of Humour. Berlin: Mouton de Gruyter, 1994. 426 pages.
3. Сковородников А. П. Об определении понятия “языковая игра” // Игра как прием текстопорождения. Коллективная монография / под. ред. А. П. Сковородникова. Красноярск: Сиб. федер. у-нт, 2010. С. 50–62.
4. The Sun, News UK Company. URL: <https://www.thesun.co.uk/>
5. Космеда Т. А. Мовна гра в парадигмі інтерпретативної лінгвістики. Граматика оцінки. Граматична іграма (теоретичне осмислення дискурсивної практики) / Т. А. Космеда, О. В. Халіман. Дрогобич: Коло, 2013. 228 с.

Олександра Гойтенюк
Науковий керівник – доц. Сурадейкіна Т.В.
Особливості творчого стилю Хільди Дулітл

Метою роботи є розгляд основних етапів творчості та характерних рис поетеси періоду модернізму Хільди Дулітл.

Хільда Дулітл, уродженка міста Бетлхем, що в штаті Пенсільванія, стала однією з найпомітніших постатей в модерністській поезії. Під керівництвом її першого кохання, Езри Паунда, стала ще й представницею імажизму – модерністської літературної течії, в якій образ був самодостатньою одиницею поетики [1]. Тобто значення образу підносилося до інтелектуального емоційного комплексу. Саме ця течія яскраво відбилася на початку творчості поетеси Хільди Дулітл. Тоді основними рисами її творчості можна назвати суворі та витончені образи, а також експериментальні ритми. Розглянемо їх детальніше.

Хільда Дулітл також доклала руку до створення доктрини імажистів. Вона вміла зосереджувати свою мову та будувати музичні лінії, могла показувати інтенсивність саме через образ своєї поезії, що стало основою документа. Та деякі дослідники вважають, що вона не підпорядковувалася правилам, а навпаки, їх створювали для неї. Завдяки оригінальності та новаторським рисам, вона мала значний вплив на легітимізацію модерного стилю в поезії. Про це свідчать відгуки тогочасних впливових літераторів, серед яких Езра Паунд та Томас Еліот [4].

Постать цієї поетеси стала однією із центральних у феміністичній літературі. Період 1920х рр. ознаменувався трансформацією міфів з точки зору жінки-поетеси. Вона вдавалася до тих образів, з якими раніше працювали і чоловіки. Про це свідчить її твори «Еврідіка» та «Олена», в яких авторка «перевертає» сюжет, використовуючи зухвалі образи своїх героїнь, які не мовчать, а вказують на недоліки чоловіків. Наприклад: *All Greece reviles/the wan face when she smiles,/hating it deeper still/when it grows wan and white,/remembering past enchantments/and past ills* [3, 48].

Автобіографічні мотиви стали ще однією рисою поезії HD. Крізь призму трансформації міфів вона змогла показати і свої

почуття, наприклад, в період руйнування стосунків із чоловіком Річардом Олдінгтом. У віршованій п'єсі вона вдається до психологічного аналізу своєї особистості. Наприклад: *My mind is caught,/dimmed with it/(where is love taking us?)/my lips are wet with your life* [3, с. 30].

Ще одним зразком та проявом автобіографічних мотивів можна назвати збірку «Червоні троянди для бронзи», в назві якої закодувала свої стосунки із співаком та навіть показала це у одній із поезій: *you smile when keen/chiseled and frigid lips;/it seems no evil/ever could have been* [3, с. 58].

Хільда Дулітл була ученицею Зигмунда Фрейда, що також мало значний відбиток на її поетичній творчості, а точніше у вірші «Майстер». Вона дещо змінила його вчення на більш феміністичне – показала теорію ідеальної жінки, на відміну від фрейдистської теорії заздрості жінки до чоловіка. У цьому ж творі вона прославила духовну силу жінки, чим ще більше прив'язала себе до лав феміністок. Наприклад: *for she needs no man,/herself/is that dart and pulse of the male,/hands, feet, thighs,/herself perfect* [2, с. 28].

Таким чином, постать Хільди Дулітл у модерністській поезії та навіть прозі показала стрімкий розвиток, вдосконалення творчості, піднесення образу як основної риси імажизму, перетворення сюжетів, в яких жінка ставала чи не найяскравішою героїнею. Своєю активною діяльністю дала поштовх до створення нових та «живих» прикладів поезій у жіночому колі поетес.

Список літератури

1. Літературознавчий словник-довідник / За ред. Р. Т. Гром'яка, Ю. І. Коваліва, В. І. Теремка. Київ ВЦ «Академія», 2007. 752 с.
2. H.D. Collected Poems 1912-1944: New Directions Publishing Corporation. New York. 1986. 611 p.
3. H.D. Collected Poems 1912-1944: New Directions Publishing Corporation. New York. 1988. 658 p.
4. H.D. Poetry&Foundation.
URL:<https://www.poetryfoundation.org/poets/h-d> (дата звернення 10.02.2022).

Формування навичок писемного мовлення в учнів старших класів на уроках німецької мови

Ефективним засобом формування особистості учня є іноземна писемна компетенція. Цей вид компетенції сприяє розвитку особистісних якостей учня, підвищує рівень інтересу до оволодіння мовою, дозволяє використовувати не тільки свідомість учня, а й його почуття та емоції. Тому особливої актуальності набула проблема формування писемної компетентності учнів середньої школи, що зумовлює необхідність підвищеної уваги до навчального процесу учнів.

Писемне мовлення – це один із способів комунікації між людьми, якому притаманне висловлювання автора на папері чи через засоби масової інформації.

Актуальністю полягає в недостатній сформованості у учнів навичок писемної компетентності. **Об'єктом** дослідження є процес розвитку письмової компетентності учнів старшої школи на уроках німецької мови.

Наше дослідження базується на методі пробного навчання. Метою цього навчання є перевірка ефективності методики, яку використовує вчитель на уроках. Для досягнення цілі необхідно організувати виконання вправ та перевірити, наскільки ефективно учні можуть поліпшити навички писемної комунікації. Нами була запропонована **гіпотеза**: формування навичок ПМ буде більш ефективним за умови використання вправ, які включають в себе різні види роботи (індивідуальна, командна робота і тому подібне). Загалом в нашому дослідженні взяли участь учні 10 – А (контрольна група) та 10 – Б(експериментальна група) класів.

Організовуючи пробне навчання, ми виділили 4 основні етапи: організаційний, констатувальний, формувальний, контрольний.

На організаційному етапі ми приділяли нашу увагу матеріалу (підручники), по яких вчать старшокласники, а та-

кож були виділені критерії оцінювання рівня володіння навичками ПМ.

На констатуальному етапі пробного навчання ми визначали рівень сформованості у учнів навичок писемного мовлення. Нами було запропоновано написати один з видів роботи – есе, на тему «Warum lerne ich Deutsch?». Цей етап є досить важливий, адже ми маємо можливість порівняти рівень сформованості в учнів навичок ПМ до пробного навчання та після нього.

На формувальному етапі було розроблено комплекс вправ для навчання писемної комунікації, як - от: вправа на написання історії. Щоб скласти історію вчитель задає певну тему, а учні працюють на дошці. Старшокласники по-черзі пишуть речення, тобто одна дитина пише початок, інша – продовжує перше речення і так далі. У підсумку з'являється цікава історія. За допомогою цієї вправи в учнів розвивається креативне мислення.

На останньому, контрольному, етапі ми запропонували учням написати схожу роботу, що була проведена на констатуальному етапі. Згідно з результатами дослідження, рівень сформованості навичок ПМ у експериментальній групі виріс, на відміну від контрольної, де їхній рівень не поліпшився.

Отже, за допомогою використання різних видів роботи в учнів підвищувалась мотивація та уроки проходили більш ефективно.

Список літератури

1. Ніколаєва, С. Ю. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах : підручник. кол. авторів під кер. С. Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2002. 328 с.
2. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін./ за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2013. 590 с.

Формування граматичних навичок у процесі аудіювання учнів середньої школи

Неможливо заперечувати важливість вивчення англійської мови в сучасних реаліях. Одним із пріоритетних завдань загальноосвітніх навчальних закладів є формування в учнів іншомовної граматичної компетентності. Зазвичай учні мають проблеми з розпізнаванням граматичних явищ під час аудіювання. Школярі не можуть правильно розтлумачити значення граматичних структур, які використовує у мовленні їхній співрозмовник, що згодом призводить до ускладнення процесу спілкування в цілому. Ця проблема зумовлює актуальність нашого дослідження.

О. І. Тригуб зазначає, що граматичні навички є складовою граматичної компетенції. Вони бувають репродуктивними та рецептивними і характеризуються такими рисами, як гнучкість, стійкість та автоматизованість. Їх формування відбувається поетапно, саме тому вчитель повинен правильно підібрати завдання, які відповідатимуть кожній стадії та допоможуть учням їх розвивати [3].

У дослідженні ми аналізуємо формування граматичних навичок під час процесу аудіювання, оскільки без цього спілкування між людьми неможливе. Аудіювання – це рецептивний вид мовленнєвої діяльності, який полягає у здатності учня розуміти та сприймати усне мовлення іншої людини.

Ми зосереджуємось на учнях середньої школи, оскільки в цей час завершується формування активного граматичного мінімуму (необхідний для вираження власних думок іноземною мовою) і починається набуття пасивного (граматичні структури, які учні не використовують в розмові, але які потрібні для сприймання та розуміння мовлення інших людей) [2]. Граматичні структури пасивного мінімуму пов'язані здебільшого з рецептивними навичками і зустрічаються під час аудіювання та читання. Саме тому вчителю необхідно навчити учнів швидко розпізнавати ту чи іншу структуру за її формальними ознаками та співвідносити з її функціональними значеннями, а також від-

різняти схожі між собою граматичні структури для того, щоб правильно розтлумачити значення почутої (написаної) інформації.

Під час вивчення граматичного матеріалу важливо не лише запам'ятовувати правила, але й знати, як використовувати ці знання на практиці. Варто пам'ятати, що «однією з умов формування граматичної навички є наявність достатньої кількості лексичного матеріалу, на який поширюється граматичне узагальнення. Автоматизація можлива за умови багаторазового повторення тієї самої дії на змінюваному лексичному матеріалі на основі мовленнєвого зразка» [1].

На нашу думку, для успішного формування граматичної компетентності в процесі аудіювання доцільно використовувати підсистему вправ, які удосконалюють знання учнів. Ці вправи повинні відповідати таким вимогам: вмотивованість (вправа повинна бути чітко сформульована і пояснювати, що учень повинен зробити), наявність ігрового компонента (оскільки вони забезпечують позитивну атмосферу, а також передбачають колективну взаємодію), автентичність навчального матеріалу та його відповідність рівню знань учнів. Основна задача граматичних вправ полягає у забезпеченні опанування рецептивних та репродуктивних навичок.

Список літератури

1. Голованенко Є. О., Дунь Н.Л. Формування граматичних навичок у процесі освоєння української мови як іноземної на початковому етапі. Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя]. Психолого-педагогічні науки. 2017. № 2. С. 77-82. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzspp_2017_2_15.
2. Склярєнко Н.К. Методика формування іншомовної граматичної компетенції в учнів загальноосвітніх навчальних закладів. Іноземні мови. 2011. №1. С. 15-25. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/im_2011_1_3.
3. Тригуб І. П. Формування граматичної компетенції у студентів немовних спеціальностей ВНЗ у процесі вивчення англійської мови. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія. 2014. № 10. С. 74-77. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_filol_2014_10%282%29_22.

Роль комунікативного підходу в перекладі

Виникнення комунікативного підходу у навчанні іноземних мов (70-ті роки ХХ ст.) як одного з провідних напрямів комунікативної лінгвістики пов'язане з іменами таких зарубіжних дослідників, як Д.Брунер, Д.Грін, Л.Кунч, М.Макош, Д.Уїлкінс, Д.Хаймз.

Суть комунікативного підходу полягає у тому, щоб передати студентам не знання про мову як систему, а озброїти їх мовленнєвими вміннями і навичками для практичного застосування у будь-якій іншомовній мовленнєвій ситуації. Таким чином, комунікативно-орієнтований метод навчання іноземних мов покликаний наблизити тих, хто вивчає іноземну мову, до реальних умов спілкування. Кінцевий результат дослідження мовної комунікації значною мірою залежить від того, як здійснюють цей процес, які способи, прийоми, засоби при цьому використовують.

Варта уваги думка Д.Філіпса, що комунікативний підхід є «спробою уникнути формальних (або традиційних) підходів, які базуються на граматиці і перекладах, і перейти до підходів, за допомогою яких студент використовуватиме мову як засіб спілкування» [1, с. 94].

При застосуванні комунікативного підходу необхідно зважати на такі чинники: комунікативну мету висловлення; ситуацію спілкування; ролі співрозмовників (соціальні чи мовленнєві).

З точки зору існування мови комунікація поділяється на усну і письмову.

Усна комунікація характеризується досить слабкою підготовленістю, необоротністю, зв'язком з конкретним часом і умовами протікання, автоматизмом у вживанні мовних (мовленнєвих) засобів і способів викладу інформації.

Письмова комунікація, маючи деякі спільні риси з усною, відрізняється більшою підготовленістю, незалежністю від часу і умов протікання, вживанням більш розгорнутих, літера-

турно оформлених речових оборотів. Часто саме писемні твори стають основою для продукування усного мовлення.

Переклад як засіб міжмовної комунікації безпосередньо впливає на стан літературної норми цільової мови, оскільки він виконує функцію своєрідного фільтра, який пропускає все корисне, потрібне і затримує те, що руйнує її національний характер [2, с. 170]. У процесі перекладу взаємодіють не тільки дві мови і більше, але й дві культури, що мають як загальну, так і національну специфіку. Виявлення загального, інтернаціонального, загальнолюдського і приватного, особливого, національного є принциповим під час вивчення такого явища, як міжкультурна комунікація. Переклад, допомагаючи спілкуванню людей різних національностей, постає засобом міжмовної і міжкультурної комунікації. Через міжкультурні відмінності те, що зрозуміле носіям однієї мовної культури, може викликати непорозуміння у іншого носія, який отримує текст перекладу. На переклад накладає певні обмеження мета вихідного тексту, а також його майбутні читачі оригінального та перекладного текстів. З огляду на забезпечення міжкультурної комунікації творча діяльність перекладача має спрямовуватися на примирення двох суперечливих тенденцій: збереження мовної норми рецептивної культури в перекладі, з одного боку, та її гармонізацію з нормою оригіналу як феномену вихідної культури – з іншого. [3, с. 155]

Отже, завдання перекладу охоплює не тільки пошук еквівалентних відповідностей для передачі комунікативної установки відправника, а й надання одержувачу необхідних для розуміння пояснень так, щоб реакція іншомовного одержувача відповідала реакції одержувача повідомлення мовою оригіналу.

Список літератури

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики: Підручник. К.: Видавничий центр «Академія», 2004. 344 с.
2. Мирам, Г. Э. Основы перевода. Курс лекций: учебное пособие / Г. Э. Мирам [и др.]. Киев Эльга. Ника-Центр, 2002. 248 с.
3. Чередниченко О.І. Про мову і переклад Київ Либідь, 2007. 248 с.

Перспективи використання віртуальної реальності при викладанні англійської мови

Мета роботи - дослідження технологій віртуальної реальності, які можуть ефективно сприяти викладачам у проведенні імерсивного викладання іноземних мов. На думку багатьох фахівців, залучення віртуальної реальності в академічний навчальний план можна охарактеризувати як конструктивне навчання.

Конструктивістський підхід до навчання передбачає роль вчителя як носія знань, а не абсолютного авторитету [1]. З точки зору емпіризму, пов'язаного з конструктивістським підходом, технологія віртуальної реальності сприяє організації освіти, яка може моделювати навколишній світ. У процесі практичної діяльності учні стикаються з різними ситуаціями, які генеруються за допомогою симуляції технологій віртуальної реальності, що забезпечує їх безпеку. По-друге, віртуальна реальність гарантує практичність. Конструктивістське навчання, засноване на технології віртуальної реальності, надає великого значення практичним здібностям учнів [1]. У повсякденній освітній діяльності активність учнів обмежена. По-третє, застосування цієї технології надає гарантію справжнього життєвого досвіду. Принцип проєктування навчання на основі технології віртуальної реальності полягає в тому, щоб бути максимально наближеним до реальності й не віддалятися від когнітивного розвитку учнів.

Концепція віртуальної реальності сходить до середини 1960-х років і може бути визначена як тривимірне, згенероване комп'ютером середовище, яке можна досліджувати і з яким може взаємодіяти людина [2, с. 208]. Сотні дослідників почали вивчати ефекти і застосування цієї технології і за останні 20 років опублікували різні наукові праці. За словами В. Є. Климнюка, технологія віртуальної реальності привернула увагу громадськості, оскільки дозволяє користувачам взаємодіяти з реальними

і віртуальними об'єктами, забезпечуючи навчання через досвід, а також підвищуючи увагу і мотивацію користувачів. Існують докази того, що застосування віртуальної реальності було адаптовано в декількох освітніх секторах при навчанні англійської мови в багатьох країнах. Було доведено, що використання додатків віртуальної реальності сприяє підвищенню мотивації учнів і більш позитивному ставленню до вивчення англійської мови.

При виборі платформи віртуальної реальності викладачам слід враховувати той факт, що учні засвоюють знання найкраще при взаємодії з однолітками, одночасно змагаючись один з одним, що сприяє підвищенню їх мотивації і ступеня залученості. Викладач також повинен враховувати мету гри, рівень, кількість учнів, обладнання, матеріали та управління часом для проведення гейміфікації, яка максимально задовольнить потреби учнів у процесі вивчення англійської мови.

Незважаючи на те, що віртуальна реальність допомагає розвивати пізнавальні здібності учнів, існує не так багато платформ, призначених для учнів середньої школи при навчанні англійської мови. Тому настійно рекомендується провести подальший аналіз і експерименти з використання цієї технології в середній школі для викладачів, щоб зрозуміти, як ці гаджети можуть бути використані для задоволення потреб викладачів іноземних мов та їх учнів в умовах віртуальної реальності.

Список літератури

1. Соловйов В.М., Теплицький О. та Теплицький І.О. Теоретико-методологічні засади конструктивістського підходу до побудови освітнього процесу. Книжкове видавництво Киреевського. 2012.
2. Климнюк В.Є. Віртуальна реальність в освітньому процесі. *Збірник наукових праць Харківського національного університету Повітряних Сил*. (2). 2018. С.207 - 212.

Ксенія Грузєва

Науковий керівник – проф. Кійко С.В.

НАВЧАННЯ ЛЕКСИКИ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ НА ОСНОВІ РІЗНОЖАНРОВИХ ТЕКСТІВ

Завдання Нової української школи (далі – НУШ) полягає, насамперед, в усвідомленні головних суспільних завдань і націлює на пошук форм, навчальних підходів, методів, урізноманітнення технік проведення уроків. Тому основною метою НУШ є всебічний розвиток учня, його нахилів, здібностей, компетентностей і наскрізних умінь відповідно до вікових особливостей [1]. Процес вивчення іноземної мови включає в себе кілька підходів. Систематичне відпрацювання набутих компетентностей є шляхом до успішного засвоєння набутих знань. Формування лексичної компетентності відбувається завдяки комплексному підходу, зокрема, запам'ятовуванню лексичного матеріалу на основі спеціальних методів і прийомів, а також безпосередньому опрацюванню лексики на різних рівнях складності. Різноманітні тексти у навчанні лексики німецької мови у старших класах слугують джерелом мовного матеріалу, засобом формування мовленнєвих умінь, стандартним зразком певного виду повідомлення, що вживається для побудови власного висловлювання, джерелом інформації. Ми послуговувалися класифікацією текстів О. Селіванової [2], літературознавчою типологією художніх родів і жанрів. Найбільше нашу увагу привернули автентичні тексти, які дозволяють активізувати пізнавальну діяльність і сприяють вихованню почуттів поваги до культури Німеччини і до власної країни. Для відбору текстів визначено такі критерії: концептний, дидактичний, сензитивний, когнітивний. Доцільно розрізняти три аспекти тексту: інформаційно-змістовний, тематично-термінологічний, стилістичний. Формування лексичної компетентності відбувається завдяки комплексному підходу, зокрема, запам'ятовуванню лексичного матеріалу на основі спеціальних методів і прийомів, а також безпосередньому відпрацюванню практичних дій зі словом на різних рівнях складності.

Для опрацювання текстів різних жанрів у роботі наведено вправи для навчання лексичній стороні мовлення. Розглянуто комунікативні, некомунікативні, умовно-комунікативні вправи, а також лексичні ігри. Велике значення мають завдання для тестування лексики – заповнити пропуски в реченні самостійно або ж підібрати з запропонованих слів згідно контексту. У цьому можуть допомогти такі програми як Quizlet, Kahoot і Wordwall, особливо у рамках дистанційного навчання. У роботі з текстами розмежовують три етапи: передтекстовий, текстовий і післятекстовий. Для роботи над текстом з прагматичним змістом підібрано карту погоди і вправи згідно з етапами опрацювання тексту, як-от: знайти у тексті необхідну інформацію, дати відповіді на запитання, висловити власну думку. При роботі з художнім текстом можна застосувати такі вправи, як визначення теми тексту за ілюстраціями, прочитання абзацу і формулювання основної думки одним реченням, розповідь (опис) про почуття і думки героя в конкретний момент, продовження історії від імені другорядного героя, розігрування сцени з тексту. Для наукового тексту, де особливістю є робота з термінами, запропоновано вправу «Blitzgespräch», підбір терміна та пояснення, вправи на пошук синонімів або антонімів. Також можуть використовуватися презентації як вид самостійної чи групової роботи (Innere Welt: Außergewöhnliche Zustände des Verstandes / Die Verhaltensmaßregeln im Ausland). Наближення освітнього процесу до процесу реальної комунікації і вживання вивченої лексики може проходити у діалогах, дискусіях або ж дебатах, де учні розвивають вільне спілкування та долають мовний бар'єр.

Робота з текстами різних жанрів у процесі формування лексичного запасу буде ефективною, якщо використано комплекс вправ, а матеріал підібрано відповідно до інтересів та вікової категорії учнів.

Список літератури

1. Державний стандарт початкової освіти // *Початкова освіта*: перша всеукраїнська газета для першого вчителя. 2018. № 10. С. 7-29.
2. Селіванова О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми. Полтава: Довкілля, 2008. 712 с.

Анастасія Гулько

Науковий керівник – асист. Ліннікова В.О.

Ситуативний підхід у вивченні граматичного матеріалу

Ця робота розкриває сутність ситуативного підходу в процесі навчання граматики.

Навчання граматики можливе у рамках таких принципів комунікативного підходу: *мовленнєво-мисленнєвої діяльності, індивідуалізації, функціональності, новизни та ситуативності.*

За Р. Боліто, «принцип **ситуативності** передбачає визнання ситуації як одиниці організації процесу навчання іншомовного спілкування. Ситуація в комунікативному навчанні забезпечує презентацію граматичного матеріалу, формування граматичних навичок, є основою організації граматичних одиниць. Комунікативна ситуація моделюється в навчальних умовах різними способами. При цьому учні повинні розуміти, про що говорити. Для виконання цього завдання вчителю необхідно створити в учнів потребу (мотивацію) у використанні нових граматичних конструкцій і надати їм ці конструкції в зручному для використання вигляді [3].

У підручнику з методики навчання англійської мови О.В.Кміть узагальнює історію виникнення ситуативного підходу до навчання мови, розроблений у період 1930 - 1960 років британськими прикладними лінгвістами Г. Палмером та А.Хорнбі, в основу якого покладено принципи британського структуралізму. «За цією теорією мовлення складає базу мови, а в основі вміння говорити лежить володіння структурами мови. Положення про те, що вживання структур має бути ситуативним, стало головним в методиці ситуативного навчання мови. Воно обґрунтоване дослідженнями британських лінгвістів, що свідчили про тісний зв'язок між структурами мови, з одного боку, та контекстом і ситуаціями, в яких вони вживаються – з іншого. J.R.Firth і M.A.K.Holliday надавали значенню, контексту і ситуації у мові першорядної ваги» [1, с. 62].

Г. Палмер виділяв три стадії навчального процесу в межах ситуативного підходу: *одержання знань, закріплення їх у пам'яті шляхом повторення (drills) і практика їх застосування.*

За ним затвердилися назви *Structural Situational Approach* та *Situational Language Teaching (SLT)*.

Н. П. Прокопенко зазначає, що в рамках ситуативного підходу «засвоєння граматичного матеріалу доцільно проводити на наступних етапах: 1) пред'явлення мовного зразка (через аналіз і синтез граматичного явища); 2) тренування; і 3) вживання в мовленні. Для кожного з етапів характерні відповідні їх цілям вправи [2]. На кожному етапі робота з граматичним матеріалом, сама ситуація та типи вправ суттєво відрізняються.

На початковій стадії навчання учні лише слухають, повторюють за вчителем і відповідають на його запитання.

Під час стадії тренування вправи стають менш контрольованими, вчитель виступає як «прискіпливий коректор помилок».

На фінальному етапі відбувається остаточний перехід від контрольованої до більш вільної практики у вживанні структур та від усної роботи з моделями (sentence patterns) до їх автоматизованого використання в усному і писемному мовленні.

Отже, ситуативний підхід є невід'ємним компонентом навчання граматичного матеріалу, складність і спосіб представлення та відтворення якого різняться на кожному етапі.

Список літератури

1. Кміть О.В. Методика навчання англійської мови у початковій школі: Конспект лекцій для студентів спеціальності 013 Початкова освіта, спеціалізації Іноземна мова (англійська), освітній ступінь-магістр. Чернігів:ЧНПУ, 2017. 117с.
2. Прокопенко Н. П. Формування іншомовної комунікативної компетенції у навчанні граматиці англійської мови студентів напряму підготовки "Міжнародна економіка" та "Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності" : зб. матеріалів МНПК "Соціум. Наука. Культура", (29–31 січня 2008 р.). Київ, 2008. URL : <http://intkonf.org/> (дата звернення 10.12.2021).
3. Bolitho R. Holistic grammar teaching. English Teaching Professional. 2011. №73. P. 4-8.

**Переваги та недоліки методики скафолдингу
в онлайн-іграх при викладанні англійської мови**

Основною метою цього дослідження визначення переваг та недоліків ігрового скафолдингу при викладанні англійської мови, місця ігрового скафолдингу в сучасній методиці викладання англійської мови, впливу ігрового скафолдингу на учнів, визначення труднощів скафолдингу та способів їх усунення. Фундамент теоретичних положень роботи – дослідження Саріт Барзілай та Іни Блау на тему “Scaffolding game-based learning: impact on learning achievements, perceived learning, and game experiences”. Визначення *зони найближчого розвитку* учнів та поняття скафолдингу базується на науковому масиві праць радянського психолога Виготського Л.С. У першому розділі нашої роботи розглянуто теоретичні положення поняття скафолдингу, його місце в сучасній методиці. Обґрунтовано актуальність методики та обговорено методи практичної імплементації ігрового скафолдингу в традиційних навчальних класах. Теоретичні положення скафолдингу засновані на принципах компетентісного навчання, що стало основою НУШ (Нової Української Школи). Це тільки підтверджує актуальність скафолдингу в українському методичному науковому масиві.

Головним теоретичним питанням першого розділу є побудова зв'язків між неформальним знанням, отриманим у грі, та формальним, яке учні набувають протягом класичного навчального процесу. В першій, теоретичній частині нашої роботи розглядаються три підходи до застосування ігрового скафолдингу при викладанні англійської мови, запропоновані Іною Блау та Саріт Барзілай:

- Study and play (спочатку набуття формальних знань, а потім – гра);

- Play and study (спочатку гра, а потім набуття формальних знань);
- Play only (тільки гра).

Другий розділ наукової роботи пов'язаний з практичним застосування ігрового скафолдингу та викладено результати експериментального дослідження результативності навчання учнів 8 - 9 класів на освітній платформі EdApp, потенціал якої розкривається у широкій різноманітності інструментарію, що використовується викладачем для створення інтерактивних онлайн-ігор, презентацій навчального матеріалу та об'єктивного оцінювання прогресу учнів з детальним аналізом результативності.

Отже, *об'єктом нашого дослідження* є переваги та недоліки імплементації ігрового скафолдингу та його вплив на результативність навчання учнів 8-9 класів. *Предмет нашого дослідження* – ігровий скафолдинг та поглиблений огляд інструментарію EdApp для застосування ігрового скафолдингу для вивчення англійської мови. *Теоретична та практична важливість* зумовлена актуальністю використання скафолдингу в сучасній методиці. *Матеріалом дослідження* слугує науково-педагогічна практика інших науковців та результативність учнів 8-9 класів під час ігрового скафолдингу.

Список літератури

1. Блау І., Барзілай С.; 2014.01 Scaffolding game-based learning: impact on learning achievements, perceived learning and game experiences;
2. Scrivener J. 2005; Learning Teaching V 16; Toolkit 3: tools, techniques, activities, P. 333-366.

Крістіна Гуцкал

Науковий керівник – канд. філол. наук, доц. Смірнова М.Р.

Навчання іншомовного писемного мовлення у середній школі

У програмах середніх загальноосвітніх шкіл з іноземних мов писемне мовлення є основним різновидом мовленнєвої діяльності, який стоїть поряд з читанням, говорінням та аудіюванням. Відповідно до вимог програми, випускники середніх шкіл повинні володіти комунікативною компетенцією іноземною мовою в усній та писемній формах.

Незважаючи на численні доробки науковців у цій галузі, проблема залишається **актуальною** з огляду на недостатній рівень розвитку писемного мовлення учнів середньої школи. Психології відомо п'ять основних етапів здійснення писемно-мовленнєвої діяльності. Серед них: 1) поштовх до мовлення; 2) загальний смисловий образ; 3) внутрішня просторова схема; 4) зовнішня реалізація у часі; 5) зворотна аферентація. Писемне мовлення складається з мовних навичок та інтелектуальних компонентів. До навичок входить: пунктуація; орфографія; синтаксис; лексико-фразеологія. До інтелектуальних компонентів можна віднести: навик мислення; навик пам'яті.

Згідно з концепцією М. Безруких, формування навичок письма проходить деякі етапи:

1 етап – це формування елементарного письма, на якому у учня формуються зоровий та руховий образ букв, учні навчаються правильно писати слова та речення;

2 етап – це грамотно-осмислене письмо, на якому учні вже можуть писати диктант, переказ, твір;

3 етап – грамотно-осмислене писемне мовлення, на якому учні знають особливості різних жанрів мовлення, а також їх правильне використання під час письма [2, с. 4-19].

В. І. Юденко пропонує задіювати на третьому етапі процесуальний підхід, який втілюється в життя через набір ряду методів, що використовуються під час навчання та розвинення писемних навичок:

1. Сміслова антиципація. Метою смислової антиципації є активізація наявного життєвого досвіду учнів для того, щоб

налаштувати їх на написання, допомогти зосередитись на можливих аспектах змісту.

2. Мовна антиципація. Мовна антиципація має за мету активізацію мовного досвіду учнів в межах певної теми, залучення відповідного словникового запасу.
3. Рецептне опрацювання. Для виконання даної технології вчитель підбирає речення, які належать до різних частин та різні варіанти листів.
4. Репродуктивне опрацювання. Для виконання даної технології потрібно підібрати різні початки та кінцівки або листи, які потрібно переписати у іншій особі.
5. Репродуктивно-продуктивне опрацювання передбачає використання елементів творчості поряд з репродукцією. Наявність цього етапу є необхідністю, адже він спрямований на поступове зростання труднощів і веде до самостійного творчого писемного мовлення.
6. Продуктивне опрацювання. Технології цього етапу передбачають творче застосування учнями набутих знань, умінь, демонстрації рівня сформованості умінь і навичок письма, як складової іншомовної комунікативної компетентності [1, с. 18-19].

Проблеми, які виникають при письмі пов'язані з тим, що воно довгий час використовували лише як допоміжний засіб при вивченні іноземної мови. Крім того, очевидна нестача та невпорядкованість комплексу вправ для кожного етапу вивчення писемного мовлення у підручниках та посібниках, які застосовуються в школах. Ось чому необхідні подальші дослідження особливостей навчання іншомовного писемного мовлення учнів.

Список літератури

1. Юденко В.І. Сучасні стратегії підготовки учнів старшої школи до зовнішнього незалежного оцінювання з англійської мови (писемне мовлення): Методичні вказівки. Вінниця, 2015. – 56 с.
2. Безруких М. М. Психологические механизмы формирования навыка письма у детей 6-7 и 9-10 лет. Новые исследования. 2013. с.4-19

Анастасія Гуцу

Науковий керівник – канд. філол. наук, доц. Смірнова М.Р.

Використання групових форм роботи на уроках французької мови

У педагогічній практиці існують різні форми організації навчання, від доречності вибору яких залежить ефективність засвоєння знань, вмінь та навичок учнів. Актуальність нашого дослідження полягає у необхідності підвищенні якості навчання школярів за допомогою групових форм організації навчальної роботи, які сприяють розвитку інтелектуальних здібностей учнів та формуванню *soft skills*.

Колективна, фронтальна, групова та індивідуальна форми навчання дуже поширені у шкільній практиці завжди залишаються у полі зору дослідників. Колективна (фронтальна) форма передбачає спільну діяльність учнів в класі під керівництвом вчителя, індивідуальна форма передбачає самостійну роботу учня, а групова – роботу учнів в парі або в групі.

Групова робота має багато переваг: можливість працювати, виходячи з власних здібностей та можливостей; взаємозалежність всіх членів групи; спільна творча та навчально-пізнавальна діяльність. Групова робота створює умови для формування таких *soft skills* як: вміння відстоювати власну думку, готовність визнавати думку інших. Групова робота дозволяє здійснювати загальну оцінку роботи групи; розвиває іншомовну комунікативну компетенцію; сприяє активній, ініціативній комунікативній діяльності [2]. Водночас групова робота має і недоліки: пасивність деяких учнів; складність управління роботою мікрогруп; відсутність стимулу особистих амбіцій, списування [2].

Групова робота виступає формою кооперативного навчання. Як вважає В. Сидоренко: “ Під кооперацією розуміємо не тільки процес взаємного впливу суб’єктів, а передусім спеціально організовану навчально-пізнавальну діяльність, що має виражену комунікативну й соціальну спрямованість. Цей термін означає певний порядок комунікативної взаємодії між суб’єктом/суб’єктами навчально-виховного процесу й навчальним середовищем” [3, с. 4].

Кооперативне навчання – це навчання, що базується на спів-

праці учнів в групі, коли за допомогою взаємодії учні досягають успішності в навчанні. Кооперативне навчання – це засіб інноваційно-творчого вдосконалення освітнього простору, умова для самореалізації, саморозвитку та самовдосконалення особистості.

Існують три методи викладання шляхом кооперативного навчання: 1) Методика Я-Ти-Ми; 2) Навчання через навчання; 3) Метод «груповий пазл або мозаїка» [1]. Всі вони передбачають застосування ретельно спланованої та ретельно структурованої групової діяльності. У цьому аспекті кооперативне навчання відповідає цілям стратегічної освіти. Головне завдання вчителя – обдумати, як і на скільки часу потрібно сформуванню групи, чи варто розподіляти ролі, а також досягти бажаного рівня індивідуальної та групової відповідальності учнів. Соціальна взаємодія спонукає учнів вербалізувати та переформулювати свої ідеї, обстоювати їх, обговорювати й порівнювати способи навчання. Створення сприятливого контексту для обговорення знань в рамках кооперативної групи покращує якість навчання, підтримуючи передачу знань.

Отже, з наведеного можемо робити висновок, що групова робота посідає належне місце у навчальній діяльності, мотивуючи учнів, поліпшуючи їхні навчальні досягнення.

Список літератури

1. **Бунтурі Ю. В., Полянська Т. В., Ніконоров С. І.** Сучасні методи викладання англійської на німецькій мові // *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації*, 2018. № 1 [Електронний ресурс] Режим доступу: http://www.philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2018/1_2018/3.pdf
2. **Кравчина Т. В.** Групова робота як один із методів інтерактивного навчання. Хмельницький національний університет. URL http://www.rusnauka.com/PNR_2006/Pedagogica/5_kravchina.doc.htm
3. **Сидоренко В.** Технологія кооперативного навчання в процесі формування комунікативної компетентності учнів 5-7 класів (дидактичний інструментарій) *Українська мова і література в школі: науко.- метод. журнал*. Київ, 2014. № 8. С. 8-15.

Христина Гуцул
Науковий керівник – доц. Задорожна І.П.

Формування аудитивної компетентності учнів старшої школи

Головна мета навчання іноземної мови – оволодіння письмом, аудіюванням, читанням та говорінням. Усі ці види мовленнєвої діяльності тісно пов'язані між собою.

Значущий при цьому розвиток усіх мовних компетентностей, однією з найважливіших з яких є аудитивна компетентність, тобто можливість сприймати на слух тексти автентичного характеру.

До мовленнєвих умінь аудіювання відносять: вміння виділяти в аудіотексті основну інформацію і прогнозувати його зміст; вміння вибирати головні факти, не звертаючи уваги на другорядні; вміння вибірково розуміти необхідну інформацію, опираючись на мовну здогадку і контекст; вміння ігнорувати невідомий мовний матеріал, несуттєвий для розуміння тощо.

Для успішного формування аудитивної компетентності вагома кількість прослуховувань аудіоповідомлення, його обсяг і, відповідно, тривалість звучання. Адже природне аудіювання передбачає одноразовий акт мовлення, що пов'язано зі специфікою умов перебігу природного усно-мовленнєвого спілкування: в реальній комунікації аудіювання здійснюється синхронно з говорінням і мовленнєве повідомлення не повторюється. Вибір учителем оптимальної кількості прослуховувань аудіоповідомлення залежить від мовленнєвого досвіду учнів, місця виконання вправ, комунікативного завдання, способу перевірки почутого тощо.

Успішність перебігу аудіювання зумовлюється також мовними особливостями аудіоповідомлення: наявністю фонетичних, лексичних і граматичних труднощів.

Фонетичні труднощі вважаються основними труднощами аудіювання, особливо на початковому етапі навчання іноземній мові. Це, передусім, неточна інтерпретація звучання слів, явища фонетичної редукації, асиміляція, злиття звуків. Недостатній рівень розвитку фонематичного слуху, відсутність адекватних навичок вимови, недостатня сформованість акустико- артикуляційних образів відволікають увагу школяра на мовну форму повідомлення, у результаті чого він не розпізнає значення слів і синтагм як одиниць сприйняття. Саме в основній і старшій школі формуються вміння розрізнити фонетичні варіанти слів за їхніми характерними ознаками, навіть при деякому відхиленні від норми [2, с. 8].

Отже, формування в учнів старшої школи аудитивної компетентності є необхідною умовою досягнення ними рівня володіння мовою, визначеного навчальною програмою, забезпечення адекватності мовленнєвої поведінки в різних ситуаціях міжкультурного спілкування. Зазначена компетентність – доволі складний вид мовленнєвої діяльності, труднощі якої зумовлюються багатьма механізмами і психічними процесами, які беруть участь у сприйнятті і розумінні іншомовного тексту.

Список літератури

1. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах: [підручник] / [Л.С. Панова, І. Б. Андрійко, С. В. Тезікова та ін.]. Київ ВЦ «Академія», 2010. 328 с.
2. Пільова С. Г. Визначення сутності понять «компетентність» та «компетенція» в сучасній педагогіці *Личность в 34 образовательном пространстве* сб. науч. статей. Запорожье, 2010. Ч. 1. С. 141-143.

Адель Даниляк
Науковий керівник – доц. Гнатковська О. М.

Формування і розвиток навичок говоріння учнів середньої школи за допомогою казок

Багато дослідників та педагогів стверджує, що казка має велике нашарування художніх засобів, завдяки чому добре розвиває мислення і впливає на вивчення мови та збагачення словникового запасу. Казка англійською мовою є одним з засобів розвитку мовлення учнів та їх літературно-творчих здібностей.

Наявність вимислу, фантастичності в казці робить її більш цінною з методичної точки зору в порівнянні з іншими літературними жанрами. Казка внаслідок своїх специфічних особливостей може виступати як змістовна основа навчання. Навчання на основі казки дає можливість вивчити елементи загальнонаціональної культури, що знаходять своє вираження в літературному мовному стандарті певної нації.

Як найбільш поширений засіб розвитку навичок говоріння іноземною мовою в учнів середньої школи педагоги активно використовують саме казку. У нашій роботі досліджується вплив казки на розвиток навичок говоріння англійською мовою учнів середньої школи.

У середній школі казки відіграють важливу роль у вивченні лексики, що має вагомий вплив на говоріння учнів іноземною мовою. Наприклад, «постійні епітети (*cruel step-mother, wicked magician, fine steed, fine maiden, cherry cheeks, golden hair, bonny man, coal-black steed, magic wand*), порівняння (*the girl-baby grew white as milk, with cheeks like roses and lips like cherries*), оказіоналізми, що зустрічаються в певних казках (*Fee, fo, fi, fum! I smell the blood of a Christian man ...*), лексичні та синтаксичні повтори розширюють словниковий запас учнів, полегшують розуміння і засвоєння нового матеріалу» [1].

Важливим етапом є інтеграція казки в навчальний процес для ефективного розвитку комунікативних здібностей учня. Читання казки на уроці дозволяє поліпшити вимову іноземних слів, що важливо для успішного спілкування; використання аудіозаписів

казок дозволяє учневі удосконалити своє вміння сприйняття мови на слух, що особливо важливе для повноцінної комунікації англійською мовою. Адже однією з найважливіших передумов спілкування є розвиток фонетичних навичок, тобто здатність правильно асоціювати почутий звук з відповідним йому значенням. Порушення фонетичної складової мови веде до непорозуміння і нерозуміння з боку слухача.

Варто зауважити, що казки можна використати для розвитку граматичних навичок, а саме розвитку вміння правильно будувати різні моделі речень в цікавій формі під час опрацювання казок. Це допоможе учням навчитися належно структурувати своє мовлення.

Казки можуть стати засобом підвищення мотивації до вивчення іноземної мови загалом та розвитку навичок говоріння зокрема, через застосування ігрових форм навчання, наприклад, створення сценок на основі певної казки.

Отже, казка на уроці англійської мови може реалізовувати розвиваючу й виховну функцію, застосовуватися не тільки як матеріал для читання або аудіювання, а також виступати матеріалом, на базі якого формуються навички говоріння. Завдяки казці учням легше вивчати англійську мову через творчість, в процесі спілкування один з одним, а вчителю – реалізувати завдання, в яких є мотив і мета мовленнєвої дії.

Список літератури

1. Ганькіна К.О. Казки на уроках англійської мови як засіб формування іншомовної компетентності школярів молодших класів. URL <https://vseosvita.ua/library/statta-vikoristanna-kazok-na-urokah-anglijskoi-movi-u-pocatkovij-skoli-203005.html>
2. Иванова Н.В. Роль сказки в развитие коммуникативности младших школьников в процессе обучения иностранному языку. *Вестник РУДН. Серия: «Русский и иностранные языки и методика их преподавания»*. № 11. 2006, С. 53-55.
3. Супрун О.О. Методика використання англійських казок на уроках англійської мови в середній школі. URL <https://genezum.org/library/metodyka-vykorystannya-anglomovnyh-kazok-na-urokah-angliyskoi-movy-v-seredniy-shkoli>.

Ірина Данищенко
Науковий керівник – проф. Бялик В. Д.

Когнітивне термінознавство: витоки та проблеми

Початок ХХІ століття характеризується розвитком нової парадигми дослідження термінів – когнітивним термінознавством. Ця парадигма почала розвиватися завдяки розквіту когнітивної лінгвістики, спрямованої на „пояснення принципів оброблення природньої мови та розбудови моделей її розуміння” [4, с. 35].

Когнітивна лінгвістика спрямована також на дослідження процесів пізнання людиною позамовної дійсності та опис структур людського знання, що здійснюється завдяки мові. В зв'язку з цим центральною проблемою когнітивної лінгвістики вважають вивчення комплексних і взаємопов'язаних понять „розум – мова – репрезентація – концептуалізація – категоризація – сприйняття” [5, с. 15].

Оскільки сучасна лінгвістика антропоцентрична, інтерес термінологів до когнітивного напрямку вивчення одиниць фахового знання людини цілком виправданий. Саме тому Т. В. Лукоянова зазначає: „активне розроблення когнітивного напрямку в термінознавстві обумовлено зв'язком термінологічних досліджень із науками про мислення людини, що виявляється зокрема в її професійній діяльності” [3, с. 26]. Зауважимо, що в іноземному термінознавстві для іменування нової парадигми дослідження, що виникла в його межах, використовується термін *Cognitive-based Terminology Theory* [5, с. 56].

Предметом вивчення вказаної парадигми стають терміни як одиниці концептуалізації та категоризації фрагментів професійного людського знання та досвіду, що й дозволяє схарактеризувати термінознавство як „напрямок, покликаний досліджувати більш глобальну сутність, ніж терміносистема чи термінологія: концептуальну наукову картину світу, в чому й полягає можливий шлях подальшого розвитку загальної теорії терміна” [2, с. 174].

При цьому слід відзначити динамічний характер когнітивного термінознавства, оскільки саме когнітивний підхід „дозволяє пояснити виникнення та еволюцію спеціальних понять, виявити причини та механізми динамічних процесів, що відбуваються в професійній номінації, які зумовлені когнітивно-комунікативними потребами науковців” [1, с. 15]. Проблематика когнітивного термінознавства пов’язана також з дослідженням термінів як складних, багаторівневих поліфункціональних одиниць мисленнево-мовленнєвого процесу фахівців, основна функція яких полягає не тільки у збереженні та передавачі спеціального знання, але й у його структуруванні.

Список літератури

1. Голованова Е. И. Когнитивное терминоведение: проблематика, инструментарий, направления и перспективы развития. Вестник Челябинского государственного университета. 2013. № 24 (315). С. 13–17.
2. Д’яков А. С., Кияк Т. Р., Куделько З. Б. Основи термінотворення: Семантичні та соціолінгвістичні аспекти. Київ Вид. дім „KM Academia”, 2000. 218 с.
3. Лукоянова Т. В. Причины разнообразия определений понятия „термин”. Ученые записки. 2014. № 2 (30). С. 25–11.
4. Питина С. А. Когнитивная лингвистика и смежные лингвистические науки о взаимодействии языка и мышление. Вестник Челябинского государственного университета. 2013. № 24 (315). С 35–37.
5. Cognitive Linguistics View of Terminology and Specialized Language / ed. by P. A. Faber. Berlin : Walter de Gruyter GmbH & Co, 2012. 307 p.

Олександра Данишенко

Науковий керівник - к.ф.н., доц. Лесінська О. М.

Функціональні особливості англійських прислів'їв та приказок

Аналізуючи зміст і сенс прислів'їв і приказок в українській та англійській мовах ми зразу бачимо багато спільних ознак у філософському розумінні людського життя, у моральних орієнтирах і оцінках таких різних народів.

Актуальність дослідження структурно-семантичних особливостей перекладу англійських паремій як одних з найуживаніших одиниць повсякденного мовлення з погляду встановлення закономірностей їхньої мовної організації та систематизації способів перекладу на українську мову. Метою роботи є визначення способів перекладу паремій з англійської на українську мову шляхом встановлення їхніх мовних та структурно-семантичних особливостей.

У дослідженні об'єктом лінгвістичного моделювання виступають прислів'я та приказки, що за своєю поверхневою маніфестацією є реченнями. Різні аспекти моделювання речень достатньо розроблені у вітчизняній лінгвістиці (В.П. Феліцина, В.Н. Телія і т.ін.). Крім того, проблематикою даного дослідження займалися такі вчені як: Хавхун А.П., Єрченко П.Г., Буковська М.В., Арнольд І.В., Кузько П.В., Кунін О.В., Даль В., Потєбня О.О., Ковалів С.О., Виноградов В.В., Алефіренко М.Ф. та інші. Більш детально ці питання розглядала сучасний лінгвіст Корень О.В.

На теперішній час лінгвісти вирізняють понад десять різновидів паремій. Першим видом є вітання, тобто сталі вислови-кліше, які вживаються при зустрічі знайомої людини. Окрему групу становлять святкові вітання, або усталені фрази, якими вітають один одного лише у певні свята. Побажаннями називаються словесні мініатюри зичення добра, щастя, матеріального статку, а тостами – застільні побажання, висловлені господарям дому або гостям. Побажання-подяки, прощання, формули-побажання до певних нагод (з нагоди

народження дитини; застосовані у похоронному обряді) також є пареміями. Прокльони (своєрідні форми вираження почуття незадоволення, обурення, досади, гніву з висловленням побажання зла чи загибелі іншій людині), присяги (словесні формули, якими людина підтверджує правоту своїх слів із зазначенням, що у разі обману чи невиконання обіцяного, лихо або нещастя повинно впасти на неї), приказки-застереження (формули, якими один співрозмовник спиняє іншого або й самого себе, щоб не сказати зайвого) також відносять до паремійних одиниць.

Крім того, на думку М. Лановик та З. Лановик, до паремій належать прикмети (сталі вислови, в яких певні явища природи відповідно до змін пір року пов'язуються з кліматичними чи погодними змінами, що впливають на наслідки хліборобської праці), народний календар (перелік прикмет на кожен день року і пов'язана з ним народна мудрість), народні порівняння (стійкі словесні формули, в яких одні предмети, явища або дії зіставляються з іншими предметами, явищами або діями на основі спільності, подібності, спорідненості).

Як ми можемо побачити, тема прислів'їв та приказок досить актуальна в наш час і є важливою, зокрема, для перекладачів.

Список літератури:

1. Авксент'єв Л.Г. Сучасна українська мова. Фразеологія. — Х.: Вища школа, 1997. — С. 21-26.
2. Амосова Н.Н. Основы английской фразеологии. — Л.: Изд-во Ленингр. ун-та, 1963. — 208 с.
3. Баранцев К.Т. Английские пословицы и поговорки. — К.: Радянська школа, 1973. — 175 с.
4. Прислів'я та приказки шістьма мовами: близько 2200 одиниць / Уклав Г. Бігун. 2-е вид., випр. і доп. — К.: Тандем, 2003. — 320 с.
5. Верба Л.Г. Граматика сучасної англійської мови. — М.: ВП Логос, 2003. — С. 33.

Використання методу Total Physical Response в навчанні англійської мови у початкових класах

Повна фізична реакція (TPR) — це метод навчання мови, розроблений Джеймсом Ашером, почесним професором психології Університету штату Сан-Хосе. Він заснований на координації мови і фізичного руху [1].

Повна фізична реакція Ашера є «природним методом», тому вивчення другої мови має відображати натуралістичні процеси вивчення першої мови. Виокремлюють три процеси:

- «перш ніж у дітей розвинеться вміння говорити, вони розвивають компетенцію слухання. На ранніх етапах оволодіння першою мовою вони здатні розуміти складні висловлювання, які неможливі для спонтанного відтворення або наслідування;

- здатність дітей до аудіювання поліпшується, оскільки дітям необхідно фізично реагувати на розмовну мову у вигляді батьківських команд;

- коли закладено основу для розуміння на слух, мовлення розвивається природним шляхом і без зусиль»[2].

Учні, віком 5-7 років, зазвичай мають початковий мовний рівень: здатність говорити про події теперішнього і минулого, сперечатися і пояснювати свої переконання, їх уява дуже яскрава, вони можуть розуміти безпосередню людську взаємодію. «У стратегії TPR важливо, щоб учні розуміли ситуації швидше, ніж використану мову. Учні використовують мовні навички раніше ніж усвідомлять їх. Фізичний світ для них домінуючий, вони розуміють руками і вухами. Діти обожають вчитися і гратися, адже мають здатність засвоювати мову через гру та інші заняття, які їм приносять задоволення»[3].

Метод TPR має безліч переваг для молодшої школи: «поєднання руху з мовою сприяє ефективному навчанню; учні активно використовують праву та ліву півкулі мозку; його можна використовувати з малими і великими групами дітей; поліпшуються навички слухання; учні не повинні говорити, поки вони

не будуть готові до цього, тому створюється 'безпечна зона', яка значно знижує гальмування та стрес; кінестетики і візуали отримують безліч переваг від TPR; оскільки нікого не опитують окремо, то метод TPR підходить для інтровертів» [4].

На думку Дж.К. Річардса, «TPR можна легко використовувати на уроках з метою вивчення лексики, особливо дієслів; коли важко пояснити певну дію, наприклад «to wiggle-виляти»; під час оповідей. Від самого початку вчитель заохочує дітей розпізнавати прості вказівки та жести в класі та реагувати на них, зокрема hands up, sit down, stand up, wave good-bye. Учитель може створювати візуальні асоціації зі словами, які діти вивчають й імітують, особливо описові слова, як-от big, happy, small, sad. Слід пам'ятати, що учні люблять показувати та відтворювати професії, тварин, транспортні засоби тощо. На таких уроках учні спочатку слухають, а потім розуміють, вирішують, праві вони чи ні, і відповідно демонструють той чи інший рух» [5, с.87].

Отже, метод повної фізичної реакції, як засвідчують різні методичні джерела, полегшує процес навчання, сприяє вивченню та закріпленню лексики, активізує іншомовне мовлення дітей молодшого шкільного віку. Завдяки саме цьому методу учні молодшої школи краще і швидше запам'ятовують слова, будучи фізично активними.

Список літератури:

1. URL:https://en.m.wikipedia.org/wiki/Total_physical_response
2. Вc Marketa Pinkasova, roz. Kalasova. Total Physical Response in Different Age Groups. Prague, 2011.
3. Handoyo Piji Widodo. Teaching Children Using a Total Physical Response. Method: Rethinking.2005.
4. URL:<https://www.ef.com/wwen/blog/teacherzone/total-physical-response-efl-classroom/>
5. Richards J. C., Ridgers T. S. Approaches and Methods in Language Teaching. Cambridge: Cambridge University Press. 2001. 171 p.

Формування навичок вимови у школярів молодшої школи

Основою будь-якої мови є звук. Оволодіння навичками усного мовлення та читання вголос неможливе без стійких слуховимовних та ритміко-інтонаційних навичок. Вивчення фонетичного матеріалу передбачає оволодіння учнями всіма звуками іноземної мови, правилами наголошування та основними інтонаційними моделями в різних типах речень, поширених у мові [1].

Проблема формування навичок вимови у школярів молодшої школи не досить досліджена. Мета нашої наукової роботи – дослідити та обґрунтувати особливості формування навичок вимови у школярів молодшої школи. Тема актуальна на даний момент, тому що вимова – це базовий елемент вивчення англійською мови, без якого знання граматики, читання та письма не можуть існувати.

Фонетика – це невід’ємна частина будь-якої іноземної мови. Практична цінність теми полягає у тому, що вона може бути використана вчителями у процесі навчання вимови учнів. У другому розділі роботи планується висвітлити методи та вправи для кращого засвоєння учнями фонетики англійської мови [2].

У першому розділі розглядаються психолого-педагогічні чинники, що впливають на формування вимови молодших школярів. Учням на цьому етапі психологічно важко сприймати інформацію, запам’ятовувати новий матеріал та зосереджуватися на уроці. Ми зібрали основні чинники, які впливають на засвоєння вимови, з’ясували, які заходи вживати в таких випадках.

Ще однією складовою є вид роботи на уроці та правильне подання фонетичного матеріалу. Ця тема досить обширна і має теоретичне та практичне підґрунтя, тому частина буде висвітлена у другому розділі у вигляді методів та комплексу фонетичних вправ. Найпростішим прикладом є гра «Спіймай звук». Вчитель по черзі називає слова, в яких є або немає якогось зву-

ка, артикуляція якого відпрацьовується. Якщо учні чують цей звук – плескають в долоні, якщо ні – сидять тихо [4]. Ця гра розвиває не тільки фонетичні навички, а й увагу. Що ж до засобів, які вчитель застосовує під час уроку з вивченням фонетики. Мультимедійні засоби, за допомогою яких інформація сприймається і запам'ятовується краще, набули поширення і ефективними у використанні. Різноманітні пісні, відео та мультики навчально-го характеру заохочують і зацікавлять молодших школярів, які з більшою охотою вивчають мову [5,6].

На цей момент розглядається матеріал, який стосується молодших школярів віком від 6-7 до 9-10 років. Перспективою майбутніх досліджень вважаємо зосередження на окремій віковій категорії.

Список літератури

1. Бігич О. Б. Теорія і практика формування методичної компетенції вчителя іноземної мови початкової школи навчальний посібник. Київ : Ленвіт, 2006. 200 с.
2. Бімич О. Б. Теорія і практика формування методичної компетенції вчителя іноземної мови початкової школи: навчальний посібник. Київ : Ленвіт, 2006. 200 с.
3. Вензель А. П. Формування фонетичної компетенції в учнів початкової школи на основі фонетичних ігор: методичний кейс. Бежів, 2020. 54 с. URL <https://naurok.com.ua/formuvannya-fonetichno-kompetenci-v-uchniv-pochatkovo-shkoli-na-osnovi-fonetichnih-igor-159991.html>
4. Чупріна О. В. Методика розвитку мовлення учнів початкових класів із застосуванням мультимедійних засобів : автореф. дис. Методика розвитку мовлення учнів початкових класів із застосуванням мультимедійних засобів канд. Пед. Наук 13.00.02 [наук. керівник К. Я. Климова] ; Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. Житомир, 2019. 20 с.
5. Baker T. The English language Teacher's Handbook / T. Baker, H. Westrup. London : Continuum, 2000. 168 p.
6. Halliwell S. Teaching English in the Primary Classroom. New York: Longman Publishing, 1992. 175 p.

Каріна Друк
Науковий керівник – проф. Кушнерик В.І.

Перекладацький аналіз текстів офіційно-ділового (науково-технічного/газетно-публіцистичного) стилю

Нині проблема перекладацького аналізу різностильових текстів надзвичайно актуальна у лінгвістичних дослідженнях. Прагнення до відтворення тексту оригіналу з максимальною адекватністю пов'язане із застосуванням перекладацьких трансформацій, вивченням їх основних характеристик, відмінностей та доцільністю використання при перекладі.

Метою пропонованого дослідження є аналіз перекладу текстів офіційно-ділового, науково-технічного та газетно-публіцистичного стилів з англійської мови на українську, а також способи відтворення професійної термінології при перекладі за допомогою перекладацьких трансформацій. Матеріалом дослідження слугували юридичні документи, економічні і науково-технічні тексти та політичні промови.

Відома значна кількість прийомів перекладу текстів, але в їх основі завжди лежать лексико-семантичні трансформації. Метод трансформації в перекладі має на меті підготовку вихідного тексту до операцій на формально-знаковому рівні.

Для цього передбачені:

- лексичні трансформації з пошуком мовних одиниць, які включені до семантичних систем, сформованих у перекладача;
- граматичні трансформації, які враховують найбільш розповсюджені і нескладні синтаксичні конструкції мови перекладу;
- мовленнєва компресія, яка досягається шляхом використання усіх можливих видів трансформацій. При аналізі тексту оригіналу та перекладу виявлено такі типи перекладацьких трансформацій: лексичні, лексико-граматичні та граматичні.

Лексичні трансформації передбачають не лаконічність визначень, а пошук лексичних одиниць, для яких у перекладача є го-

тові еквіваленти. Наприклад, до перекладача надходить слово, до якого у нього немає іншомовного еквіваленту. Починається пошук синонімів або синонімічних заміन. Як правило, обраний еквівалент має своє позначення на мові перекладу в голові перекладача, і тому скорочується час на перекладацькі операції, незважаючи на більш громіздке утворення. Таким чином, можна зазначити, що перекладач шукає не іншомовне позначення денотату, а нові номінації до цього денотату на вихідній мові, для того, щоб перейти до мови перекладу на формально-знаковому рівні.

Граматичні трансформації спрямовані на спрощення синтаксичних конструкцій. До найбільш типових граматичних трансформацій слід віднести:

- перехід від зворотного порядку слів до прямого і навпаки. Така синтаксична трансформація вкрай необхідна при перекладі, де залучені мови синтетичні vs аналітичні;
- заміна пасивних конструкцій активними;
- перехід від односкладових речень до повних;
- заміна вихідного підмета;
- перехід від однієї частини мови до іншої;
- заміна складних синтаксичних конструкцій простими.

Отже, перекладацькі трансформації є важливою складовою процесу перекладу, яка полягає в зміні формальних та семантичних частин тексту оригіналу зі збереженням основної інформації.

Список літератури

1. Коптілов В. Теорія і практика перекладу навч. посібник Київ Юніверс, 2003. 280 с.
2. <https://rm.coe.int/coe-action-plan-for-ukraine2018-2021-ukr/1680925bec>.

Дана Душак
Науковий керівник – доц. Павлович Т.І.

Фреймова структура концепту “LOVE”

Основною одиницею концептивістики виступає концепт – багатовимірне утворення, що характеризується такими диференційними ознаками: зв'язок з мовою, мисленням, пам'яттю та психікою, етнокультурне забарвлення, момент переживання, динамічний характер, множинність складників, потенційна суб'єктивність, тривалість і складність формування, кодованість у чуттєво-образних уявленнях, відображення ментальної дійсності, виконує пізнавальну функцію, функції збереження знань про світ, структурування знання.

Концепт “LOVE” постає як індивідуальне знання, що віддзеркалює особистісну інтерпретацію соціокультурного досвіду й актуалізується у дискурсі як динамічний набір аксіологічних асоціацій, а одним із провідних напрямів сучасних когнітивних досліджень є вивчення структурованих знань, які подаються у вигляді особливих когнітивних моделей – фреймів.

Численні праці дослідників [Ch. Fillmore 1982; T.A ван Дейк 1995; О.І. Шейгал 2004, С.А. Жаботинська 2004; І.В., М.Л. Макаров 2003; В.І. Карасік 2002] вказують на ефективні прийоми вивчення принципів організації подання знань у мовній системі за допомогою “фрейму”.

Термін “фрейм” уведений М. Мінським, який визначав його як певну систему даних, призначених для представлення стереотипної ситуації [6, с. 120].

Ч. Філмор запропонував розглядати фреймову семантику як лінгвістичну концепцію, яка досліджує взаємодію системи мовних значень і структур знання, що орієнтована на виявлення причин, що призводять до формування і використання категорії, яка репрезентує лексичні одиниці та на пояснення лексичного значення на основі експлікації даних причин [9, с. 76].

Основним інструментом дослідження фреймової семантики вважається фреймовий аналіз, спрямований на

виявлення та виділення фрейму або сукупності фреймів, що структурують ту чи іншу концептосферу [2, с. 43].

Ми розглядаємо фреймову структуру концепту “LOVE” як таку, що структурується на підставі акціонального фрейму (С.А. Жаботинська), який містить слоти АГЕНС (суб’єкт рефлексії, що здійснює когнітивну операцію проживання любові), ОБ’ЄКТ (об’єкт оцінювання), МЕНТАЛЬНА ДІЯ (операція оцінювання як позитивного чи негативного досвіду любові) і РЕЗУЛЬТАТ МЕНТАЛЬНОЇ ДІЇ.

Таким чином, під фреймом ми розуміємо ієрархічно організовану структуру репрезентації знань або фіксовану систему параметрів, які характеризують той чи інший об’єкт або подію.

Список літератури

1. Болдырев Н.Н. Когнитивная семантика: Курс лекций по английской филологии. Изд. 2-е. Тамбов Изд-во Тамбовского ун-та, 2001. 123 с.
2. Грудева Е.В. Корпусная лингвистика. Москва Изд-во «ФЛИНТА», 2012. 165 с.
3. Жаботинская С. А. Концептуальный анализ языка: фреймовые сети фреймов: науково-теоретичний часопис із мовознавства. – Одесса Астропринт, 2004. № 9: Проблеми прикладної лінгвістики. С. 81–92.
4. Карасик В. И. Языковой круг: Личность, концепты, дискурс. – Волгоград: Перемена, 2002. 477 с.
5. Макаров М. Л. Основы теории дискурса. Москва ИТДГК “Гнозис”, 2003. 280 с.
6. Минский М. Фреймы для представления знаний. Москва Энергия, 1979. 151 с.
7. Шейгал Е. И. Семиотика политического дискурса. Москва ИТДГК “Гнозис”, 2004. 326 с.
8. Dijk T. A. van. On Macrostructures, Mental Models, and other Inventions: A Brief Personal History of the Kintsch-van-Dijk Theory. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum, 1995. P. 383–410.
9. Fillmore Ch. Frame Semantics. Linguistics in the Morning Calm: Selected Papers from the SICOL. Seoul, 1982. P. 1

До сутності поняття „евфемізм”

Під евфемізмом розуміємо „емоційно нейтральні слова та вирази, що застосовуються замість синонімічних їм образливих, грубих і непристойних ” [1, с. 9]. Евфемізми використовуються в різних комунікативних ситуаціях та типах дискурсу. Мету застосування евфемізмів в медійному та політичному дискурсі вбачають у необхідності видозміненої репрезентації тієї інформації, яка може викликати певні негативні почуття в його адресатів [2, с. 34].

В англomовному медіа- та політичному дискурсі вживання евфемізмів продиктовано також вимогами політичної коректності [4, с. 410], спрямованої на „усунення вживання лексичних одиниць, які можуть дискримінувати людину відносно віку, статі, розумово-фізичних особливостей, сексуальної орієнтації, расової та культурної приналежності, релігії, зовнішності, соціального статусу” [3, с. 186].

Основними мотивами застосування евфемізмів у англomовному медійному та політичному типах дискурсу є також намір завуалювати негативні сторони явищ дійсності, „ретушувати” негативні події, зберегти баланс соціально-статусних інтересів задля підтримання влади або запобігання суспільного резонансу тощо [2, с. 35].

Так, зокрема, в сучасних англomовних ЗМІ США з’явився та поширився такий евфемістичний вираз, як *earned legalization regulation and normalization for illegal immigrants*, що застосовується фактично як евфемістична субституція виразу *amnesty for illegal immigrants*. Зазначимо, що саме словосполучення *illegal immigrants* вважається політично некоректним і його запропоновано було також замінити на *undocumented workers*.

Евфемізми, що з’явились в певному комунікативному середовищі чи типі дискурсу внаслідок конкретних позамовних

подій, можуть ставати одиницями загального вжитку. Про це, зокрема, свідчить такий фразеологічний евфемізм англійської мови, як *fallen of the back of the lorry (truck or wagon)*, який використовують нині для позначення речей, що продаються за низькою ціною. Ця мовна одиниця була спочатку засобом позначення крадених речей, які продавалися за безцінок.

Список літератури

1. Джорджанели К. Эвфемизмы и словесные табу. Тбилиси : Caucasian House, 2005. 120 с.
2. Иванова О. Ф. Эвфемистическая лексика английского языка: как прозвучать красиво и убедительно и при этом не солгать. Москва МАКС Пресс, 2006. 156 с.
3. Терм-Минасова С. Г. Язык и межкультурная коммуникация. Москва Слово, 2000. 262 с.
4. Liszka J. Euphemism as Transvaluation. *Language and Style*, 1990. Vol. 23/4. P. 409–424.

Вікторія Жураковська

Науковий керівник – доц. Заслонкіна А.В.

Неологізми публіцистичного стилю в англійській та українській мовах

Дослідження присвячено аналізу англійських та українських неологізмів публіцистичного стилю та їхньому перекладу.

Процес появи неологізмів невинний, він присутній у кожній галузі науки та суспільства, саме тому він є актуальним об'єктом дослідження багатьох мовознавців. Дослідження перекладу неологізмів публіцистичного стилю – важлива проблема лінгвістичної науки. Науковець Т. М. Данкевич [1, с. 342] зазначає, що при перекладі іноді буває важко знайти відповідні слова в іншій мові через те, що соціокультурні та історичні умови життя народу, мовою якого здійснюється переклад, не потребували певного слова.

Матеріалом дослідження слугували 150 неологізмів з 50 статей британської компанії суспільного телерадіомовлення „BBC” (квітень – грудень 2020 р.) та 150 неологізмів американського варіанта з 45 статей щоденної газети у Сполучених Штатах Америки „NewYorkTimes” (квітень – січень 2021 р.) (загальна кількість сторінок – 150).

Усі зафіксовані нами переклади неологізмів публіцистичного стилю було розподілено відповідно до класифікації відомого лінгвіста В.Н. Комісарова [2, с. 62], де дослідник виокремлює такі основні способи перекладу: дослівний, описовий, транскрипція, транслітерація, калькування.

Результат проведених в ході дослідження підрахунків показав, що з 300 неологізмів 72, тобто 24% були перекладені за допомогою дослівного перекладу, напр., *multicurrencycredit* – багатовалютний кредит; *workaholic* – трудоголік; *antihero* – антигерой (приклади з „NewYorkTimes”, September 2021). Описовий переклад використаний 69 разів, що становить 23% від загальної кі-

лькості неологізмів,напр.,*carsharing* – спільне користування автомобілем, *wail* – автомобіль з високими динамічними властивостями, *maisonette* – двоховерхова квартира, *hightea* – вечірній чай із закускою після раннього обіду (приклади з „BBC”, December 2020).

Розглянемо транскрипцію та транслітерацію (з наступною семантизацією слова) – при цих перекладацьких трансформаціях часто відбувається запозичення слова до мови перекладу. Даний тип перекладу неологізмів налічує 60 прикладів, а отже 20% від загальної кількості проаналізованих неологізмів, напр., *Industrials* – індустріали, *акції* або *облігації промислових корпорацій*, *municipals* – муніціпали, *муніципальні облігації*, *outsourcing* – аутсорсінг, *stochastic (stochasticoscillator)* – стохастик (приклади з „NewYorkTimes”, December 2021).

Серед лексичних трансформацій перекладацький прийом калькування зустрічається у більшості випадків — 99 разів, що становить 33%. Метод калькування сприяє вираженню комбінаторної структури слова або виразу, які перекладаються відповідними мовними елементами, при цьому зберігається смислове та інформаційне наповнення повідомлення, напр., *hotkeys* – гарячі кнопки; *filesystem* – файлова система; *datawarehouse* – інформаційне сховище; *artificialneutralnetwork* – штучна нейтронна мережа; *compositekey* – композитний ключ; *computernetwork* – комп’ютерна мережа; *mailbox* – поштова скриня; *errorchecking* – контроль помилок (приклади з „BBC”, April 2020).

Отже, у результаті проведеного дослідження з’ясовано, що серед лексичних трансформацій при перекладі неологізмів перекладацький прийом калькування зустрічається у більшості випадків — 99 разів, що становить 33%, а у меншості — прийом транскрипції та транслітерації (20%).

Список літератури

1. Данкевич Т. Переклад авторських неологізмів в англійській мові. Мова і культура. 2014. Вип. 17, т. 3. С. 341-346.
2. Комиссаров В. Н. Пособие по переводу с английского языка на русский язык / В. Н. Комиссаров, Я. И. Рецкер, В. И. Тархов. Москва: Изд-во. иностр. лит., 1960. 62 с.

Анна Задорожна
Науковий керівник – проф. Бялик В. Д.

Структурні особливості та способи творення термінів англомовної реклами

Термінологія знаходить своє використання не тільки у сфері науки та техніки, але й в інших сферах, зокрема в рекламній. Нині науковці говорять про існування такого шару термінологічної лексики, як рекламна [1, с. 32; 3, с. 21; 4, с. 407], що виник та поширився в різних мовах завдяки формуванню реклами як окремої комунікативної та професійної сфери.

Аналіз структури англомовних термінів, що знаходять своє застосування у вказаній сфері, дозволив нам виокремити такі їх типи:

прості рекламні терміни (*copy* – рекламний текст, *abuse* – зловживання);

похіднірекламні терміни (*advertisement* – рекламне повідомлення, *реклама*, *identification* – ідентифікація);

складнірекламні терміни (*billboard* – білборд рекламний щит, *handbill* – рекламний);

терміни-словосполучення сфери реклами (*runofad* – тиражуванняреклами, *directpremium* – подарунокпокупцю товару, що рекламується);

скорочені рекламні терміни (*ad* – реклама, *lithography* – літографія).

Творення англомовних термінів аналізованої сфери здійснюється різними способами:

афіксальним (префіксальним – *imposing* (грандіозний, той, що вражає), суфіксальним – *abatement* (зниження ціни));

морфолого-синтаксичним (словоскладанням – *artwork* (зорові компоненти реклами), скороченням – *absvalue* (*absolutevalue* – найвища цінність));

синтаксичним (*blindadvertisement* – анонімне рекламне оголошення, *productcomparisonadvertising* – реклама на основі порівнянні товарів);

Утворюються англomовні рекламні терміни також семантичним шляхом, тобто внаслідок переосмислення значення мовних одиниць. Аналіз рекламних термінів англійської мови, утворених семантичним шляхом, дозволив визначити, що метафоричні одиниці формуються за подібністю:

форми, вигляду (*porta-panel* – рекламний щит, що пересувається);

якостей, функцій (*vehicle* – носій реклами).

Наявні в аналізованій термінології й метонімічні терміноодиниці, сформовані на основі суміжності значення (*Ridersjeans* – джинси Райдерс(фірма). Поява метонімічних термінів підтверджує, що реклама здатна маніпулювати людською свідомістю.

Список літератури

1. Медведева Е. В. Рекламная коммуникация. Москва УРСС, 2003. 280 с.
2. George P., Rowell Co. Ready Made Advertisement. London Wentworth Press, 2016. 184 p.
3. Goddard A. The Language of Advertising. London Routledge, 2017. 140 p.
4. Tungate M. Adland: A Global History of Advertising. London KoganPage, 2015. 572 p.

Структурні типи англомовних термінів сфери менеджменту

Під терміном сфери менеджменту розуміємо слово або словосполучення, що є засобом іменування її професійного поняття. Наш аналіз структурних типів англомовних термінів сфери менеджменту базується на структурній класифікації англомовних термінологічних одиниць, запропонованій Л. Б. Ткачовою. Вона поділяє термінологічні одиниці англійської мови на прості, складні одиниці, терміносполуки та скорочення [1, с. 18]. Всі зазначені структурні моделі наявні, за нашими спостереженнями, в англомовній термінології сфери менеджменту.

Прикладами простих термінів у ній є непохідні (кореневі) та похідні одиниці, утворені шляхом афіксації, зокрема: *staff, manage, company, client; staffing, malmanagement. coaching*. Складні в аналізованій термінології такі одиниці, як: *feedback, workweek, turnover, benchmarking, groupthink*. До складних одиниць аналізованої термінології відносимо також різноманітні бленди, зокрема: *eustress (euphoric stress), flextime (flexible time)*.

Терміносполуки аналізованої сфери є вільними (*strategic goal, knowledge management*) та зв'язними одиницями (*return on equity, flat payment, effective time management*). За кількістю компонентів серед них превалюють двоконпонентні одиниці таких структурних типів, як:

N + N (*account management, accountability management, action plan*);

Adj + N (*abnormal hours, commercial manager*);

Ving + N (*hiring management, engineering management*).

Досить поширені в досліджуваній термінології також скорочені одиниці, які походять від термінів-словосполучень, наприклад: *HRM – Human Resource Management, CEO – Chief Executive Officer, IMS – Integrated Management System, STAR*

–*Situation Target Action Result, MIS – Management Information System.*

До англомовної термінології сфери менеджменту належать і креолізовані аббревіатури, наприклад: *B2B – business to business, B2C – business to customer.* Вказані одиниці сприяють економії мовних зусиль [2, с. 27]. До окремої групи термінів відносимо також змішані багатокomпонентні одиниці, до складу яких входять різні комбінації скорочених і повних одиниць, наприклад: *HR-manager, HR-technology, EBIT margin.* До перспектив подальших досліджень відносимо аналіз тематичних і семантичних особливостей англомовних термінів сфери менеджменту.

Список літератури

1. Ткачева Л. Б. Основные закономерности развития английской терминологии. Томск : Изд-во Томского университета, 1987. 200 с.
2. Лаврова Н. А. Контаминация в современном английском языке: a fait accompli. Москва Прометей, 2016. 222 с.
3. Daft R. Management. Boston : Cengage Learning, 2021. 784 p.

Діана Зябрева

Науковий керівник – доц. Якубовська Н. О.

Особливості перекладу імітації мови іноземців (на матеріалі фільму «Vive la France!»)

Головну роль в активізації процесів інтеграції та глобалізації іноземних мов у сучасному світі відіграє міжкультурна комунікація. Внаслідок встановлення мовних контактів та імітації чужої мови виникає таке явище як “контамінація”, – утворення нових мовних або мовленнєвих одиниць шляхом схрещування елементів мовних одиниць, пов’язаних між собою структурно, функціонально або ж асоціативно, що приводить до їх семантичної чи формальної зміни. На думку Я. Й. Рецкера, перекладач має право замінювати одні мовні засоби іншими згідно з нормами контамінації цільової мови.

Мета дослідження полягає в аналізі контамінованих конструкцій імітації мови іноземців у тексті оригіналу та методів їх перекладу в цільовому тексті.

Матеріалом дослідження стала сучасна комедія французького кінематографа “Vive la France!” та її аудіовізуальний переклад українською мовою.

Результати аналізу розвідки засвідчують, що у французькій мові контаміновані форми, які імітують мову іноземців, часто утворюються на граматичному рівні (36%) за допомогою: 1) вживання невірної граматичної форми дієслова (42,4%); 2) неправильного використання або ж відсутності артиклів (30,3%); 3) невірного керування дієслова (15,2%); 4) відсутності підмета у реченні (12,1%). Імітація мови іноземця на фонетичному рівні складає 8% і виявляється через такі модифікації: 1) асиміляцію голосних перед наголошеним складом (37,5%), 2) асиміляцію приголосних за глухістю (25%); 3) заміну апікального [t] на лабіодентальний [f] (12,5%); 4) заміну напіввідкритого [ɛ] напівзакритим [e] (12,5%); заміну свистячого [s] на шиплячий [ʃ] (12,5%). На лексичному рівні головними модифікаціями є використання головними героями замість французьких вульгаризмів слів із вигаданої східної мови, які перекладаються у кінострічці французькими субтитрами (1%), а також хибне вживання французького варіанта (1%). Найбільшу частку (54%) з поаналізованих французьких прикладів займають нейтральні конструкції,

перетворені у цільовому тексті в контаміновану мову. Наприклад: “*C’est, c’est intéressant, quand môme*” [1]. – “*Інтересний щупка, всьо-такі*” [2]. В українському перекладі ми бачимо неправильне вживання слів з іноземним акцентом під впливом російської мови, співзвучної з українською, для надання колориту чужоземця, який розмовляє з акцентом носія східної мови. При імітації контамінованих конструкцій в українському перекладі на граматичному рівні (36%) були застосовані такі модифікації: 1) вживання інфінітива замість особової форми дієслів (63,7%) – “*Учора я **проводити** такий хорошиий день.*” [2]; 2) заміна закінчення російського інфінітива **-ть** українським **-ти** (14%) – “*У них рушниця? Нас убівати!*” [2]; 3) неправильне вживання родів іменника (14%); 4) притаманне носіям східних мов використання прикметників замість займенників (8,3%) – “*Мая твая не пані-мать*” [2]. Найбільша кількість відтворення елементів імітації мови іноземця простежується на фонетичному рівні (48%) шляхом: 1) вживання звуків [і], [и] після глухих приголосних [с], [ф], [п] та дзвінкого [з] для пом’якшення звучання через вплив особливостей артикуляційного апарату носіїв східних мов (25%): “*Фіранція*”; 2) заміни звука [о] на [а], [е] (18,7%) – “*жінка харошиий попався.*” [2]; 3) пом’якшення кінцевих приголосних та носових звуків, яке характерне при імітації французької мови (12,5%) – “*Ти це щто, під-ривати білька?*” [2]; 4) інтерференції російської мови на вимову через заміну звука [е] на звук [і] (16,7%) – “*Треба закінчити це ді-ле*” [2], заміну шиплячого [щ] на [шч] (16,7%) – “*Щто, всьо?*” [2], а також заміну відкритого звука [е] на [йо] (10,4%) – “*Усьо пропало*” [2]. На лексичному рівні лексичні спотворення, які імітують мову іноземців, складають 16% і утворюються: 1) заміною українських лексем русизмами (87,5%) – “*Пана*”, “*такоий*”, “*інтересний*”; 2) створення авторських окказіоналізмів шляхом поєднання неправильного вживання іменникових родів та русизмів (12,5%).

Отже, для передачі мови іноземців в цільовому тексті використовуються функціональні аналоги, створені за допомогою фонетичних, граматичних та лексичних контамінацій.

Список літератури

1. Vive la France! (original) URL : : <https://filmsrip.club/6116/vive-la-france/>
2. Vive la France! (український дубляж) URL : : https://uakino.club/filmi/genre_comedy/7730-hay-zhive-francya.html

Евеліна Ільчук

Науковий керівник – доц. Задорожна І.П.

Роль фразеологізмів у формуванні лінгвокраїнознавчої компетентності

Сучасне життя в соціумі неможливе без знання іноземних мов, саме тому сьогодні вивчення мов, зокрема німецької, надзвичайно важливе. Інтерес до вивчення мов викликаний чисельними причинами: збільшенням міжкультурних зв'язків, туризмом, міграцією, програмами різних видів обміну, розвитком політичних, економічних та культурних відносин тощо. Робота над оволодінням іноземною мовою супроводжується знайомством з життям та менталітетом іншомовного народу, культурою, звичаями, особливостями країни, мова якої вивчається. Слід також зазначити, що знання історії, державного устрою, географії, економіки знаходиться на одному рівні зі знанням особливостей мовленнєвої поведінки носіїв мови та з набуттям відповідних мовленнєвих навичок і вмінь. Вивчення культури паралельно з іноземними мовами стає дедалі більш поширеною практикою. Саме тому важливу роль у формуванні сучасного індивіда відіграє лінгвокраїнознавча компетентність, яка поєднує у собі дані соціології, психології, культурології, лінгвістики, знання реалій, особливості мовної свідомості та поведінки комунікантів, цінностей, етнокультурної дійсності, тобто інформації про країну, мову якої вивчають, з метою кращого практичного володіння нею. Результатом уваги до лінгвокраїнознавчого аспекту є формування в учнів та студентів **лінгвокраїнознавчої компетентності** – цілісної системи уявлень про звичаї, реалії, національні традиції країни, мова якої вивчається, що дозволяє краще розуміти інформацію та трактувати її безпосередньо як і самі «носії» мови.

Для лінгвокраїнознавчої компетентності необхідні знання фразеологізмів, в котрих відображається національна

своєрідність історії, культури, традиційного способу життя народу-носія мови [2, с. 56]. На сьогодні існує велика кількість трактувань терміна «фразеологізм». Так, відомий лінгвіст М.М.Шанський [4, с. 18] пояснює термін «**фразеологізм**» як відтворювану в готовому вигляді мовну одиницю, що складається з двох або більше компонентів словесного характеру і незмінна за своїм складом, значенням та структурою.

Лінгвокраїнознавча цінність фразеологізмів за дослідженнями видатних науковців у галузі лінгвокультурології формується відповідно до трьох основних тенденцій: фразеологізми відображають національну культуру комплексно за допомогою усіх своїх елементів; вони передають культурознавчу інформацію одиницями свого складу, більшість таких одиниць безеквівалентні; фразеологізми віддзеркалюють культуру мови, що вивчається, своїми прототипами.

Отже, формування лінгвокраїнознавчої компетентності у наш час надзвичайно важливе та неможливе без знання фразеологізмів тієї мови, яка вивчається. Іноземна мова здатна набагато більше, ніж будь-який інший навчальний предмет, впливати на реалізацію гуманістичної тенденції та формування особистості, яка навчається.

Список літератури

1. Веклич Ю. І. Лінгвокраїнознавчий аспект навчання іноземної мови у підготовці майбутніх учителів початкової школи. URL: [Веклич Ю.І. Лінгвокраїнознавчий аспект навчання іноземної мови у підготовці майбутніх учителів початкової школи — PSYH.KIEV.UA -- Вісник психології і соціальної педагогіки](http://PSYH.KIEV.UA) (дата звернення: 22.01.2022)
2. Мальцева Д. Г. Страноведение через фразеологизмы. Москва: Высшая школа, 1991. 173 с.
3. Фомина Т. Г. Язык и национальная культура. Лингвострановедение: учебное пособие. Казань: 2011. 112 с.
4. Шанский Н. М. Фразеология современного русского языка. Изд. 6-е. Москва: Либроком, 2012. 272 с.

**Теоретичні засади вивчення комунікативних стратегій
у промовах Дж. Байдена та Б. Джонсона
на тематику «COVID-19»**

Сучасний світ неможливий без спілкування та обміну думками, які існують у багатьох різних формах: від міжособистісної комунікації, повідомлень, телефонних та відеодзвінків і до офіційних зустрічей та конференцій, документації, різноманітних публікацій, промов, дебатів тощо. Вищезгадані процеси комунікації та їх різновиди виступають як спосіб інформаційного зв'язку між людьми і передбачають передачу знань, думок, ідей за допомогою певного кодового методу, зокрема мовного коду. Як результат, наводимо визначення Е. Гроссе, який зазначає, що «спілкування це спосіб передачі інформації, заснований на використанні знаків (зокрема, лінгвістичних та нелінгвістичних), який служить меті розповсюдження відомостей незалежно від методу та намірів» [4, с. 11]. Таке трактування процесу спілкування найкраще описує його сутність та містить у собі як вербальні, так і невербальні елементи, що утворюють його структуру. Зосереджимо увагу на одній з галузей сучасної лінгвістики, що вивчає комунікацію та різноманітні комунікативні процеси, а саме комунікативній лінгвістиці, підходи якої стали теоретичною основою нашого дослідження.

Сьогодні існує безліч визначень комунікативної лінгвістики. Влучним тлумачення Флорія Бацевича, яке ми знаходимо у його підручнику з основ комунікативної лінгвістики: «... розділ і водночас новий напрямок сучасної науки про мову, предметом якого є процеси спілкування людей з використанням живої природної мови, а також з урахуванням усіх наявних складових комунікації (фізичних, фізіологічних, психологічних, соціальних, контекстних, ситуативних та ін.) [1, с. 8].

Зазначимо, що учасники комунікативного акту обирають той чи інший спосіб мовленнєвої поведінки залежно від мети своєї розмови, щоби забезпечити успішне і, що ще важливіше, ефективне спілкування. Для цієї цілі вони використовують певний набір мов-

них засобів і прийомів, які сприяють реалізації їх задумів. Такі мовні прийоми називають “комунікативними стратегіями”.

Не існує єдиного визначення комунікативної стратегії. Проте ми опираємося на інтерпретацію Юрія Ключева, який вважає, що комунікативна стратегія – це «сукупність теоретичних ходів, заздалегідь спланованих мовцем і реалізованих в ході комунікативного акту, спрямованих на досягнення комунікативної мети» [3, с. 274].

З іншого боку, комунікативні стратегії поділяються на низку комунікативних тактик, які виступають як способи їх реалізації у мовленні. Під цим терміном ми, слідом за лінгвістом О.С. Иссерс, розуміємо «одну або кілька дій, що сприяють реалізації стратегії. Вони пов'язані між собою як «рід і вид» [2, с. 111]. Фокусом нашого дослідження є саме політичний дискурс, тому воно опирається на класифікації комунікативних стратегій і тактик в сучасному англійському політичному дискусі.

Мета нашого дослідження аналіз комунікативних стратегій і тактик у політичних промовах Дж. Байдена та Б. Джонсона та мовних засобів їх втілення. Висуваємо гіпотезу, що кожен із політиків використовує різний спектр комунікативних стратегій і тактик, оскільки їхні політичні стилі можна вважати надзвичайно різноманітними. Крім того, частота застосування певних комунікативних тактик у межах комунікативних стратегій буде відрізнятися у зв'язку з розбіжностями у поглядах щодо COVID-19 та способів подолання пандемії. Отже, лексичні та стилістичні мовні засоби вираження питань, пов'язаних з коронавірусом, будуть відмінними в обох політиків.

Список літератури

1. Бацевич Ф. А. Основи комунікативної лінгвістики : підручник / Флорій Бацевич. Київ Академія, 2004. – 342 с.
2. Иссерс О. С. Коммуникативные стратегии и тактики русской речи монография. Москва ЛКИ, 2008. – 288 с.
3. Юрий К. Политический дискурс в массовой коммуникации: анализ публичного политического взаимодействия. Берлин Директмедиа, 2016.
4. Grosse E. U. Text und Kommunikation: Eine linguistische Einführung in die Funktionen der Texte. Stuttgart Kohlhammer, 1976. 215 с.

Тетяна Кальчук
Науковий керівник – асист. Ковалюк М.В.

Типологія конфесійних лексичних одиниць у книзі Біллі Грема ‘Як народитися згори’

Ще з давніх віків проблеми мови і стилю цікавили вчених, а питанню вживання стилістично-забарвленої лексики у художніх творах приділяли багато уваги. **До стилістично забарвленої лексики** відносимо лексичні одиниці, які належать до одного стилю чи сфери вжитку. Така лексика поділяється на літературну, куди входять книжкові слова, неологізми, архаїзми, терміни, історичні слова, барбаризми – та розмовну, яка складається з колоквалізмів, діалектизмів, сленгових слів, жаргонізмів, професіоналізмів та вульгаризмів [6].

Серед стилістично забарвленої лексики виокремлюємо і **конфесійну термінологію**. Лексичне наповнення й різні аспекти функціонування конфесійної лексики знаходяться в фокусі праць А. Ковтун [2, С.11-12], Л. Шевченко [3, С.284]. **Конфесійною лексикою** вважають групу лексичних одиниць, стилістично забарвлених, із так званим підтекстом у своєму змісті, на релігійну тематику та для позначення таких же понять [1, с.14].

Для дослідження типології конфесійних лексичних одиниць, ми обрали книгу «Як народитися згори» відомого проповідника та євангелиста світового значення Біллі Грема. Ми виокремили такі типи лексичних одиниць, які становлять конфесійну лексику:

1) номінативні лексичні одиниці на позначення **Бога** – *Jesus, Christ, the Almighty, the Savior, God, Lord, Messiah, Holy Spirit, High Priest, the Father* [4]. ***My hope is that before you leave this place you will come to know Him as your personal Lord and Savior*** [4].

2) **іменники** на позначення етапів **процесу народження**: *repentance, Redemption, salvation, new birth, spiritual transformation, spiritual rebirth, renewing, conversion, sanctification, spiritual fulfillment, spiritual awakening, regeneration* [4]. ***This is why He can infuse new life into us— which is called regeneration, or the new birth*** [4]. У цьому прик-

ладі простежуємо вживання іменника *regeneration* як синонімічної одиниці для *new birth*, проте його лексичне значення має особливий відтінок відновлення чогось, що уже існує [5];

3) духовні чини і церковні особи. Автор використовує такі лексеми, як *apostle, prophet, deliverer, a spiritual leader, pastor, disciple, priest* [4]. ***The apostle James made the comment that even one commandment broken would be enough to destroy us*** [4];

4) назви релігійних книг, серед яких *Bible, the Old Testament, the New Testament, the Scriptures* [4]. ***Archaeology has never uncovered anything that disproved the Scriptures*** [4]. Лексема *Scriptures* є синонімом до слова *Bible* у цьому реченні;

5) поняття й найменування нехристиянських конфесій, серед яких *Transcendental Meditation, Occult, Mysticism, Islam, Buddhism, Hinduism, Taoism, and Confucianism* [4]. ***It can be the rituals of Transcendental Meditation or the chants of various cults*** [4].

Отже, конфесійна лексика є великою групою лексичних одиниць, що характеризуються релігійною тематикою. У книзі Біллі Грема «Як народитися згори», вона представлена словами, що позначають процес переродження, імена Бога, демонічних істот, назви релігійних книг та нехристиянських конфесій.

Список літератури

- 1) Ворона І. І. Характеристика української церковно-релігійної термінології. *Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету*. Сер. Філологія. 2016. Вип. 23. С. 14.
- 2) Ковтун, А. А. Інноваційні процеси в українській церковно-релігійній лексиці (на матеріалі художньої прози ХХ ст.) : дис. ...канд. філол. наук : 10.02.01. Чернівці, 2006. С. 11-12.
- 3) Шевченко Л. Л. Конфесійний стиль // *Українська мова: енциклопедія*. Вид 3-тє, змін. і допов. Київ, 2007. С. 284.
- 4) Billy Graham. *How To Be Born Again*. Nashville, 1989. 168 p.
- 5) Oxford Learners Dictionary : веб-сайт. URL: <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/> (дата звернення: 29.01.2021).
- 6) Stylistically neutral and stylistically marked words of the English vocabulary : веб-сайт. URL: <https://doclecture.net/1-3996.html> (дата звернення: 3.02.2022).

Анастасія Канарська
Науковий керівник – проф. Бялик В. Д.

Семантико-стилістичні характеристики промов жінок-політиків: психолінгвістичний та перекладознавчий аспекти

У нинішньому заполітизованому суспільстві, яке стрімко рухається в напрямку глобалізації, варто знати, як формується політична думка, що впливає на політичну культуру суспільства будь-якої країни та що мотивує політичну поведінку громадян. Звичайно, подібними питаннями займаються такі суспільні науки, як політична психологія та політична соціологія. Проте ще з часів Давньої Греції було відомо, що слово має значну силу, здатну маніпулювати людьми, їх діями й думками. Після Першої світової війни з'явилася нагальна потреба вивчення політичного дискурсу та його лінгвістичних й екстралінгвістичних особливостей, оскільки саме в той час політична комунікація досягла свого апогею [1, с. 248–249]. Паралельно із заснуванням політичної лінгвістики розвивалися політичні кар'єри багатьох відомих в усьому світі політиків, зокрема і жінок-політиків, чиї промови дали потужну базу для аналізу мовних характеристик англомовної політичної промови взагалі. Отже, такі промови є плідним матеріалом для досліджень, оскільки вони доводять, що політичний дискурс фіксує сучасні події та відображає «живу» мову, за допомогою чого можна простежити її зміни мови у будь-який період часу та визначити, які лінгвістичні засоби сприяють формуванню та розповсюдженню ідеологічного впливу.

Політичні події, які динамічно розвиваються і змінюють наше суспільство, безперечно, сьогодні домінують у нашому соціальному житті. Політична комунікація набуває значного поширення і викликає неабиякий інтерес різних прошарків населення [2, с. 8]. Крім того, на міжнародній арені стрімко зростає зацікавленість у політичних подіях в нашій країні, що зумовлює актуальність аналізу україномовного політичного дискурсу та особливості його перекладу англійською мовою [3, с. 145].

Вивченню лінгвостилістичних особливостей політичних промов присвячено значну кількість праць сучасних мовознавців. Зокрема, питання просодичних характеристик політичних промов були висвітлені О.М. Алексієвець, О.Г. Мусаєвою, Л.В. Постніковою, О.А. Філатовою та О.Л. Фрейдіною. Лексичний склад політичних промов розглядали О.Т. Юданова, Т.Г. Попова, Н.В. Таратинова, О.П. Малишева та ін. Виділення невіршених раніше частин загальної проблеми. Слід зазначити, що англомовна політична промова та її вербальні й невербальні характеристики розглядаються багатьма дослідниками.

Дослідження основних характеристик сучасного англомовного дискурсу сприятиме полегшенню декодування іноді латентного змісту та поліпшенню розуміння прагматичних інтенцій адресанта.

Список літератури

1. Алексієвець О.М. Історія та сучасність політичної лінгвістики Україна-Європа-Світ. Міжнародний збірник наукових праць. Серія: Історія, міжнародні відносини / О.М. Алексієвець. Тернопіль, 2012. № 9. С. 248-255.
2. Божеску М.Г. Сучасні дослідження політичного дискурсу Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Луганськ, 2013. № 14. С. 6-11.
3. Постникова Л.В. Лингвокультурные просодические модели институциональной и медийной коммуникации на английском языке. Вестник Московского государственного лингвистического университета. Москва ФГБОУ ВПО МГЛУ, 2011. № 607. С. 144-163.

Ойконіми французького походження в британському та американському варіантах англійської мови

Ойконіми (від давньогрецьк. *οἶκος* – *житло*, *дім* та *ὄνομα* – *ім'я*, *назва*) – це власні назви, види топонімів на позначення різних населених пунктів [2, с. 32]. Подібні одиниці можуть бути назвами як сільських, так і міських поселень. Сільські пункти отримують назву комоніми, тоді, як міські називають в лінгвістичній літературі астронімами [3, с. 122].

Ойконіми є вторинними іменами по відношенню до загальних імен. До характерних рис ойконімів відносять мотивованість, що визначається екстралінгвістичною причиною вибору чи створення певної власної назви для позначення конкретного населеного пункту [2, с. 33].

Інгерентною властивістю ойконімії, зокрема в Англії, є використання для її номінації субстратної лексики [2, с. 34]. Під субстратом ми, слідом за В. О. Жучкевичем, розуміємо мову, яку перемогла інша мові в результаті їх взаємодії та боротьби в межах єдиної території [1, с. 104]. Так, французькими субстратами, які виникли внаслідок нормандського завоювання, названо такі міста та містечка Англії, як *Richmond*, *Montgomery*, *Belmonte* та ін. Оскільки нормандці не будували великих поселень і надавали нові назви замкам і масткам, вплив французької мови в британській ойконімії невеликий.

Ойконіми французького походження наявні й в американському варіанті англійської мови. Так, дев'ять столиць штатів США мають французьке походження [6, с. 72], наприклад: *Baton Rouge*, *Saint Louis* та ін. П'ятнадцять штатів країни також мають назви французького походження [6, с. 71], зокрема: *Wisconsin*, *Delaware*, *Arkansas*.

Велика кількість ойконімів на американських міст і містечок містять компонент *-ville* (від франц. *місто*), наприклад: *Bentonville*, *Abbeville*, *Asheville*. В англо-американських

ойконімах використовуються також ойконімні форманти французького походження *-mont* (від франц. *гора*), *-bois* (від франц. *ліс*), *belle-* (від франц. *красивий*), *-vue* (від франц. *видяд*), наприклад: *Fremont, Dubois, Bellevue*. Зазначимо, що в окремих ойконіх Англії також використовуються вказані топоформанти, зокрема: *Grosmont, Eamont, Brownsville*. В окремих англійських ойконімах донині застосовується французький артикль *le*, зокрема: *Clayton le Dale, Burgh le Marsh*. Наявність подібних формантів і одиниць французького походження свідчить про взаємодію мов і вплив французької мови на розвиток англійської, що спостерігається не тільки на рівні ойконімії та топонімії.

Список літератури

1. Жучкевич В. А. Общая топонимика. Минск : Высшая школа, 1980. 287 с.
2. Леонович О. А. Очерки англоязычной ономастики : пособие для преподавателей. Москва Интерпракс, 1994. 128 с.
3. Подольская Н. В. Словарь русской ономастической терминологии. Москва Наука, 1978. 198 с.
4. Cameron K. A Dictionary of British place names. Oxford : Oxford University Press, 2003. 105 p.
5. Coates R. The Survey of English Place-names. *British Academy Review*. 1999. № 172. P. 22–25.
6. Gannett H. Origin of Certain Place Names in the United States. Washington : Government printing office, 1902. 334 p.

Крістіна Карп

Науковий керівник – асист. Лукашук М. В.

Використання прикладних програм при навчанні граматики англійської мови в середній школі

Мета цієї роботи – дослідити використання прикладних програм у навчанні граматики англійської мови у середній школі. Завдання: зробити внесок та посприяти граматичному розвитку англійськомовної компетентності учнів середньої школи. Ці мета і завдання полегшують пошук та вибір релевантного матеріалу під час планування уроків та їх проведення.

Вчитель О.О. Пасько у своїй роботі, говорячи про сучасні методи вивчення граматики англійської мови у середній школі, зазначає, що «актуальність цієї проблеми є беззаперечною на сучасному етапі психолого-педагогічного процесу. Сучасні політичні та соціально-економічні реалії України у світовому співтоваристві створили сприятливі умови для вивчення іноземних мов, показали необхідність їх вивчення. Зараз, як ніколи, необхідно, щоб громадяни України володіли іноземними мовами» [1].

У вивченні англійської мови, як і будь-якої іншої мови, граматика займає дуже важливе місце, адже є основою для мовленнєвої діяльності. Завдяки володінню граматичними знаннями стає можливим правильне оформлення висловлення та розпізнавання граматичних форм у мові. О. О. Пасько також додає: «Немає сумніву, що знання граматичних правил необхідно для успішного володіння мовою. Але незмінним є питання останніх років – чи повинен учитель навчати правилам у вправах або краще учням інтуїтивно освоювати граматику в процесі комунікативної діяльності, замість того щоб вивчати її через спеціальні вправи, спрямовані на засвоєння того чи іншого правила. Особливо важливо це на середньому етапі, коли учні володіють достатнім лексичним матеріалом і у них закладається алгоритм засвоєння іноземного мовного матеріалу. Успішне оволодіння іноземною мовою на уроці відбудеться тільки в тому випадку, якщо організувати навчальний процес так, щоб учні як

можна точніше імітували умови реального мовного спілкування» [1].

Саме тому перед учителем середньої школи постає питання: як урізноманітнити та поліпшити процес вивчення граматики для отримання ефективного результату. Адже новітні технології та сучасні інтернет-можливості вражають своїм різноманіттям і дають необ'ємну базу для застосування на уроках англійської мови. Щоб зацікавити учнів та впоратися з цим завданням, варто розробити цікаві методи або ж використовувати наявні. Такі методи ми називаємо сучасними, такими що сприяють розкриттю учнівського потенціалу, логічного мислення та такими, що дозволяють навчатися в умовах сьогодення.

Використання різноманітних прикладних програм на уроках англійської мови є одним з таких методів. Проте важливо розуміти, що граматичний матеріал повинен поєднуватися з лексичним, адже знання граматики проявляється, зокрема, у діалогічному мовленні. «Тому виникла необхідність у навчальних вправах, які направлені на комунікацію. Часто викладання граматики обмежується сухими таблицями, заучуванням конструкцій, однотипними вправами. Велика кількість термінів ускладнює навчання. Не завжди чергуються форми роботи, що викликає пасивну діяльність учнів» [1]. Традиційне зубріння не дозволяє якісно опанувати граматичним матеріалом, адже потрібно докласти чимало зусиль, аби сфокусуватися на правилах чи таблицях. Ігрова форма навчання більш цікава та ефективна.

Як результат можна буде виділити позитивний досвід використання граматичних прикладних програм як зі сторони вчителя так і з учнівських відгуків, конкретні результати та оцінки знань, які учні продемонструють під час комунікативної та письмової практики.

Список літератури

1. Всеосвіта. URL <https://vseosvita.ua/library/sucasni-metodi-vivcenna-gramatiki-anglijskoi-movi-u-serednij-skoli-184524.html> (дата звернення: 10.02.2022).

Проблема перекладу метафори у художньому творі

Художній твір завжди викликає інтерес в аспекті його аналізу та передачі засобами іншої мови, тобто перекладу. Це, насамперед, зумовлено стилістичними засобами та переносними значеннями, які притаманні художньому твору. Загалом, перекладач не може досягнути тих культурних висот, які властиві тексту оригіналу, але лише може дати його певну «апроксимацію» [3 с.173].

Предметом нашого дослідження є особливості перекладу метафори як стилістичного засобу у художньому творі. Матеріалом дослідження слугує твір Р. Бредбері «451 градус за Фаренгейтом» у перекладі Євгена Крижевича [Bradbury, Бредбері], з якого відібрано методом суцільної вибірки приклади перекладу метафор у художньому творі.

Метафора тлумачиться як художній засіб, який полягає у перенесенні ознак одного предмета чи явища на інший на основі їхньої схожості чи подібності [2;3]. Ця схожість трактується максимально широко, тобто це будь-яке висловлювання, яке має на меті описати об'єкт, використовуючи властивості іншого й може бути репрезентоване поодинокими (одне слово) та поширеними метафорами (словосполучення, фразеологізми, приказки) [2].

В результаті проведеного аналізу встановлено, що перекладач, загалом, досить точно передає метафоричні засоби при перекладі художнього твору:

So now do you see why books are hated and feared? They show the pores in the face of life. [5; с.125]

– *Отже, тепер вам ясно,- вів далі Фабер,- чому книжки викликають таку ненависть, чого їх так бояться? Вони показують пори на обличчі життя. [4; с.132]*

Однак, гетерогенність структурної організації перекладної пари мов змушує перекладача вдаватися до перефразування виражальних засобів, метафори в тому числі, зберігаючи при цьому зміст висловлення:

Our civilization is flinging itself to pieces. Stand back from the centrifuge. [5; с.131]

– *Наша цивілізація мчить до загибелі. Відступіть, щоб вас не зачепило колесом.* [4; с.137]

В окремих випадках перекладачу доводиться вдаватися до нейтралізації емоційного навантаження метафори, що може слугувати свідченням певних, але неминучих, втрат при перекладі:

Maybe the books can get us half out of the cave. They just might stop us from making the same damn insane mistakes! – [5; с.110]

- *Може, книжки нам хоч трохи допоможуть? Може, хоч завдяки їм ми не повторимо тих самих жахливих помилок!* [4; с.115]

Отже, переклад метафори як виражального засобу у художньому творі потребує різнобічного підходу до адекватного її відтворення у цільовому тексті, де головним для перекладача залишається збереження форми та змісту висловлення.

Список літератури

1. Арутюнова Н. Д. Метафора и дискурс. Теория метафоры / общ. ред. Н. Д. Арутюновой, М. А. Журиной. Москва Прогресс, 1990. 512 с.
2. Арутюнова Н. Д. Языковая метафора (синтаксис и лексика). Лингвистика и поэтика. Москва Наука, 1979. 176 с.
3. Рябцева Н. К. Прикладные проблемы переводоведения: Лингвистический аспект. Москва ФЛИНТА: Наука, 2013. 224 с.
4. 451° за Фаренгейтом : повість / Р. Бредбері; пер. з англ. Є. Крижевича. Тернопіль : Навчальна книга Богдан, 2020. 272 с. (Серія «Маєстат слова»).
5. Bradbury R. 'Fahrenheit 451'. Short Stories: Novel. Stories. Collection. Ed. by N. M. Paltsev. Moscow Raduga, 1983.

Особливості навчання аудіювання з використанням інформаційно-комунікаційних технологій на уроках англійської мови в середній школі

Автори сучасного державного освітнього стандарту висувують оновлене розуміння мети навчання англійської мови у школах – формування комунікативної компетенції. Шкільний процес навчання орієнтується на практичне володіння іноземною мовою і, як наслідок, велике значення надається проблемі розуміння іноземної мови на слух.

Аудіювання є одним із найскладніших видів мовної діяльності та має розвиватися нарівні з іншими вміннями [4,с.1].

Воно базується на природній здатності, яка вдосконалюється в міру індивідуального розвитку людини та надає можливість розуміти інформацію на слух, зберігати її в пам'яті, відбирати та оцінювати її відповідно до інтересів чи поставлених завдань.

З метою оптимізації сприйняття учнями середньої школи англійської мови на слух та їхньої мотивації доцільно використовувати інформаційно-комунікаційні технології. Їх задіяння під час аудіювання має ряд переваг:

- учнями краще сприймається та запам'ятовується матеріал;
- економно використовується час;
- індивідуалізується навчання, визначається глибина та послідовність засвоєння, темп роботи;
- інтенсифікується навчання та підвищується рівень мотивації [3,с.132].

Всі перелічені переваги допомагають виконати основне завдання мовної освіти – формування в учнів мовної компетенції.

Найбільш поширеними формами використання інформаційно-комунікаційних технологій, доступними для застосування в сучасному процесі навчання, є: 1) інтернет-ресурси; 2) готові навчальні програми; 3) робота з презентаціями; 4) робота з інтерактивною дошкою; 5) робота з відео- та аудіоматеріалами [5].

Для вчителів робота з інформаційними технологіями є важливим помічником в оцінці здібностей та знань учнів середньої школи, стимулюванні до пошуку нових, нетрадиційних форм та методик навчання англійської мови. При цьому варто враховувати, що технології не повинні повністю замінювати педагога, лише доповнювати його роботу для підвищення ефективності педагогічного процесу [2,с.41].

Таким чином, проведення аудіювання на уроці англійської мови з опорою на інформаційно-комунікаційні технології у процесі формування та розвитку навичок аудіювання у середній школі є важливим елементом процесу навчання, що сприяє розвитку вмотивованості мовної діяльності учнів.

Список літератури

1. Бочкарьова О.Ю. Характеристики фахового аудитивного повідомлення // Міжнародний форум “Мовна освіта: шлях до євроінтеграції” тези доповідей / за ред. С.Ю. Ніколаєвої, К.І.Онищенко. Київ Ленвіт, 2005. С. 57-58.
2. Спіфанцева Л.А. Аудіювання. Англійська мова: Методичні рекомендації. – Х.:Вид.група «Основа»,2010. – 78 с.
3. Ніколаєва С.Ю. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник. Вид. 2-е, випр.. і перероб./ кол.авторів під керівн. С.Ю. Ніколаєвої. Київ Ленвіт, 2002. 263 с.
4. Заболотна, І.С. Аудіювання як вид мовленнєвої діяльності: робота на здобуття кваліфікаційного ступеня бакалавр; спец.: 035 – філологія (германські мови та літератури (переклад включно) / І.С.Заболотна; наук. керівник О.А. Шуменко. Суми: СумДУ, 2020 25 с.
5. Попова М.А. Видеоматериалы как средство формирования социолингвистической компетенции при обучении иностранным языкам. URL: [http:// io.nios.ru/articles2/105/98/videomaterialy-kak-sredstvo-formirovaniya-sociolingvisticheskoy-kompetencii-pri](http://io.nios.ru/articles2/105/98/videomaterialy-kak-sredstvo-formirovaniya-sociolingvisticheskoy-kompetencii-pri) (дата звернення 06.02.2022)

Поняття „урбанонім” та класифікація урбанонімів

Урбаноніміка як розділ топоніміки, що вивчає назви міст і їх об'єктів, з'явилася та почала розвиватися у другій половині ХХ століття [1, с.32]. Поняття „урбанонім” визначається по-різному. Так, Н. В. Подольська вважає, що „урбанонім (від лат. *urbanus* – міський, *опута* – ім'я) є видом топоніма, власною назвою на позначення певного міського об'єкта” [4, с. 139]. Урбанонімом називають також „лексичну одиницю на позначення поняття, пов'язаного з формуванням і розвитком міст, їх економічною, екологічною та географічною системами” [2, с. 16].

Під урбанонімією А. М. Мезенко розуміє „сукупність усіх назв внутрішньоміських об'єктів” [2, с. 15]. Це можуть бути назви вулиць, провулків, проспектів, площ, скверів, парків, ринків, районів, церков, костелів, монастирів, кінотеатрів, готелів, кафе, пам'ятників тощо. Незважаючи на різноманітність подібних об'єктів, усі вони тісно пов'язані між собою, що й дозволяє поєднати їх в один клас топонімів. Подібну думку висловлює також і А. В. Суперанська, зазначаючи, що „назви вулиць та інших об'єктів у межах міст і інших населених пунктів становлять складну систему, пов'язану з численними переосмисленнями одних і тих же об'єктів у зв'язку з включенням їх до різних систем. Саме тому для їх позначення доцільно використовувати особливий термін – урбаноніми, не об'єднуючи при цьому їх із назвами інших топонімічних об'єктів в єдиний розділ мікротопонімів, як це іноді робиться без належного обґрунтування” [5, с. 47].

Зазначимо, що топоніми (від грецьк. *τόπος* – місце та *ὄνομα* – ім'я, назва) – є „власними географічними назвами на позначення місцевості, населеного пункту, регіону, об'єкта рельєфу та ін.” [5, с. 12]. Топоніми можуть слугувати одиницями номінації природних і штучних, тобто створених людиною, об'єктів. Топоніми є невід'ємними одиницями ономастичного фонду

різних мов. Подібні одиниці складають від двох до трьох процентів їх лексики [2, с. 754].

На сьогоднішній день у лінгвістиці не існує єдиної класифікації урбанонімів. Наприклад, Н. В. Подольська розрізняє такі типи урбанонімів, як:

аргоніми, що є назвами нелійних об'єктів міст (наприклад, площ, майданів, ринків);

годоніми, які позначають лінійні об'єкти (вулиці, проспекти, перевулки, бульвари та ін.);

ойкодоніми, що слугують засобами номінації будівель (музеїв, палаців тощо);

хороніми, що є власними назвами частин і окремих територій міст (районів, мікрорайонів);

еклезіоніми, які називають церкви, монастирі, часові тощо [4, с. 139].

Урбаноніми є джерелом цінної лінгвістичної та країнознавчої інформації.

Список літератури

1. Визгалов Д. В. Брендинг города Москва : Фонд „Институт экономики города”, 2011. 325 с.
2. Мезенко А. М. Урбанонимия Белоруссии. Минск : Университетское, 1991. 167 с.
3. Мурясов Р. З. Топонимы в системе языка. *Вестник Башкирского университета*. 2015. Т. 18. С. 753–762.
4. Подольская Н. В. Словарь русской ономастической терминологии. Москва : Наука, 1978. 198 с.
5. Суперанская А. В. Что такое топонимика? Москва : Наука, 1985. 182 с.

Олександра Клянчина

Науковий керівник – доц. Бешлей О.В.

Історія виникнення методики TPR та структура уроку навчання англійської мови, що на ній базується

Одним із найвідоміших методів навчання іноземних мов, що нині широко застосовуються закордоном, є метод повної фізичної реакції (Total Physical Response – TPR). Його автором є Джеймс Ашер — професор психології університету Сан Хосе у Каліфорнії. О.В. Кміть у своїй праці «Методика навчання англійської мови у початковій школі» зазначає, що цей метод використовується на початковому ступені навчання і базується на твердженні, що відсутність стресових ситуацій значно підвищує мотивацію навчання [1, с. 12].

Методика повної фізичної реакції бере свій початок від 60 – 70-х років ХХ століття. Джеймс Ашер висунув три основні гіпотези для теорії навчання:

1. Біопрोगрама. Існує внутрішня біологічна система вивчення мови, яка визначає найкращий спосіб оволодіння першою та другою мовами.

2. Латералізація мозку. Півкулі мозку людини відповідають за різну навчальну діяльність.

3. Зниження стресу. Стрес є вирішальним фактором між самим навчанням та навчальним об'єктом: чим він нижчий, тим ефективніше навчання.

Використавши ці погляди, він створив методику Повної фізичної реакції, де, за першою гіпотезою, використано розвиток слухових навичок перед мовленнєвими, адже, здобуваючи першу мову, людина спершу розпізнає її на слух, після чого зіставляє почуте із рухами, а мовлення виникає спонтанно після закладення основ у тренуванні слухання; за другою гіпотезою, Дж. Ашер після власного дослідження активності півкуль під час навчання визначив, що права півкуля, що відповідає як за моторику, так і за розвиток мовлення, задіяна в навчанні за іншими методами значно менше, ніж ліва; та, за третьою гіпотезою, включає в TPR мінімізацію стресу, що позитивно впливає на засвоєння матеріалу: «Акцент на засвоєння значень через ру-

хову активність, а не на абстрактне вивчення мовних форм, допомагає учням звільнитися від стресових ситуацій і спрямувати свої зусилля на навчальний процес» [1, с. 14].

Спираючись на інформацію подану у книзі Дж. Річардса та Т. Ріджерса «Approaches and Methods in Language Teaching», курс Дж. Ашера, що базується на методиці TPR, розрахований на 159 год, план на кожну з яких автор детально описує. Цей курс автор розробив для іммігрантів у 1977 [2, с. 92].

Розглянемо технологію проведення занять цього курсу. Навчальна діяльність в основному полягає у виконанні студентами розпоряджень – це є відображенням позиції Дж. Ашера щодо вивчення іноземної мови, що, на його думку, має бути подібним до опанування рідної мови малою дитиною. Таким чином, спершу учень лише слухає, дивиться та імітує, і тільки після 120 годин навчання починається освоєння розмовних діалогів. Виконуються рольові вправи, як, наприклад, розігрування побутових ситуацій: у ресторані, на ринку, на заправці. Більше того, використовуючи зображення, вчитель створює невеличку розповідь, або декілька речень, що включають навчальний матеріал та дію, пов'язану з ним. Свою розповідь вчитель супроводжує розпорядженнями для учнів, а також використовує свої речення як опору для їхніх відповідей. Попри те, що методика полягає, насамперед, у фізичній реакції, уроки також включають вправи з читання та письма для закріплення структур та слів.

Отже, методика TPR була винайдена Джеймсом Ашером, який використав ідеї засвоєння матеріалу через рухову активність, поєднавши їх із намаганням усунути стрес під час навчального процесу, стимулюючи зусилля на засвоєння матеріалу, що яскраво відображено у структурі завдань, винайдених ним.

Список літератури

1. Кміть О.В. Методика навчання англійської мови у початковій школі: Конспект лекцій для студентів спеціальності 013 Початкова освіта, спеціалізації Іноземна мова (англійська), освітній ступінь-магістр. Чернігів ЧНПУ, 2017. 117 с.
2. Richards J. C., Ridgers T. S. Approaches and Methods in Language Teaching. Cambridge Cambridge University Press. 2001. 171 p.

Анастасія Кобаски

Науковий керівник – доц. Мойсюк В.А

**Конотативна семантика конотація кольороназв
(на матеріалі французької пісні II половини XX ст.)**

Поняття «колір» слугує невід’ємним компонентом не лише процесу побутової та наукової комунікації, а й життєдіяльності людини загалом. Власне, цим ще з античності воно привертає увагу дослідників мови, філософів, мислителів, художників та письменників (Й. Гете, Л. да Вінчі, А. Шопенгауер, Д. Дідро та ін.). У широкому значенні колір визначають як «явище фізичного світу, що сприймається органами чуття людини і перетворюється у зоровому аналізаторі головного мозку в знайомі кожному відчуття кольоровості» [4, с. 19-20]. Відтак колір постає як відбиток «суб’єктивного, психічного стану людини, яка його сприймає та уявляє» [4, с. 22-28], тобто є індивідуальним явищем. Водночас, іменуючи відомі для всіх явища, кольороназви є об’єктами мовної дійсності й пов’язані із категоріями культури, які «фіксують інформацію про колорит навколишнього середовища, його унікальність, історичний аспект, етнічні традиції певного етносу та особливості відображення ним світу» [1, с. 25]. Лінгвокультурологічний підхід до вивчення кольороназв визначає **актуальність** нашої розвідки.

Витлумачуючи текст як «послання, яке виражає певні потреби адресата і адресанта» (Е. Бенвеніст, Ю. Караулов, Ф. Бацевич, Т. Ван Дейк та ін.), науковці вважають, що в пісенному дискурсі, якому властиве, насамперед, багатство семантичної наповненості, «відбивається стилістична виразність слів-символів, які посилюють і надають текстам виняткової теплоти, ніжності й задушевності, або, навпаки, смутку, впертості, складності й, відповідно, слугують засобами створення емоційного колориту та експресивного тону» [2, с. 135]. Подібними ознаками наділені також французькі ліричні пісні II половини XX ст., а використання в них певного кольору «залежить від низки факторів, зокрема психологічних уподобань їхнього творця – носія мови» [3, с. 129].

Отже, **мета** нашого дослідження полягає у вивченні кольороназв, вживаних у французьких піснях II половини XX ст., із се-

мантичної точки зору, зокрема їхньої конотації.

Детальний аналіз 30 французьких ліричних пісень цього періоду дозволив виявити п'ять кольороназв та їхніх відтінків, які вживаються у прямому та переносному значеннях і мають при цьому позитивну або негативну конотацію, а саме:

- колір **bleu** (42 ЛО – 33 %) найчастіше має пряме значення з позитивною конотацією (напр.: *Le ciel bleu sur nous s'effondrer / Et la terre peut bien s'écouler*), а також переносне значення (напр.: *Des jours heureux, une colombe / Des soirs qui tombent, un regard bleu / Plus un sanglot, plus un violon*);

- колір **blanc** (34 ЛО – 25,5%) найчастіше має пряме значення з позитивною конотацією, напр.: *Elle aimait les fleurs, les roses surtout, / Et le cher bambin tous les dimanches / Lui apportait de belles roses blanches*;

- колір **gris** (14 ЛО – 10%) вживається у переносному значенні з негативною конотацією, напр.: *Avec un ciel si bas qu'il fait l'humidité / Avec un ciel si gris qu'un canal s'est perdu / Avec un ciel si gris qu'il fait lui pardonner*;

- колір **noire** (14 ЛО – 10%) вживають як у прямому (напр.: *Quand soudain, semblant crever le ciel, / Et venant de nulle part / Surgit un aigle noir*), так і в переносному значенні (напр.: *Pas même un ciel de pluie / Plus noir que le noir de mon cœur*);

- колір **rose** (10 ЛО – 7,5%) несе переносне значення з позитивною конотацією, напр.: *Y'en a même qui jouent femmes libérées, p'tit joint et gardéna / Qui mélangent vie en rose et image d'Epinal*.

Отже, у французьких ліричних піснях кольороназви мають пряме й переносне значення. Позитивна конотація, яка домінує в них, представлена світлими кольорами (*bleu, blanc, rose*), тоді як негативна конотація – темними (*gris, noir*).

Список літератури

1. Жаркынбекова Ш. К. Моделирование концепта как метод выявления этнокультурной специфики. *II Материалы IX конгресса МА-ПРЯЛ*. Братислава, 1992. С. 25.
2. Селіванова О.О. Актуальні напрями сучасної лінгвістики (аналітичний огляд). Київ, 1999. 148 с.
3. Стус В. Час творчості / упор. Стус Д.В. Київ, 2005. 704 с.
4. Яньшин П. В. Введение в психосемантику цвета. Самара: СамГПУ, 2001. 189 с.

Сучасні трансформації жанру кінорецензії

Еволюція жанру кінокритики здебільшого була історією переходу від елітної сфери інтелектуальних досліджень кількома обізнаними експертами до демократичного явища, де експертний аналіз агрегується та усереднюється, а межі між справжньою експертизою та випадковими думками розмиваються. Всесвітня діджиталізація значно змінила даний жанр публіцистики і вивела його на глобальний рівень, що й визначає актуальність цієї теми.

Головне завдання нашої наукової роботи полягає у тому, щоб здійснити дослідження кінорецензій задля знаходження трансформацій на мовному та композиційному рівнях.

Сучасна наукова спільнота активно проводить дослідження жанру кінорецензії, оскільки він є порівняно новим у рамках публіцистики [2; 4; 6]. Особлива увага звернена до класифікації кінорецензії: науковці, розглядаючи кінорецензію, досі не можуть дійти до консенсусу, вводячи її до своїх жанрових класифікацій: одні стверджують, що вона належить до культурно-просвітницької групи жанрів [3], інші доводять, що рецензія – аналітичний жанр публіцистики [1; 5].

У минулому рецензія вважалася консервативним структурованим жанром, метою якого було виявити чи фільм вартий уваги глядача. У цьому процесі головною була постать самого рецензента, який крізь призму власного бачення оцінював фільм, не даючи жодних особистих коментарів, кінорецензія не мала жодного естетичного значення. Варто відзначити, що відбувся логічний прогрес від підходу професіоналів із часто різними думками, які дискутують у засобах масової інформації, до мільйонів кіноглядачів, які діляться власною думкою зі світом, коли технології стали платформою для обговорення натовпу.

Оцінка все ж залишилася об'єктивною, проте, сучасний автор рецензії інтерпретує, імплементує новий погляд та додає власні ремарки, використовуючи емоційно забарвлені мовленнєві конструкції. Відбулися зміни і у структурі кінорецензії: автори часто уникають використання деяких структурних елементів через те, що читачі віддають перевагу більш коротким текстам. Останнім етапом розвитку стала поява глобальної мережі мільйонів людей, які мають платформи (imdb.com, rottentomatoes.com) для обміну думками у віртуальних розмовах із багатьма учасниками.

Отже, враховуючи усе вищезазначене, зауважимо, що кінорецензія значно змінилася, серед нових особливостей виділяються: яскрава інформативність, споживча орієнтованість, зменшення тексту, зміна структури, поява сайтів кінокритики й авторського стилю письма. Основною метою подальшої роботи визначається дослідження зразків професійних і непрофесійних кінорецензій з метою виявлення стилістичних та лексичних відмінностей та трансформацій.

Список літератури

1. Брежнева Д. Д. Жанрово-стилистические и когнитивные особенности кинорецензии как вида массово-информационного дискурса : автореф. дисс. ... канд. филол. наук. Москва, 2013. 24 с.
2. Гаранина Э. Ю. Оценочность в жанре кинорецензии. *Вестник Кемеровского государственного университета*. 2013 : No2. т. 2. С. 28 - 31
3. Тертычный А.А. Жанры периодической печати учебное пособие. Москва Аспект-Пресс, 2000.
4. Шкайдерова Т.В. Адаптация кинорецензии к новым медиааудориям. *Коммуникативные исследования*. Омск, 2014. №2 (2). С. 141–146.
5. Bieler H., Dipper S., Stede M. Identifying formal and functional zones in film reviews. URL: <http://sigdial.org/workshops/workshop8/Proceedings/SIGdial16.pdf>. (дата звернення: 02.02.2022).
6. Martin J. R. English text: System and structure. Amsterdam & Philadelphia: John Benjamins. 1992.

Структурні особливості англomовних автомобільних термінів

За структурою англійські автомобільні терміни поділяються на прості (непохідні), похідні, складні, терміни-словосполучення та скорочені терміни. Прості автомобільні терміни є найчастіше односкладовими одиницями, на базі яких може відбуватися творення інших термінів. Здебільшого це суто англійські мовні одиниці або запозичення, що надійшли з латинської, німецької та ін. мов, наприклад: *axle, belt, brake, clutch, fan, pump, wheel*.

Похідні автомобільні терміни англійської мови містять афікси, зокрема: *compression, disconnection, exchangeable, expansion, heater, injector, lubrication, refit*. Найбільш продуктивними афіксами, що беруть участь у творенні англomовних автомобільних термінів є, за нашими спостереженням, суфікси *-er, -or, -ing, -ion*. Складні терміни англійської мови автомобільної галузі представлено в основному підрядними композитами. Ключовою моделлю їх творення є N + N, наприклад: *arm-rest, ash-tray, crankcase, handbrake, speedometer, flywheel, gearbox, headlamp*. Модель Adj + N є другою за продуктивністю у творенні одиниць аналізованої термінології, зокрема: *full-power, long-term, single-seat*.

Найбільш поширені в ній терміни-словосполучення, що складаються з:

двох повнозначних слів, одне з яких є головним, а інше – залежним (*alternator belt, assembly removed, frame alignment, brake fluid, brake pipes, breather tube, cable tension, charging circuit, check level, closing camshaft, control unit, coolant hose, cylinder head, emergency brakes, engine bracket, engine oil, exhaust manifold, rear axle, hydraulic control, internal combustion);*

трьох і більше повнозначних слів, залежні слова яких визначають різні аспекти значення ключового слова (*perfect*

circle oil seals, support for lead assy, top engine cooling, duct piston rings set, pressure relief valve).

Досить поширені в англійській автомобільній термінології скорочені одиниці, представлені:

фонографічними скороченнями (*a.g.* – *air gap*; *AAA* – *American Automobile Association*; *ABS* – *anti-lock braking system*; *ACV* – *air cushion vehicle*; *a-h* – *ampere-hour*; *BBC* – *front of bumper to back of cab*; *CAP* – *cleaner air package*; *HP* – *high pressure*; *HT* – *high tension*; *RPM* – *revolutions per minute (a measurement of engine speed)*; *RS* – *repair shop*; *RT* – *road traffic*; *TC* – *traffic control*; *VIN* – *vehicle identification number*; *vpm* – *vehicles per mile*);

змішаними скороченнями (наприклад, *A-pillar*; *B-pillar*; *C-pillar*; *F-head engine*; *I-beam axle*; *L-head engine*; *O-ring*; *T-connector*; *T-head engine*; *T-ring*; *T-type intersection*; *U-bolt*; *U-shaped washer*; *V-bottom body*; *V-bottom*; *V-engine*; *X-tire*; *Y-branch*; *Y-clevis*; *Y-yoke shoulder harness*). Отже, аналіз англомовної автомобільної термінології свідчить про те, що її одиниці різні за структурою із превалюванням в ній термінів-словосполучень.

Список літератури

1. Гольд Б. В., Кугель Р. В. Англо-русский словарь по автомобильной технике и автосервису. Киев НАУ-друк, 2001. 704 с.
2. Ніколенко А. Г. Переклад автомобільної термінології. Вінниця : Нова книга, 2010. 240 с.
3. Malen D. E. Fundamentals of Automobile Body. New York Anchor, 2018. 226 p.

Надія Космірак

Науковий керівник – асист. Федич Г.Д.

Використання мультфільмів для формування лексичної компетентності учнів початкової школи

Успішне опанування будь-якої мови залежить від набуття ряду іншомовних компетенцій, які дозволять успішно застосувати її у різних ситуаціях у процесі комунікації.

Визначення терміна “компетенція” було надане багатьма дослідниками. Одним із таких дослідників є Ф. Шаріпов, який трактує “компетентність” як сукупність особливостей людини, що дозволяють їй якісно виконувати певну діяльність та вирішувати проблеми даної галузі [2, с. 5].

З усіх видів компетентності, особлива увага приділяється лексичній компетенції, оскільки засвоєння лексичного матеріалу вважається базою, на якій відбувається подальше вивчення іноземної мови.

Під лексичною компетенцією розуміють використання лексичних одиниць та вміння швидко їх підбирати відповідно до ситуації.

Формування лексичної компетентності є тривалим процесом, який передбачає декілька етапів. На першому відбувається представлення нових лексичних одиниць, на другому – їх засвоєння і на третьому – застосування вивченої лексики в процесі мовлення [3, с. 125]. Від поетапного засвоєння вокабуляру залежить здатність учнів вільно висловлювати думки іноземною мовою.

На ефективне засвоєння лексичного матеріалу впливають вікові та психологічні особливості дітей. Важливу роль при цьому відіграє розвиток пізнавальних психічних процесів, таких як увага, мислення і пам'ять. Слід зазначити, що для молодших школярів характерна нестійка увага, яка зумовлює неможливість переключатися з одного об'єкта на інший [1, с. 46]. Головним завданням вчителя є утримання уваги учнів протягом уроку, використовуючи різні види роботи.

Істотну роль у навчанні молодших школярів відіграє наочність, що є дієвим способом засвоєння іншомовної лексики.

Один із видів наочності, який використовують в початковій школі – мультфільм.

Мультфільм вважається одним із найкращих засобів збагачення словникового запасу, який можна застосовувати на будь-якому етапі формування лексичної компетентності. Значною перевагою мультиплікаційного фільму є автентичність мови, яку учні сприймають та самостійно відтворюють у процесі мовлення.

При виборі мультфільму слід звертати увагу на те, щоб його текст не був перевантажений довгими фразами та складними словами, а мовлення героїв не було швидким. Для учнів початкової школи рекомендується застосовувати короткометражні анімаційні фільми тривалістю 5-10 хвилин. Прикладом таких мультфільмів є: „*Gogo's Adventure*“, „*Akili and me*“, „*Mila and Morphle*“.

Отже, успішне вивчення іноземної мови залежить від регулярного та поетапного поповнення лексичного запасу, що сприяє формуванню та розвитку лексичної компетенції в учнів початкової школи. Для того, щоб вивчення лексики було цікавим та ефективним учитель повинен використовувати різноманітні стратегії, методи навчання та засоби наочності, які допоможуть швидко запам'ятати лексичний матеріал. У початковій школі таким засобом є мультфільми.

Список літератури

1. Заброцький М. М. Вікова психологія навч. посібник. Київ МАУП, 1998. 92 с.
2. Марущак О. М. Поняття компетентності у педагогічній діяльності. Креативна педагогіка: *Академія міжнародного співробітництва з креативної педагогіки «Полісся»*. Житомир, 2016. Вип. 11. С. 97 – 108.
3. Методика навчання іноземних мов у початковій школі навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. В. Котенко, А. В. Соломаха. Київ ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. 356 с.
4. Doring A. The use of cartoons as a teaching and learning strategy with adult learners. *New Zealand Journal of Adult Learning*. 2002. 30(1). Pp. 56-62.
5. Karakas A., Saricoban A. The impact of watching subtitled animated cartoons on incidental vocabulary learning of ELT students. *The Journal of Teaching English with Technology*. 2012. 12(4). Pp. 3-15.

Тетяна Космірак
Науковий керівник – доц. Задорожна І.П.

Формування лексичної компетентності в учнів старших класів

Основною метою вивчення іноземної мови в школі є формування всебічно розвиненої особистості, яка може послугоуватися мовою в різних ситуаціях.

Значущий при цьому розвиток усіх мовних компетентностей, одна з яких – лексична компетентність. Саме засвоєння іншомовної лексики постає однією з найважливіших складових розвитку мовних умінь і навичок учнів.

Лексична компетентність – елемент комунікативної компетентності, оскільки рівень сформованості комунікативних навичок безпосередньо залежить від якості оволодіння лексичною стороною мовної діяльності. Лексика в системі мовних засобів виступає найважливішим компонентом аудіювання та говоріння, читання та письма.

Таким чином, лексична компетентність – це здатність людини до коректного оформлення своїх висловлювань і розуміння мовлення інших, яка базується на складній і динамічній взаємодії відповідних навичок, знань і лексичної усвідомленості [1, с. 215].

Ефективне засвоєння лексики, насамперед, залежить від того, як вчитель спланував навчальну діяльність. Перш за все, учень *ознайомлюється* з новим лексичним матеріалом за допомогою певної комунікативної ситуації, далі відбувається *автоматизація* нових лексичних одиниць за допомогою виконання тренувальних вправ і вже потім учень самостійно *застосовує* вивчену лексику в процесі мовлення.

Важливу роль у поповненні лексичного запасу відіграють також психологічні та вікові особливості учнів. Такі показники, як рівень розвитку словесно-логічного мислення, уваги, уваги та пам'яті є головними при опануванні лексичним матеріалом. Діти віком від 15 до 17 років характеризуються зростанням обсягу уваги, здатністю довго зберігати її інтенсивність і переключати з одного об'єкта на інший. При цьому зростає і вибірковість ува-

ги та її залежність від спрямованості інтересів, що зумовлює неспроможність юнаків та дівчат зосередитися на чомусь одному [2, с. 68].

Такі індивідуальні особливості старшокласників повинні спонукати вчителя до викладу навчального матеріалу з урахуванням пріоритетів, прагнень та інтересів учнів. У XXI столітті це не є проблемою, оскільки вчителі мають доступ до всіх необхідних ресурсів, щоб відмовитися від застарілих підручників і нудних вправ на користь інтерактивних завдань, які зацікавлять та змотивують учнів до вивчення лексики.

Отже, формування лексичної компетентності в учнів старших класів – це багатогранний процес, який включає декілька етапів. Слід пам'ятати, що ефективне засвоєння лексики залежить від умінь та навичок, набутих на попередніх стадіях навчання, та відбувається лише тоді, коли вчитель на уроці застосовує різноманітні комунікативні ситуації та інноваційні методи навчання.

Список літератури

1. Бігич О.Б., Бориско Н.Ф., Борецька Г.Е. та ін. / за загальн. ред. С.Ю. Ніколаєвої. Методика навчання іноземних мов і культур : теорія і практика : підручник для студентів класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів Київ Ленвіт, 2013. 590 с.
2. Заброцький. М.М. Вікова психологія Навч. посібник. Київ МАУП, 1998. 92 с.
3. Adamcová L. Einige Bemerkungen zur Wortschatzkompetenz // Journal for Research of Languages and Intercultural Communication of the Faculty of Applied Languages, University of Economics in Bratislava. 2014. №5. S. 9-16

Валентина Косован

Науковий керівник – асист. Федич Г. Д.

**Інноваційні підходи у розвитку
комунікативних здібностей учнів старшої школи
на уроках англійської мови**

Сучасним спеціалістам необхідні якості особистості, засновані не тільки на логіці, а й на інтуїції та творчості: раціональне та образно-чуттєве мислення, оперативне реагування на ситуацію, цілеспрямованість, уміння приймати рішення в умовах невизначеності, конкурентоспроможність. В умовах підготовки майбутніх успішних фахівців широке застосування знаходять ділові ігри. Їх мета – формування та відпрацювання певних умінь діяти в чітко визначених ситуаціях. Учні навчаються оперативно аналізувати задані виробничі умови, приймають оптимальні рішення, вирішують складні питання. Інноваційними технологіями у навчанні іноземної мови є проведення тематичних конференцій, на яких учні розвивають свої комунікативні та творчі навички, проведення конкурсу на кращого читача для аналізу правильності вимови та загальної виразності мовлення учнів; конкурсу, що дозволяє виявити розуміння мови на слух; конкурсу на кращого оповідача, що дає можливість виявити вміння будувати зв'язне висловлювання; вікторини, які можна проводити на будь-якому етапі вивчення іноземної мови [7, с. 41]. Процеси оновлення у сфері викладання іноземних мов у сучасній школі створюють ситуацію, в умовах якої педагогам надані право та можливість самостійного вибору навчальних посібників та інших навчальних засобів [1, с. 109]. Сучасний вчитель має відмовитися від готових методичних «рецептів», що чітко регламентують діяльність у рамках конкретної методичної системи, на користь аналізу сучасної ситуації вивчення іноземних мов та ефективного використання нових технологій у навчальному процесі [4, с. 18]. Використання кібернетичного простору з навчальною метою є абсолютно новим напрямом загальної дидактики і навчальних методик, оскільки зміни, що відбуваються, зачіпають усі сторони навчального процесу,

починаючи від вибору прийомів і виду роботи та закінчуючи зміною вимог до академічного рівня навчання [5, с. 46]. У процесі навчання важливо враховувати вікові та психологічні особливості старшокласників. Старша школа є завершальним етапом дозрівання та формування особистості, на якому відбувається формування структури самосвідомості, життєвих планів, ціннісних орієнтирів [8, с. 21]. Розвиток інтелекту учнів зазнає якісних змін, змін у структурі розумових процесів. Їх мисленнєві процеси поєднують характеристики підлітка і прояв активного дорослішання. Формуються певні принципи поведінки, система світогляду, ціннісні орієнтири, які відбивають вибіркоче ставлення до певних дисциплін [9, с. 64]. Ефективність процесу формування комунікативних умінь та навичок учня буде забезпечена реалізацією таких педагогічних умов: підвищення мотивації навчання, підвищення творчої активності, збагачення змісту освітнього процесу. Основною умовою формування компетенції є її результативність [7, с. 18]. Отже, інноваційні технології ефективні у розвитку комунікативної компетентності у старших класах, тому що вони розвивають творчі навички, правильність вимови та краще розуміння мови.

Список літератури

1. Социальные коммуникации / Болотова А.К., Жуков Ю.М., Петровская Л.А. Москва, 2008. 215 с.
2. Гальскова Н.Д., Гез Н.И. Теория обучения иностранному языку. Лингводидактика и методика. Москва Наука, 1996. 335 с.
3. Ефременко А.Ф. Применение информационных технологий на уроках иностранного языка. *Иностр. языки в школе*. 2007. №8. С. 18–21.
4. Куриш С.М. Застосування інформаційних технологій у процесі вивчення іноземних мов. *Журнал «Іноземні мови в сучасній школі»*. 2012. №1. С. 46–47.
5. Петровская Л.А. Компетентность в общении. Москва: Издательство Московского университета, 1989. 216 с.
6. Петровский А.В. Возрастная и педагогическая психология. Москва, 1979. 530 с.
7. Скрипченко О.В., Долинська Л.В., Огороднійчук З.В. Вікова та педагогічна психологія: посібник. Київ Пресвіта, 2001. 416 с.

Каріна Костенюк

Науковий керівник — проф. Бялик В.Д.

**Деякі підходи до перекладу сленгової лексики:
загальний огляд проблеми**

Традиційно *сленг* є лексикою розмовного типу, яку вважають нижчою від загальнозживаного стандарту; це, зазвичай, «слова, що у стандартній мові або не вживаються, або мають особливий лексико–семантичний зміст» [1, с. 183]. У лінгвістичному аспекті сленг абсолютно протилежний формальній, офіційній мові. Але і досі не існує єдиного та чіткого визначення такого поняття, як сленг. Під час досліджень та вивчення цього явища багато науковців намагалися розмежувати сленг та вульгарну мову (інвективну лексику), але, на жаль, ці спроби й досі залишаються невітшними з огляду на їх позитивне вирішення.

Сленг розглядається як свідоме, навмисне вживання елементів загальнолітературного словника в розмовній мові задля суто стилістичних цілей: для створення ефекту новизни, незвичайності, відмінності від визнаних зразків, для передачі певного настрою мовця, для додання висловленню конкретності, жвавості, виразності, зримості, точності, стислості, образності, а також щоб уникнути штампів, кліше [1]. Це досягається, як правило, використанням таких стилістичних засобів, як метафора, метонімія, синекдоха, литота, евфемізм.

Сленг виконує найрізноманітніші функції, тісно пов'язані між собою: комунікативну, когнітивну, номінативну, експресивну, світоглядну, езотеричну, ідентифікаційну та функцію економії часу, з яких, безумовно, основною є експресивна, оскільки сленг – це сформований упродовж багатьох років, невідповідний загальнолітературною стандартам, розмовний, експресивно забарвлений шар лексики, часто з грубувато-жартівливим відтінком [2].

Англійська сленгова лексика складна для перекладу. В українській перекладній традиції переклад сленгової лексики мало розвинений, зважаючи на багатогранність цього лексичного пласта, розмитість меж між його різновидами і цензурних заборон в минулому. Загалом в лінгвістичній літературі з перекладу основні способи передачі англійської сленгової лексики можна звести до таких основних шляхів:

- 1) калька (повне запозичення);
- 2) напівкалька (запозичення основи);
- 3) переклад з використанням стандартної лексики у спеціальному значенні;
- 4) переклад з використанням сленгу [2, с. 37].

З іншого боку, задля сприйняття та розуміння елементів сленгової лексики для подальшої її передачі у приймаючій культурі має існувати опора на ситуацію, тобто максимальна кількість ситуативних чинників, що мотивують вживання тих чи інших елементів. При перекладі сленгової лексики необхідно, перш за все, враховувати не стільки формальну віднесеність елемента до того чи іншого жанрового реєстру, скільки його зумовленість ситуативними факторами, його смислове навантаження. Адже недостатнє урахування ситуативних чинників мови призводить до необґрунтованого заниження або завищення стилістичної експресії [2].

Отже, перед перекладачем постає завдання пошуку таких виражальних засобів, які б мали рівноцінне семантичне та стилістичне навантаження у перекладі, які є відомими читачеві, на якого цей переклад розрахований. Це може бути перспективою подальших досліджень способів перекладу англійської сленгової лексики на конкретному мовному матеріалі.

Список літератури

1. Арнольд; И.В. Стилистика. Современный английский язык : [учебник для вузов] науч. ред. П.Е. Бухаркин. [10-е изд.]. Москва Флинта, 2010. 384 с.
2. Хомяков В.А. Введение в изучение сленга – основного компонента английского просторечия. Вологда ВГПИ, 1971. 176 с.

Яна Крушельницька

Науковий керівник – асист. Лукашук М. В.

ВИКОРИСТАННЯ ПРИКЛАДНИХ ПРОГРАМ У НАВЧАННІ ЛЕКСИКИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У СЕРЕ- ДНІЙ ШКОЛІ

Без сумніву, вивчення іноземної мови включає в себе безліч різних аспектів, які дуже важливі. Одна з основних складових частин – засвоєння лексики під час навчального процесу, адже саме збільшення словникового запасу учня вдосконалює рівень знань.

Отже, метою цієї роботи є дослідження використання прикладних програм у навчанні лексики англійської мови у середній школі, завданням – урізноманітнити процес вивчення англомовної лексики за допомогою сучасних програм.

Одним із способів оптимізації процесу навчання лексичних одиниць є використання комп'ютерних технологій, які примножують дидактичні можливості традиційного навчання, одночасно забезпечуючи наочність, аудіо- і відео- підтримку, контроль. Розширюються можливості використання проектного методу та інших нестандартних форм навчання, зростає роль самостійної роботи учнів.

«Створення штучної іншомовного середовища в процесі навчання іноземним мовам – один з важливих проблемних питань сучасної методики. ... Для досягнення цієї мети використовуються технічні засоби навчання. Сучасний етап розвитку техніки характеризується переходом до створення багатфункціональних навчальних комплексів і автоматизованих навчальних систем на базі комп'ютера» [1].

Лексична креативність надає висловам учнів оригінальність і самостійність. Під час опрацювання лексики учні, вдаючись до елементів мовної творчості у створенні реплік, використовують лексичні одиниці, які вони засвоюють в результаті опрацювання прикладної програми.

«У школах повинен відбуватися постійний пошук, впровадження мета якого – знайти нові форми й прийоми навчання,

що дозволяють учням самостійно планувати, розподіляти, узгоджувати, виконувати домовленості, працювати разом з іншими, тобто поводити себе диференційовано (по-різному, неоднаково), ефективно і цілеспрямовано» [2].

Нестандартний урок – органічна комбінація створення, розвитку й виховання. Нестандартні уроки подобаються дітям, тому що вони творчі й незвичайні, а найголовніше – ефективні. Але не слід занадто часто проводити нестандартні уроки, тому що вони стануть традиційними й рівень ефективності знизиться.

І. Л. Бім підкреслює, що «метою навчання лексичної сторони усного мовлення є оволодіння будівельним матеріалом для здійснення усно-мовного спілкування, тобто прямими засобами передачі понять, думки в цілому» [3, с. 163].

За курс навчання в середній школі учні повинні засвоїти значення і форми лексичних одиниць і вміти їх використовувати в різних ситуаціях усного та письмового спілкування, тобто оволодіти навичками лексичного оформлення породжуваного тексту при говорінні та письмі і навчитися розуміти лексичні одиниці на слух і при читанні.

Отже, використання прикладних програм у навчанні лексики в середній школі є ефективним засобом вивчення словникового запасу англійської мови, оскільки вони доповнюють можливості традиційного навчання та забезпечують наочність, що сприяє використанню зорової пам'яті учнів та кращому засвоєнню лексичного матеріалу.

Список літератури

1. Українські реферати. URL: Навчання іншомовної лексики учнів середньої школи за допомогою комп'ютерних технологій URL <https://ua-referat.com> (дата звернення: 11.02.2022).
2. Використання нестандартних уроків для вивчення нової лексики на середньому та старшому етапах навчання. URL: <https://skaz.com.ua/cultura/805/index.html> (дата звернення 12.02.2022).
3. Бим И. Л. Теория и практика обучения немецкому языку в средней школе. Москва Просвещение, 1988. 256 с.

Марія Кулікова

Науковий керівник – проф. Бялик В. Д.

Термінологічні словосполучення англійської мови сфери public relations

За структурою та особливостями семантичної єдності англомовні термінологічні словосполучення сфери public relations є вельми неоднорідними. Аналіз цих терміноодиниць у контекстах їх реального використання [1; 2] дозволяє стверджувати, що вони представлені такими типами сполук, як:

- термінологічні зрощення;
- термінологічні єдності;
- власне термінологічні сполуки;
- термінологічні вирази.

До першого із зазначених типів терміносполук відносимо семантично неподільні одиниць, значення яких не дорівнюється значенню їх окремих компонентів, наприклад: *boundary spanners*, *spin doctor*.

Другий тип термінологічних словосполучень представлено цілісними тими одиницями, семантика яких вмотивована значенням їх окремих компонентів. До подібних термінів відносимо *media clutter*, *publicity drive*. Термінологічні зрощення та термінологічні єдності отримали в фаховій літературі назву „термінологізми”.

До складу власне термінологічних сполук входять, як одиниці із вільним, так із одиницями зі зв'язним значенням, зокрема: *public information officer*, *public utterance*.

Основною рисою, за якою термінологічні вирази відрізняються від вільних словосполучень полягають у тому, що в процесі спілкування вони не створюється мовцями, а відтворюється як готова мовна одиниця з постійним складом і значенням. Від вільних терміносполучень термінологічні вирази відрізняє така ознака, як застосування в специфічній (професійній) сфері.

На нашу думку, слід розрізняти англомовні термінологічні вирази сфери public relation на одиниці комунікативного

характеру та одиниці номінативного характеру. Термінологічні вирази комунікативного характеру являють собою предикативні сполуки, в той час, як термінологічні вирази номінативного характеру є сполученнями слів, які виконують виключно номінативну (сигніфікативну) функцію.

Список літератури:

1. Kelleher T. Public Relations. Oxford : Oxford University Press, 2020. 464 p.
2. Stacks D. W. Primer of Public Relations Research. New York : The Guilford Press, 2016. 404 p.

Лінгво-стилістичні особливості використання комічного у скриптах фільмів кінокомпанії “MARVEL” за 2017-2022 рр.

Скрипт як об’єкт лінгвістичного дослідження активно вивчається лінгвістами у різних напрямках [1].

Явище скрипту досить спірне, адже багато дослідників не розглядають його як літературний витвір. Ю.Бабичева аргументує це тим, що скрипт не включений до Аристотелівської системи й вважається новим жанром, що належить до драматургії, але немає нічого спільного з художньою літературою [1].

Всупереч дискусіям, скрипт є унікальною формою художнього витвору. На додаток І.А. Мартянова зазначає, що «скрипт має бінарну структуру: він звернений і до літератури, і до кінематографа, він зберігає пам’ять про попередні епохи розвитку літератури, виявляє повернення до її риторичних форм, але в ньому завжди є і передчуття майбутнього».

На думку Т.Г. Волошиної, особливою рисою будь-якого скрипту є існування слаг лайн (slug line), тобто просторово-часових властивостей, які сповіщають акторів про зміну часу і місця дії, і охоплюють три основні частини:

- 1) простір: сцена внутрішнього або зовнішнього характеру;
- 2) місце дії: де конкретно відбувається дія;
- 3) час: в який час доби відбувається дія.

Рибакова підкреслює, що категорія комічного – це багатоплановий, складний та структурний феномен, який присутній в різних сферах людської життєдіяльності та пізнання.

А.З. Вулліс додає, що «комічне може виявлятися по-різному: у невідповідності нового та старого, змісту та форми, мети та засобів, дії та обставин, реальної сутності людини та її думки про себе. Комічне визначає характер багатьох видів літератури: комедії, байки, сатиричного роману, фейлетону, лімерика.

Очевидний тісний зв'язок комічного з негативним, поганим, потворним» [Вуліз, 1966].

Для досягнення комічного ефекту використовують мовні засоби на різних лінгвістичних рівнях. І.В. Цикушева зазначає, що комічний ефект створюється на таких рівнях, як :

1. Фонетичний (метонімія, алітерація, ономапія)
2. Лексико-семантичний (гіпербола, перефраз, каламбур, пародія)
3. Стилистично-граматичний (відхилення від граматичної норми)

Погоджуємося з Баррі Блейком, що ефективними засобами створення комічного ефекту є складні слова, блендінг, префікси та суфікси, евфемізми та каламбури. Варто додати ще випадки порушення граматичних норм, що включають використання неправильної частини мови, пропущений суб'єкт чи об'єкт, помилки у використанні вказівних займенників та дієприкметникових зворотів, порушення узгодження.

Список літератури

1. Бабичева Ю. Киносценарий как литературный жанр («Ревизор» М. Булгакова). Вологда, 1986. С. 89-112.
2. Волошина Т.Г., Лихачева В.В. Современный киносценарий как область трансформирующейся реальности от художественного текста к кинодискурсу. URL: http://dspace.bsu.edu.ru/bitstream/123456789/14664/1/Voloshina_Sovremenny.pdf (дата звернення 10.02.2022).
3. Вуліз А.З. В лаборатории смеха. Москва, 1966. с. 144
4. Мартынова И. А. Текст киносценария и киносценарий текста. СПб: Наука, 2003. 207 с.
5. Рыбакова Е.А. Лингвистические аспекты игры слов в языке современной немецкой молодежи: дис. ... на соис. учен. степени канд. филол.наук: 10.02.04. Москва, 2015. 359 с.
6. Цикушева И.В. Лингвостилистическая специфика комического в литературной сказке: дис. ... на соис. учен. степени канд. филол.наук: 10.02.19. Майкоп, 2010. 22 с.
7. Blake B. Playing with words. London Equinox, 2007. 193 p

Двокомпонентні та трикомпонентні англомовні терміни сфери транспортної логістики: структура та переклад

Термінолія англійської мови сфери транспортної логістики представлена одиницями різної структури: простими (*transport*), похідними (*carrier*), складними (*heavy-lift*), а також термінами-словосполученнями, які містять різну кількість компонентів (*container depot, hinged boom cranes, closed loop logistics system*).

Поширеними в аналізованій термінології є двокомпонентні та трикомпонентні одиниці, ключовими моделями творення яких є наступні:

- N + N (*carrier liability, astray freight*);
- Adj + N (*reverse logistics, bucketless system*);
- N + prep + N (*adjustment of average*);
- N + N + N (*base stock system*);
- Adj + N + N (*average demurrage*).

Переклад вказаних одиниць здійснюється різними способами. Так, їх відтворення українською мовою здійснюється за допомогою перекладацьких трансформацій, що є „міжмовними перетворення, за допомогою яких здійснюється перехід від одиниць оригіналу до одиниць перекладу” [2, с. 72]. Поширеними трансформаціями при цьому є:

- перестановка слів (*combined transport operator – onepatop комбінованого транспорту*);
- зміна частини мови (*block insurance – блочне страхування*);
- описовий переклад (*backward scheduling – календарне планування щодо терміну закінчення робіт*).

При відтворенні дво- та трикомпонентних одиниць визначеного шару термінологічної лексики англійської мови широко застосовуються комплексні трансформації, „в межах яких поєднуються дві та більше простих трансформацій” [1, с. 24], зокрема:

- вилучення + заміна частини мови (*closed loop logistic system – замкнена логістична система*);

перестановка + додавання (*commodity rate – тариф на перевезення масових вантажів*);

вилучення + перестановка (*cargo-carrying capacity utilization rate – коефіцієнт використання вантажопідйомності*).

Застосування перекладацьких трансформацій надає можливість пристосувати перекладені багатокomпонентні терміни до граматичних та інших норм української мови.

Список літератури:

1. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Вінниця: Нова книга, 2001. 272 с.
2. Комиссаров В. Н. Общая теория перевода. Учебное пособие. М. : ЧеРо, 1999. 136 с.
3. Петрушенко М. К. Англо-русский словарь транспортно-экспедиторских терминов. М. : Изд-во Русак Д. А., 2016. 428 с.

Анфіса Левандовська

Науковий керівник – Сенік Г. І

Розмовна лексика в Австрії, її функціональний статус та особливості її перекладу

(на матеріалі австрійського варіанта німецької мови)

Мета дослідження полягає у вивченні лексико-семантичних фразеологічних, словотворчих, граматичних, фонетичних і орфографічних особливостей австрійського варіанту німецької мови та визначення специфіки перекладу досліджуваних мовних конструкцій.

Актуальність дослідження зумовлена потребою комплексного вивчення мовознавцями специфіки та варіацій німецької мови у зв'язку з поширеністю її у Європі та у світі, що відбувається досить стрімко із глобалізацією технічних та економічних процесів. Для виконання встановлених завдань було застосовано комплексну методику дослідження. Основними методами дослідження були: *описовий* – для систематизації матеріалів роботи; *зіставний* – для порівняння варіаційних форм аналізованих мов; *методи морфемного та словотвірного аналізу* – для визначення структурних особливостей формування мов; а також *метод компаративного та компонентного аналізу, метод словникових дефініцій*.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що в роботі вперше здійснено спробу комплексно проаналізувати особливості функціонування розмовної лексики в Австрії, а також специфіку її перекладу. В результаті дослідження взаємодії літературної мови Австрії з місцевими діалектами та розмовною мовою встановлено іменник з південнонімецького мовного регіону *der Hafner* (пічник), який відповідає іменнику *der Ofensetzer* (пічник) у німецькій мові. Велику роль у формуванні австрійського варіанта німецької мови відіграли також запозичення, що надходили зі слов'янської (*die Zeisig* (чижик)), латинської (*die Administration* (адміністрація)) французької (*die Ambition* (амбіції)), італійської (*das Akonto* (авансовий)) та інших мов [2, с.8].

Внаслідок цього утворилися деякі розбіжності у значенні та вживанні тієї ж самої лексики. Наприклад, австрійці викорис-

товують латинське слово *die Matura* (атестат зрілості), а німці у таких випадках послуговуються словом *das Abitur* (атестат зрілості). Отже, такі варіації підтверджують той факт, що мовна специфіка в Австрії формувалася протягом багатомісячної історії, впродовж якої австрійський варіант німецької мови, як зазначають дослідники, розвивався не тільки під впливом германських, але й слов'янських племен і романізованого населення [1, с.310]. Також відзначено велику кількість слів, що утворилися внаслідок взаємодії з віденським діалектом, який становить синергію французької (*das Faschiertes - das Hackfleisch* (фарш)). [3, с.26]. Зокрема, це відображено у словах, які позначають різні страви австрійської кухні, як-от: *die Palatschinke* (млинець), *der Rogatscherl* (солодкий пиріжок), *der Paradeiser* (помідор).

На жаль, врахувати всі ареальні особливості німецької мови при відтворенні оригінального тексту українською мовою досить складно. Більше того, діалектні форми, що слугували засобом ідентифікації жителів певного регіону, перестають виконувати для носіїв іншої мови визначальну функцію і відтворення їх стає частково непотрібним. Тому в перекладі діалектним словам оригінального тексту звично відповідають їх неповні еквіваленти, позбавлені соціолокальної та соціальної оцінки. Прояв милозвучності мови найбільш простежується завдяки впливу віденського діалекту. Саме історичне минуле Австрії, її державний лад, мовні зв'язки з іншими країнами та ще багато факторів визначили своєрідність словникового складу австрійського варіанта німецької мови.

Список літератури

1. Введение в германскую филологию/ Арсеньева М.Г. и др. Москва Высшая школа, 1980. 319с.
2. Домашнев А.И., Копчук Л.Т. Особенности диалектно-литературного взаимодействия в национальных вариантах немецкого языка. Лексика и лексикография. Москва 2000.
3. Moskalskaja O. Deutsche Sprachgeschichte. Москва Vyssaja skola, 1985. 280с.

Науковий керівник – доц. Олексишина Л.Г.

Специфіка медичного перекладу на прикладах автентичних матеріалів

Як відомо, медичний переклад – один із важливих напрямків науково-технічного перекладу, який набуває дедалі більшої популярності у зв'язку з глобалізацією галузі охорони здоров'я та з метою міжнародного обміну досвідом та науковими доробками і здобутками. Світ розвивається неймовірними темпами, наука йде вперед і саме завдяки, зокрема, медичному перекладу, якісні знання стають доступними всім.

Регіональною особливістю нашого краю є наявність медичного туризму, в цьому і полягає актуальність дослідження. Реформа галузі охорони здоров'я в Україні запланована на 10 років і ми вже пройшли 4 насичених та успішних років. Однак часто українці більше довіряють медикам Західної Європи, особливо Німеччини та Австрії, ніж вітчизняним фахівцям. Це пов'язано також з відсутністю технічних можливостей здійснення окремих оперативних втручань в Україні. Важливим елементом супроводу хворих є медична документація: заключення, виписки, призначення, результати аналізів, переклад яких необхідний для продовження лікування в іншій країні. Саме це і стало предметом нашого дослідження, адже вимагає глибокого вивчення не лише термінології, але і формальних особливостей укладень текстів даного типу, які відповідали б алгоритмам та шаблонам, прийнятим у цільовій країні.

Об'єктом дослідження стали терміни, зміст, форма та структура медичних записів, отриманих з Центру реабілітації в Бад-Бухау в Німеччині, ОКНП «Чернівецька обласна клінічна лікарня» та КНП ЧМР «Центральна міська клінічна лікарня».

Наше дослідження здійснювалося в декількох напрямках: виявлення особливостей термінології, форми та змістового

наповнення документів, а також на рівні текстових конвенцій, в чому і полягав метод дослідження – емпіричний метод порівняння.

Особливістю медичної термінології є велика кількість термінів латинського походження, до прикладу серед діагнозів та фармако-хімічних термінів: *Cholezystitis* (нім.) [2] – *холецистит* (укр), *Ischämie im Stromgebiet* (нім.) – *ішемічна хвороба серця / ІХС* (укр.)[3], *Acetylsalicylsäure / ASS* (нім.) - *ацетилсаліцилова кислота / Аспірин* (укр.), *Cloridogrel* (нім.) – *клопідогрель*[4]. Це суттєво полегшує розуміння фахових медичних текстів.

У виписках німецьких медичних закладів та українських існує багато відмінностей: *Холтерівське моніторування* у німецьких колег називається *Langzeit- EKG* [2].

Згідно з проведеним дослідженням, встановлено, що переклад всіх медичних записів потребує, насамперед, опанування вузько-спеціалізованого словникового запасу, а також розуміння системи організації охорони здоров'я конкретних країн задля розуміння специфіки роботи того чи іншого медичного закладу.

Список літератури

1. Сайко М. А. Проблеми перекладу медичної термінології українською мовою. URL:

https://shron1.chtyvo.org.ua/Saiko_Mykhailo/Problemy_perekladu_medychnoi_terminolohii_ukrainskoiu_movoiu.pdf?PHPSESSID=eto8qqc68ro27dnru6gdg13ai6.

Сучасні підходи до формування іншомовної граматичної компетентності

В умовах реформації сучасної системи освіти, на заняттях з мовних дисциплін велика увага приділяється формуванню граматичної компетентності учнів, тому що володіння комунікативною компетентністю в цілому неможливе без володіння граматичною компетентністю на достатньому рівні. Відповідно до думки S. Thornbury [6], граматична компетентність є не чим іншим, як рівнем освоєння людиною основного коду мови, тобто його граматичними правилами, словотворенням, структурою речень, вокабуляром.

На думку вітчизняної дослідниці С. Ю. Ніколаєвої, вивчення граматики іноземної мови є необхідною складовою частиною практичної мети навчання іноземних мов, яка може бути сформульована як “опанування комунікативною компетентністю на рівні, достатньому для іншомовного спілкування у чотирьох видах мовленнєвої діяльності: аудіюванні, говорінні, читанні та письмі у типових ситуаціях” [3, с. 39]. Отже, С. Ю. Ніколаєва зазначає, що граматична компетентність – це складова частина мовної компетентності, що входить в структуру іншомовної комунікативної компетентності.

Існують кілька підходів до формування граматичної компетентності. Перший підхід – комунікативний. Відповідно до такого підходу, формування граматичної компетентності передбачає, що засвоєння граматики іноземної мови відбувається в процесі виконання комунікативних завдань, тобто при вживанні граматичних форм в мові [1, с. 201].

Розвиток когнітивної лінгвістики та психології визначив появу ще одного підходу до формування граматичної компетентності – концептуального. Сутність його полягає в тому, що будь-яке висловлювання розглядається як складне явище, з урахуванням контекстуальних, стилістичних, узуальних і авторських особливостей, що реалізуються в тексті [1, с. 202].

У процесі формування граматичної компетентності важливим стає набуття учнями граматичних навичок, що складається з декількох послідовних етапів: 1) ознайомлення з граматичним явищем; 2) наслідування (виконання за зразком); 3) трансформація граматичного явища; 4) продуктивне використання граматичних форм [5].

Отже, іншомовна граматична компетентність є складовою частиною мовної компетентності і включає в себе володіння граматичними знаннями. До основних підходів до формування граматичної компетентності відносимо комунікативний і концептуальний.

Список літератури

1. Гайнутдинова Л. Р. Музыкальные фонетические упражнения в обучении английскому произношению младших школьников // Ярославский педагогический вестник, 2015. № 2. Том II (Психолого-педагогические науки). С. 64-68.

2. Глухова И. Формирование грамматической компетенции на занятиях по иностранному языку. URL : http://genproedu.com/paper/2010-01/full_201-205.pdf (дата звернення 18.01.2022).

3. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах у структурно-логічних схемах і таблицях : навчальний посібник / [С. Ю. Ніколаєва, С. В. Гапонова та ін.]. Київ Ленвіт, 2004. 208 с.

4. Самойлюкевич І. В. Перспективи раннього навчання іноземних мов в Україні та за кордоном : монографія. Житомир : Видавництво ЖДУ ім. І. Франка, 2012. С. 261-367.

5. Федорова З. І. До питання формування граматичної компетентності в середніх загальноосвітніх школах. URL: <http://naukam.triada.in.ua/index.php/konferentsiji/48-visimnadtsyata-vseukrajinska-praktichno-piznavalna-internet-konferentsiya/413-do-pitannya-formuvannya-gramatichnoji-kompetentsiji-v-serednikh-zagalnoosvitnikh-shkolakh> (дата звернення 20.01.2022).

6. Thornbury S. Uncovering Grammar New Edition (Anglais). Broché, 2005. 454 p.

Теоретичні засади компаративних фразеологізмів сучасної англійської мови та їх прагматичний потенціал

Наукою про фразеологічні одиниці, тобто стійкі сполучення слів з ускладненою семантикою, що не утворюють на основі структурно-семантичних моделей змінних сполучень, є фразеологія.

У книзі відомого швейцарського вченого Шарля Баллі «Французька стилістика» (1909) вперше здійснено спробу обґрунтувати теоретичні засади компаративних фразеологізмів, класифікацію фразеологізмів і розробити методику ідентифікації фразеологізмів з їхніми аналогами – вільними синтаксичними словосполученнями. У вітчизняній мовознавчій науці фразеологічна проблематика почала розроблятися такими вченими, як О. Потебня, О. Шахматов, Л. Булаховський та інші (Авксентьев 1979, 13).

Актуальність праці зумовлена потребою дати чітке визначення поняття фразеологічних модифікацій, описати механізми модифікування та семантичні процеси, що виникають при цьому, по-новому підійти до їхньої типології.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що у дисертаційній роботі вперше розглянуто фразеологічні модифікації як окреме явище, як один із способів вживання фразеологічних одиниць у мовленні; подано теоретичне окреслення фразеологічних модифікацій та відмежовано їх від суміжних мовних явищ.

Компаративні фразеологізми – це особливий клас фразеологічних зворотів. Вони виділяються в окрему групу, в першу чергу за структурними ознаками, стійкі порівняння з подвійною структурою: лівою і правою частинами, що об'єднані порівняльними сполучниками: *as, like* в англійській мові; як, мов, наче, неначе в українській мові. Наприклад: *(as) white as snow* – *білий як сніг*.

Згідно з моїми спостереженнями, у своїй переважній більшості компаративні фразеологічні одиниці належать до не-предикативних словосполучень і являють собою фраземи з підрядним зв'язком компонентів. Невелика кількість цих одиниць має структуру частково предикативних і предикативних словосполучень. Щодо семантики головного члену ад'єктивного фразеологізму, це в основному якісні прикметники з вираженою позитивною або негативною конотацією. А от фразеологічні одиниці порівняння, які мають у своєму складі прикметники з позитивною та негативною конотацією, можуть утворювати антонімічні пари (Амосова 1963, 356).

Досліджено стилістичну функцію фразеологічних одиниць порівняння на прикладі творів англomовних авторів, таких як Джек Лондон, Джейн Остін, Льюїс Керрол, та Оскар Уайльд. Треба відзначити, що фразеологічні одиниці порівняння відрізняються багатоманітністю стилістичних та текстоутворюючих функцій. Часом компаративні фразеологізми розгортаються, утворюючи індивідуально-авторські порівняння. Порівняно з «Казками» О. Уайльда, частотність компаративних фразеологізмів у «Портреті Доріана Грея» різко знижується, що пояснюється жанровими особливостями тексту (Алефіренко 1987, 136).

Отже, як мовна одиниця вищої організації, фразеологічна одиниця здатна повніше передати те чи інше поняття, ніж слово. Як показало проведене дослідження, частотність та якісна характеристика компаративних одиниць порівняння залежать від жанрово-стилістичних особливостей твору та творчих інтенцій автора.

Список літератури

1. Авксентьев Л.Г. (1979). Фразеологічна одиниця як предмет фразеології та її основні ознаки. *Мовознавство*, (5), 13–17.
2. Алефіренко М.Ф. (1987). *Теоретичні питання фразеології*. Харків: Вид-во при Харківському держ. ун-ті, с.136.
3. Амосова Н.Н. (1963). *Основы английской фразеологии*. Ленинград: Наука, с. 356.

Євгенія Лупуляк
Науковий керівник – доц. Грижак Л.М.

Самостійна робота в розвитку англомовної аудитивної компетентності учнів середньої школи

Володіння аудитивною компетентністю забезпечує адекватне володіння іноземною мовою та є однією з найактуальніших тем в сучасній методиці навчання англійської мови, оскільки без неї неможлива мовленнєвої діяльність людини в цілому.

О. Бистрай та Л. Белова стверджують, що іншомовна аудитивна компетентність – це «здатність і готовність реципієнта до успішного, ефективного слухання іноземною мовою, що характеризується наявністю когнітивного, діяльнісного та особистісного аспекту; це активна, вмотивована мовленнєва діяльність, спрямована на досягнення професійних, практичних або соціально-комунікативних завдань» [2].

Відповідно до Програми навчання іноземної мови учні середніх класів повинні розуміти основний зміст чіткого нормативного мовлення, зокрема короткі розповіді на знайомі теми, які є типовими для шкільного життя та дозвілля, щоб задовольнити конкретні потреби, якщо мовлення чітке й повільне [4, с. 15].

Для удосконалення аудитивної компетентності необхідно поєднувати екстенсивний та інтенсивний матеріал для прослуховування. Ці обидва типи особливо важливі, оскільки вони дають чудову можливість почути голоси, відмінні від вчителя, дозволяють учням набути добрих мовленнєвих навичок і допомагають поліпшити власну вимову.

У нашому дослідженні розглядається доцільність самостійної роботи у навчанні слухання на середньому етапі оволодіння усним мовленням. Це формує навички самостійної діяльності, виробляє здатність самостійно приймати відповідальні рішення, знаходити оптимальний вихід із складних ситуацій, формує самостійність як важливу рису характеру, що займає провідне місце в структурі особистості учня [3].

Для самостійної роботи учнів учитель повинен пропонувати вправи для формування фонетичних (наприклад, розпізнати зву-

ки code-coat, wrote-road), лексичних (наприклад, переглянути відео на тему «Shopping» і виписати основну лексику), граматичних (наприклад, прослухати і пояснити правила вживання a lot, a little, a few) навичок аудіювання; вправи для розвитку мовленнєвого слуху (наприклад, вибрати з декількох слів те, у якому немає певного звуку (зайве слово): meet, seal, sit, veal), аудитивної пам'яті (наприклад, запам'ятати якомога більше слів на тему «Arreagance»), механізму осмислення (наприклад, послухати фразу і сказати, коли і де відбувалася дія) тощо [1].

Отже, самостійна робота в розвитку аудитивної компетентності вагома у процесі вивчення іноземної мови. Адже учні свідомо прагнуть досягти поставленої мети, виявляючи свої зусилля та демонструючи результати у самостійному вдосконаленні навичок слухання. Тому проблема формування аудитивних навичок залишається актуальною та потребує подальших досліджень.

Список літератури

1. Бігич О. Б. Методика формування іншомовної компетентності в аудіюванні. Іноземні мови. 2012. № 2. С. 19–30.
2. Быстрой Е. Б., Белова Л. А. Формирование аудиторской компетенции студентов, изучающих иностранный язык на аутентичных материалах. Перспективы науки и образования, 2019. № 5 (41). С. 243–261.
3. Бутенко Г. П. Самостійна робота студентів в освітньому процесі педагогічного ВНЗ. Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. 2012. №7. С.35–40.
4. Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов 5 – 9 класи. Київ, 2017. 113 с.

Стратегії іншомовного мовлення у старшокласників

Комунікативна функція – одна з найголовніших соціально-практичних функцій мови. У ході спілкування, словесного або писемного, кожна людина намагається досягти взаєморозуміння. Мовна репрезентація комунікації визначена комунікативною спрямованістю, соціально-рольовою належністю, психічними факторами. Лексичне наповнення, синтаксичні структури, послідовність реплік можуть вибудовуватись несвідомо або ретельно продумуватись співучасниками комунікації відповідно до завдань, встановлених ними. Найчастіше головну роль у досягненні ефективності повідомлення відіграють його суб'єктивні компоненти, експліцитно або імпліцитно виражені у висловленні.

Учні незалежно від рівня їхньої успішності у процесі вивчення іноземної мови використовують різні прийоми та методи, які складаються у стратегії. Стратегії вивчення класифікуються залежно від мети діяльності учня. Успішність процесу вивчення багато в чому залежить від сукупності цих стратегій, кожна з яких спрямована на подолання тієї чи іншої конкретної проблеми.

Поняття „комунікативна стратегія” трактується як план поведінки при міжособистісній взаємодії іноземною мовою. При здійсненні комунікативної стратегії мовець реалізує генеральну лінію у межах процесу спілкування, а тому він цілеспрямовано вживає певні засоби для досягнення проміжних комунікативних цілей під час соціальної інтеракції [1, с. 28]. З огляду на це мета виконуваних учнями завдань полягає у передачі задуманого повідомлення незалежно від того, наскільки правильно (граматично, фонетично, лексично) учень оформлює свої висловлювання.

У нашому дослідженні як опорний маркер для вивчення формування стратегічної компетентності обрано опис малюнків. Опрацьовані на початковому етапі навчання завдання за описом серії малюнків показали, що учні мали більше можливостей вільно викладати свої думки, тобто опис малюнків – це, радше,

твір на вільну тему середнього рівня складності, не обмежений якимись рамками. Висловлювання учнів оцінювалися, виходячи з таких критеріїв: розкриття теми, доступність виступу, логічна побудова, завершеність думки, вираження власного погляду на проблему, кількість і якість використаних стратегій.

Дослідне навчання здійснено протягом одного семестру. Основні завдання навчання: формування та розвиток умінь, що пов'язані з повідомленнями на різноманітні теми, ведення і підтримка бесід у навчальних умовах, що слугує основою компетентної мовної поведінки в умовах природної ситуації. Основу змісту навчання становили навчальні тексти. Спочатку відбиралися легші за змістом тексти, лексика в яких частково відома учням. Щоб максимально зменшити вплив випадкових чинників, група ділилася на дві рівні підгрупи (по 5 учнів). Одна підгрупа учнів готувала домашнє завдання на задану тему, інша просто інформувалася про майбутню тему уроку. Протягом циклу занять кожен учень щонайменше половину заняття перебував у групі підготовлених, іншу половину – у референтній групі «непідготовлених». Таким чином, перевірялося використання комунікативних стратегій учнів, знайомих і не ознайомих із текстом. У групі підготовлених учні зазвичай вживали більші за обсягом висловлювання, користуючись розширеними аналітичними (описовими) стратегіями або поєднанням цих стратегій та холістичних стратегій, що демонструють ієрархічні відношення між лексичними одиницями. У референтній групі в учнів спостерігалася тенденція до використання менш докладних описів, меншої кількості холістичних стратегій і стратегій, заснованих на описах (умовно-мовні вправи).

У цілому, наш підхід до формування комунікативних стратегій можна вважати інтегрованим. Перспективність дослідження полягає в моделюванні навчання німецької мови в школі, заснованому на адекватному поєднанні методів з оволодіння основними видами мовленнєвої діяльності і формування комунікативних стратегій слововживання.

Список літератури

1. Ковалева О.И. Стратегии овладения иностранным языком. *Материалы ежегод. науч. конф. преподав. и аспир. ун-та*, Минск, 22 апреля 2005 г. Ч 1. Минск Изд-во МГУ, 2005. 196 с.

Способи творення англомовних термінів сфери етикет

Етика є окремою філософською дисципліною [2, с. 7], що на сьогоднішній день має власний термінологічний апарат, за допомогою якого позначаються різноманітні етичні поняття та категорії. Аналіз англомовних термінів сфери етики дозволив з'ясувати, що ці одиниці утворюються морфологічним, синтаксичним та семантичним шляхом.

Морфологічний спосіб творення термінів англійської мови сфери етики представлено афіксацією, що виявляється в:

префіксації (*unbelief* – невір'я, *nonego* – зовнішній світ);

суфіксації (*humanism* – гуманізм, *absolutist* – абсолютист);

префіксально-суфіксальному термінотворенні (*anti-intellectualism* – заперечення можливостей розуму в пізнанні).

Поширений у творенні термінів етики синтаксичний спосіб, за допомогою якого утворюються терміносполуки [4, с. 32], наприклад: *truth value* – значення істинності, *civil liberties* – громадянські свободи, *corporate social responsibility* – корпоративна соціальна відповідальність.

Семантичний спосіб творення полягає у транспозиції значення мовних одиниць. За визначенням І. М. Кобозевої, „в основі всіх семантичних процесів знаходиться зміна зв'язку між формою та значенням, тим, що означається і тим, що означає” [3, с. 132]. Найбільша кількість етичних термінів англійської мови, утворених семантичним способом, з'явилась внаслідок термінологізації значення одиниць загальноживаної лексики англійської мови, тобто „набуття ними фахового значення” [1, с. 72], наприклад: *vice* – вада, *porok*; *guilt* – провинна, *wisdom* – мудрість тощо.

Велика кількість термінів з'явилась в аналізованій сфері завдяки ретермінологізації, що являє собою процес „переосмислення значення слів, набуття ними іншого фахового

значення внаслідок переходу із однієї термінології чи термінологічної системи до іншої” [1, с. 72].

Так, завдяки ретермінологізації до англomовної етичної термінології увійшли терміноодиниці з таких дисциплін, як:

філософія (*moral* – мораль, *virtue* – чеснота);

теологія (*confession* – віра, *redeemer* – рятівник);

історія (*casuistry* – софістика, *tyranny* – тиранія);

математика (*transcendental* – трансцендентний, *measure* – міра);

психологія (*character* – характер, *percersion* – сприйняття) та ін.

Терміни сфери етики з’являлися в англійській мові також внаслідок процесів запозичення.

Список літератури

1. Д’яков А. С., Кияк Т. Р., Куделько З. Б. Основи термінотворення: Семантичні та соціолінгвістичні аспекти. Київ Вид. Дім „KM Academia”, 2000. 218 с.

2. История этических учений / под ред. А. А. Гусейнова. Москва Гардарики, 2003. 911 с.

3. Кобозева И. М. Семантические проблемы анализа политической метафоры. *Вестник Московского университета: Серия 9. Филология*. 2001. № 6. С. 132–148.

4. Ткачева Л. Б. Основные закономерности развития английской терминологии. Томск Изд-во Томского университета, 1987. 200 с.

5. Shufer-Landau R. *The Fundamentals of Ethics*. Oxford : Oxford University Press, 2020. 432 p.

Марія Мальська

Науковий керівник – доц. Заслонкіна А.В.

**Особливості передачі англійської медичної термінології
українською мовою
(на матеріалі оригіналу і перекладу
роману Т. Геррітсен „Хірург”)**

Дослідження присвячене вивченню проблем перекладу медичних термінів у художньому тексті на матеріалі оригіналу і перекладу роману Т. Геррітсен „Хірург”.

Терміни відіграють важливу роль у науково-технічному лексиконі як української, так і англійської мов. На думку мовознавця В. І. Карабана, терміни – це „мовні знаки, що репрезентують поняття спеціальної, професійної галузі науки або техніки” [2, с. 315]. Ю. С. Апресян вважає, що „сама дефініція терміна повинна відповідати двом основним критеріям: 1) пояснювати поняття через більш прості семи; 2) містити тільки точні і необхідні елементи значення” [1, с. 18]. Проте слід зазначити, що значення терміна має властивість змінюватись на різних етапах розвитку науки чи технічної сфери, в якій він використовується.

Матеріалом дослідження слугував роман Тесс Геррітсен „Хірург”, переклад Н. Гоїн українською мовою та 200 англійських медичних термінів та їхніх українських відповідників.

Оскільки науково-технічні тексти місять велику кількість термінів, при перекладі їх українською мовою у перекладача може виникнути багато проблем лексико-термінологічного характеру. Перекладацькі трансформації допомагають з точністю передати зміст термінологічних медичних понять у художньому дискурсі.

Зафіксовано 92 випадки калькування, що становить 46% від досліджуваного корпусу матеріалу, напр., *bowel* – кишечник, *orbits* – очниці, *brain* – головний мозок, *inflammatory* – запальний. Транскрипція і транслітерація були застосовані при перекладі

47 термінів (23,5%), напр., *anticoagulant* – антикоагулянт, *subcortical* – субкортикальний, *pulsation* – пульсація, *unifocalisation* – уніфокалізація, *auscultation* – аскультація. При передачі медичних термінів перекладач 24 рази (12%) скористався описовим методом перекладу для найбільш повного розкриття значення цих терміноодиниць, напр., *follow-up* – контрольне обстеження, *extra-axial collection* – накопичення рідини поза паренхіми мозку. Зміну порядку слів використано 29 разів (14,5%), напр., *bladder catheter* – катетер сечового міхура, *endocarditis prophylaxis* – профілактика ендокардиту, *medical history* – історія хвороби. Перекладач застосував модуляцію (7 випадків / 3,5%), наприклад: *the smell of death* – запах тіла, яке вже почало розкладатись. Тут використана модуляція, при якій наслідок переходить в процес. В одиничному випадку (0,5%) використана генералізація, напр., термін *feeding-tube* – трубка.

Отже, дослідження 200 медичних термінів на матеріалі оригіналу і перекладу роману Т. Геррітсен „Хірург” показало, що були застосовані такі перекладацькі трансформації як: калькування – 92 терміни (46%), транскрипція і транслітерація — 47 термінів (23,5%), описовий переклад – 24 терміни (12%), зміна порядку слів – 29 термінів (14,5%), модуляція – 7 термінів (3,5%), генералізація – 1 термін (0,5%). Аналізуючи наведені кількісні дані, можемо стверджувати, що перекладач найчастіше використовував калькування.

Список літератури

1. Апресян Ю. Д. Лексическая семантика. Синонимические средства языка монография. Восточная литература, 1974. 472 с.
2. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця Нова книга, 2004. 576 с.

Функціонування пейзажних описів у сучасному медіа-тексті на основі матеріалів National Geographic

У роботі досліджуються особливості лексичного наповнення при зображенні природи в медіатекстах, а саме метаописах National Geographic на сторінці соціальної мережі Instagram.

Лексичне наповнення відіграє вагомую роль у смисловому навантаженні текстів, утворює певні поля, лексико-семантичні групи, асоціативні групи, тощо. Цей поділ лінгвістичних полів дозволяє розглянути такі типи: понятійні, функціонально-семантичні, граматичні, синтаксичні, асоціативні [7]. Дослідженням цього явища займалися такі лінгвісти, як Г. С. Щур, А. А. Уфімцева, Ю. М. Караулов, М. А. Кронгауз.

Лексика складає основу та є компонентом стилістики мови. Оскільки медіатекст можна віднести до публіцистичного стилю, то засоби вираження в медіатекстах включають в себе доволі широкий спектр лексичного наповнення, який характеризується термінами професійної сфери, вузького профілю, або, навпаки, загальнозживаними засобами; і оскільки вбирає в себе лексику всіх інших стилів, то є доволі неоднорідним явищем і становиться об'єктом детального вивчення [2].

Щодо пейзажу, тут варто зазначити, що пейзажний опис являє собою зображення природи чи будь-якого відкритого простору засобами художнього слова [6]. Проблему пейзажного опису вивчали О. М. Себіна, О. А. Галич, Ю. І. Ковалів, М. Н. Епштейн та інші. Отже, за основними критеріями тематики, динаміки, типу часу та місцевості, ландшафту виділяють такі класифікації пейзажу: динамічний та статичний; сільський, урбаністичний, степовий, екзотичний; за напрямками світу: північний, південний, тощо [3, 5].

Розібравшись з поняттями «пейзаж» та лексичним наповненням, доцільно перейти до обговорення використання цих елементів у медіатекстах. На думку М. Ю. Казака, «смисловий зміст терміна «медіатекст» (від лат. «медіа» – середні, означає спосіб

посередника) дозволяє називати будь-які медіатексти, від печерних картин, традиційних книг, витворів мистецтва і оздоблення до технічного прогресу явищ мистецтва». Вчений зазначає, що «провідними особливостями медіатекстів можна вважати: медіа (текст-втілення з використанням тих чи інших ЗМІ); масовість; відкритість тексту» [4]. Використання пейзажного опису в медіатекстах носить функціональний характер, що ставить за мету поширення інформації як інструментарію пізнання навколишнього світу.

Отже, беручи до уваги функції та мету введення пейзажних описів в медіатекст, можна зробити припущення, що вибір мовних засобів має бути особливо ретельним. Подальшими кроками нашої роботи визначаємо аналіз лексико-семантичних та лексико-стилістичних засобів в описах медіатекстів National Geographic.

Список літератури

1. Галич О. А., Назарець В. М., Васильєв Є. М. Структура і елементи внутрішньої форми художнього твору. *Теорія літератури* / за ред. О. А. Галича. Вид. 3-тє. Київ: Либідь, 2006. С. 159.
2. Дудик П. С. Стилістика української мови: навч. посібник. Київ: Видавничий центр «Академія», 2005. 368 с
3. Эпштейн М. Н. Система пейзажных образов в русской поэзии / *Природа, мир, тайник вселенной*. Москва Высшая школа, 1990. 303 с.
4. Казак М.Ю. Медіатекст: суцностные и типологические свойства. *Global Media Journal*. Глобальный медиажурнал. Российское издание. 2014. (дата звернення: 05.02.2022)
5. Літературознавча енциклопедія: у 2 т. / авт.-уклад. Ю.І. Ковалів. Київ ВЦ «Академія», 2007. Т. 2. 624 с.
6. Себина Е. Н. Пейзаж. *Введение в литературоведение* / под. ред. Чернец Л. В. Москва, 1999. С. 228-239.
7. Щур Г. С. Теории поля в лингвистике. Москва Наука, 1974. 254 с.

Софія Матушак

Науковий керівник – доц. Сапожник І. В.

Лексичні трансформації при перекладі юридичних текстів

Юридичні тексти можуть різнитися за змістовим наповненням, однак за типологічними ознаками вони в більшості однорідні. Наприклад, для законодавчих текстів характерне переважання теперішнього часу дієслова, пасивних конструкцій, іменників та займенників з узагальнюючою семантикою [1, с. 24]. Приписний характер інформації передається за допомогою дієслівних структур зі значенням модальності необхідності (*must, have to, should, ought to*) та модальності можливості (*may, might, could*). Юридичні тексти містять велику кількість кліше. Спеціальна галузева термінологія використовується на загальному фоні нейтральної літературної лексики. Вищеперелічені причини зумовлюють необхідність застосування різноманітних перекладацьких трансформацій, зокрема лексичних, для повного та однозначного перекладу юридичного тексту. Досить вичерпно потребу використання лексичних трансформацій пояснюють Т. Левицька та А. Фітерман. Вони називають такі ключові аспекти, як: 1) різні ознаки одного денотата в різних мовах; 2) різниця в смисловому об'ємі; 3) різна словосполучність; 4) різні вживання слів з одним значенням [2, с. 13].

Асиметричність української та англійської мов іноді зумовлює неможливість підбору доречного еквівалента під час перекладу або ж спотворює початковий зміст речення. У цьому випадку також найбільш ефективно застосування лексичних перекладацьких трансформацій. За класифікацією вченого Р. Міньяр-Білоручева, лексичні трансформації діляться на генералізацію (*generalization*) та конкретизацію (*concretization*). Класифікація В. Кабана ширша і вона включає такі види лексичних трансформацій, як: конкретизація, генералізація, додавання слова, вилучення слова, заміна слова однієї частини мови на слово іншої частини мови, перестановка слова. Для

підтвердження вищенаведених аргументів доречним вважаємо навести приклади перекладацьких лексичних трансформацій:

1) *There is no sign of any change in the **attitudes** of the two sides.* - У **позиціях** обох сторін немає жодних змін.

2) *She was **killed** in a car accident.* - Вона загинула в автокатастрофі.

3) *Secretary of State* - міністр закордонних справ

4) *legislation act* – закон

5) *Union Jack* - державний прапор Великобританії

6) *state officials* - представники органів влади штату

7) *Invasion in his **privacy** was impossible.* - Вторгнення у його **особисте життя** було неможливим.

На нашу думку, юридичну термінологію, необхідно завжди піддавати лексичним трансформаціям. У іншому випадку неможливим буде передати всю специфіку того чи іншого терміна. Також лексичні трансформації допомагають у процесі перекладу зберегти основні ознаки юридичної термінології. До таких ознак можна віднести:

1) однозначність;

2) системність;

3) стилістична та експресивна нейтральність[3, с. 67].

До того ж кількість термінів у формі словосполучень значно перевищує кількість термінів-слів. Це також ускладнює процес перекладу та зумовлює необхідність використання лексичних трансформацій. Отже, якісний юридичний переклад має першочергово ґрунтуватися на принципах прагнення до однозначного, точного та специфічного відтворення тексту. Відповідно, лексичні трансформації відіграють у цьому ключову роль, адже значна кількість англомовної юридичної лексики не має дослівних українських відповідників.

Список літератури

1. Апалат Г. П. Англомовний юридичний дискурс і його відтворення українською мовою. Київ Наукова думка, 2002. 539 с.

2. Назаров В. Ф. Курс юридичного перекладу. Москва МГУ, 2000. 94 с.

3. Левітан К. М. Юридичний переклад: основи теорії та практики. Москва Уральська державна юридична академія, 2011. 352 с.

Ірина Мельник

Науковий керівник – доц. Куконіна Н.А.

Особливості перекладу англомовних кінематографічних текстів українською мовою (на матеріалі міні-серіалу "Добрі Передвісники")

Переклад кінематографічних текстів – це не тільки вид художнього перекладу, метою якого є повноцінна передача змісту, шляхом інтерпретації вихідного тексту, а й спосіб подолання міжмовного та міжкультурного бар'єрів [4]. Винятковість кінематографічного мовлення полягає у використанні елементів всіх стилів, а отже і переклад такого тексту вимагає використання різноманітних стратегій та прийомів перекладу. Зазначене залежить від контексту та мети авторів сценарію.

Мета дослідження – проаналізувати особливості аудіовізуального перекладу кінематографічних текстів при здійсненні англійсько-українського перекладу міні-серіалу "Добрі Передвісники".

Найчастіше при перекладі кінотекстів використовують прийом дослівного перекладу або калькування. Наприклад, в міні-серіалі "Добрі Передвісники" в п'ятій серії репліка Кроулі, яка в оригіналі звучить так: "Are you the owner of this establishment?" перекладена за допомогою калькування "Ви власник цього закладу?". Так само були перекладені "I can't find you!" – "Я не можу тебе знайти!" та "Somebody killed my best friend!" – "Хтось вбив мого найкращого друга" [3].

Використовуються при перекладі кінотекстів також перекладацькі трансформації. До прикладу, репліку "He was in Hell's bad books. Not that Hell has any other kind." було перекладено як "Він був у Пекельному чорному списку. Не те що б у Пеклі були інші списки." [3] У цьому випадку, перекладач передав значення лексеми "bad", використавши стилістичний засіб мови перекладу, що має аналогічний емоційний ефект.

Емоційно забарвлені слова так само характерні для кінотекстів як і нейтральні лексеми, що дає можливість перекладачу якомога точніше передати всі відтінки значення тексту мови оригіналу. Наприклад, одна і та ж ситуація може бути описана, як "what on earth happened?" (що в біса сталося), або як what the

hell happened? (що в біса сталося) [1,3]. Переклад подібних реплік однаковим чином формує відповідні враження глядача про персонажа фільму чи серіалу та впливає на розуміння змісту висловлювання. І хоча в оригіналі тексту, ми бачимо, що одна фраза більш лайлива, а отже й емоційніша, ніж інша при перекладі зміст та емоційна складова не втрачаються.

Для збереження стилістики кінотексту у міні-серіалі "Добрі Передвісники" коли демон Кроулі каже: "I lost my best friend" [3], що при перекладі звучить як "Я втратив найкращого друга" був використаний евфемізм. Тобто, замість того, щоб сказати "My best friend died" – "Мій найкращий друг помер" була використана лексична одиниця "lose" – втрачати [1]. Цей приклад підтверджує те, що головна мета використання перекладачем емоційних одиниць полягає в тому, щоб інтерпретувати вилучування та застосувати різноманітні трансформації, щоб зберегти стилістику тексту оригіналу. Перекладач Г. Мірам вважає що не метафору треба передавати метафорою, порівняння порівнянням, а усмішку – усмішкою, сльозу – сльозою і т. ін. [2].

З вищесказаного можна зробити висновок, що при перекладі кінематографічного тексту перекладач повинен застосовувати в мові перекладу або ті ж стилістичні прийоми, що й в оригіналі, або використовувати принцип стилістичної інтерпретації.

Список літератури

1. Кембриджський електронний ідіоматичний словник URL: <http://dictionary.cambridge.org/> (дата звернення: 8.02.2021)
2. Мірам Г. Э. Профессия: переводчик. Киев: Ника - Центр, 2004.С. 5-6.
3. Full transcript of "Good Omens": episode 5, season 1 URL:https://subslikescript.com/series/Good_Omens-1869454/season-1/episode-5-The_Doomsday_Option (дата звернення: 8.02.2021)
4. O'Sullivan C. Translating popular film. Basingstoke : Palgrave Macmillan, 2011. 117-118 p.

Мовні vs. художні метафори

Питання співвідношення художніх і мовних метафор вирішується лінгвістами неоднаково: або між мовною та художньою метафорою немає принципової різниці та ці типи метафор можуть розглядатися як єдиний об'єкт, або різниця між ними є такою, що дозволяє розглядати мовну та художню метафору як самостійні об'єкти вивчення. На користь першого твердження наводяться аргументи, що і мовна, і художня метафори подібні за принципами творення і сфери їх застосування характеризуються взаємопроникненням. Окремі метафори переходять із художньої літератури в загальноповсякденну мову та навпаки, перетворюються в штампи у першому випадку та відновлюють первинну образність у другому [1, с. 27].

Взаємні переходи тієї чи іншої метафори із загальноповсякденної мови в художній текст і навпаки не означають тотожності чи близькості (семантичної, комунікативної) мовної та художніх метафор. Мовна метафора може бути замінена будь-яким своїм семантичним еквівалентом. Подібна заміна не зашкоджує змісту речення чи висловлювання, в якому вона використовується. Заміна художньої метафори призводить до руйнування змісту висловлювання та його правильного розуміння. Отже, мовна та художня метафори відрізняються за своєю семантичною та комунікативною сутністю, а факт їх взаємного переходу та впливу не свідчить про руйнування подібної розбіжності.

Відображаючи звичайні, повсякденні явища, об'єкти, предмети та їх колективно усвідомлені характеристики, мовна метафора поряд із іншими лексичними одиницями не руйнує загальноприйняті уявлення про них. Художня метафора навпаки спрямована на руйнування подібних уявлень, надаючи можливість зовсім по-новому та несподівано подивитися на явища та об'єкти, позначені метафорично. Зближуючи

найбільш віддалені сутності, вона створює яскравий образ на основі асоціативних уявлень. В художній метафорі, як у дзеркалі, відображаються такі ознаки художнього мовлення, як його семантична ускладненість, змістова ємність, яскрава образність.

Трактуючи художню метафору як мовленнєву та протиставляючи її мовній, В. Н. Телія відзначає основні розбіжності між цими видами метафор наступним чином: „у мовній метафорі асоціативні зв'язки об'єктивовані, вони відповідають предметно-логічним зв'язкам, що відображають колективний досвід носіїв мови, при цьому конотації, що створюють метафору, закріплені за змістовими потенціями даного слова; конотації мовленнєвої метафори, навпаки, відображать не колективне, а індивідуальне бачення світу, саме тому вони є суб'єктивними та випадковими відносно загального знання”[2, с. 92–93].

Істотними є також розбіжності між мовною та художньою метафорами з точки зору їх лексичного статусу. Якщо мовна метафора є самостійною лексичною одиницею, що відносно вільно вступає у семантичні зв'язки та реалізується у різноманітному лексичному оточенні, то художня метафора не має подібної лексичної самостійності. Вона завжди пов'язана із контекстом використання.

Список літератури:

1. Склярєвская Г. Н. Метафора в системе языка. СПб. : Наука, 1993. 152 с.
2. Телія В. Н. Метафора в языке и тексте. М : Наука, 1988. 176 с.

Термін та його базові характеристики

Однією з основних проблем вивчення та осмислення терміна, що надає можливість зрозуміти його статус як мовної одиниці, є його визначення. На сьогоднішній день у термінознавстві існує велика кількість подібних визначень. А. Н. Баранов відзначає у зв'язку з цим, що це передбачено множинністю концептуальних підходів до дослідження терміна [1, с. 56]. Пояснюють це й тим, що в різних дисциплінах вказане поняття визначається по-різному, що й зумовлює різний обсяг його значення та різницю в його трактуванні [6, с. 13].

Проте навіть у межах основної дисципліни, що вивчає терміни, якою є термінознавство, одні й ті ж автори надають численну кількість визначень цього поняття. Більшість термінознавців пов'язують термін зі спеціальним поняттям або спеціальною сферою функціонування цієї мовної одиниці. Так, наприклад, С. В. Гриньов визначає термін як „лексичну одиницю спеціальної мови, що використовується для точного позначення фахових понять” [2, с. 25]. В. П. Даниленко також стверджує, що „термін є словом (чи словосполученням) спеціальної сфери, що називає спеціальне поняття” [3, с. 11]. С. Д. Шелов вважає терміном „мовний знак (слово чи словосполучення, сполучення слів або словосполучення з особливими символами і т.і.), що виражає поняття певної галузі знань і в силу цього має дефініцію (тлумачення, пояснення), на яку свідомо орієнтуються ті, хто його використовують” [7, с. 13]. За визначенням українського дослідника В. І. Карабана, під терміном слід розуміти „мовний знак, що репрезентує поняття спеціальної, професійної галузі науки чи техніки” [4, с. 31].

Базові характеристики терміна визначаються його властивостями, до яких відносять, зокрема, точність, термінологічність значення, незалежність від контексту, системність, стилістичну нейтральність [2, с. 27]. Подібні властивості дозволяють відрізнити термінологічну одиницю від

не термінологічної. Їх також називають „ідеальними вимогами, що висуваються до термінів” [6, с. 15].

Точність терміна визначається його здатністю максимально точно позначати певне поняття, тоді, як термінологічність виявляється в значенні цієї мовної одиниці, що дозволяє віднести її саме до засобу позначення фахового (наукового, технічного) поняття [5, с. 215]. Незалежність від контексту зумовлена властивістю термінів позначати подібні поняття поза контекстом.

Термінологія будь-якої галузі – це не просто сукупність термінів на позначення фахових понять певної сфери знання. Вона являє собою системне угруповання, в межах якого термінологічні одиниці виявляють певні системні відношення (наприклад, синонімії, антонімії, омонімії, полісемії та ін.). Стилістична нейтральність терміноодиниць зумовлена відсутністю в них конотативних значень, експресії, образності, оцінних характеристик.

Список літератури

1. Баранов А. Н. Введение в прикладную лингвистику. Москва Эдиториал УРСС, 2001. 360 с.
2. Гринев С. В. Введение в терминоведение: учебное пособие. Москва Изд-во МГУ, 1993. 309 с.
3. Даниленко В. П. Лингвистический аспект стандартизации терминологии. Москва Наука, 1993. 128 с.
4. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця: Нова книга, 2002. 564 с.
5. Куц Е. О. Семантичні аспекти міграції та способи перекладу англійської термінологічної лексики. *Вісник Запорізького національного університету*. 2010. № 1. С. 215–221.
6. Суперанская А. В., Подольская Н. В., Васильева Н. В. Общая терминология: вопросы теории. М. : Либроком, 2012. 248 с.
7. Шелов С. Д. Определение терминов и понятийная структура терминологии. СПб.: Изд-во СПб. гос. ун-та, 1998. 234 с.

Розвиток усної взаємодії під час організації дебатного клубу учнів старшої школи

Враховуючи інтеграцію України в політичне, економічне і культурне життя Європи і всього світу, сучасна освіта повинна формуватися за принципом комунікативної спрямованості навчання, розвивати в учнів навички комунікативної компетенції на основі взаємопов'язаного мовленнєвого, соціокультурного і мовного розвитку [3].

Використання дебатної технології особливо актуальне у цих умовах. Опанувавши її, учні навчаться дискутувати з різних проблем, відстоюючи свою думку з її чіткою аргументацією, аналізувати події життя людей, висловлювати своє ставлення до них, знаходити рішення проблем суспільства, сім'ї, школи, поглиблюють знання із історії та культурної спадщини життя людей країни, мова яких вивчається [1].

Отже, що таке «дебати»? Дебати – це інтелектуальна гра, що являє собою особливу форму дискусії, яка ведеться за певними правилами. Суть дебатів полягає в тому, що дві команди висувають свої аргументи і контраргументи для захисту і спростування запропонованої тези, щоб переконати члена журі (суддю) у своїй правоті і досвіді риторики [2].

Іншими словами, під дебатами розуміють чітко структурований та спеціально організований публічний обмін думками між двома сторонами з актуальної теми. Цей різновид публічної дискусії учасники дебатів спрямовують на переконання у своїй правоті третьої сторони, а не одне одного [4]. Тому вербальні і невербальні засоби, що використовуються учасниками дебатів, мають на меті отримання певного результату – сформувані у слухачів позитивне враження від власної позиції [5].

Виграш у дебатах команди не означає, що вона відстоювала правильну позицію. Адже ця ж команда волею жеребкування могла б грати і на іншій стороні. Перемога цілком залежить від майстерності команди: саме індивідуальні вміння спікерів, колективна робота, високий клас гри і приводять до успіху [4].

Таким чином, можемо зробити висновок, що використання дебатної технології у процесі вивчення англійської мови дуже актуальне та дієве сьогодні. «Дебати» як гра, з одного боку, та інноваційно-педагогічна технологія – з іншого, активно розвивають мовленнєву компетентність учнів. Ця новітня методика вивчення англійської мови допомагає учням розвивати мовні, інтелектуальні, пізнавальні здібності, підвищує мотивацію до подальшого самовдосконалення в галузі володіння мовою, розвиває уміння переносити знання і навички в нову ситуацію шляхом проблемно-пошукової діяльності, а також розвиває навички самостійної пошукової роботи, що дуже важливе на сучасному етапі розвитку української освіти [3].

Список літератури

1. Зарецкая Е. Н. Деловое общение : в 2 т. / Е. Н. Зарецкая. Москва Дело АНХ, 2002. Т. 1. 2002. 720 с.
2. Ивин А.А. Риторика: искусство убеждать / А.А. Ивин. Київ «ФАИР», 2002. 304 с.
3. Пометун О.І. Дебати в школі. Як навчити учнів аргументації та публічному мовленню / О.І. Пометун. Київ, 2006. 126 с.
4. Попова О. Ю. Психологический аспект обучения публичным выступлениям на иностранном языке / О. Ю. Попова // Актуальные проблемы лингвистики и межкультурной коммуникации ; сост. Н. Л. Шамне, Е. А. Пеліх. Волгоград Волгоградське наукове вид-во, 2005. 275 с.
5. Nolasco R. Conversation / R. Nolasco, L. Arthur. – Oxford University Press, 2003.

СТАТИСТИЧНИЙ КОМПОНЕНТ І ЙОГО ЗМІСТ У ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Вивчення іноземної мови входить у завдання загальноосвітньої школи та є однією з найважливіших людських діяльностей. Успішне опанування мови можливе з використанням різних методів і залишається актуальним питанням серед сучасних дослідників. У методиці розглядаються переваги використання статистичних матеріалів, адже в учнів розвивається вміння здійснювати розумові операції як вид метапредметних результатів освоєння освітньої програми. До них належать: аналіз, синтез, порівняння, узагальнення і класифікація. Ю.В. Громико розглядає статистичний компонент змісту (далі – СКЗ) як вид метапредметної діяльності, що розвиває знання учнів з різних навчальних предметів і називає статистику універсальною наукою [1].

Об'єктом дослідження є процес оволодіння іноземною мовою у старшокласників загальноосвітньої школи, **метою** – наукове обґрунтування і розв'язання проблеми використання СКЗ у навчанні іншомовному мовленню. **Гіпотеза дослідження** – розвинути в учнів старших класів загальноосвітньої школи рівень володіння іноземною мовою на основі статистичних матеріалів шляхом поетапного рішення завдань, співвіднесених з відповідними розумовими операціями. У роботі теоретично обґрунтовано необхідність статистичних даних у вивченні іноземної мови, розглянуто властивості СКЗ та його носіїв як основу для створення технології навчання німецької мови, розроблено технологію використання СКЗ у вивченні іноземної мови для старшокласників загальноосвітньої школи, що забезпечує якість реалізації практичної мети іншомовної освіти та одночасне засвоєння інших необхідних результатів освітньої програми, здійснено експериментальне навчання на основі розробленої технології та оцінено її ефективність.

Особливістю СКЗ є так звані „опори”, з допомогою яких учні одразу бачать і розуміють інформацію, яку необхідно озвучити.

Опори можуть виглядати по-різному, як-от графік, діаграма чи таблиця. Аналіз статистики спрямований на розвиток мислення учнів і залучення різних розумових операцій. Виконуючи вправи з використанням статистичних матеріалів, учні досягають вагомих результатів, що і підтверджує ефективність цього методу. Німецькомовні статистичні матеріали можуть стати підґрунтям для створення мовленнєвих вправ, для яких потрібно визначити завдання, які б сприяли розвитку розумових операцій, і правильну їх послідовність. Наведемо кілька прикладів таких вправ: 1) учень з опорою на допоміжні слова у табличці повинен пояснити, чому дедалі більше підлітків обирають інтернет-спілкування і назвати переваги такого виду комунікації. Ключові слова: *Vor allem ... ; Viele bevorzugen....., weil; Jeder zweite junge Nutzer von 15 bis 20 Jahren* тощо; 2) статистика представлена в графічній формі. У графік вписані дані щодо кількості (у відсотках) підлітків, які відвідують сайти для вивчення іноземної мови. З опорою на графік учень повинен пояснити, для чого був створений цей графік, який сайт з вивчення іноземної мови відвідують найчастіше, а які рідше, який вік користувачів сайтів; 3) з допомогою карток, де наведена текстова інформація або зображено графік, потрібно вибрати одну з тем, яка в них представлена. Учень має розповісти своїм однокласникам, про що йшлося в цих картках, і висловити свою думку щодо описаних фактів. Картки слугують так званими „опорами” для старшокласників і полегшують роботу над вправою.

Такі вправи з використанням СКЗ розвивають пам'ять, увагу учнів і поліпшують засвоєння інформації. З допомогою таких вправ старшокласники можуть навчитися назвати тему та мету завдання, порівнювати дані у таблиці або графіку, описувати дії, які відбуваються, висловлювати свою думку або припущення тощо. Це розвиває кругозір, пам'ять і увагу учнів.

Список літератури

1. Громько Н. В. Метапредметный подход в обучении. URL: https://www.docme.su/doc/38300/stat._ya-gromyko-n.v.-metapredmetnyj-podhod-v-obuchenii. 02.09.2014.

Лаура Мікайлу

Науковий керівник – доц. Соловйова О.В.

Лексичні особливості рекламних текстів у масмедійному дискурсі

Робота присвячена дослідженню лексичних особливостей рекламних текстів на сторінці електронного американського видання USA TODAY.

«Мас-медійний дискурс – це когнітивно-прагматична середовище, що реалізує свою сутність за допомогою виробництва і трансляції на широку аудиторію оціночних смислів та ідеологем, а також за допомогою іменувань та метафоричної інтерпретації фактів соціального буття» [1, с.77].

Ю.О. Шевлякова виділяє такі види мас-медійного дискурсу, як публіцистичний дискурс, рекламний дискурс, PR-дискурс [3].

Метою рекламного дискурсу є вплив на свідомість покупця, щоб спонукати його до купівлі окремого товару чи послуги.

Сьогодні поширена точка зору на рекламний текст як на цілісне знакове, полікодове утворення, яке передбачає «розуміння тексту реклами як знакового феномену, що складається як з вербальних, так і з невербальних знаків у письмовій або усній формі» [2, с. 63]. Отже, рекламним текстом є повідомлення про предмет реклами з метою придбати рекламований товар / послугу. Він містить низку як вербальних, так і невербальних компонентів, які формують цілісне полікодове утворення.

Опрацювавши матеріал дослідження, ми виявили низку лексичних засобів для опису товарів і послуг і приваблення адресатів. Так, у них вживалися **книжні слова** (10 прикладів): *legality, advantage, consumer, available, celebrities, treatment option, foundation, permanent card, opportunity, introduction*. Відзначимо, що вживання **фразових дієслів**, які є маркерами розмовної мови, не характерне для досліджуваного матеріалу (3 приклади): *get caught up, sign up, find out*

Відмітимо також і вживання у досліджуваних рекламних текстах **термінів**, пов'язаних із: **застосування масмедії і комп'ютерних технологій** (10 слів): *podcast, access, stream, subscribe, application, app, download, RPG, live, to be on*; **сферою ме-**

дицини (5): *Covid 19 booster, flu shot, narcolepsy, cancer research, dental implants*; азартними іграми (4): *parlay, betting, scores and odds hub*; освітою (2): *scholarship, application fee*; фінансами (6): *invest, financial burden, insurance, refund, account*.

Спостерігаємо вживання лексем для емоційного підсилення значення (9), наприклад: *award-winning podcast, perfect parlay, best word-making game, platinum location, bluest beaches, a must-see, ugly feet, vital research*.

Нам також зустрілися два типових сучасних скорочення: *app, info*.

Наступним кроком стало виділення груп лексем, які роблять товари або послуги привабливими для покупця: **вигода** (*free, at no cost, no application fee, prices might surprise you, refund, etc*). **новизна** (*new RPG*) **ексклюзивність** (*YOU care about, YOUR perfect parlay, tool is for YOU, allows YOU, news YOU need*) **якість** (*5 star service, top online, best game, write more effectively*) та **цільова аудиторія** продукту – турбота про домашніх улюбленців, сусідів, бідних студентів за допомогою вживання відповідних дієслів: *sponsor, keep, benefit, etc*.

Отже, 53% досліджуваних лексем склали спеціальні терміни, майже однакову кількість демонструють книжні слова (19,6%) і лексеми для вираження емоційного підсилення (17,6%), фразові слова і скорочення не надто поширені. Привабливість у рекламі найбільше представлена групами лексемам на позначення вигоди (32%) і ексклюзивності (34%) товарів.

Список літератури

1. Клушина Н.И. Стилистика публицистического текста. Москва: МГУ, 2008. 216 с.
2. Раду А.І. Екологія фреймових структур і структурно-композиційна організація рекламного дискурсу. *Вісник Харків. нац. універ. імені В.Н. Каразіна*. 2010. № 805. С. 62–67.
3. Шевлякова Ю. О. Особливості дискурсу Інтернет – ЗМІ (на матеріалі англомовних он-лайн журналів для підлітків) . *Науковий блог НаУ “Острозька академія”*. URL: <http://naub.ua.edu.ua/2013/osoblyvosti-dyskursu-internet-zmi-na-materialianhlovnyh-on-lajn-zhurnaliv-dlya-pidlitkiv> (дата звернення 03/01/22)
4. USA TODAY. URL: <https://www.usatoday.com>

Поняттєвий складник концепту POVERTY

Протягом останнього десятиліття можна помітити особливий інтерес з боку науковців до базового поняття когнітивної лінгвістики – концепту. Вміння людей уподібнювати поняття з іншими, порівнювати або ототожнювати предмети пов'язане з сутністю концептів. Саме концепти допомагають носіям мови розкривати значення та висловлювати ставлення до певного предмета чи явища.

Актуальність дослідження концепту POVERTY зумовлена увагою мовознавців до дослідження концептів та способів їх актуалізації. Метою даної роботи є встановлення структури поняттєвого складника концепту POVERTY.

На думку В. І. Карасика, концепти – ментальні утворення, які відтворюють моменти з пам'яті та досвіду людини. Науковець розглядає концепти як лінгвокультурні утворення. Відповідно, культурні концепти – є багатовимірною смисловою сукупністю ціннісної, образної та понятійної складових. Поняттєва складова концептів є багатовимірним закріпленням в механізмі нашого досвіду, який фіксує мовні особливості, структури, визначення, співставні риси тощо [1, с. 105].

Для закладення фундаменту дослідження поняттєвого складника концепту POVERTY слід провести етимологічний та дефініційний аналіз слова-імені концепту та його похідних.

Розглядаючи етимологію лексеми *poverty*, встановлено, що вона запозичена зі старофранцузької мови *poverte* через латинську мову – *paupertas*, *pauper*. Слово *paucus* позначає «мало», *parare* – «отримувати» [2, с. 38].

В англійській мові концепт POVERTY репрезентується такими лексемами як *poverty*, *poor*, а також похідною лексемою *poorly*. Досліджуючи визначення слово-імені концепту POVERTY, можна виокремити такі основні компоненти поняттєвого складника цього концепту:

1) *material: the state of one who lacks a usual or socially acceptable amount of money or material possessions* [5];

- 2) *qualitative: deficiency in necessary properties or desirable qualities, or in a specific quality, etc.* [4];
- 3) *quantitative: smallness in amount; scarcity* [4];
- 4) *physical: debility due to malnutrition* [5];
- 5) *emotional: the condition or quality of being poor; indigence; need* [4].

При аналізі визначень лексеми *poor* виділяємо компоненти поняттєвого складника:

- 1) *lacking material possessions* [5];
- 2) *of, relating to, or characterized by poverty* [5];
- 3) *small in worth* [5];
- 4) *exciting pity* [5];
- 5) *inferior in quality or value* [5];
- 6) *lacking a normal or adequate supply of smth specified* [5];
- 7) *giving no pleasure; disappointing or disagreeable* [4].

Визначення лексеми *poorly* додають до поняттєвого складника такі компоненти:

- 1) *in a poor manner, as scantily, badly, or defectively* [4];
- 2) *with a low opinion; disparagingly* [4];
- 3) *in poor health* [4], [3, с. 46].

Отже, під час дефініційного аналізу нами виявлено, що ядром поняттєвого складника концепту POVERTY є таке домінантне визначення – стан потреби або непродуктивності, пов'язаний з низьким рівнем добробуту, зумовлений різними матеріальними та духовними причинами.

Список літератури

4. Карасик В. И. Этноспецифические концепты / В. И. Карасик // Введение в когнитивную лингвистику ; отв. ред. М. В. Пименова. – Кемерово : Кузбассвузиздат, 2005. С. 61-105.
5. Маковский М. М. Язык-миф-культура: символы жизни и жизнь символов. Москва 1996. 329 с.
6. Стешина Е. Г. О структурных компонентах вербализации концепта «бедность» (на материале русского и английского языков), 2012. С. 44-50.
7. Collins English Dictionary URL: <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english>
8. Merriam-Webster Dictionary URL: <https://www.merriam-webster.com/>

Антоніна Мулик

Науковий керівник – асист. Гуцол А. М.

**Особливості перекладу В. Кам'янцем
роману Томаса Главініча «Життя бажань»
(«Das Leben der Wünsche») на лексико-семантичному,
граматичному та стилістичному рівнях**

Метою цього дослідження є виявлення особливостей перекладу роману Томаса Главініча «Das Leben der Wünsche» Володимиром Кам'янцем на лексико-семантичному, граматичному та стилістичному рівнях.

В процесі дослідження сформульовано такі *завдання*: дослідити характеристику перекладу різних стилів загалом та художнього зокрема, особистий стиль Томаса Главініча та перекладацький стиль Володимира Кам'янця, дослідити особливості використання перекладацьких трансформацій на лексико-семантичному, граматичному та стилістичному рівнях.

Для виконання поставлених завдань застосовано такі *методи* аналізу: зіставний (порівняння тексту-оригіналу з текстом-перекладом) та описовий (висвітлення відомостей про особистий стиль автора, відомості про твір та його переклади).

Новизна дослідження полягає в тому, що було вперше здійснено спробу охарактеризувати особливості перекладу роману Томаса Главініча «Життя бажань» з німецької на українську мову.

Матеріал дослідження – роман Томаса Главініча «Das Leben der Wünsche», а також переклад «Життя бажань», здійснений Володимиром Кам'янцем.

У процесі дослідження було виявлено, що Володимир Кам'янець працює з перекладом творів художньої та наукової літератури. Його переклади, зокрема, характеризуються вдалим підбором відповідників, умінням точно передати суть німецьких реалій українськими відповідниками, у його працях відчутний особливий художній смак перекладача.

Аналізуючи текст-оригінал з перекладом роману «Життя бажань», виокремлено чимало трансформацій на різних рівнях мови. Під трансформацією розуміємо «основу більшості прийомів перекладу, яка полягає в зміні формальних (лексичні або граматичні трансформації) або семантичних (семантичні трансформації) компонентів вихідного тексту при збереженні інформації, призначеної для передачі» [2, с. 536].

До лексично-семантичних трансформацій відносимо описовий переклад: «austreibende Kartoffeln» [2, с. 23] – «картоплина, яка пускає паростки» [1, с. 19]; транскодування: «Kaetos 2» [2, с. 32] – «Каетос 2» [1, с. 27], а також декомпресія: «Sie meinen das wirklich ernst?» [2, с. 10] – «Ви справді не жартуєте, ви серйозно?» [1, с. 10].

Досить часто у тексті зустрічаються граматичні трансформації, такі як зміна порядку слів: «Auf dem Boden stellte der Fremde einen blauen Aktenkoffer ab.» [2, с. 10] – «Свого синього портфеля незнайомиць поставив на землю» [1, ст.9], також автор перекладу користується поділом та об'єднанням речень.

Тяжіючи до одомашнення перекладу, Володимир Кам'янець часто використовує діалектизми, наприклад: «файно», «торба», «навпомацки» [1]. Так автор перекладу адаптує твір під українського читача.

Встановлено, що при перекладі роману Т. Главінича «Життя Бажань» Володимир Кам'янець зберіг зміст, форму та естетичність оригіналу, вдало передав індивідуальний стиль автора та додав твору милозвучності в українській мові, за допомогою правильно підібраних відповідників.

Список літератури

1. Главінич Т. Життя бажань / пер. з нім. Володимира Кам'янця. Чернівці : Книги – ХХІ, 2015. 250 с.
2. Селіванова О.О. Лінгвістична енциклопедія. Полтава: Довкілля-К, 2011. 844 с
3. Glavinic T. Das Leben der Wünsche. München : dtv, 2020. 317 S.

Інтегрований підхід як засіб формування іншомовної комунікативної компетентності учнів

Проблема комунікативної компетентності школяра актуальна, оскільки від її рівня залежить як соціальна сфера школяра, так і його навчальні успіхи. Спілкування є головною складовою життя людини, а іншомовна комунікативна компетентність – конститутивним чинником успішності в спілкуванні. У зв'язку з цим, для навчання учнів вагоме значення, крім інших підходів, відводиться інтегрованому підходу до навчання з метою формування необхідних компетентностей [3, с. 129].

Сутність комунікативної компетентності можна уявити як здатність і готовність вступати в різного роду (невербальні та вербальні, усні та письмові) контакти для виконання комунікативних завдань (передачі інформації, ведення переговорів, встановлення та підтримка контактів тощо).

Комунікативна компетентність – це характеристика особистості, яка охоплює сукупність знань, умінь, досвіду і особистісних якостей, що дає можливість успішно реалізувати мету спілкування і досягати взаєморозуміння між його учасниками [2, с. 9]

Для розвитку та формування іншомовної комунікативної компетентності учнів найраціональніше використовувати інтегрований підхід. Останнім часом велика увага приділяється принципу інтеграції наукових галузей, програм, підручників та освіти в цілому [4, с. 68].

Інтегрований підхід допомагає навчальному процесу подолати фрагментарність світогляду учнів, активізувати їхню пізнавальну діяльність, зробити сприйняття матеріалу більш якісним та систематизованим, створити творчу атмосферу в колективі, тим самим розвиваючи здібності дітей, розкриваючи потенціал та формуючи універсальні навчальні дії.

В останні роки зі зміною парадигми шкільної іншомовної освіти почали активно застосовуватись комунікативні завдання,

що пов'язується з активізацією використання особливих видів інтегративних групових форм навчальної іншомовної діяльності: навчальних мовленнєвих ситуацій, діалогових форм роботи, проектної діяльності, рольових ігор тощо. Саме такі засоби зумовлюють учнів інтегрувати їхній досвід у вивченні іноземної мови, у тому числі загальнонавчальний, набутий у процесі оволодіння іншими навчальними предметами: самостійно користуватися додатковими засобами з метою отримання необхідної інформації, логічно вибудовувати висловлення, визначати головне й другорядне. А відтак, комунікативні завдання в навчальних умовах доцільно розглядати як інтегрований вид діяльності [1, с. 49].

Отже, взаємозв'язок різних видів діяльності під час навчальної роботи на уроці та у позаурочній діяльності сприяє інтелектуальному та культурному розвитку школярів. Використання інтегративного підходу підвищує мотивацію засвоєння, робить її особистісно-значущою для кожного учня, формує глибокі різнобічні знання, цілісне уявлення про світ. Крім того, інтегративний підхід розвиває творчі здібності, підвищує ефективність виховання та розвитку особистості учня.

Список літератури

1. Калініна Л. В. Лінгвокультурний аспект формування комунікативної компетенції учнів початкової школи. Перспективи раннього навчання іноземних мов в Україні та за кордоном: монографія. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. С. 47-60.
2. Пономарьова К. І. Формування комунікативної компетентності молодших школярів у процесі навчання української мови: методичний посібник. Київ: Конві Прінт, 2020. 88 с.
3. Рахманова М.Д. Інтегрований підхід до формування іншомовної професійно-комунікативної компетентності студентів. *АНІ: педагогіка та психологія*. 2017. Т. 6. №2 (19). С. 128-131.
4. Чибирева Л.С., Морозова Л.Д. Интегрированный подход в формировании коммуникативных универсальных учебных действий младших школьников. *Молодой ученый*. 2021. № 1(343) С. 67-69.

Навчання лексики на старшому етапі середньої школи

Мета нашої розвідки – теоретично проаналізувати процес навчання лексики на старшому етапі середньої школи, виокремити набір вправ на засвоєння лексики.

На сьогоднішній день лексика є однією з найбільш динамічних та багатопланових сторін мови й мовленнєвої діяльності. Саме тому питання навчання лексики на старшому етапі середньої школи набуває особливої уваги й актуальності дослідження. Через те, що значення слова може сильно варіювати і по-різному трактуватися, залежно від того, як застосувати те чи інше слово, це все значно ускладнює процес навчання лексики та вимагає від нас пошуку новітніших підходів у навчанні, оптимальних способів та методик, спрямованих на засвоєння нового матеріалу і розширення словникового запасу зокрема.

Основною метою навчання лексичного матеріалу є формування в учнів лексичних навичок як найважливішого компонента експресивних та рецептивних видів мовленнєвої діяльності.

Комунікативний метод ґрунтується на певних принципах, одним з яких є принцип функціональності. Найбільш істотною межею будь-якої з мовних одиниць є функція, адже сама вона визначає основні особливості усіх компонентів мовної структури. Функція відіграє роль й у визначенні об'єкта вивчення: мовний матеріал для оволодіння лексичними навичками підбирається відповідно до функціональної доцільності, а також використання його для потреб комунікації. Модель мови створюється так, щоб відображати реальні потреби процесу спілкування в різних сферах життєдіяльності. Така модель, як один з основних елементів, включає в себе певний набір лексичних одиниць, необхідний, для успішного здійснювання мовної діяльності.

У праці В. С. Коростельова викладено теоретичні практичні основи функціонального навчання активній лексиці [3]. На прикладах дуже переконливо доведена необхідність створення мо-

Розвиток граматичних навичок учнів середньої школи через використання сучасних інтерактивних онлайн – ресурсів

Технічний прогрес спричинив зміни не тільки в економіці та суспільстві, але і в освіті. Сучасні ефективні підходи до навчання вимагають активного застосування інформаційно комунікативних технологій на заняттях. На уроках англійської мови основною складовою, що вимагає революційного підходу, є розвиток граматичних навичок. Це дослідження зосереджене на трьох аспектах, які впливають на розвиток граматичних навичок в учнів середньої школи з допомогою інтерактивних онлайн-ресурсів: аналізі поточного стану наукових пошуків, психофізіологічних передумов розвитку граматичних навичок та методичних основ для досягнення цієї мети.

Проблема формування граматичних навичок неодноразово ставала об'єктом досліджень вітчизняних та зарубіжних науковців. Так, Л. Семс підкреслив, що до розвитку граматичних навичок слід підходити комплексно. Автор пропонує покрокову стратегію, яка повинна формуватися від початку середньої школи до випускного класу. Зокрема, учні повинні спочатку ознайомитися з частинами мови, потім – з простими і складносурядними реченнями, інфінітивом, герундієм, дієприкметником, когезією і порядком слів і, нарешті, стилістикою[3, с. 64]. Р. Мохаммед дотримується думки, що ця процедура може бути доповнена переглядом субтитрованих відеоматеріалів для закріплення набутих граматичних навичок в учнів середньої школи[2, с. 11]. Ці результати узгоджуються з теорією граматичної компетенції Н. Хомського, яка свідчить, що розвиток граматичних навичок має бути не механічним, а з використанням інноваційних технологій, спрямованих на стимулювання уяви і видити. Дотримуючись цього прагнення до емпіризму, можна виділити кілька основних підходів до розвитку граматичних навичок: ситуативне навчання, граматико-перекладний метод, аудіолінгвальний метод і комунікативний метод [1, с. 139].

Для розвитку граматичних навичок з допомогою інтерактивних технологій необхідно враховувати психофізіологічні особливості учнів середньої школи. Цей період характеризується гнучкістю думок і вираженими здібностями до критичного мислення, що є важливою умовою для опанування граматичними навичками. Для підтримки цього прагнення до аналітичної роботи вчителі повинні впроваджувати інноваційні методики з використанням як низькотехнологічних (блоги, вікі), так і високотехнологічних технологій (пристрої розпізнавання мови, віртуальна реальність).

Що стосується методичних основ, педагоги використовують експліцитні та імпліцитні підходи для розвитку граматичних навичок[4]. Обидва корисні, якщо учні можуть встановлювати зв'язки, такі як форма зі значенням або зв'язок фонових знань та досвіду з поточним навчанням.

Отже, важливо враховувати всі можливі фактори та доступні інтерактивні онлайн-ресурси при розвитку граматичних навичок учнів середньої школи.

Список літератури

1. Попова Д.А., Федорчук, А.В. Навчання граматичного матеріалу на уроках іноземної мови в середній загальноосвітній школі. 2017. С.136-143.
2. Mohammed R. The effectiveness of using subtitled video to teach grammar. 2013.
3. Sams L. How to teach grammar, analytical thinking, and writing: A method that works. *The English Journal*, 92(3), 2003. P.57-65.
4. Shirzad S. Explicit versus implicit grammar instruction. *International Journal of Modern Language Teaching and Learning*, 1, 2016. P.212-215.

Проблема німецько-українського перекладу лакун

Проблемою неперекладності лексичних одиниць завжди цікавилися перекладознавці, оскільки від влучності, якості та правильності перекладу так званих «білих плям» залежить сприйняття тексту реципієнтами. Здійснити такий адекватний переклад – складне завдання, оскільки лакуни часто є вираженням культурних, соціальних чи історичних явищ певної мови. Відомо, що всі мови розвивалися по-різному і жодна з категорій мови не відповідає на 100% категорії іншої мови. Наприклад, минулий час німецької мови не є повним відтворенням минулого часу англійської [1, с.2].

Варто зауважити, що лакуни – це лексичні одиниці, для перекладу яких немає повного еквівалента, це зумовлено тим, що у мовців іншої мови не виникало практичної необхідності застосовувати певну лексику, яка натомість користувалася популярністю в іншій мові для позначення певного денотата. Лакунарність спостерігається на рівні однієї мови, а також на міжмовному рівні, що, власне, і досліджується у даній роботі.

Проблему визначення та перекладу лакун у своїй праці висвітлює Ігор Панасюк. Поняття «лакуна», на думку теоретика, сигналізує про розбіжності між мовами та психолінгвістичному досвіді певної культури. Коли мова йде про лакуни, то йдеться, передусім про проблему їх розуміння та формулювання. Перекладач, який слугує провідником між мовами та культурами, та який вважається знавцем як висхідної, так і цільової мови, повинен з допомогою набутих когнітивних знань, мовної компетенції та культурної обізнаності вирішити питання перекладу «білих плям» [2, с.115].

Для унаочнення явища лакунарності пропонуємо розглянути декілька прикладів перекладу лакун з твору «Три товариші» Еріха Марії Ремарка. Розглянемо такий приклад:

нім. *Sie litt an Torschlußpanik* [3, с.18].

укр. *Вона панічно боялася, що вже не встигне пожити.*

англ. *She was suffering from eleventh-hour panic.*

Для розв'язання даної проблеми перекладач українського тексту використовує описовий переклад, тлумачить значення лексичної одиниці. І хоча так нейтралізується композита, та все ж створюється переклад, зрозумілий для реципієнта. В англійському перекладі перекладач адаптував лакуну, обравши вираз – «eleventh-hour panic» (*страх зробити щось в останню хвилину*), який тільки близький за значенням до оригіналу, а не повний еквівалентом.

Для позначення старенького, пошарпаного фортепіано автор використовує композиту «*Musikschimmel*» [3, с.20]. Український перекладач з допомогою калькування та експресивності пропонує читачеві варіант «*музична шкана*». Натомість в англійському перекладі спостерігається заміна понять, адже «*Schimmel*» – образ, що зберігається в українському перекладі, виражається таким чином: «*a game old crock*».

Лакуна «*Stimmungsklavierspieler*» [3, с.20] відтворюється в українському варіанті за допомогою слова французького походження «*танер*», яке, проте, має негативну конотацію, на відміну від оригіналу.

Отже, як бачимо, саме композити, типові для німецької мови, утворюють переважну більшість лакун. Для перекладу лакун застосовується, насамперед, описовий переклад, калькування, а також відбувається заміна понять для адаптації лексичної одиниці.

Список літератури

1. Albrecht, J. (2011). 1. Übersetzbarkeit vs. Unübersetzbarkeit. In *Linguistik und Übersetzung* https://de.scribd.com/read/436255491/Ubersetzung-und-Linguistik-Grundlagen-der-Ubersetzungsforschung-II#_search-menu_2024
2. Panasiuk, I. "REZENSION DER MONOGRAPHIE POLYVARIETÄT VON ÜBERSETZUNG VON IGOR PANASIUK." *Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації № 8226, серія KB від 17.12. 2003 р.* (2020): 114.
3. Remarque E.M. *Drei Kameraden*. Roman/ E.M. Remarque - Verlag Kieperheuer & Witsch, Köln - 1964 - 585 S.

МОВНА КАРТИНА СВІТУ В СУЧАСНИХ ПІДРУЧНИКАХ З НІМЕЦЬКОЇ МОВИ ДЛЯ СЕРЕДНІХ ШКІЛ

Мова (як знаково-символічна система) – основний фактор формування свідомості здобувачів освіти, тобто формування їхнього уявлення про себе і світ. Якщо говорити конкретніше, то саме мовна комунікація вчителя і учня є основою формування мовної картини світу здобувача освіти. А організаційною та змістовою основою такої взаємодії є підручник. Тому, щоб визначити ефективність навчального процесу, необхідно з'ясувати, як підручник впливає на формування знаково-символічної свідомості здобувачів освіти.

Об'єктом дослідження є сучасні підручники з німецької мови, **предметом** – мовна картина світу в сучасних підручниках з німецької мови. **Мета** роботи – проаналізувати мовну картину світу в сучасних підручниках з німецької мови. Для реалізації мети визначено такі завдання: 1) з'ясувати поняття мовної картини світу; 2) розкрити основні характеристики освітнього дискурсу, невід'ємною частиною якого є підручник; 3) дослідити особливості й вимоги до укладання підручників з німецької мови; 4) розробити інструментарій для вивчення мовної картини світу, закладеної в підручнику з німецької мови, та її інтерпретації; 5) здійснити емпіричне дослідження мовної картини світу в обраних сучасних підручниках з німецької мови; 6) обґрунтувати актуальність розробленого діагностичного інструментарію для проведення оцінки якості підручників з німецької мов та їх відповідності сучасним вимогам. **Матеріалом** дослідження слугують сучасні підручники з німецької мови для середніх шкіл.

Наразі зростає популярність трактування освіти як засобу формування мовної компетентності учня, залучення його до «мовних ігор» та символічного, по суті ігрового, універсуму. Під поняттям «людини, що навчається» стали розуміти людину,

яка є частиною освітнього процесу і здатна використовувати мову для оволодіння навичками комунікації і порозуміння з собою та іншими [1, с. 187].

До особливостей підручника з іноземної мови, зокрема німецької, належить наявність в ньому культурного компонента, який потрібно донести до учнів. Отже, однією з основних вимог до підручника з німецької мови є залучення учнів до культури німецькомовних країн, а також врахування комунікативно-пізнавальних інтересів учнів і їхнього досвіду оволодіння рідною мовою [2, с. 6].

Грунтуючись на зазначених теоретичних відомостях, ми розробили критерії, які дозволяють здійснювати контроль за тим, як структурована й наповнена мовна картина світу підручника, а також давати достовірну оцінку ефективності та надійності підручника як будівельного матеріалу для формування мовної свідомості учнів у контексті вивчення німецької мови як іноземної.

Оскільки елементами мовної картини світу є концепти, то критерії, запропоновані в інструментарії, спрямовані на дослідження підручника саме на концептуальному рівні. До їх складу ввійшли: 1) частотність використання імені концепту в навчальному матеріалі; 2) смислова відповідність концепту навчального матеріалу його тлумаченню у словнику; 3) обґрунтованість композиційного малюнка, який супроводжує навчальний матеріал; 4) мовна забезпеченість концепта, що міститься в навчальному матеріалі; 5) відповідність змісту навчального матеріалу, на основі якого вивчається концепт, психолого-віковим особливостям мислення учнів; 6) логіка навчального матеріалу, на основі якого вивчається концепт.

Список літератури

1. Лукацкий М. А. Описательная, объяснительная и предсказательная функции педагогической науки. Москва ФГНУ ИТИП РАО, 2013. 192 с.
2. Редько В. Г. Яка навчальна література з іноземної мови потрібна сучасному учню: результати аналізу змісту підручників для початкової школи. Київ Генеза, 2012. С. 1-16.

Ірина Паліс

Науковий керівник – асист. Батринчук З.Р.

Формування англомовної компетентності в письмі учнів початкової школи

Зміни, які характеризують розвиток суспільства на сучасному етапі, вимагають вдосконалення освітнього процесу, тому великого значення набуває навчання іноземної мови.

Початковий етап навчання іноземної мови доволі суттєвий, оскільки якраз в зазначений період формуються психолінгвістичні основи іншомовної комунікативної компетентності, що є потрібним й достатнім процесом задля подальшого розвитку. Під початковою освітою розуміється перший рівень повної загальної середньої освіти, що відповідає першому рівню Національної рамки кваліфікацій. Метою останньої виступає всебічний розвиток дитини, її здібностей, талантів, компетентностей, а також наскрізних умінь згідно з віковими й індивідуальними особливостями та потребами [2, с. 3].

Відповідно до концепції Нової української школи (НУШ) (2016 р.), компетентнісний підхід має на меті реалізацію десяти ключових наскрізних умінь та компетентностей. Серед зазначених компетентностей виокремимо «спілкування іноземними мовами», яке передбачає «вміння правильно розуміти висловлене іноземною мовою, письмово та усно трактувати та висловлювати думки, почуття, поняття, факти й погляди» [3, с. 15].

Оволодіння зазначеною компетентністю реалізується через різні види мовленнєвої діяльності (аудіювання, говоріння, читання, письмо). Мовна компетентність містить ряд компетентностей, головними з них виступають лексична, граматична, фонетична, техніка письма та читання [1, с. 25].

Головною метою навчання іноземної мови у початковій школі чинна навчальна програма проголошує формування в учнів комунікативної компетентності, що забезпечується лінгвістичним, мовленнєвим і соціокультурним досвідом, узгодженим з віковими можливостями молодших школярів.

Об'єктом контролю писемної взаємодії та писемного продукування (письма) є рівень сформованості вмінь, необхід-

них учням для фіксації в письмовій формі отриманої інформації та для передачі власної. У процесі контролю перевіряються вміння учнів передати зміст прочитаного або прослуханого тексту; уміння будувати письмовий монологічний текст на запропоновану тему [4, с. 373].

Зміст навчання іноземної мови у початковій школі організовується згідно з лінгводидактичними, педагогічними й психолого-фізіологічними особливостями учнів молодшого шкільного віку; іншомовну компетентність у письмі визначають у вигляді спроможності реалізувати комунікацію в письмовій формі у важливих ситуаціях та сферах спілкування.

Список літератури

1. Борщовецька В.Д., Ігнатенко В.Д. Основи методики навчання іноземних мов і культур у загальноосвітніх навчальних закладах: навч. посіб. Біла Церква: БНАУ, 2018. 122 с. URL: https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/123456789/10866/1/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA_%D0%A5%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B4_18.pdf
2. Гуменюк І. Б. Вивчення англійської мови в умовах Нової української школи. URL: https://imso.zippo.net.ua/wp-content/uploads/2018/08/20180813_statja_7.pdf
3. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>
4. Полонська Т. К. Особливості контролю навчальних досягнень учнів початкової школи з іноземних мов на засадах компетентнісного підходу. Педагогічна освіта: теорія і практика: зб. наук.праць. Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка; Інститут педагогіки НАПН України / гол.ред. Лабунець В.М. Вип. 26 (1–2019). Ч. 2. Кам'янець-Подільський, 2019. С. 369–375. URL: https://lib.iitta.gov.ua/715930/1/Polonska_KamPod_2019.pdf

Юлія Панчук

Науковий керівник – асист. Худик К.Г.

Формування лексичної компетенції учнів середньої школи (за допомогою вебсайтів Wordwall та Bamboozle)

Нині багато методистів, викладачів та вчителів виявляють інтерес до найбільш ефективної організації навчального процесу. Велика увага приділяється особливостям навчання англійської мови за допомогою інтерактивних ігор, що суттєво розвивають лексичні навички.

Актуальність цього дослідження визначається тим, що навчання підлітків (учнів середньої школи) є комплексним процесом. Досить важко привернути їхню увагу та викликати інтерес до вивчення англійської мови. Однією з основних проблем, з якими стикаються учні у школі, є відсутність мотивації та правильного засвоєння лексики [1, с. 3]. Учні гостро потребують інтерактивних ігор, які сприяють більш активному залученню учнів до навчального процесу, особливо до вивчення лексики.

Мета розвідки – вивчення того, як інтерактивні лексичні ігри можуть бути застосовані під час уроків найбільш ефективно, що принесе користь як учням, так і вчителям.

Матеріалом дослідження слугували вебсайти Wordwall та Bamboozle, де зібрана низка шаблонів для створення інтерактивних ігор. На цьому ресурсі розміщуються готові ігри, створені користувачами раніше, перш за все вчителями англійської мови.

Щоб дослідити лексичні інтерактивні ігри ми вдалися до методу аналізу та синтезу вищезгаданих вебресурсів, а саме вебсайтів Wordwall та Bamboozle.

Вебсайт Wordwall дає можливість вчителям створювати інтерактивні ігри, зокрема лексичні, за малий проміжок часу.

Серед користувачів користуються популярністю такі шаблони, як: вікторина, випадкове колесо, словесні ігри, відповідники та ін. Принцип, на якому базується вебсайт Wordwall – це подання слів або фраз учням і створення можливостей вивчити й повторювати їх зручним та цікавим способом.

Вебсайт Wordwall та Bamboozle мають візуально заохочувальний дизайн, який утримує увагу учнів та залучає їх до активного вивчення лексики. Створені на цих вебсайтах ігри здебільшого цікаві та відповідають уподобанням учнів. Приклад такого завдання: “Придумай назву до молодіжної картинки-мему” [2].

Ми взяли до уваги інтеграцію вказаних вебресурсів із лексичними іграми та проаналізували їх з точки зору застосування на практиці на уроках у середній школі.

На уроках іноземної мови застосування інтерактивних ігор сприяє активному залученню учнів до навчального процесу та формуванню лексичної компетентності. Лексична компетентність іноземної мови уможливорює володіння мовою, здатність швидко та оригінально висловлювати свою думку в іншомовному середовищі та реалізацію власної поведінки у комунікативних ситуаціях [3, с. 248].

Список літератури

1. Донченко Т.К. До проблеми методів навчання української мови. *Українська мова і література в школі*. 2005. №7. С.2 - 5.
2. 10 Reasons Why You Should Bamboozle Your Adult ESL Learners. LinkedIn : веб-сайт. URL: <https://www.linkedin.com> (дата звернення: 10.02.2022).
3. Кучерук О. А. Методи навчання мови в українському педагогічному дискурсі. *Вісник Львівського університету*. 2010. Вип. 50. С. 246–253.

Лінгвостилістичні особливості створення пейзажного опису в англомовних художніх творах

Художня література уже протягом століть притягує до себе увагу мільйонів. Вона приносить своїм читачам як естетичне задоволення так і емоціну наповненість. Вона дає можливість зануритись у світ автора, відчутти щастя, сум, любов чи ненависть.

Сьогодні особливе місце у лінгвістиці відводиться дослідженню та вивченню художнього стилю та його складових одиниць, а саме пейзажному опису. Опис пейзажу в сучасній лінгвістиці є невід'ємною частиною змісту та композиції художнього твору. Його використовую для змалювання природи, погоди, краєвиду чи міського простору. Саме тому пейзажний опис є одним із найважливіших компонентів художнього твору, що забезпечує цілісне сприйняття тексту.

Пейзаж для нас є звичайним словом, але у художньому творі він є досить неоднозначним поняттям. На сьогодні є декілька визначень пейзажу.

Якщо у живописі пейзаж як самостійний жанр зародився ще в давні часи, то в інших видах мистецтва йому протягом тривалого часу не приділяли належної уваги. І лише в епоху Відродження з'явилась гостра необхідність використання художніх засобів, які змогли б передати настрої та почуття героїв.

О. О. Нечаєва визначає пейзаж як структурно-смісловий описовий жанр, поряд з портретним описом, описом інтер'єру [1, с. 78].

К.В. Пігарев вважає, що основна відмінність живописного або графічного пейзажу від пейзажу літературного полягає в тому, що перший є самостійним художнім жанром, тоді як другий відокремленим жанром не є, входячи в якості складового елементу в твори різних прозових і віршованих жанрових форм

[32, с. 6]. Такий погляд на визначення пейзажу є найбільш поширеним серед літературознавців.

Для створення пейзажного опису кожен письменник користується своїм арсеналом лексичних та синтаксичних засобів. Вони надають розповіді емоційну забарвленість, багатство та неповторність. Для художнього твору характерне використання таких лексичних засобів як, епітет, метафора, метонімія та інші.

Епітет. Виразний засіб, в основі якого лежить виділення якості, ознаки описуваного явища. Це стилістичний засіб виражається через атрибутивні слова або словосполучення, що характеризують дане явище з точки зору індивідуального сприйняття цього явища.

Метафора (або скрите порівняння) – це засіб літератури, коли відбувається навмисне вживання слів у їхньому непрямому значенні. З одного боку метафора дуже схожа на порівняння, але її складніше помітити.

Метонімія – це такий тип зіставлення понять у художній літературі, коли одне поняття використовується з властивостями іншого; відбувається заміна назви одного предмета чи явища на інше через суміжність деяких їхніх характеристик, проте подібність між цими поняттями не спостерігається.

Отже, пейзажний опис у художньому тексті є важливою частиною, який виконує тематизуючу, текстоутворюючу та стильову функції. Також він відповідає за естетичне задоволення від прочитаного твору. Для його створення використовується увесь спектр лексичних та синтаксичних засобів.

Список літератури

1. Жерноклетова Т. Е. Нечаева, О. А. Разновидности функционально-смысловых тестов / Вестник БГУ, 2014. №10 (4). 78 с
2. Поташова К. А. В. Русская литература и изобразительное искусство : Очерки о русском национальном пейзаже середины XIX в. М. : Наука, 1972. 123 с.

Катерина Петихачна
Науковий керівник - доц. Лесінська О. М.

Абревіатури та скорочення в текстах електронної комунікації

Сьогодні етапи розвитку наукознавства демонструє великий та стрімкий розвиток мережевих технологій, завдяки яким і утворились нові жанри комунікації: електронна пошта, месенджери, форуми та інші. Таким чином, було сформовано нове комунікативне середовище - електронне, у якому поєднується, як і усна так і письмова мова з різною жанровою спрямованістю. Тексти електронної комунікації стали об'єктами дослідження в кінці ХХ століття.

Попри те, що сучасне суспільство є схильним до процесу глобалізації, внаслідок чого культурні, економічні світи різних країн розширюють свої горизонти, на сьогоднішній день будь-хто може спостерігати за появою великої кількості нових лексичних одиниць у різних мовах світу, серед яких величезний обсяг займають ті слова, які знаходяться під впливом процесу абревіації. Нові абревіатури не тільки полегшують процес комунікації у електронному форматі, а й дають змогу переосмислити поняття “мовна діяльність”, яка була і залишається самостійним феноменом, який, в свою чергу, не являється простим об'єктом будь-якої вузькоспеціалізованої дисципліни.

Абревіатури мають досить широке застосування в письмовій і усній формах спілкування, тому теоретичною базою дослідження послужили окремі положення, представлені в працях фахівців у різних аспектах, зокрема: “Теорія власного іменні” (Бондалстов В., Воронич О., Розенталь Д.) - особливості лексики і конкретно-реферативних власних іменувань; “Теорія лінгвістичного знака” (Алефіренко Н., Комлев Н.) - структура і значення власної назви, як лінгвістичного знака тощо.

За приклад, хотілось би взяти дослідження Стерна “Meaning and change of meaning. With special reference to the English language”. До основних факторів визначення абревіатур і їх від-

мінності від інших лексем мови відносить: 1) фонетичні причини (наприклад: shun - attention); 2) графічні причини (наприклад: auto - automobile, gent - gentleman), тощо. Також можна виділити декілька видів аббревіатур: 1) директиви - спонуваючі висловлювання (наприклад: DSH - desperately seeking help); 2) експресиви - вираження етикетних норм та спонукання до дії (наприклад: TYVM - thank you very much; IMS - I am sorry); 3) асертиви - найбільша група серед аббревіатур, яка поєднує в собі такі категорії: повідомлення, прогноз, кваліфікація, визнання та опис. Наприклад: AWOL - absent without leave; AKA - also known as; IDC - I do not care; NIME - not in my experience; TWYT - that's what you think. 4) девларативи - характеризується внесенням змін повноважною особою до статусу представленого об'єкта. Має під своїм керівництвом три категорії: припущення, характеристика та оцінка. Наприклад: HWMBI - he who must be ignored; BAD - bad as designed; AISI - as I see it; JMO - just my opinion.

Підсумувавши все вищесказане, аббревіатури та скорочення, як правило, використовуються в соціальних мережах, месенджерах, блогах, форумах тощо. Увага всіх дослідників зорієнтована на комунікативній взаємодії, яка визначається: комунікативним каналом, стислістю та опосередкованістю спілкування. Також існують чотири види аббревіатур: директиви, експресиви, асертиви та декларативи.

Список використаних джерел

1. Арнольд И. В. Лексикология современного английского языка. М.: Изд-во литературы на иностранных языках, 1959. 351 с.
2. Вишнякова Е. А. Место аббревиации в словообразовательной системе современного английского языка. Научные ведомости Белгородского государственного университета. Сер. Гуманитарные науки. 2014. Т. 21. №6. с. 65-66.
3. Stern G. Meaning and change of meaning. With special reference to the English language. Göteborg, 1931. 314 p.

Вікторія Петрук
Науковий керівник – доц. Лесінська О.М.

**Особливості перекладу вербалізованого
концепту «страх»
в англomовних прозових творах
(на матеріалі творів Г. Лавкрафта)**

Актуальність цієї роботи зумовлена потребою сучасного перекладознавства в дослідженні особливостей словесно вираженого емоційного концепту «страху» в художніх прозових текстах як жанрової деталі, а також визначення оптимальних способів перекладу жанрової специфіки літератури жахів.

Мета дослідження полягає в пошуку адекватного та еквівалентного відтворення українською мовою лінгвостилістичних засобів вербалізації концепту «страх» та провідної атмосфери жаху в галузі модерного перекладознавства, а також у порівнянні лінгвістичних особливостей тексту оригіналу та тексту перекладу літератури жахів.

Упродовж багатьох століть дослідження впливу такої емоції, як жах, на свідомість індивіда та спроби дескрипції певних паранормальних і містичних речей привертали до себе багато уваги. Адже людство знаходилося і наразі перебуває в пошуках нових засобів, щоб отримати певний адреналін, напруження та інші види свіжих емоцій, яких бракує в повсякденному житті.

На сьогоднішній день жанр літератури жахів став найпопулярнішою масовою літературою у світі. Головна особливість даного жанру зумовлена створенням специфічного настрою в творі, що суттєво вирізняється з-поміж інших жанрів. Як зазначає Г. Лавкрафт: «Головним критерієм, що визначає твір у цьому жанрі, є не конкретний сюжет, а створення певного душевного стану у читача: глибокий страх перед невідомою силою» [1].

Зазвичай зарубіжній літературі жанру жахів приділяється більше уваги, ніж українській літературі, бо вона вважається більш зрілим і істинним літературним жанром [3]. Внаслідок такого сталого уявлення, з'являється дефіцит провідного, відповідного відтворення жанру літератури жахів і саме тому актуа-

льне вивчення перекладу та його особливостей в сьогоденній Україні.

Через зазначені вище причини на Заході активно розвивалося вивчення літератури жахів, тому існування критичної літератури, пов'язаної з нею, почалося дуже рано. В Україні подібні дослідження отримали розвиток лише впродовж останніх десятиліть, але вони не повністю описують жанр літератури жахів, надаючи перевагу літературі готики [2].

Одним із варіантів передачі атмосфери жаху у відповідній літературі є відтворення емоційного стану персонажів, опису зовнішності та загрозливих намірів чудовиська та простору, в якому відбуваються події. Зазначений метод дескрипції обумовлений основними знаннями досліджених емоційних концептів як ментальних утворень, що зберігаються як фрагмент людської підсвідомості та пам'яті, та потребою аналізу особливостей застосування і вербалізації концепту «страх» як ментального утворення.

Таким чином, враховуючи зростаючий інтерес до популяризованої літератури жанру жахів, виникає потреба у перекладі цієї літератури, в тому числі українською мовою. Тому ця робота присвячена дослідженням у галузі філології та перекладознавства, які стосуються вивчення особливостей перекладу вербалізованого концепту «страх» в англійських прозових творах на матеріалі англійських творів Говарда Лавкрафта, а саме визначенню способів адекватної передачі атмосфери досліджуваного жанру, його концептів, а також лінгвістичних особливостей цього жанру.

Список літератури

1. Kilgour M. The Rise of the Gothic Novel. London; New York: Routledge, 1995
2. Галич О. Б. Містичне в англійському готичному романі. Особливості функціонування та специфіка дослідження Наукові записки КДПУ ім. В. Винниченка. Серія «Філологічні науки (Мовознавство)». Кіровоград РВВ КДПУ ім. Винниченка, 2010. Вип. 89. № 5. С. 81-84.
3. Лімборський І.В. Західноєвропейський готичний роман і українська література. Всесвіт. Київ, 1998. № 5 6. С. 157-16

Юлія Піковська
Науковий керівник – асист. Москаль Т.Д.

Особливості дистанційної форми навчання іноземної мови у середній школі

В останньому десятилітті відбувається зміна категоріально понятійного апарату, що відображає сутність освітнього процесу. Поняття «підготовленість», «освіченість», «кваліфікованість» замінюються на поняття «гнучкі навички», «мобільність», «компетентність» учнів. Поступовий перехід до компетентнісного підходу зумовлений, насамперед, необхідністю вирішення протиріч, пов'язаних з традиційними когнітивними орієнтаціями освіти. Компетентнісний підхід у навчанні іноземної мови виступає одним з інструментів модернізації процесу оволодіння іноземною мовою. Пріоритетну роль у навчально-виховному процесі відіграють інформаційно-комунікаційні та дистанційні технології. Засобами інформаційно-комунікаційних технологій виступають технічні засоби та пристрої, які функціонують на базі обчислювальної техніки, а також сучасних засобів та систем трансляції інформації, інформаційного обміну, що забезпечують операції зі збору, накопичення, зберігання, обробки, передачі інформації. Навесні 2020 року у зв'язку з поширенням нової коронавірусної інфекції COVID-19 у всьому світі був оголошений карантин, і всі освітні установи змушені були перейти на дистанційне навчання. Під дистанційною освітою слід розуміти комплекс освітніх послуг, що дозволяє здійснювати освітній процес на відстані за допомогою комп'ютера та виходу в інтернет [3, с. 184]. Дистанційне навчання – це навчання з використанням засобів телекомунікації, при якому суб'єкти освітнього процесу, маючи просторову та часову віддаленість, здійснюють навчальний процес [1, с. 104]. Дистанційне навчання – взаємодія вчителя і учнів між собою на відстані, що відображає всі властиві навчальному процесу компоненти (цілі, зміст, методи, організаційні форми, засоби навчання) та реалізовується специфічними засобами інтернет-технологій або іншими засобами, які передбачають інтерактивність [2, с. 40]. Сучасні засоби телеко-

мунікацій в дистанційній освіті забезпечують інтерактивний спосіб навчання. Учнів надається можливість оперативного зв'язку, а викладачеві – можливість оперативно реагувати на запити учня, контролювати і коригувати його роботу. Таким чином, стираються грані між навчанням на відстані і безпосередньо всередині освітнього закладу. До дистанційного навчання слід віднести такі форми роботи: індивідуальну роботу з електронними матеріалами з використанням інноваційних технологій.; отримання консультацій, порад, оцінок у віддаленого (територіально) експерта (вчителя), можливість дистанційної взаємодії; створення розподіленої спільноти користувачів (соціальних мереж), які проводять загальну віртуальну навчальну діяльність; своєчасна цілодобова доставка електронних навчальних матеріалів; освоєння і популяризація новітніх методів навчання, передача їх викладачам; можливість розвивати навчальні інтернет-джерела; можливість мобільності [3, с. 187].

Таким чином, за допомогою форми дистанційного навчання учні середньої школи мають змогу отримати своєчасний зв'язок, який сприяє індивідуалізації навчання. Перевагою є й те, що саме це допомагає досягти високих результатів, не перебуваючи в навчальному закладі. Крім того, онлайн-середовище дає можливість навчатися в більш спокійній атмосфері, що позитивно впливає на ефективність навчання та відбивається на успіхах в інших сферах життя.

Список літератури

1. Бодненко Д.М. Організаційно-педагогічні проблеми дистанційного навчання. Теоретичні питання культури, освіти та виховання: збірник наукових праць. Випуск 30 / за заг. редакцією академіка АПН України Євтуха М. Б., укладач О.В. Михайленко. Київ Вид. центр КНАУ, 2016. С. 103-106.
2. Інноваційні технології навчання від А до Я / упор. В.П. Волкова. К.: Шкільний світ, 2017. 96 с.
3. Шершенюк О.М. Обґрунтування необхідності впровадження дистанційних технологій в освіту // Матеріали Всеукраїнської науково-методичної Інтернет-конференції «Проблеми інтеграції природничих, техніко-технологічних та гуманітарних дисциплін в підготовці фахівців ВНЗ», 25-26 квітня 2017 р. Харків ХНАДУ, 2017. С. 183-190.

Альона Пінтя
Науковий керівник - доц. Шиба А.В.

Розвиток творчих здібностей учнів на уроках англійської мови

У сучасних умовах педагогічного процесу загальноосвітніх шкіл творчий потенціал є значущою науковою проблемою, що має історичне, етнічне, культурологічне та педагогічне значення. На одне з перших місць в освіті нині виходить завдання підготовки молоді до творчої праці, розвитку пізнавальних здібностей.

Творчість – це розумова й практична діяльність, результатом якої є створення оригінальних, неповторних цінностей, виявлення нових фактів, властивостей, закономірностей. Творчі здібності особистості – це синтез її властивостей і рис характеру, які характеризують ступінь їх відповідності вимогам певного виду навчально-творчої діяльності й зумовлюють рівень результативності цієї діяльності [1, с. 37].

Необхідно відзначити, що розвиток творчих здібностей, багаторазово збільшує ефективність уроку англійської мови, створює умови для розкриття особистості учнів, розвиває їх в інтелектуальному плані.

У своєму дослідженні ми виходимо з того, що головною особливістю, важливим показником творчого мислення на уроках англійської мови є нестандартність, уміння охопити дійсність в усіх її відношеннях, уміння переносити знання з одного предмета на інший, пов'язувати один об'єкт із іншим.

Кожна дитина має певні здібності. Завдання вчителя англійської мови – відшукати ці пагінці таланту і розвивати їх, дати можливість кожній дитині відчути радість досягнення, усвідомлення своїх здібностей, допомогти дитині зрости в умовах успіху. У навчанні цінна не лише істина, але й сам процес її здобування, пошуку, спроби, помилки, усвідомлення прийомів розумової роботи – тобто все, що розвиває творчу думку школяра, привчає мислити і діяти самостійно.

Суттєво підвищити ефективність розвитку творчих здібностей на уроках англійської мови можна при постійному використанні творчих завдань, у процесі роботи над якими учні застосовують здобуті знання, уміння та навички.

Ігрові методи, як правило, використовуються на початковому етапі навчання, при цьому в старших класах їм приділяється набагато менше уваги через стереотип про те, що гра – це відпочинок і розвага, яка призначена тільки для дошкільного та молодшого шкільного віку. Проте методисти заслужено вважають гру ефективним методом навчання на уроках англійської мови, тому що вона стимулює мотиваційну сферу учнів на оволодіння мовою [2, с. 15].

Важливу роль для дитини має кінцевий результат виконаної роботи на уроці з англійської мови. Необхідно, щоб діти прагнули виконати поставлене перед ними завдання, відчували радість від результатів власної праці. Результативність творчої діяльності слід розглядати не тільки по відношенню до кінцевого результату, але і стосовно кожного етапу виконання творчого завдання [3, с. 68].

Отже, творча діяльність дає учням загальноосвітніх шкіл широкі можливості для прояву власної індивідуальності. Безпосередня, активна участь школярів у такій діяльності, на доступному рівні складності, розкриває великі перспективи в справі комплексного розвитку і формування творчого потенціалу особистості. Крім того, досягаючи секретів англійської мови, школярі знайомляться з культурою та звичаями англійців.

Список літератури

1. Александровська Г. Л. Розвиток творчих здібностей учнів у позашкільних закладах. Освіта впродовж життя: *Таврійський вісник освіти*. 2014. № 3 (47). С. 36-42.
2. Сафарян С. І. Психолого-педагогічні особливості формування творчих здібностей школярів. *Освітологічний дискурс*. 2010. № 2 С.13-25.
3. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ Ленвіт, 2013. 590 с.

**Лінгвокультурна адаптація при перекладі мультиплікаційного фільму „Нікчемний Я”:
стратегії та особливості**

Розвиток кіноіндустрії та глобалізація спричинили появу нових напрямків в перекладі, таких як дублювання та субтитрування. На перше місце під час перекладу кінопродукції вийшли стратегії доместикації та форенізації.

Метою даного дослідження є визначення основних перекладацьких стратегій, принципів їх відтворення та зіставний аналіз випадків їх застосування при перекладі. Матеріалом дослідження стали американський комп'ютерно-анімаційний 3-D фільм „Нікчемний Я” виробництва *Universal Studios* і *Illumination Entertainment* та його переклад українською мовою здійснений Ф. А. Сидорук. Кількість опрацьованих випадків використання доместикації та форенізації в тексті оригіналу та їх українських відповідників становить 146.

Уперше терміни доместикація та форенізація використав Л. Венуті. Згідно з визначенням, запропонованим науковцем, доместикація – „це етно-центричний підхід, при якому текст оригіналу часто редукується, змінюється та орієнтується на домінуючі цінності культури мови перекладу”, а форенізація – „етнодевіантний опір цінностям культури мови перекладу, що фіксує лінгвістичні і культурні відмінності оригінального тексту, і переносить читача до автора” [2, с. 20]. Зазначені стратегії широко використовуються в перекладацькій діяльності. На думку Ф. Шлеєрмахера, при використанні доместикації „перекладач залишає в спокої читача, і змушує письменника рухатись йому назустріч”, а при форенізації „перекладач залишає в спокої письменника і змушує читача рухатись йому на зустріч” [1]. Перекладачу при правильному підході за допомогою доместикації вдається передати складні для читачів мови перекладу моменти

оригінального тексту, а при використанні форенізації – підкреслити його культурні та мовні особливості.

Нами проаналізовано використання доместикації та форенізації як стратегії збереження чи компенсації національно-специфічного елемента при перекладі власних назв, реалій та мовленнєвих актів. Було виявлено, що, перекладаючи власні назви, Ф. А. Сидорук надавав перевагу форенізації (22 випадки), а саме таким трансформаціям, як транскрипція та транслітерація, напр., *Gru* – *Гру*, *Dr. Nefario* – *Доктор Нефаріо*, *Agnes* – *Агнес*, *Times Square* – *Таймс Сквер*. Проте при передачі реалій та мовленнєвих актів найбільш вживаною стратегією була доместикація. В мультфільмі “Нікчемний Я” зафіксовано 30 одиниць реалій, 22 випадки з яких перекладені за допомогою доместикації, напр., *I bet their house is made of gummy bears!* – *Зуб даю, що їхній будинок з цукерок*; *Oh, and there's probably something in your closet.* – *А! І барабашки шарудітимуть у шафах*. Кількість зафіксованих мовленнєвих актів становить 88 випадків. Домінуючою стратегією при їх перекладі стала доместикація (84 одиниці), напр., *I know what you must be feeling.* – *Я все розумію*; *I bet the momma's beautiful!* – *Зуб даю, що мама красуня*; *And PPS, by the time I'm done with him, he's gonna be begging for mercy!* – *І П.П.С. Я не залишив від нього навіть мокрого місця*.

Отже, можна зробити висновок, що найпопулярнішою стратегією при перекладі мультфільму “Нікчемний Я” є доместикація. Ця стратегія використовувалась при передачі реалій та мовленнєвих актів українською мовою, проте при перекладі власних назв переважала форенізація. При дубляжі в більшості випадків було компенсовано національно-специфічний елемент вихідного тексту та адаптовано під глядача – носія мови перекладу.

Список літератури

1. Schleiermacher F. Über die verschiedenen Methoden des. *Friedrich Schleiermachers sämtliche Werke. Dritte Abteilung. Zur Philosophie. Zweiter Band.* Berlin, 1838. P. 207–245.
2. Venuti L. *The Translator's Invisibility. A History of Translation* London and New York: Routledge, 1995. 365 p.

Фонетичні та граматичні диференційні особливості австралійського варіанта англійської мови

З історії Австралії нам відомо, що свого часу в цю країну стікалися різні верстви населення Європи, саме тому у вимові сучасних австралійських слів уловлюється легке відлуння кокні, ірландського варіанта англійської мови. Сучасний мовознавець Д. Кристал стверджує, що «нині у вимові австралійців можна почути носові звуки, характерні для лондонського кокні, а також провінційний ірландський акцент» [2, с. 67].

За оцінками лінгвістів, третина населення Австралії зомовляє на «широкому» діалекті – «*Broad Australian*». Трохи більше половини використовують загальноприйнятту австралійську – «*General Australian*», і лише десята частина спілкуються на «освіченій», «культивованій» австралійській – «*Cultivated Australian*».

Однак багато дослідників вважають, що в Австралії немає місцевих діалектів. У своїй праці Д. В. Тернер пише: «Примітна однорідність AuE (Australian English). Практично неможливо знайти географічний регіон, де мовні відмінності були б такі малі» [4, с. 121].

Щодо фонетичних відмінностей AuE від BrE (British English), то серед них особливо виділяють:

- 1) опущення у промові спіранта [h] та його оказіональне вживання в позиціях, де він зайвий;
- 2) вимова дифтонга у слові «*hope*» майже як дифтонга у слові «*cow*»;
- 3) більш короткі та більш закриті звуки;
- 4) «*uptalk*» – використання висхідного тону в ствердних і описових висловлюваннях [1, с. 352].

Цікавим є саме той факт, що відмінною рисою австралійців вважається інтонація, а саме підвищення рівня

голосу наприкінці фраз оповідального характеру, тобто використання висхідного термінального тону.

Варто зазначити, що австралійська мова іноді служить для створення гумористичного ефекту, що відображається в наведених нижче прикладах:

1) «*Did you come here to die?*» Що означає: *Did you come here today?* – «*Ви приходили сюди сьогодні?*»;

2) «*Knife a samich?*» Що означає: «*Can I have a sandwich?*» – «*Можна мені сендвіч?*».

Безсумнівно, слід згадати про особливості AuE в області граматики. Австралознавці Дж. Тернер і Р. Уолш виокремлюють такі граматичні відмінності:

1) розбіжності у системі іменних форм, що стосуються категорії числа деяких імен іменників;

2) розбіжність у вживанні окремих граматичних форм (одиниць).

Австралійський варіант англійської мови відрізняється від BrE і у вживанні часів. Наприклад: «*Have you eaten yet?*» (*брит.*) та «*Did you eat yet?*» (*австрал.*) – у значенні: «Ти вже поїв?» [3].

Отже, приходимо до висновку, що австралійська англійська поєднує у собі риси британського та ірландського варіантів англійської мови та має ряд особливостей і відмінностей, які відбиваються як у фонетиці, так і в граматиці.

Список літератури

1. Кастырин М. А. Австралийский вариант английского языка // «Научное сообщество студентов XXI столетия. Гуманитарные науки»: эл. сбор. научн. ст. по материалам XXXII студенческой международной научно-практической конференции 19 мая 2015 г. Новосибирск: «СибАК», 2015. С. 352-355.
2. Кристал Д. Английский язык как глобальный. Москва Издательство «Весь Мир», 2001. 240 с.
3. Burgess, Anthony. A Mouthful of Air. 1992. URL: http://en.wikipedia.org/wiki/A_Mouthful_of_Air (дата звернення: 28.01.22).
4. Hay J., MacLagan M., Gordon E. Dialects of English. Edinburgh Edinburgh University Press, 2008. 164 p.

Віктор Позичайло
Науковий керівник – асист. Худик К.Г.

Порівняння як засіб досягнення гумористичного ефекту в художньому тексті

Дослідження комічного було і залишається актуальною проблемою багатьох галузей філологічних наук.

Різні галузі знань продовжують удосконалювати свій підхід до розуміння такого неоднозначного явища як гумор. Гумор не дарма виділяють у мовознавстві в окрему категорію. Найскладніший тип гумору – це гумор, побудований на грі слів, іноді його також визначають, як каламбур [14, с. 46]. В той самий час питання дослідження порівняння як засобу досягнення гумористичного ефекту у художньому тексті ще досі не сходить з вуст багатьох лінгвістів і займає неоднозначне місце в їх дискусіях [3, с.39-40].

Вербалізація гумору на практиці, а точніше створення комічного ефекту вимагає використання стилістичного інструментарію на всіх рівнях мови, починаючи з фонетичного і закінчуючи гіпертекстовим рівнем. Звідси і впливає недостатня вивченість засобів створення комічного ефекту в стилістиці.

Аналіз прикладів створення комічного ефекту показує, що механізми і форми його вираження об'єктивно ширші, що створює проблему визначення комізму в рамках мовознавства [1, с. 545]. Однак і в стилістиці, головна увага якої зосереджена на різноманітних формах контрасту між тим, про що йдеться і тим, що мається на увазі, проблема комізму не отримала всебічного розвитку. Вербалізація гумору на практиці, а точніше створення комічного ефекту вимагає використання стилістичного інструментарію на всіх рівнях мови, починаючи з фонетичного і закінчуючи гіпертекстовим рівнем [2, с.7-8]. Звідси і впливає недостатня вивченість засобів створення комічного ефекту в стилістиці.

Метою дослідження є вивчення особливостей порівняння як засобу досягнення гумористичного ефекту у художньому тексті.

Порівняння є предметом активного дослідження в сучасному мовознавстві, хоч, безумовно, традиція його вивчення як структури художнього тексту має витoki в працях класиків мовознавства – О. Потебні, Ш.Баллі, О.Шахматова, О.Пешковського, Л.Булаховського, В.Домбровського, Б.Томашевського, О.Єсперсена, Р.Якобсона, І.Білодіда та ін. Порівняння в дискурсивній практиці митців слова аналізували Л.Голоюх, В.Горпинич, С.Капралова, Г.Пелих, С.Цюра, М.Шапіро та ін. [18, URL]. Однак незважаючи на дослідження, окремі аспекти поки що залишаються поза увагою дослідників, зокрема дослідження порівняння як засобу досягнення гумористичного ефекту у художньому тексті.

Дослідження показали з точки зору огляду наукової літератури з досліджуваного питання (О.Ю. Дубенко, І.З. Іскандерова, О. Молчко, Н.С. Сліпоконь, Н. Третяк, Д. Фелдмане та ін.) дає можливість стверджувати, що в сучасному мовознавстві проблеми дослідження порівняння як засобу досягнення гумористичного ефекту приділено недостатньо уваги [2, с. 6].

Актуальність роботи визначається загальною спрямованістю сучасних лінгвістичних досліджень на виявлення особливостей порівняння як засобу досягнення гумористичного ефекту у художньому тексті.

Список літератури

1. Гегель Г. О. Основи перекладу комічного. Київ : М.: Наука, 1988. 564 с.
2. Пошептсов М. І. Мова та гумор. Київ : Вища школа, 1990. 356 с.
3. Галич О. П. Теорія літератури : підручник. Москва : К.: Либідь, 2006. 488 с.
4. Малевський Л. І. Стилiстика української мови: підручник. Київ : К.: Вища школа, 2005. 465 с.
5. Шалдаїсова Г. В. Гумор як відображення англійського менталітету. Вінниця : ЛНУ ім. Т.Шевченка, 2005. 10-15 с.

Особливості перекладу Святослава Зубченка науково-популярного жанру «Внутрішня історія. Легені. Дивовижний світ нашого дихання» Кай-Міхаель Бе

Як відомо, найважливішим показником якості перекладу є його адекватність, а невід’ємним атрибутом процесу перекладу є видозміни тексту оригіналу, а саме перекладацькі трансформації. При цьому безпосередньо при перекладі чи його аналізі необхідно врахувати жанр тексту вихідної мови, оскільки переклад – це особливості перекладу жанру в межах особливостей перекладу мови. Відтак **мета** нашого дослідження полягає в аналізі на граматичному рівні перекладацьких трансформацій, використаних С. Зубченком при перекладі книги К.-М. Бе «Легені. Внутрішня історія. Дивовижний світ нашого дихання». **Об’єктом** аналізу було обрано одиниці граматичного рівня, а **предметом** – трансформації, здійснені у процесі їх перекладу.

В цілому для науково-популярного стилю характерне викладення складної (для пересічного читача) наукової літератури та термінів за допомогою емоційного забарвлення, постановки питань у тексті та вирішення їх разом з читачем. Якщо ж говорити про перекладознавчий аспект, то текстам цього жанру притаманна як велика кількість термінів, так і фразеологізмів. Граматичні трансформації – перетворення граматичної структури виразу при постійності його лексичного наповнення [3, с. 274]. Можна спробувати застосувати тут відоме правило: «від зміни доданків сума не змінюється». У такому разі сумою виявиться лексичне значення, а доданками – граматичні одиниці.

Розглянемо результати кількісного аналізу граматичних особливостей перекладу С. Зубченко. За теоретичну основу дослідження взято концепцію В. Н. Комісарова [2, с. 163-164] та виокремлено такі граматичні трансформації: 1) Поділ речення (50,5%). Наприклад: *Wie kein zweites Organ ist die*

Lunge durch äußere Einflüsse bedroht und gefährdet, und allzu oft wird sie krank [4, с. 13] – Немає іншого органа, що зазнавав би такого зовнішнього впливу й ушкоджень, як легені. Саме тому вони аж надто часто хворіють [1, с. 15]; 2) Граматична заміна (38%). Звернімо увагу на такий приклад: *Weil die Lungenentzündung weltweit die am häufigsten zum Tod führende Infektionskrankheit ist.* [4, с. 10] – Бо запалення легень – це інфекційне захворювання, яке найчастіше (у світовому зрізі) призводить до летальних наслідків [1, с. 12]; 3) Дослівний переклад (11,5%). Приміром, *Die Lunge braucht Lob* [4, с. 14] – Легені потребують похвали [1, с. 15].

Як показали дослідження, найбільше в опрацьованих текстах використано прийом поділу речення, що, звісно ж, пояснюється тим, що для української не характерна постійна побудова складнопідрядних і складносурядних речень. Крім цього, менша кількість знаків у реченнях сприяє когнітивній функції тексту, а саме розумінню. Граматична заміна – абсолютно невід’ємна операція, якщо говорити про переклад з німецької мови на українську, де відсутні деякі граматичні поняття (партиципiальні конструкції та словотвір). Найменш поширеним був прямий переклад, де зберігались як граматичні категорії, так і порядок слів. Як правило, це явище характерне для простих, безособових речень.

Список літератури

1. Бе К.-М. Внутрішня історія. Легені. Дивовижний світ нашого дихання / пер. з німецька С. Зубченко. Харків : Книжк. Клуб "Клуб Сімейн. Дозвілля", 2021. 304 с.
2. Комиссаров В.Н. Современное переводоведение. Москва: ЭТС, 2002. 424 с.
3. Швейцер А.М. Перевод и лингвистика. Москва : Воениздат, 1973. 280 с.
4. Beeh К.-М. Die atemberaubende Welt der Lunge: Warum unser größtes Organ Obst mag, wir bei Konzerten husten müssen und jeder Atemzug einzigartig ist. München : Heyne Verlag, 2018. 288 S.

Відтворення французьких екзистенціальних структур в українському перекладі

Проблема буття належить до так званих вічних питань, оскільки стосується найбільш істотних параметрів людського життя та світогляду людини. Питання про сенс буття, його способи і форми існування хвилювало науковців ще здавна. Попри посилений інтерес дослідників до вербалізації знань й уявлень про людське буття, залишається ще чимало дискусійних питань, які потребують системного та комплексного дослідження, що свідчить про **актуальність** нашого дослідження.

Метою пропонованої розвідки є поглиблене вивчення французьких екзистенціальних структур та способів їх відтворення в українському перекладі.

Процес перекладу неможливо уявити без правильного інтерпретування, на перший погляд, незначних дієслів «бути» та «існувати», основним завданням яких є передавання буття особовим чи безособовим способом.

У французькому мовознавстві екзистенціальні структури тлумачать у контексті моделювання діяльності мови, яка постає як подвійна, несиметрична діяльність. У французькій мові виокремлюють три базові граматичні екзистенціальні структури: *Il est*, *Il existe* та *Il y a*. Розглянемо детальніше особливості вживання цих екзистенціальних структур. В окремих працях наголошують на тому, що конструкція *Il est* є лише стилістичним літературним варіантом конструкції *Il y a*, але жоден із цих виразів не є взаємозамінним з *Il existe* [2]. Проте це питання складніше, ніж може здаватись на перший погляд. Конструкція *Il y a*, на відміну від *Il est*, вводить тему, якою слід вважати обставину місця, виражену прислівниковим займенником *y*, і, яка вказує на просторово-часові межі твердження про існування певного предмета [3, с. 158]. У цьому контексті екзистенціальні структури розглядають як різновид локативних структур. Конструкцію *Il y a* тлумачать у зв'язку з вираженням зворотної просторової предикації, оскільки за своїми формальними ознаками вона кодує

відношення фігура/тло, яке типово передається конструкціями на вираження прямої просторової предикації. Порівняймо: *Il y a un livre (sur la table) / Le livre est sur la table*. Натомість конструкція *Il est* не виражає зворотної просторової предикації, бо відношення закодовані у цій конструкції відхиляються від прототипної схеми фігура/тло [1, с. 17].

В українській мові дієслова *бути* та *існувати* можуть передавати значення буття в особових конструкціях разом із займенниками чи власними назвами або у безособових конструкціях. Досліджувані французькі екзистенціальні структури *Il est*, *Il existe* та *Il y a* в українському перекладі відтворюються безособовими речення з головним членом, вираженим особовим дієсловом на позначення буття. Наприклад:

Il est des peuples différents – Є різні народи / **Існують** різні народи.

Il existe des peuples différents – **Існують** різні народи.

Il y a des peuples différents – Є різні народи / **Існують** різні народи.

Як бачимо, *Il est* та *Il y a* можна перекласти як дієсловом «бути», так і дієсловом «існувати», тоді як переклад структури *Il existe* обмежується дієсловом «існувати». Крім цього очевидно, що в українській мові екзистенціальні безособові речення позбавлені значення просторової предикації, оскільки не відповідають прототипній схемі фігура/тло.

Список літератури

1. Creissels D. La prédication existentielle et les constructions transpossessives. *La prédication existentielle dans les langues naturelles: valeurs et repérages, structures et modalités*, Presses de l'Inalco, 2020. P. 17-41.
2. Culioli A. Pour une linguistique de l'énonciation. Tome 1. Opérations et représentations. Paris, 1991. 225 p.
3. Roegiest E., Meulleman M. La structure thématique de la phrase existentielle en français et en espagnol. *Romanistik in Geschichte und Gegenwart*. 2005. Vol. 11, nr. 2. P. 157-172.

Оксана Продан

Науковий керівник – доц. Сапожник І.В.

Жанрова своєрідність роману виховання У. Тревіса «Хід королеви»

Мета роботи – описати жанрові особливості роману виховання У. Тревіса «Хід королеви».

Побачивши світло у 1983 році, роман У. Тревіса «Хід королеви» (Queen's Gambit) миттєво став трендовим через висвітлення фемінізму, боротьбу із залежністю, проблеми темношкірого населення США. У 2020 р. найвідоміший стрімінговий сервіс Netflix створив його екранізацію. Саме у цьому романі автор неперевершений в описі шахматних партій, що було неодноразово схвалено літературними критиками і титулованими гросмейстерами. Натхненниками для автора слугували такі знамениті шахісти, як Роберт Фішер, Анатолій Карпов та Борис Спаський.

Роман важко класифікувати, оскільки він є проміжним між трилером і *романом виховання*. Розглянемо жанрові особливості останнього.

Вперше дефініція *«роман виховання»* з'являється у праці німецького літературознавця Х.Ф. фон Бланкенбурга «Versuch über den Roman» («Дослідження роману») (1774), в якій учений уперше розробив теорію німецького просвітницького роману виховання. Основою цього жанру для нього стала внутрішня історія людини [2, с. 4].

У науковий дискурс термін *«Bildungsroman»* впровадив К. Моргенштерн [3, с. 76]. У його працях наголошувалося на тому, що внаслідок особливої організації сюжету, в якому основним є процес формування героя, твір здатний впливати й на виховання читача.

М. М. Бахтін у своїй книзі *«Роман виховання і його значення в історії реалізму»* виділив головну відмінність цього жанру від інших романних різновидів: «категорія героя, що змінюється, дозволяє описати поступовий процес соціалізації індивіда крізь систему другорядних персонажів – «вихователів», герой роману виступає історичним і культурним суб'єктом у процесі засвоєння нових хронотопів» [1, с.238].

Структура досліджуваного роману містить елементи інших жанрових різновидів роману – пригодницького, соціально-філософського, подорожі.

З самого початку оповіді ми знайомимося з тим фактом, що опинившись у сиротинці через втрату батьків в аварії, головна героїня Бет постійно бореться із залежністю від транквілізаторів, які, як вона вважає, допомагають їй робити успіхи у шаховій грі. Лише наприкінці роману вона змиває свої пігулки в унітаз перед фінальним матчем з Борговим і вперше бачить дошку з фігурами без їхньої «допомоги». Розуміємо, що, найімовірніше, ця залежність походить від самотності, на яку страждає майже кожна геніальна особистість [4].

У романі також домінує тема контролю та його нестачі. Саме шахи дають героїні відчуття контролю життя, хоча і лише розміром із дошку на 64 клітинки, де вона почувається у безпеці, тому що життя на ній передбачуване.

Отже, досліджуваний роман «Хід королеви» описує поступовий прогресивний духовний і кар'єрний розвиток головної героїні крізь призму другорядних персонажів-вихователів.

Список літератури

1. Бахтин М.М. Роман воспитания и его значение в истории реализма. Эстетика словесного творчества. Москва : Мир, 1986. С.186-196.
2. Гайжюнас С.В. Роман воспитания: (Динамика жанровой структуры). Вильнюс Шяуляйский педагогический институт им. К. Прейкшаса, 1984. 52 с.
3. Чик О. Жанрові ознаки роману виховання: теоретичні пошуки у літературознавстві XVIII – XIX ст. *Південний архів. Філологічні науки*. 2016. Вип. 65. С. 74-79.
4. The Queens Gambit: A Thematic Analysis. URL: <https://readnus.com/the-queens-gambit-a-thematic-analysis/> (дата звернення 12.12.2021)

Формальні трансформації в українських перекладах серії романів Ф. Пулмана „Темні початки”

Дослідження присвячене аналізу особливостей перекладу власних назв з англійської на українську мову. Обов'язковою умовою таких міжмовних перетворень є використання перекладацьких трансформацій.

На сьогоднішній день дослідження перекладацьких трансформацій та способів їх застосування в різних текстах досить важливе для розвитку перекладознавства. Тому вони часто фігурують в працях таких лінгвістів, як О.О. Селіванова [1], А.Д. Швейцер [2] та інших. А.Д. Швейцер описував трансформації як міжмовні операції, спрямовані на вираження початкового сенсу тексту мовою перекладу [2, с. 118]. За О.О. Селівановою, прийоми трансформацій широко використовуються в перекладі більшості текстів, а саме у вигляді формальних (лексичних та граматичних) або семантичних змін компонентів вихідного тексту, однак зі збереженням основної інформації. Дослідниця також виділяла три типи трансформацій: формальні, формально-змістові та прагматичні [1, с. 536].

Матеріалом дослідження слугувала трилогія Ф. Пулмана „Темні початки”, її переклади українською мовою, виконані Н.І. Рябовою та С.В. Савченком, аналіз 75 англійських власних назв та їхніх українських відповідників.

Коли перекладач відтворює власні назви у художніх текстах, перед ним можуть постати проблеми адекватності та еквівалентності перекладеного тексту, що передбачає використання формальних трансформацій для правильної передачі фонетичного та буквенного складу слова та його адаптації для україномовних читачів.

Загалом кількісний аналіз показав, що транскрипція у перекладах досить поширена: з 75 досліджених нами власних назв 26 одиниць відтворені саме у такий спосіб (34,67% від загальної кількості проаналізованих прикладів). Напр., *Lorenz* – Лоренц, *Sophonax* – Софонакс, *Lee Scoresby* – Лі Скоресбі. Лише 10,67% прикладів перекладені методом транслітерації, прикладами можуть слугувати такі оніми: *Hester* – Гестер, *Kirjava* – Кіржава, *Enara* – Енара. Змішане транскодування використано у 20% від загальної кількості опрацьованих нами прикладів: *Sattamax* – Сатамакс, *Balthamos* – Балтамос, *Søren Eisarson* – Сорен Ейсарсон. Однак адаптивне транскодування, що спрощує структуру і зміст тексту, використовувалося частіше (22,67%) – 8% власних назв перекладені граматично (*Sayan Kötör* – Саяна Кетора, *Atal* – Атал), а 13,67% – фонетично (*Octavia* – Октавія, *Stelmaria* – Стелмарія, *Salcilia* – Сальцилія). Лише 12% онімів переклали за допомогою такої формальної трансформації як калькування, два випадки з яких належать іменам-прізвищам (*Silvertongue* – Красномова; *Authority* – Господь (2,6%)), три випадки належать назвам книг (*Nothern Lights* – Північне сяйво (4%)), а решта – топонімам (*Republic of Heaven* – небесна республіка (5,4%)).

Отже, при дослідженні особливостей перекладу 75 власних назв очевидно, що транскрипція як одна з перекладацьких трансформацій використовувалася найчастіше – 26 одиниць або 34,67% від усіх прикладів. 16 одиниць або 22,67% переклали за допомогою адаптивного транскодування, а для 15 прикладів застосували змішане. Калькування використали для 9 власних назв, що становить 12% від усіх проаналізованих прикладів, і лише 8 одиниць, або 10,67%, переклали, використовуючи транслітерацію.

Список літератури

1. Селіванова О. О. Нова типологія перекладацьких трансформацій. *Світ свідомості у мові*. Черкаси, 2012. С. 455 – 472.
2. Швейцер А. Д. Теория перевода: статус, проблемы, аспекты. Наука, 1988. 215 с.

Валерія Рихло

Науковий керівник – доц. Найдеш О.В.

Автентичні тексти німецькомовних класиків як засіб формування комунікативної компетентності в читанні учнів старших класів

В умовах швидкого розвитку можливостей для міжкультурного спілкування особливої ваги набуває підготовка старшокласників із високим рівнем знань іноземних мов, у тому числі німецької. Читання автентичних текстів є одним із головних чинників оволодіння іноземною мовою, що сприяє розвитку вмінь міжкультурної комунікації, засвоєнню нової лексики та усвідомленню соціокультурних явищ.

Методика формування комунікативної компетентності в читанні постійно перебуває у центрі уваги вітчизняних (І.О. Зимньої, З.І. Кличникової, Г.Е. Борецької, Н.О. Шарової та ін.) і зарубіжних (Г. Вестгофа, Й.М. Бермана ...) методистів [1].

Матеріалом нашого дослідження слугує роман Е.М. Ремарка «Три товариші», який користувався неймовірною популярністю у післявоєнні роки, крім того, залишається актуальним і на сьогоднішній день, тому що найважливіше місце у романі посідають теми взаємовідносин між людьми, дружби та кохання. Роман «втраченого покоління» визнається одним із найкращих творів минулого століття та справедливо вважається класикою, відродженою сьогодні.

Гаслом головних героїв роману Е.М. Ремарка (Готфріда Ленца, Отто Кестера, Роберта Локампа) є «Один за всіх, усі за одного». Автор позиціонує в головних героях прекрасні людські якості, такі як доброта, ніжність, співчуття та справедливість, які не змогла знищити навіть війна. Воєнна тематика твору не просто дозволяє переосмислити жахливі історичні події, але й навчитися цінувати мир тоді, коли він є. Тож цей роман для учнів старших класів повчальний та актуальний.

Оскільки за змістом *читання* поділяється на аналітичне та синтетичне, методика комунікативної компетенції у читанні на-

дає перевагу аналітичному читанню у старших класах, а за формою проведення – читанню вголос.

Тож, зважаючи на вищезазначене, нами запропонована така методика класної роботи над даним романом покроково:

На першому дотекстовому етапі учителем використовується метод *тлумачення невідомої лексики*, а саме географічних назв, власних імен, архаїзмів. На цьому етапі виконуються передтекстові вправи, щоб усунути мовні та смислові труднощі.

Другий текстовий етап включає в себе методи *читання вголос* та вибіркового «ланцюжкового» читання учнями, крім того коментованого читання вчителем, задля тлумачення історичних подій. Значення невідомих слів учні визначають на рівні здогадки.

На третьому післятекстовому етапі нами застосовується метод *евристичної бесіди*, щоб розвинути в учнів критичну думку. Відповідно до обраного методу пропонуємо такі вправи: дати відповідь на запитання, прокоментувати цитату, охарактеризувати головних героїв, описати певну ситуацію та ін.

На четвертому завершальному етапі роботи з текстом запропонованими нами методами є метод *інсценування* (наприклад діалогу між головними героями), а також метод *експрес-дебатів* з метою виявлення різних точок зору учнів щодо дій головних героїв.

Отже, опрацювання іншомовних текстів є одним з найважливіших видів роботи у процесі навчання іноземної мови. Робота з автентичними текстами розвиває в учнів навички усного та писемного мовлення, збагачує словниковий запас, розвиває уміння аналізувати прочитане, сприяє вмінню висловлювати власні думки та націлює на можливість використання текстової інформації в інших життєвих умовах. Запропоновані нами методики дозволяють учням розвинути критичне мислення, а також вдосконалити свої комунікативні навички.

Список літератури

1. Борецька Г.Е. Методика формування іншомовної компетентності у читанні. *Іноземні мови*. 2012. Вип. 3. С. 18–27.

Функціонування неологізмів у сучасному англо-українському медичному дискурсі/період COVID 19

Медичний переклад – комплексне явище, яке складається з багатьох розгалужених систем та водночас дисциплін. Медицина як окрема галузь та наука вхоплює надзвичайно багато різних сфер, які відповідно потребують власне поняття та характеристики тих чи інших термінів, оскільки внаслідок виникнення нових захворювань медична термінологія постійно розширюється. Неологічні одиниці мають певну особливість у предметі дослідження неології, що вважається розділом мовознавства. Оскільки наявність нових слів долучаються в наш активний/пасивний запас слів, саме пандемія COVID-19 в прямому сенсі сколихнула світ, що не могло не вплинути на лексичні фонди світових мов. Новітні лексичні одиниці, що народжуються в лексиці, проходять кілька стадій соціалізації та водночас лексикалізації. Отож, слово сприймається, адаптується і врешті-решт закріплюється в мові. Філологиня М.Кабре визначає чотири критерії щодо ідентифікації лексичних одиниць, а саме неологізмів, серед яких можна виділити такі, як діахронічний, психологічний, лексикографічний та семантично нестабільний. Психологічний критерій ставить головний акцент на сприйнятті мовцем інновації. Варто зазначити, що неологізми виконують низку важливих функцій у мові та водночас в мовленні. Найактуальніші тенденції свідчать про розвиток науки неології та вважаються творенням коронвірусного лексичного запасу слів сучасної англійської мови, а саме слова та вирази, які виникли під впливом пандемії COVID-19, активно поширюються від лютого 2020 р. й донині. Спілкування є невід’ємним елементом повсякдення. З особливостей мови можна визначити, що дискурс (від фр. discours – мовлення) вважається багатофункціональним поняттям. Дискурс визначають як інтерактивну діяльність учасників спілкування, встановлення і підтримку контакту, інформаційний та емоційний обмін, здійснення впливу один на одного, переплетення комунікатив-

них стратегій та їхніх вербальних і невербальних утілень у практиці спілкування.

Список літератури

- 1.Бондаренко О.М., Черневич А.О. Англійські неологізми: нове у використанні способів утворення. Вісник Запорізького національного університету: Запорізький національний університет, 2010. № 1. С. 127–131.
- 2.Gontsarova J. Neologisms in modern English: study of word-formation processes: Bachelor's thesis. Narva, 2013. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/17033477.pdf>.
- 3.Hormingo M.T. Lexical Creation and Euphemism: Regarding the Distinction Denominative or Referential Neology vs. Stylistic or Expressive Neology. Lexis: Journal in English Lexicology, 2012. URL: <https://journals.openedition.org/lexis/371#tocto1n2>.

Юлія Рус

Науковий керівник – доц. Драненко Г.Ф.

**Особливості перекладу історичних реалій
(на прикладі перекладів роману
Віктора Гюґо «Знедолені»)**

У процесі створення художнього твору, присвяченого певній історичній події або певному періоду історії, письменник спирається на принцип історизму в літературі, суть якого – здатність «точно відтворювати образ, колорит, дух минулої історичної епохи у конкретних картинах життя, людських долях та подіях» [3, с. 465]. Роман Віктора Гюґо «Знедолені» називають поліфонічним романом, оскільки він поєднує історичні, соціальні та філософські реалії. Мета нашого дослідження – на прикладі двох українських перекладів цього роману (В. Шовкуна й М. Іванова) з'ясувати способи передачі історичних реалій. Здійснений перекладацький аналіз показав, що перекладач М. Іванов віддає перевагу дослівному перекладу, тоді як В. Шовкун вдається до перекладу, який відходить від формальної структури оригіналу. Найчастіше він використовує таку перекладацьку трансформацію, як експлікація, наприклад, таке уточнення: *les tragiques spectacles de 93* [4, с. 9-10] / *події революційного терору 1793 року* [1, с. 10]. Використовуючи експлікацію, перекладач надає більш докладну інформацію про історичну подію, наприклад: *Retournons en arriere, c'est un des droits du narrateur, et replaçons-nous en l'année 1815* [4, с. 25] / *Зміст цієї книжки вимагає, щоб ми побували на полі битви під Ватерлоо, вночі 18 червня 1815 року* [1, с. 166]. Якщо М. Іванов переважно дотримується оригіналу: *selon que le vent était à l'élégie ou au dithyrambe* [4, с. 88-89] / *залежно від настрою – елегійного чи дифірамбічного* [2, с. 519], то В. Шовкун застосовує також генералізацію: *Tam пили чай, нарікали на нинішні часи, проклинали бонапартистів, обурювалися яacobінськими настроями* [1, с. 281]. Існують приклади, коли і М. Іванов, і В. Шовкун використовують доместикацію, наприклад: *l'imitation des jais anglais et des verroteries noires d'Allemagne [...] articles noirs* [4, р. 397] / у

виробництві чорного товару [1, с. 147] / імітації англійського чорного бурштину та німецьких оздоб із чорного скла [...] чорного скла [2, с. 74-75]. Слово «бурштин» означає «природна скам'яніла викопна смола хвойних дерев у вигляді тьмяних каменів», тоді як *jais* – це гагат, тобто різновид вугілля, хоча обидва матеріали використовуються для виготовлення біжутерії. Використання лише одного прийому при перекладі реалій може стати причиною неправильного сприйняття, перевантаження іншомовними словами, втрати національного тону чи зміни змісту, тому для правильного перекладу доцільно використовувати кілька методів. При перекладі історичних реалій слід звертати увагу на жанр та стиль твору, його зміст, задум тощо. Історичні терміни, що містять в романі «Знедолені», наповнені певною інформацією про життя французького суспільства, духовні та матеріальні цінності людей, що жили в окреслений історичний період. Головною проблемою перекладу історичних реалій, використаних у романі «Знедолені», є труднощі передачі та збереження специфіки значення того чи іншого терміна.

Список літератури

1. Гюго В. Знедолені : роман/ переклад з фр. В. Шовкун. К : Веселка, 1985. 734 с.
2. Гюго В. Знедолені : роман/ переклад з фр. М. Іванов. К : Веселка, 1985. 734 с.
3. Снежик О.П., Федорова Л.О. Прийоми приблизного перекладу українських реалій у французькому художньому тексті. *Studia Linguistica*. 2011. Вип. 5. С. 465-469.
4. Hugo, Victor. Les Misérables. Édition Bouquins. Paris, Éditions Robert Laffont, S.A., 1985.

Іонела Савка

Науковий керівник – доц. Руснак Д.А.

Формування лінгвосоціокультурної компетентності в учнів ЗЗСО

На сучасному етапі розвитку методики навчання іноземних мов і культур, головною метою навчання іноземних мов виступає розвиток міжкультурної комунікативної компетентності в учнів та формування “культурно-мовної особистості” [1]. Це пояснюється тим, що при цьому підході до мови учні розглядають не тільки мовні форми, а також соціальне оточення і культуру носіїв мови.

Лінгвосоціокультурну компетентність ми розуміємо, як здатність здійснювати вибір мовних форм та використовувати їх відповідно до ситуації, здатність розуміти культуру іншого народу, осмислити її реалії, моралі, традиції, цінності та інші компоненти крізь призму власної культури, а також уміння ефективно функціонувати в умовах іншого лінгвокультурного середовища [1]. Методика формування лінгвосоціокультурної компетентності є необхідною складовою у процесі навчання іноземної мови, яка інтегрується у процес оволодіння учнями всіма мовленнєвими і мовними компетентностями. Формування в учнів даної компетентності під час вивчення іноземних мов має на меті зняти міжкультурні бар'єри та підсвідомі оцінювальні стандарти, які спричиняють комунікативне непорозуміння, що допоможе учням у майбутньому ефективно й адекватно взаємодіяти в ситуаціях іншомовного міжкультурного спілкування [2].

Успішне оволодіння лінгвосоціокультурною компетентністю зумовлене науковими підходами до навчання і базується на дидактичних і лінгвометодичних принципах. Значне місце займає принцип зв'язку теорії з практикою, який спрямовує навчання учнів використовувати знання для вивчення навколиш-

нього світу. Він вимагає підкріплення теоретичного матеріалу прикладами і ситуаціями з реального життя [3, с.48].

Сучасна освіта потребує від учителя здатності використовувати у роботі нетрадиційні методи навчання, розробляти та впроваджувати різноманітні форми навчання, серед яких найбільш ефективні : творчі завдання, моделювання освітніх проєктів із метою мотивації учнів до вивчення іноземних мов. Вона може відбуватися на основі автентичних текстів, оскільки текст – це і засіб комунікації, і спосіб збереження і передачі інформації, і форма існування культури, а також відображення певної національної культури, традицій. У тексті відображені всі важливі складові лінгвосоціокультурної дійсності країни досліджуваної мови. Наша мета також ознайомити учнів з автономією, спільною роботою та набуттям знань. Завдяки цьому, ми можемо наблизитися до культури та цивілізації, пропонуючи діяльність із залученням учнів, щоб вони самі нарощували свої знання, шукаючи в Інтернеті необхідну інформацію та взаємодіючи з іншими, оскільки мережа є новим ефективним засобом поширення інформації, зокрема навчальної [2].

Лінгвосоціокультурна компетентність складається з країнознавчих і соціокультурних знань, а також із соціолінгвістичних знань, відповідних навичок, умінь, міжкультурних знань та вмінь. Не володіючи даними знаннями, учні не зможуть уявити повної картини іншої національної спільноти.

Список літератури

1. Жиденко Т., Маменко А. Методика формування лінгвосоціокультурної компетентності 2015. URL: <http://lingvo.onu.edu.ua/metodika-formuvannya-lingvosociokulturnoi-kompetentnosti/>
2. Бронетко І. А. Аутентичні матеріали як засіб формування лінгвосоціокультурної компетенції 2015. URL: <https://naub.oa.edu.ua/2015/аутентичні-матеріали-як-засіб-формування-компетенції/>
3. Ніколаєва С.Ю. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах, 2008. № 2. С. 48-50.

Валерія Сем'яновська
Науковий керівник – доц. Сурадейкіна Т.В.

**Загальні особливості промов засновника Facebook –
Марка Цукерберга**

У даній роботі ми розглянемо загальні особливості промов Марка Цукерберга та реакції слухачів на них.

Найвідомішими з них є дві – для випускників Гарварду та Джорджтаунського університету. У них М. Цукерберг говорить про місце мети у житті людини, про шляхи її досягнення та той важливий факт, що мета має бути спільною, а не особистою, і саме вона є запорукою щастя.

«To keep our society moving forward, we have a generational challenge – to not only create new jobs, but create a renewed sense of purpose» [2].

Для підтримання **контакту** з аудиторією він напряму звертається до кожного з присутніх:

«President Faust, Board of Overseers, faculty, alumni, friends, proud parents, members of the ad board, and graduates of the greatest university in the world» [2].

І, насамперед, до самих випускників, зближуючись з ними:

«How many of you remember exactly what you were doing when you got that email telling you that you got into Harvard? I was playing Civilization and I ran downstairs, got my dad, and for some reason, his reaction was to video me opening the email. That could have been a really sad video. I swear getting into Harvard is still the thing my parents are most proud of me for» [2].

Він говорить про своє особисте життя, також пов'язане з Гарвардом: *«But my best memory from Harvard was meeting Priscilla» [2].*

У своїх промовах він запевняє всіх випускників, що кожен з них має рівні можливості і великі спроможності:

«And yes, giving everyone the freedom to pursue purpose isn't free. People like me should pay for it. Many of you will do well and you should too. That's why Priscilla and I started the Chan Zuckerberg Initiative and committed our wealth to promoting equal opportunity. These are the values of our generation» [2].

Закликаючи змінити світ, Марк стверджує, що зміни треба почати з малого – з самого себе.

«Change starts local. Even global changes start small — with people like us. In our generation, the struggle of whether we connect more, whether we achieve our biggest opportunities, comes down to this — your ability to build communities and create a world where every single person has a sense of purpose» [2].

Такі особливі тактики, застосовані у промова Цукерберга, викликають дуже позитивні емоції в аудиторії, дозволяють оратору легко донести головну мету своєї промови до слухачів – досягти поставленої мети.

Промову в університеті Джорджтауна, в той же час, розкритикували як журналісти, так і прості користувачі Facebook з таких причин:

- Студентам заборонили ставити питання про свободу слова, цим Марк показав, що не готовий боротися проти фейку і популізму, і соцмережі не відповідають за фейковий контент.

- 85% користувачів фейсбука знаходяться за межами США, але Цукерберг обговорював лише американську систему цінностей.

- Цукерберг налагодив співпрацю з комуністичним Китаєм, що дуже підкреслював у своїй промові, тому противники цього радше використовують WhatsApp.

- Коментарі до трансляції містили цілу лавину похвал Цукербергу, ніби перед виступом диктатора.

Отже, промови М. Цукерберга спрямовані на контакт із аудиторією, містять аргументи та ілюстрації до них, зображують мовця «своїм» для молодіжної аудиторії, заохочують до дії у сучасному світі бізнесу. Водночас вони справляють протилежний вплив залежно від історичних і політичних подій у світі.

Список літератури

1. 8 приемов из Гарвардской речи Марка Цукерберга. URL: <https://www.inspire-writing.com/mark-zuckerberg-garvardskaja-rech> (дата звернення 10.01.2022)

2. English Speech. Mark Zuckerberg: Find Your Purpose (English Subtitles) <https://www.youtube.com/watch?v=ksZpuls1LV0> (дата звернення 10.01.2022)

Формування компетентності в говорінні англійською мовою учнів початкової школи: психолого-педагогічний аспект

Навчання іншомовної компетентності в говорінні в початковій школі є складним процесом. Тому мета нашого дослідження – ІК в говорінні, її особливості та психологічний аспект при опануванні. Це питання досліджували: А. Андреева, І. Зимня, Є. Пассов, Л. Виготський, А. Басіна та інші.

Д. Хаймс визначає компетентність у говорінні як внутрішнє знання ситуаційної доречності мови; як здатності, що дозволяє бути учасником мовної діяльності [4, с.269].

Умовою здійснення діяльності говоріння є наявність мовленнєвих навичок: граматичних, лексичних, артикуляційних та інтонаційних [3, с. 143].

Крім того, для автоматичного оволодіння ІК в говорінні потрібно формувати в учнів уміння, що має такі якості: цілеспрямованість, продуктивність, самостійність, динамічність, інтегрованість [3, с. 144].

Механізм утворення звукових образів і асоціацій іноземною мовою такий самий, як і рідною, тобто через відчуття, які забезпечують сприйняття. У ході життєвого досвіду відбувається накладання звукових образів на мисленнєві. Багаторазова повторюваність такого накладання дає змогу формувати стійкі звукові образи і асоціації. Так формуються автоматичні навички володіння будь-якою мовою [2].

За психологічними нормами вік учнів початкової школи називають періодом молодшого шкільного віку. А. Басіна визначає такі особливості молодшого школяра: природна цікавість, яка сприяє опануванню іншомовним спілкуванням учнів; потреба індивідуальної уваги. відповідно до природного егоцентризму, дітям подобається перебувати «у центрі подій»; молодшому школяреві важко зосередитися на певному виді діяльності більше ніж на 5-7 хв, що передбачає

її часту зміну; висока фотографічність дитячої пам'яті до зовнішньопривабливих предметів [1].

Науковці, як І. Зимня, Є. Пассов, Л. Виготський, вважають, що основними методами навчання ІК в говорінні в початковій школі слід вважати: аудіо-лінгвальний метод, комунікативний метод, драматико-педагогічний метод та метод повної фізичної реакції.

Отже, навчання ІК в говорінні учнів початкової школи – багатоетапний та важкий процес, що потребує багаторазових повторень. Для кращого результату вчитель англійської мови повинен володіти різними методами навчання ІК, а також знаннями про психологічні особливості молодшого школяра.

Список літератури

1. Басіна А. Методика викладання іноземної мови в початковій школі: підручник. Київ Шкільний світ, 2007. 212 с.
2. Крутецький В. А. Психологія: підручник. Москва Просвещение, 1986. 336 с.
3. Ніколаєва С.Ю. методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: підручник. Київ Ленвіт, 2002. 327 с.
4. Hymes, D. On Communicative Competence. New York Harmondsworth Penguin, 1972. 293 p.

Олександра Сибірко

Науковий керівник – доц. Грижак Л.М.

Особливості використання компаративних одиниць в романі А. Гейлі «Готель»

У мовознавстві дослідження порівняння направлено на виявлення тотожностей або розбіжностей у якостях, властивостях та ознаках об'єктів, що порівнюються.

О. О. Селіванова дає таку дефініцію порівняння: це – «стилістична фігура, представлена різними синтаксичними конструкціями, що відображають мисленнєву операцію поєднання двох предметів, явищ, ситуацій, ознак на підставі їхнього уподібнення, установлення аналогій між ними» [3, с. 475].

Погляди науковців на структуру порівняльних конструкцій досі не узгоджені. Ідею тричленної порівняльної конструкції заклад ще О.О. Потебня, згідно з яким порівняльні звороти складаються з трьох елементів: *comparandum* – поняття, що вимагає пояснення; *comparatum* – поняття, що слугує для пояснення; *tertium comparationis* – у результаті об'єднання *comparandum* і *comparatum* з'являється основа порівняння [2, с. 130].

У дослідженні Л.М. Ікалюк виділяється четвертий обов'язковий елемент – «показник порівняльних відношень» [1, с. 7], без якого порівняльна конструкція не існує.

Так, у досліджуваному нами прикладі з твору А.Гейлі «Готель»:

As always, he was accompanied by an odor of stale cigar smoke, and a line of fat cigars, like unfired torpedoes, filled the top pocket of his suit [4, с.44],

суб'єкт порівняння – *fat cigars*, об'єкт порівняння – *unfired torpedoes*, основа порівняння – *filled*, показник порівняльних відношень – *like*.

Дослідивши роман А. Гейлі «Готель», можемо виділити такі типи порівняльних конструкцій:

1. *as...as*, яка вживається в стверджувальних реченнях. Наприклад: *If all had gone well, both should have left by now, as unobtrusively as they had come* [4, с.6].

2. вищий ступінь порівняння прикметників/прислівників + than: *It had been easier **than** he expected, Peter thought* [4, с. 94].

3. much more (less) /a great deal/ far, наприклад: ***Much more** satisfying was the smoothness with which his preparations had gone* [4, с. 151].

4. the ... the , для того щоб показати, що одна ситуація веде до іншої. Наприклад: ***The more** he thought about it, **the more** the idea excited him* [4, с. 375].

5. like – порівняльна лексема, яка вживається у наступних випадках:

1. Для вираження схожих речей, дій. Наприклад:

*His eyes were pale and rheumy, and the **veins in the back of his hands**, which he rubbed nervously, **stood out like cords** with the flesh sunk deep between them* [4, с. 8].

2. Після дієслів *to feel* (дотик), *to look* (бути схожим, виглядати, здаватися), *to smell* (пахнути), *to sound* (звучати), *to taste* (бути на смак) + іменник. Наприклад:

*You **sound like** a woman* [4, с. 29].

3. З іменниками, займенниками або словами в ing-формі (герундій) для вираження схожості або контрасту. Наприклад:

*He held up his glass, studying it **like** a crystal ball* [4, с. 26].

У ході вибірки компаративних одиниць з роману А. Гейлі «Готель» виявлено 214 прикладів з лексемою *as* та 171 з лексемою *like*.

Список літератури

1. Ікалюк Л. М. Порівняльні конструкції в текстах давньоанглійської мови : структурний і функціонально-семантичний аспекти : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. Київ, 2010. 20 с.

2. Потебня А.А. Из записок по теории словесности. *Теоретическая поэтика*. Москва Высшая школа, 1990. 214 с.

3. Селіванова О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава, 2006. 716 с.

4. Hailey A. Hotel. New York Bantan Books. 409 p.

Інтерференція та нормалізація у французько-українському перекладі роману Жана-Крістофа Гранже «Пасажир»

Явища інтерференції та нормалізації відносять до перекладацьких універсалій. *Grosso modo*, інтерференція постає як перенесення певних структур чи елементів однієї мови іншу, яке відбувається у мовленнєвій діяльності білінгва, а нормалізація – як тенденція до перебільшення особливостей цільової мови і відповідності її типовим рисам [2; 3].

Метою пропонованої розвідки є аналіз таких перекладацьких універсалій, як інтерференція та нормалізація в процесі перекладу дієслова «dire» з французької мови на українську.

Матеріалом дослідження послугував роман сучасного французького письменника та журналіста Жана-Крістофа Гранже «Пасажир» та його український переклад, автором якого є Леонід Кононович.

Французьке дієслово «dire» часто піддається перекладацьким трансформаціям, оскільки лексичний ресурс української мови допускає широку варіативність відповідників дієслова «сказати», водночас у деяких випадках є доречним залишити у перекладному тексті саме кальку з французької там, де дієслово мовлення виступає сполучним або проміжним елементом висловлювання.

Аналіз досліджуваного матеріалу свідчить про те, що перекладач в більшості випадків уникає прямого кулькування з французького «dire» до українського «сказати», він схиляється до варіативності мовних форм, упускаючи дієслово говоріння на користь вужчих за контекстом відповідників. Розглянемо приклади:

La voix lui paraissait lointaine. Le rêve encore. Le mur, la lumière blanche, l'ombre... C'est moi, dit-il enfin [4] / *Голос лунав неначе десь іздала. Знову марення. Мур, сліпуче біле сяйво, тінь... Так, це я, – нарешилі буркнув він* [1].

— *Je suis le docteur Mathias Freire, dit-il enfin. Je suis responsable des urgences de l'hôpital / Я лікар Матіас Фреп, – озвався він нареши́ті* [4] – *Працюю у відділенні невідкладної допомоги в цьому шпиталі* [1].

Схиляючись до такого способу нормалізації перекладу, перекладач демонструє здійснене ним глибоке семантичне опрацювання тексту. Адже лише в такому разі фахівець може вдало підібрати складні, цікаві, а що найголовніше – доречні відповідники простим мовним конструкціям, використаних в оригінальному тексті та притаманних іноземній мові.

Навівши приклади випадків вживання нормалізації перекладачем, бачимо, що на явище нормалізації з 20 елементів тексту припадає 12, що вже свідчить про перевагу вищезгаданого явища над інтерференцією. Однак вона теж присутня в тексті:

On lui avait dit: «Vous verrez, c'est un petit Paris» [4] / *Йому казали: «Ось побачите, це маленький Париж»* [1].

Шляхом зіставного аналізу французького тексту з його українським перекладом ми дійшли висновку, що перекладач звертається до нормалізації частіше, ніж до інтерференції, що цілком закономірно, оскільки завдяки цьому засобу текст стає більш читабельним для реципієнта, нормалізація сприяє оптимізації залучення унікальних елементів цільової мови. Однак інтерференція також є поширеним способом калькування та збереження конструкцій вихідної мови.

Список літератури

1. Гранже Ж.-К. Пасажир / пер. Л. Кононович, ред. П.Я. Ромко. Харків : Кн. клуб "Клуб Сімейного Дозвілля", 2017. 608 с.
2. Тищенко Н. С. Причини та типи міжмовної інтерференції у процесі перекладу. *Актуальні проблеми сучасної іноземної філології: Студентський науковий вісник*. Рівне: РДГУ, 2017. С. 167-171.
3. Baker M. Corpus linguistics and translation studies. Implications and applications. *Text and Technology. In Honour of John Sinclair*. Amsterdam: Benjamins, 1993. P. 233-250.
4. Grangé J.-C. *Le Passager*. Paris: éd. Albin Michel, 2011. 749 p.

Анатолій Скрепський
Науковий керівник – доц. Руснак Д.А

Формування іншомовної компетентності в монологічному мовленні в учнів ЗЗСО

Компетентність – це результат систематизованої навчальної діяльності, що виражається в активному оволодінні системою знань, а також здатності використовувати її з метою пізнання навколишньої діяльності і розв’язання проблем, що виникають у практичній діяльності [2, с. 490]. Компетентність у смислового значенні охоплює три аспекти: знання, вміння, навички. Це комплексна характеристика особистості, яка вбирає в себе результати попереднього психічного розвитку, знання, уміння, навички; має здатність до творчого виконання завдань, ініціативності, самостійності, самооцінки, самоконтролю; це сформованість інтелектуальних операцій, спрямованість у діяльності, усвідомленість і мотиваційна насиченість [2, с. 490]

Значне місце у діяльності кожної людини посідає мовлення. Мовлення – це безпосередньо найголовніший чинник, феномен, який потрібен людині для того, щоб підтримувати контакт з людьми: комунікувати з ними, розповідати, розуміти. У кожної людини, манера мовленнєвої діяльності абсолютно різна.

Мета нашого наукового дослідження – визначити особливості формування компетентності у монологічному мовленні в учнів закладів загальної середньої освіти (ЗЗСО).

Монолог – це безпосередньо спрямований до співрозмовника - аудиторії організований вид усного мовлення, який передбачає висловлювання однієї особи [3, с. 167]. Монологічне мовлення дозволяє урізноманітнити спілкування, зробити його захоплюючим та насиченим. Якщо у педагогічній комунікації прикладами монологу є доповідь, лекція, пояснення вчителем нового матеріалу, то в повсякденній – це виклад цікавих історій, фактів біографії, оповідь притч, жартів, анекдотів, опис неординарних життєвих випадків, інцидентів, розповідь про події, які відбулись [1, с. 150].

Як правило, всім елементам мовленнєвої діяльності притаманні різні ознаки, які допомагають відокремити один елемент від іншого.

Монологічне мовлення характеризується такими ознаками:

1. За жанром (монолог-розповідь, художній монолог, науковий монолог) [3, с. 490].

2. За функціонально-комунікативним спрямуванням (авторський монолог, ліричний монолог, драматургічний та ін.).

3. За розміром. Як правило, монологу властивий великий, ґрунтовний розмір, аби викликати максимальний інтерес від слухачів.

4. Наявністю певних стилістично-синтаксичних особливостей.

Підсумовуючи сказане, можна стверджувати, що монологічне мовлення, перш за все відрізняється своїм стилем, спрямованим саме на справлення вражень до аудиторії із ціллю змінити точку зору або ставлення слухачів до висвітлюваної проблеми.

Список використаних джерел

1. Гончарук Н.М. Психологічні особливості монологічного мовлення як засобу спілкування у дітей підліткового віку [Стаття] Ін-т інноваційних технологій і змісту освіти; Рівненський держ. гуман. ун-т. Рівне: Волинські обереги, 2009.
2. Максименко Н. Формування комунікативно-мовленнєвої компетентності в учнів початкової школи на уроках української мови : стаття "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника" (Україна, Івано-Франківськ), 2015. 492 с.
3. Ніколаєва С.Ю., Шерестюк О.М. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах [Навчальний посібник] Вид. 2-с, випр. і перероб. Київ ЛЕНВІТ, 2002. 328 с.

Анастасія Скрипник
Науковий керівник – доц. Сурадейкіна Т.В.

**Характерні фонетичні особливості Бірмінгемського
діалекту англійської мови**

Мета роботи – проаналізувати характерні риси бірмінгемського діалекту британського варіанта англійської мови.

Слово «діалект» походить від грецького *dialectos* "бесіда, мова, діалект", яке отримано з *dialegethai* "бесіда, розмова" [1].

А. Елліс зробив одну з найсерйозніших спроб класифікації сучасних англійських територіальних діалектів, яка в цілому досить точно відображає діалектну палітру сучасної Великобританії. За нею сучасні англійські діалекти можна класифікувати таким чином: північні діалекти, середні діалекти (або діалекти Мідленду), східні діалекти, західні діалекти, південні діалекти [2].

П. Траджил запропонував іншу класифікацію сучасних територіальних діалектів: 1) Північ – північні і центральні діалекти; 2) Південь – східні і південно-західні діалекти [3].

У цій роботі ми розглянемо фонетичні особливості бірмінгемського діалекту, який розповсюджений у місті Бірмінгем, що знаходиться на заході Мідленду. Яскравим прикладом вживання цього діалекту може слугувати британський телесеріал "Гострі картузи" (*Peaky Blinders*).

Характерними особливостями вимови голосних звуків є:

- вимова звука /ʊ/ замість /ʌ/, напр. *but* /bʊt/, *cut* /kʊt/, *monkey* /'mʊŋ.ki/, *under* /'ʊn.dər/;

Так, "*Arthur, shut up!*" буде вимовлятися як /'a:θər.ʃʊt ʊp/ [4].

- дифтонг /eɪ/ змінюється на /aɪ/, напр. *fame* /faim/, *game* /gaim/, *name* /naim/;

- дифтонг /əʊ / реалізується як /aʊ/, напр. *float* /flaot/, *goat* /gavt/, *boat* /baʊt/, *no* /naʊ/, наприклад:

"*He knows /naʊz/ better words. Right, Pol?*" [4].

- монофтонг /ɑ:/ змінюється на /æ/, напр. *bath* /bæθ/, *grass* /græz/, *pass* /pæs/;

- якщо літера “у” стоїть в кінці слова, то вона вимовляється як /aɪ/, напр. *penny* /ˈpenaɪ/, *money* /ˈmʌnaɪ/, *funny* /ˈfʌnaɪ/, так “Tommy” реалізується як /ˈtɒmaɪ/ [4].

Особливості вимови приголосних звуків:

- бірмінгемський акцент вважається неротичним, тобто звук /ɪ/ не вимовляється, напр. *first* /ˈfest/;

- якщо слово закінчується на “-er” в таких словах як *mother*, *however*, то вони вимовляються як /ˈmʌðə/, /hʊˈevə/;

- якщо після “r” стоїть голосний, тоді звук /ɪ/ з’являється, напр. *for example*, “*I have some business to settle first*”; “*Put them on your face or it’ll be your eyes that are broken*”; “*Anyone who served in France gets a brandy*”; “*The man we did the job for is a high court judge*”; “*I’ve already betrothed you*” [4].

- ігнорування звуку /h/, напр. “*You’re all here.*” /jʊər ə:l ɪə/; “*to embarrass her*” /tu: ɪmˈbærəs z:/; “*your horses*” /jɔ:r ‘ɔ:sɪz/ [4].

- звук ‘t’ вимовляється з придихом, напр. *put* /pʊt/, *pit* /pɪt/, *bet* /bet/, “*In that report*” /ɪn ðæt rɪˈpɔ:t/ [4].

Отже, територіальний діалект – це різновид мови, що використовується на певній території та відрізняється від стандартного варіанта наявністю певних фонологічних, лексичних і граматичних особливостей. Ми проаналізували бірмінгемський діалект та виявили, що він відрізняється від орфоепічної норми певними фонологічними особливостями, зокрема: дифтонг /eɪ/ змінюється на /aɪ/; монофтонг /ɑ:/ змінюється на /æ/; звук /h/ на початку слова не вимовляється, а звук ‘t’ вимовляється з придихом. Крім того, бірмінгемський акцент вважається неротичним, проте якщо після “r” стоїть голосний, тоді звук /ɪ/ з’являється.

Список літератури

1. Dialect. Britannica. URL: <http://www.britannica.com/topic/dialect> (дата звернення 08.02.2022)

2. Ellis A. J. *On early English Pronunciation*. London Trübner & Co., 1869-1886. 835 p.

3. Trudgill P. *Dialects*. Routledge, 1994. 80 p.

4. Learn the English Birmingham Accent with the Peaky Blinders. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=TltSgaUR-0A> (дата звернення 07.02.2022).

ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ

Одним із пріоритетних напрямів реформування освіти, висунутих Державною національною програмою «Освіта. Україна XXI ст.», визначено необхідність «досягнення якісно нового рівня у вивченні іноземних мов» [1]. Концепція навчання німецької мови передбачає опору на сучасні дидактичні, психологічні та методичні науки. Важливий для успішного вивчення німецької мови індивідуальний підхід до кожного учня, який ґрунтується на аналізі особистісних навчальних потреб і забезпечує вживання мови у навчальному процесі.

Об'єктом нашого дослідження є інтерактивні методи навчання німецької мови учнів старшої школи, **а предметом** – застосування інтерактивних методів на уроках німецької мови. **Мета** роботи полягає у дослідженні особливостей впровадження інтерактивних методів навчання на уроках німецької мови у старших класах. Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання: 1) розробити інтерактивні методи навчання; 2) описати методичні прийоми використання інтерактивних методів навчання на уроках німецької мови; 3) визначити характер впливу роботи з інтерактивними методами на рівень знань учнів. **Матеріалом** дослідження слугують інтерактивні вправи різних видів та типу складності залежно від рівня володіння німецькою мовою учнів.

Інтерактивне навчання – це, насамперед, діалогове навчання, у ході якого здійснюється взаємодія вчителя й учня. Активна взаємодія викладача й учня робить досить актуальним чітке розмежування в єдиному процесі навчання двох складових: повідомлення інформації та її засвоєння. При цьому вирішальне значення має така діяльність учнів, за якої здійснюється засвоєння не тільки знань, але й різних методів, прийомів, способів розумової діяльності при розвитку механізмів опрацювання ін-

формації [2]. Вибір інтерактивних методів під час навчання німецької мови у старших класах залежить від мети і завдань конкретного уроку, рівня підготовки учнів, і навіть творчого початку вчителя. До інтерактивних методів ми відносимо інтерактивні технології кооперативного і колективно-групового навчання (*ротаційні трійки, два – чотири – всі разом, карусель, мікрофон, незакінчене речення, ажурна пилка, мозаїка* тощо), технології ситуативного моделювання (*симуляції або імітаційні ігри*), технології оцінювання дискусійних питань (*метод ПРЕС, займи позицію, дебати*) кейс-метод, вправи для інтерактивного навчання писемного мовлення, комп'ютерні технології.

Наведемо кілька прикладів інтерактивних вправ. Так, на уроці німецької мови в 9 класі загальноосвітньої школи при вивченні теми "Вживання сполучників *denn, deshalb* у складних реченнях" доцільно скористатися інтерактивною вправою «*Жокей та коні*»: одній команді даються картки зі сполучниками, іншій – картки з реченнями. Учням потрібно визначити, який сполучник до якого речення відноситься. Окремо слід виділити метод «Проект». Ця технологія включає в себе сукупність дослідницьких, пошукових, проблемних засобів, творчих за своєю суттю. Він дає можливість розвивати в учнів логічне мислення, вміння самостійно знаходити інформацію, працювати з різними джерелами.

Процес навчання німецької мови – це не автоматичне викладання навчального матеріалу. Він потребує напруженої розумової роботи учнів та їх активної участі у цьому процесі. Використання інтерактивного навчання не є самоціллю, а лише засобом для досягнення тієї атмосфери в класі, яка найкраще сприяє співробітництву, дає можливість дійсно реалізувати особистісно-орієнтовне навчання.

Список літератури

1. Концепція Нової української школи [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://nus.org.ua/view/yak-tse-suchasno-vykkladaty-inozemni-movy/>
2. Фролова Н.А., Алешанова И.В. К вопросу о методах инновационного обучения иностранному языку. *Педагогические науки*. 2009. № 1 (34). С. 111-164.

Ольга Созонтова

Науковий керівник – проф. Бялик В.Д.

**Молодіжний сленг сучасної англійської мови:
проблема онтології**

Динамічний характер розвитку мови корелює з еволюцією суспільного розвитку, що не може не позначитися на розширенні та збагаченні словникового складу мови. З іншого боку, словниковий склад мови, безумовно, є відтворенням світобачення його мовців, адже будь-які зміни суспільного життя завжди відображаються у мовних виразах (словах, фразеологічних одиницях тощо). Водночас словниковий склад мови не є гетерогенною сутністю, а радше представляє розмаїття лексичних груп, яке відображає стратифікацію суспільства за соціальною ознакою (професія, вік, соціальний статус і т.ін.) або видом діяльності людини. Отже, зазвичай можна вести мову про різні «підмови», які виражені специфічним набором мовних засобів для відтворення навколишньої дійсності відповідно до вікової ознаки. Таким чином, об'єктом дослідження у лінгвістиці часто виступають підмови вузьких спеціалізованих галузей діяльності людини, як-от: підмова (чи метамова) комп'ютерної техніки, новітніх технологій, певних галузей виробництва (нафтової, газової промисловості, машинобудування, авіаційної промисловості, і т.д.).

Окремий інтерес представляють мовні одиниці, які знаходяться поза межами нормативного використання мовцями, тобто можуть не входити до укладеного словника мови відповідно до мовних норм, проте складати значну частину словникового складу мови. До таких мовних одиниць належить інвективна лексика, комунікативні табу, професіоналізми, жаргонізми, арго та сленг.

Об'єктом проведеної наукової розвідки є молодіжний сленг у сучасній англійській мові, де основним завданням є визначення поняття сленгу та його сутності (онтології).

У сучасній лінгвістиці існують різні підходи до тлумачення терміну «сленг». За однією з версій, англ. «slang» походить від «sling» («метати», «жбурляти»). Таким чином, на думку спадає архаїчне «to sling one's jaw» - «говорити образливі промови». Згідно з іншою версією, «сленг» належить до slanguage. Слід зазначити, що початкова буква s додана до іменника language в результаті зникнення слова thieves; тобто спочатку йшлося про злдійську мову «thieves' language» [1, с. 168].

Д. Гріноу і Д. Кітрідж характеризують сленг як волоцюгу, який «тиняється в околицях літературної мови і постійно намагається знайти собі дорогу в найвишуканіше товариство» [2, с. 42].

Достовірно невідомо, коли слово «slang» уперше з'явилося в Англії в усному мовленні. У письмовому вигляді воно вперше зареєстровано в XVIII столітті. Тоді воно мало значення «образ». Приблизно в 1850 році термін «slang» набув більш широкого значення, він означав «незаконну», просту, мовленнєву лексику. В той же час виникають синоніми слова «slang»: «lingo», які використовуються переважно в нижчих колах суспільства, і «argot» яке використовується здебільшого у вищих колах суспільства [3].

Надалі поняття «сленг» поєднується з такими поняттями, як «діалектизм», «жаргонізм», «вульгаризм», «розмовна мова», «просторіччя».

Отже, під сленгом розуміємо живу, емоційно забарвлену, неофіційну мову, яка притаманна певним соціальним групам. На відміну від просторічних виразів, сленг може активно використовуватися й у мові освічених представників певної вікової чи професійної групи. Найбільш відомим прикладом може слугувати молодіжний сленг.

Список літератури

1. Marchand H. The Categories and Types of Present-Day English Word Formation Wiesbaden, 2008. 370 p.
2. Richard A. Slang and Euphemism. N.Y.: New American Library, 2000. 427 p.
3. Slang. Etymology of the word slang. Wikipedia. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Slang#Etymology_of_the_word_slang.

Юлія Сокульська

Науковий керівник – асист. Стерлікова М.С.

**Особливості вживання іменників
на матеріалі британських текстів
пісень 1990–2010х років**

Метою дослідження є аналіз специфіки іменників у граматичній системі англійської мови та особливостей використання цієї частини мови в сучасному пісенному дискурсі Британії. Теоретичне значення роботи полягає в аналізі теоретичних аспектів іменника в граматичній системі англійської мови. Дослідження мало такі цілі: охарактеризувати іменник як частину мови та його класифікації, виявити особливості британського пісенного дискурсу та проаналізувати особливості вживання іменника в пісенному дискурсі Британії 1990 – 2010 років.

Іменники – це слова, які використовуються для позначення людей, об'єктів, істот, місць, якостей, явищ та абстрактних ідей. Іменник може виділяти, шляхом номінації, різні властивості речей, якостей, дій чи станів і представляти їх як відповідні самозалежні субстанції [1, с. 145]. Щодо методів дослідження можна виділити: метод узагальнення (формулювання загальних понять), метод відбору (визначення семантичного змісту аргументів), описовий метод (вивчення того, як побудована мова).

У теоретичній частині нашого дослідження ми розглянули не тільки іменник як частину мови з його особливостями, а й Британський пісенний дискурс, обраний як один із жанрів дозвіллевого спілкування молодіжної субкультури, з притаманними екстралінгвістичними (учасники, цілі, цінності, функції) та мовними (тематика, структура творів мовно-семіотичних засобів) характеристиками. Британський пісенний дискурс не може

бути повним без урахування соціальних, лінгвістичних, психологічних, візуальних, жестових, ритуальних, технічних, історичних та музикознавчих аспектів [2, с. 74].

Отже, *об'єктом* аналізу є іменник як частина мови англійської граматики, а *предметом* – аналіз іменника в граматичній системі англійської мови та особливості використання цієї частини мови в пісенному дискурсі Британії 1990–2010 років. *Актуальність* дослідження полягає в тому, що використання іменників у британському пісенному дискурсі 1990–2010-х років є недостатньо вивченою темою в лінгвістичних дослідженнях, тому ми спробували заповнити цю прогалину. *Матеріалом* дослідження є 100 пісень британських виконавців, таких як: Elton John, Brett Anderson, Radiohead та інші.

Підбиваючи підсумки, слід зазначити, що пісенний дискурс глибоко аксіологічний і суб'єктивний, відіграє значну роль не тільки в лінгвістичному аналізі, а й характеристиці тогочасного суспільства, зображуючи цінності та антицінності англійської молодіжної субкультури через специфічні образи, стиль життя, оригінальність ставлення до навколишнього світу.

Список літератури

1. Федоренко О.І., Сухорольська С.М. Грамматика англійської мови. Теоретичний курс: навч. посібник. Львів Видавничий центр ЛНУ ім Івана Франка. 2006. 360 с.
Tagg F. Analyzing popular music: Theory, method and practice. Cambridge, New York Cambridge University Press, 2003.

Формування граматичної компетентності студентів у процесі самостійної роботи на платформі ESL Gold

Важливою місією закладів вищої освіти є забезпечення конкурентоспроможності випускників на ринку праці. Для цього необхідно сформувати творчу особистість студента, який окрім професійних компетентностей, володіє здатністю до саморозвитку та самоосвіти. Успішному формуванню цих якостей значною мірою сприяє самостійна робота, яка перетворює студента з пасивного споживача знань на активного творця, який вміє встановити проблему, проаналізувати шляхи її розв'язання та вибрати найоптимальніший. Крім того, в останні роки інформаційно-комунікаційні технології й онлайн-навчання займають дедалі більше освітнього часу та простору. Тому **мета** нашого дослідження полягає у вивченні можливості формування граматичної компетентності студентів 1-го курсу в процесі самостійної роботи на онлайн-платформі ESL Gold.

Граматична компетенція – це «вміння правильно будувати словосполучення і речення, вірно використовувати і узгоджувати часи, а також знання частин мови і того, як будуються речення різних типів» [2, с. 33]. Н.Я. Малиновська визначає самостійну роботу як «вид навчальної діяльності студентів відповідно до самостійно визначеної мети, внутрішньо мотивовану, яка виконується студентами з використанням розумових і фізичних зусиль як під час аудиторних занять, так і в позааудиторних час, за завданням і під контролем викладача, але без його особистої участі і завершується досягненням певних результатів, які підлягають самоконтролю і контролю, і які сприяють формуванню професійних компетенцій майбутніх фахівців» [1].

Платформа ESL Gold позиціонує себе як найшвидший і найпростіший спосіб вивчити англійську як іноземну мову онлайн [3]. Для нашого дослідження способів формування граматичної компетентності студентів у процесі самостійної роботи актуальною є секція “Improve Grammar” / «Удосконалюй граматику», де пропонується алгоритм вивчення граматичних явищ. Рекомен-

дується починати з перегляду пояснень та правил, щоб зрозуміти загальне та конкретне використання певного явища, та аналізувати подані з правилами приклади, щоб зрозуміти вживання в контексті, а вже потім переходити до виконання вправ. Завдання у вправах включають вибір правильного слова або фрази, заповнення пропусків відповідною формою, розпізнавання та виправлення помилок, поєднання частин речення або завершення речення.

Необхідні ресурси (пояснення правил та справи) можна обрати за рівнем (від початкового до просунутого) або за темою. Для кожного рівня розроблено перелік рекомендованих підручників, а також запропоновано посилання на інші онлайн-платформи з додатковою інформацією та вправами. Безумовно цікавими для сучасного студента відеоуроки з поясненнями правил та особливостей вживання певних граматичних явищ.

Отже, застосування досліджуваної платформи у процесі самостійної роботи для формування граматичної компетентності студентів має значні переваги, а саме: загальнодоступність ресурсів, які знаходяться у вільному доступі; наявність зворотного зв'язку, адже студент отримує інформацію про ступінь правильності виконання вправи та може виконати її необмежену кількість разів, щоб максимально вдосконалити граматичні знання та навички, а також можливість для студента самостійно обрати зручний темп роботи залежно від наявного часу та особистих якостей.

Список літератури

1. Малиновська Н.Я. Самостійна робота студентів як спосіб формування професійних компетенцій. IX *Международная научно-практическая Интернет-конференция «Наука в информационном пространстве»* (10–11 октября 2013 г. URL: http://www.confcontact.com/2013-nauka-v-informatsionnom-prostranstve/pe3_malinovska.htm
2. Стеченко Т.О. Формування професійно орієнтованої англомовної граматичної компетенції майбутніх філологів: дис. канд. пед. наук: 13.00.02. Київ 2004. 200 с.
3. ESL GOLD. Improve Grammar: веб-сайт. URL: <https://eslgold.com/improve-grammar/>.

Ольга Ставрук

Науковий керівник – асист. Куковська В.І.

Комунікативний підхід до навчання англійської мови як засіб розширення словникового запасу учнів старшої школи

Комунікативний підхід до навчання англійської мови, запропонований у 70-х роках ХХ століття у Великій Британії, набув широкого використання та став популярним завдяки таким особливостям, як наближення до реальних життєвих ситуацій, а також заохочення здобувачів освіти до спілкування, ведення тематичних обговорень та дискусій. **Метою** цього дослідження є доведення ефективності комунікативного підходу задля розширення словникового запасу учнів старшої школи, а також використання його як одного з основних способів вивчення англійської мови.

Ознайомившись із трактуваннями науковців щодо визначення терміну «комунікативний підхід», ми схилиємось до думки Д. Філіпса, що це «спроба уникнути формальних, тобто традиційних підходів, що базуються на граматиці та перекладах, і перейти до таких, за допомогою яких студент використовуватиме мову як засіб спілкування» [3]. Основними принципами комунікативного підходу, згідно з Є. Пасовим, є: принцип мовленнєво-розумової активності, принцип індивідуалізації, принцип функціональності, принцип ситуативності та принцип новизни, які й надалі залишаються актуальними для навчання іноземної мови, оскільки є надійним фундаментом для опанування не лише вмінням спілкуватись, а й також сприяють виконанню завдань виховного, пізнавального та розвивального характеру [2].

Варто зазначити, що діалогічне та монологічне мовлення є невід'ємними компонентами комунікативного підходу, з яких починається власне висловлювання або розмова між партнерами. Разом із ними, словниковий запас є одним з найважливіших компонентів комунікативної діяльності. Лексика повинна засвоюватись учнями у двох напрямках: репродуктивно та рецептивно. Для засвоєння нової лексики слід дотримуватися такої послідовності: створення слухового образу, артикуляційного, зорового та рукомоторного. Крім того, широко використовувані

та дієві методи асоціацій, одухотворення, входження та супутніх відчуттів [1].

Зважаючи на вік старших школярів, процес навчання для них є основним видом діяльності, адже цей період – перехід у доросле й самостійне життя, що свідчить про нову соціальну ситуацію розвитку. Саме на цьому етапі важливо задіювати мозкову діяльність учнів, а саме у веденні дискусій та дебатів, наведенні аргументів та висловленні власних думок. Доречно застосовувати саме діалогічне мовлення, оскільки тут формується вміння починати розмову, швидко реагувати на питання або відповіді, уміння підтримувати діалог, а також стимулювати співрозмовника до висловлювання.

Вчителю рекомендована зважати на рівень володіння мовою, мотивацію учнів та їх психологічні особливості задля кращого проведення занять. Одним з основних акцентів є забезпечення стимулювання активної розумової діяльності, а отже, творчий підхід до використання методів у комунікативному підході.

В умовах сучасного світу, насамперед, важлива організація раціонального навчального процесу формування комунікативного підходу в старшій школі. Тому можна зробити висновок, що комунікативний підхід справді важливий для навчання іноземної мови і пропонує різноманіття мовних ситуацій, де учні вивчають лексичні одиниці на практиці, що й мотивує їх до розмови з партнерами. Щоб навчальний процес був ефективним і захоплюючим для школярів, повинно відбуватися продукування комунікативної компетенції в особистості, яка має бути готова до вирішення близьких до реальності, конкретних мовленнєвих, монологічних та діалогічних ситуацій.

Список літератури

1. Галаєвська Л. Діалогічна компетентність: проблеми та перспективи. *Українська мова і література в школі*. 2016. № 1. С. 18-22.
2. Пасов Є. Основи комунікативної методики навчання іноземному спілкуванню. 1989. 276 с.
3. Philips S. U. Participant Structures and Communicative Competence: Warm Springs Children in Community and Classroom. *Linguistic Anthropology*. Wiley Blackwell, 2009. P. 329-342.

Колокації типу «Verbe + Nom» із компонентом-соматизмом французької мови

Термін «колокація» з'явився відносно нещодавно в лінгвістиці, через що привертає увагу багатьох дослідників мови своєю невизначеною остаточно природою, що вказує на **актуальність** подібних досліджень. Загалом колокацію розглядають як «словосполучення, яке складається з двох або більше слів і має ознаки синтаксично-семантичної цілісної одиниці» [1, с. 224]. За словами А. Кюв'є, «вибір одного з компонентів колокації здійснюється за змістом, а вибір іншого залежить від вибору першого» [1, с. 224]. До основних ознак цих мовних одиниць науковці зараховують зміну значення одного з компонентів словосполучення, стійкість уживання, неможливість передбачити поєднання компонентів на основі їхніх значень тощо. Із семантичної точки зору для колокаційних утворень, характерна прозорість значення і нестійкість уживання (Т. Хербст, М. Влавацька та ін.). **Мета** нашого дослідження полягає у представленні колокацій французької мови типу [Verbe + Nom] із соматичним компонентом, який належить до лексико-семантичного поля **TÊTE** «голова». Детальний аналіз фактичного матеріалу (466 колокацій, відібрані методом суцільної вибірки з французького словника *Dictionnaire d'expressions et locutions* [2]) показав, що лексико-семантичне поле (далі – ЛСП) **TÊTE** представлене в складі колокацій французької мови 13 сомонімами та 7 сенсонімами. До першої групи належить, насамперед, основний член ЛСП – *une tête* «голова», який вживається у 82 колокаціях, напр.: *dévouer sa tête* «ризикувати головою». Серед інших сомонімів можемо назвати також *une langue* (39 од.), напр.: *prendre langue* «дізнатися», *avalier sa langue* «проковтнути язик; замовкнути; вмерти»; *un cheveu* (13 од.), напр.: *se faire des cheveux* «хвилюватися», *chercher des cheveux sur les œufs* «посваритися через дрібниці»; *un front* (13 од.), напр.: *lever le front* «запишатися, задерти ніс», *porter le front levé* «ходити з високо піднятою головою»; *une*

barbe (11 од.), напр.: *faire barbe à qn* «не поступатися»; *un cou* (11 од.), напр.: *couper le cou* «відрубати голову», *casser le cou à qn* «вбити; зламати шию; побити; зіпсувати справу»; *une joue* (6 од.), напр.: *se faire des joues* «наїсти щоки»; *une lèvre* (5 од.), напр.: *pincer les lèvres* «стулити губи»; *une mâchoire* (5 од.), напр.: *desserrer les mâchoires* «заговорити»; *un menton* (5 од.), напр.: *branler le menton* «рухати щелепами; їсти»; *une paupière* (5 од.), напр.: *battre des paupières* «кліпати»; *un cil* (4 од.), напр.: *battre des cils* «кліпати очима»; *une moustache* (4 од.), напр.: *couper sa moustache* «збривати вуса»; *un sourcil* (3 од.), напр.: *froncer les sourcils* «нахмуритися».

Серед сенсонімів нами виявлено такі одиниці, як - от: *un œil* (85 од.), напр.: *ficher les yeux sur qn, qch* «витаращитися на щось», *emprunter les yeux de qn* «дивитися чіїмись очима», *emprunter les yeux de qn* «дивитися чіїмись очима»; *un nez* (51 од.), напр.: *se moucher le nez* «висякатися»; *une gueule* (46 од.), напр.: *se péter la gueule* «вдаритися»; *une oreille* (39 од.), напр.: *détourner les oreilles* «перестати слухати», *se boucher les oreilles* «не бажати слухати; затикати собі вуха»; *une bouche* (18 од.), напр.: *desserrer la bouche* «заговорити», *crever la bouche ouverte* «померти від голоду та спраги»; *une dent* (18 од.), напр.: *desserrer les dents* «заговорити», *se laver les dents* «чистити зуби; полоскати рот»; *une narine* (3 од.), напр.: *chatouiller les narines* «лоскотати в носі». Соматизми, які входять до складу французьких колокацій типу [Verbe + Nom], відображають тісний зв'язок людини з навколишнім середовищем, представляють типові уявлення народу про світ, мотивують значення, пов'язані із функціональним призначенням частин тіла. Дослідження особливостей образно-емоційного мислення, етнокультурного змісту, закладеного в колокаційних одиницях із компонентом-соматизмом, є перспективою подальших розвідок.

Список літератури

1. Cowie A. The Treatment of Collocations and Idioms in Learner's Dictionaries. *Applied Linguistics*. 1981. 2(3). P. 223–235.
2. Rey A., Chantreau S. Dictionnaire d'expressions et locutions. Paris : Dictionnaire Le Robert, 2007. 1088 p.
- 3.

Вікторія Стецюк

Науковий керівник – доц. Соловйова О. В.

Роль формувального оцінювання у навчанні англійської мови

Основною метою цього дослідження є визначення ролі формувального оцінювання у навчанні англійської мови, його поняття та видів, сучасних видів та форм оцінювання навчальних досягнень учнів на уроках англійської мови та рекомендації вчителям щодо формувального оцінювання у навчанні англійської мови.

Теоретичною базою нашої роботи виступають дослідження Т. Аксьонової, а пояснення мотивації поведінки та формування особистості базується на наукових працях радянського психолога та доктора психологічних наук В. Асеева [2].

Перш за все варто розглянути теоретичні засади поняття “формувальне оцінювання”, його види та використання на уроках англійської мови. Формувальне оцінювання – це оцінювання під час навчання і “для навчання” (англ. – “assessment for learning”).

Основні принципи формувального оцінювання на сучасному етапі визначають так [1]:

- Оцінювання не має бути окремою частиною уроку, а невід’ємною частиною всієї роботи; метою має стати виявлення труднощів при навчанні та надати можливість учням проявляти самостійність;
- Учні дізнаються, якого рівня вони досягли, і який вид знань найцінніший. Отже, оцінювання служить їм орієнтиром;
- Формувальне оцінювання пропонує зворотний зв’язок. Воно дає вчителю інформацію про те, чого навчилися учні, і якою мірою реалізовані поставлені навчальні цілі.
- В учня має бути вибір рівня проблеми завдання, усвідомлення відповідальності за результати діяльності;
- Не повинно бути обмеження по часу та формі навчальної роботи, що підлягає оцінюванню;
- Будь-якої миті учень може мати можливість поліпшити свої досягнення.

Щодо практичного застосування формувального оцінювання у навчанні англійської мови варто зазначити, що існують такі види формувального оцінювання, як самооцінювання, оцінювання методом проєктів, оцінювання самостійності, співробітництва, які варто використовувати для поліпшення освіти [3].

Отже, можемо зробити висновок, що мета застосування формувального оцінювання полягає у підвищенні якості освіти учня за рахунок усвідомлення проблем учня та їх подолання. Для досягнення вказаної мети вчитель має дотримуватися принципів використання цього виду оцінювання та керуватись, насамперед інтересами учнів. Основне питання щодо впровадження формувального оцінювання в Україні – це наразі не питання “бути чи не бути?”, а питання “як саме?”. Від відповіді на нього буде залежати, якою мірою українські школярі отримають шанс на оцінювання для навчання, підвищення рівня навчальних досягнень та доступ до більш якісної освіти на заміну “батого і пряника”.

Список літератури

1. Маркова, А.К., Матіс Т.О. Орлов А.Б. Формування мотивації вчення. Москва 1990. 241 с.
2. Асеев В.Г. Мотивація поведінки та формування особистості. Москва Думка, 1976. 158 с.
3. Захарова М. У. Щодо оцінки та позначки на уроках англійської мови в рамках управління якістю освіти. *Молодий вчений*. 2019. № 15 (253). С. 258-262.

Граматичні особливості сучасної німецькомовної пісні

Жанр *пісня* вважається «унікальним за масовістю і соціальною значущістю, пісня має широку аудиторію і користується величезною популярністю. Як вид мистецтва вона відображає мову на певному історичному етапі й передає знання про неї наступним поколінням, а також презентує духовно-культурний рівень нації (а отже, і стан мови) сучасникам світової спільноти [1, с. 60-61].

Мета нашого дослідження – встановити морфологічні й синтаксичні особливості сучасних німецькомовних пісень.

Матеріалом дослідження слугували 100 сучасних німецькомовних пісень 2017-2021 років, відібраних методом суцільної вибірки на офіційних музичних сайтах «Offizielle Deutsche Charts» (<https://www.offiziellecharts.de/>) та «POPKULTUR.DE» (<https://popkultur.de/>).

Об'єкт дослідження – сучасна німецькомовна пісня. Предметом дослідження є її морфологічні та синтаксичні особливості.

До морфологічних властивостей відносимо усе, що пов'язано зі словом; до синтаксичних – з реченням в їхньому традиційному розумінні (детальніше див. [2]).

Найчастіше в досліджуваному корпусі трапляється редукція словоформ, насамперед дієслів, артиклів тощо. У піснях це використовують, зазвичай, для дотримання темпу і ритму, як-от: *durch dich fühl' ich mich, So 'ne Wahnsinnsliebe, Keine Kraft mehr für 'nen Typ, ich brauch' dich nicht, wegen dir trag' ich, Wochenlang kein' Post von meinem iPhone* («Wenn ich träum'» von Vanessa Mai, «Du bist der Fehler» von Lune, «Ich darf das» von Shirin David). За нормами сучасної німецької мови зазначені дієслова повинні мати в першій особі однини закінчення *-e*. У наведеному прикладі замість повної форми неозначеного артикля (*eine, einen*) та заперечного артикля (*keine*) використані форми *'ne, 'nen* та *kein'*.

Спостерігається також активне опущення одного з головних членів речення, наприклад, *Haben viel gewonnen und viel verloren, Haben viel riskiert und viel gezahlt* («Wenn ich träum'» von Vanessa Mai). У цьому випадку опущений підмет, а саме особовий займенник *wir*, що в контексті можна відновити.

У досліджуваному корпусі активно послуговуються формами теперішнього часу дійсного способу зі значенням футуральності, як-от: *dann geht sie barfuß in New York, irgendwann schmeiß' ich mein Handy ins Meer und irgendwann renn' ich nicht allem hinter her* («Irgendwann ist jetzt» und «Wenn sie tanzt» von Max Giesinger). На *Futurisches Präsens* додатково вказують лексичні маркери *irgendwann, bald* тощо.

До частотних синтаксичних конструкцій у піснях відносимо питальні речення, наприклад, *Was hab' ich getan, Herr Kommissar? Was kann ich dafür, dass du nicht magst, was du da machst?* («Frisch» von 01099 x Gustav).

Отже, сучасна німецькомовна пісня не тільки вважається видом мистецтва, а й може відображати актуальний стан мови. Проаналізованим пісням притаманні морфологічні і синтаксичні особливості. Це, насамперед, редукція слівформ у дієслів і артиклів, опущення одного з головних членів речення. Зазначені особливості зумовлені, на нашу думку, як впливом розмовного варіанту сучасної німецької мови, так і ритмомелодійними властивостями зазначеного жанру.

Перспективним напрямом подальшого дослідження вважаємо аналіз лексичного складу сучасних німецькомовних пісень і зіставлення цих результатів з відповідними даними попередніх десятиліть, що дозволить встановити можливі соціокультурні зміни у німецькомовному суспільстві.

Список літератури

1. Весельська Р.В., Дзикович О.В. Тексти пісень сучасних німецьких виконавців у дзеркалі культури мовлення. *Львівський філологічний часопис*, (6). 2019. С. 60-65.
2. Kijko J. / Kudrjanzewa O. *Deutsche Grammatik: Theorie und Praxis*. Tscherniwzi: Unidruckerei, 2018. 188 S.

Іларія Султанбекова
Науковий керівник – доц. Руснак Д.А.
Формування іншомовної компетентності

в діалогічному мовленні

Сучасна методика викладання, як і в цілому педагогічні науки, знаходиться в процесі постійного розвитку: зі зміною ролі людини в культурі, економіці і всіх сферах суспільних відносин змінюються і цілі, вдосконалюються педагогічні методи, з'являються нові ідеї, поживаються старі, що стали актуальними. **Мета** наукового дослідження — обґрунтувати важливість діалогічної компетентності, з'ясувати її суть, особливості її формування. Діалогічне мовлення — це процес мовленнєвої взаємодії двох або більше учасників спілкування. Таким чином, компетентність у діалогічному мовленні — це змога показати усномовленнєву діалогічну комунікацію в життєво важливих для певного віку сферах і ситуаціях спілкування відповідно до комунікативного завдання [1, с. 14]. Оскільки діалогічна взаємодія здійснюється у більшості випадків при «безпосередньому» спілкуванні у свідомості співрозмовника, то «...ситуація, жест, вираз обличчя, інтонація - усе настільки допомагає порозумінню, що слова та його форми перестають грати скільки-небудь істотну роль цьому процесі...» [2]. До основних переваг формування процесу набуття компетентності в учнів в діалогічному мовленні варто віднести [3]: – удосконалення діалогічного мовлення в рамках навчального процесу, що ведеться паралельно із засвоєнням програмного матеріалу, проте необхідно включати спеціальні індивідуально орієнтовані завдання по кожному напрямку; – вдосконалення у дітей усного діалогічного мовлення що вимагає, з одного боку, адаптації навчального матеріалу, реалізації індивідуально орієнтованого підходу до їх навчання, а з іншого – обов'язкової реалізації групових та індивідуальних форм роботи, використання на уроки та поза його бесідою, дискусії з урахуванням поступового ускладнення тематичного матеріалу та форм роботи; – використання під час уроків різних видів вправ, вкладених у розвиток і вдосконалення

навичок діалогічного мовлення. При реалізації навчального діалогу слід вести підготовчу роботу, у тому числі у формі індивідуальних завдань, мініпроектів. Формування процесу компетентності в діалогічному мовленні загалом формується на основі вивчення різних діалогів. Головна ціль цих діалогів для учнів іноземної мови – навчитися спілкуватися, тобто навчитися почути, правильно реагувати на висловлювання співрозмовника та обґрунтувати свою відповідь. Тому діалогічне спілкування має бути на кожному уроці, даючи учням більше часу на практику мовлення, залучаючи учнів до тематики уроку і, в такий спосіб, роблячи їх активними учасниками процесу навчання, що вирішує питання мотивації до вивчення іноземної мови. В підручнику С. Ю. Ніколаєвої зазначено [4, с. 143], що, «спілкуючись рідною мовою, мовець думає що сказати і в якій послідовності». Як висновок: в іноземній мові потрібно ще думати над правильністю постанови речення. Крім того, автор зазначає, що «оформлення задуму здійснюється шляхом відбору мовних засобів-граматичних структур», а тому потрібно при формуванні вправ підготувати матеріально-операційну основу з метою формування діалогічного мовлення.

Таким чином, з погляду методики навчання діалогічного мовлення, педагогам доцільно проводити констатуючий етап, де має виявлятися якість чи недостатність вправ на розвиток навичок діалогічного мовлення. У зв'язку з цим постає необхідність створення системи вправ, що використовує різні опори із розробкою реплік із метою вдосконалення навичок діалогічного мовлення.

Список літератури

1. Байматова М.С. Диалоговая компетентность в профессиональном развитии учителя начальных классов Начальная школа: плюс до и после. 2004. №12. С. 12—16.
2. Celce-Murcia, M. Teaching English as a Second or Foreign Language. 3-d ed. USA: Heinle & Heinle Publishers, 2001. 708 p.
3. Обучение диалогической речи на уроке английского языка pedsovet.org › article › obuchenie-dialogichesk...
4. Методика викладання іноземних мов elcat.pnpu.edu.ua › docs › Nikolaeva Ніколаєва С. 2002.

Валентина Суха

Науковий керівник – доц. Томнюк Л.М.

Особливості викладання перекладу

сучасного німецького молодіжного сленгу

Запас німецької мови останніх років значно збільшився. Це наслідок соціальних, економічних та політичних змін у країні та світі, що, звісно, впливає й на розвиток молодіжного сленгу, який є важливою частиною мови, яка її «оживляє».

Найхарактерніша ознака німецького молодіжного – його протиставлення літературній мові. Молодіжний сленг – це розмовна мова, якою молодь користується у побутовому спілкуванні, в навчальних закладах, на роботі, у вільний час, в особистому спілкуванні. Крім того, місце сленгу є й у німецьких сучасних композиціях. При перекладі сленгу важливо не переходити межу, яка зумовлює їх відтворення шляхом знаходження певних специфічних, рідко вживаних слів, інакше – переклад може викликати проблеми у його розумінні [1].

Дедалі частіше у німецьких пісенних матеріалах зустрічається молодіжний сленг. Це зроблено для того, аби зробити пісню більш емоційною, живою, наочною, наближеною до пересічної людини, яка у своїй мові користується сленгом. Сленг становить велику проблему для перекладачів, адже у процесі відтворення німецьких пісень вони змушені користуватися багатьма видами перекладацьких трансформацій аби адаптувати переклад до іншої мови або культури [2].

Використовуючи сленг у піснях, виконавець прагне висловити своє критичне, місцями іронічне ставлення, показати свою неординарність, самотвердитися, завоювати популярність, а також виділитися з натовпу особливою «модерновою» побудовою тексту пісень. Варто зазначити, що при застосуванні ряду сленгових виразів у сучасній німецькій музиці, реалізовується експресивна функція, емоційна складова і опис будь-якого пре-

дмета або явища як чогось захоплюючого та неймовірного, як-от *Deichkind* – «*Leider Geil*»: *geil* (англ. *cool, horny, awesome*) – «кльово», «відпадно», «кайфово».

Отже, молодіжний німецький сленг відображає світогляд сучасних молодих людей, їх інтереси, стиль життя, проникає у всі сфери життя, зокрема музику. Тому під час навчання перекладу рекомендуємо використовувати також вправи на матеріалі сучасного німецького сленгу.

Список літератури

1. Ковтун О.В. Сленгізми та жаргонізми в сучасній українській прозі в аспекті перекладу. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія : «Філологічна». Острог, 2017. Вип. 68. С. 11–16.
2. Соболев И.Д. Лингвопрагматический потенциал текстов современных немецкоязычных песен (стиль рок): дис. канд. филол. наук: 10.02.04. Москва, 2019. 210 с.

Молодіжний сленг в сучасній англійській мові (в американському варіанті англійської мови)

У цій роботі вивчаються особливості молодіжного сленгу в сучасних англомовних країнах, особливо в Сполучених Штатах Америки. Сленг як окрема група лексики в мові має багато значень, трактувати які можна по-різному. На сьогоднішній день сленг та його різновиди вивчаються в кожній країні світу вченими-лінгвістами, адже щодня виникають нові слова. Найбільш відомими дослідниками сленгу є Гальперін І.Р., Матюшенков В.С, Холдер Р., Маккай А., Роберт Л., Ставицька Л. П., Півнюк В.М. та багато інших. Споконвіків існувало багато способів спілкування, з-поміж яких найпоширенішим була і є людська мова.

Мова – суто людський засіб спілкування в духовному і практичному житті людини, а система знаків для передавання, приймання і використання інформації. Лексичний склад мови, або її словник, включає всі її слова мови та еквіваленти слів. Слово – це основна одиниця мови, що характеризується певним значенням, яке має певна група звуків у певному граматичному оточенні. Еквівалент слова – це стійке семантично зв'язане словосполучення [1, с. 15]. Слово можна розглядати з точки зору його внутрішньої та зовнішньої структури. Зовнішня структура слова – це його морфемний склад, він розглядається в термінах вільних та зав'язаних морфем; одиницями зовнішньої структури слова є префікси, суфікси, корені, основи та їх комбінації у двох мовах.

Сленг використовують не тільки у мовленні представників різноманітних верств населення, а й у художній літературі, у засобах масової інформації: газетах, журналах, телебаченні, а також на сцені, і навіть у рекламах. Сленгізми належать до нелітературної, пасивної, стилістично забарвленої лексики низького стилю, зниженого стилістичного тону та безперервно оновлюються. Сленгізми вирізняються: яскраво вираженою експресивністю, грубуватістю, оцінюваністю, жартівливістю, відтінком

ігнорування, що мають не диференційований, а описовий характер і можуть бути застосовані до всіх шарів лексики зниженого стилістичного тону [2, с. 56].

Отже, сленг – це лексика розмовного типу, яку вважають нижчою від загальноповсякденного стандарту; це слова, що у стандартній мові або не вживають, або мають особливий смисловий зміст. Ми зачисляємо сленгові конструкції до таких сфер спілкування: 1) соціально-побутової: try to dialog him – постарайся його вговорити [3, с. 15]; I'm dead sure. – Я у ньому абсолютно впевнений [3, с. 14]; No kidding. – Я не жартую [3, с. 31]; Don't try to duck. – Не намагайся ухилитися [3, с. 40]; 2) сімейної: Here comes my better half. – Ось і моя найкраща половина [3, с. 17]; Who wears the pants in the house? – Хто в будинку господар? [3, с. 27]

Отже, можна зробити висновок, що сленг – доволі поширене явище, він є засобом спілкування у найрізноманітніших прошарках населення. Сленг далекий від будь-якої піднесеності, урочистості, пишномовності. Сленгові слова та вирази емоційно забарвлені та часто вживані в переносному значенні. Сленг – це частина лексики, яка надто швидко змінюється за значенням. Якщо слово або вираз втрачає новизну, його змінює новий сленг.

Список літератури

1. Гальперин И. Р. О термине сленг/ И. Р. Гальперин // Вопросы языкознания. Москва Наука, 1956. № 6. С. 107–114.
2. Єфімов Л. П. Стилістика англійської мови і дискурсивний аналіз : навчально-методичний посібник / Л. П. Єфімов, О. А. Ясінецька. Вінниця : Нова книга, 2011. 240 с
3. Русско-американский сленговый разговорник. Київ УСХА, 1993. 231 с.

Анастасія Тирша

Науковий керівник – канд. філол. наук, доц. Смірнова
М.Р.

Особливості організації дистанційного навчання французької мови

Одним із видів інновацій в організації освіти є введення дистанційного навчання. Така організація освітнього процесу базується на використанні новітніх інформаційно-комунікаційних технологій та забезпечує ефективну інтерактивну взаємодію між всіма учасниками освітньої діяльності [1].

Дистанційна форма навчання найбільш гнучка та доступна. По-перше, це можливість навчатися у будь-який час, адже учень, який навчається дистанційно, може самостійно вирішувати коли, як та скільки часу він може приділити на вивчення матеріалу, що дає йому можливість створювати індивідуальний графік навчання.

По-друге, це можливість навчатися в будь-якому місці. Плюсом є те, що учень може вчитися, не виходячи з дому, щоб навчатись, йому потрібен лише комп'ютер з доступом до Інтернету.

Інша перевага – це доступність навчальних матеріалів, які надаються учневі після реєстрації в системі дистанційного навчання. Таким чином, зникає проблема відсутності або нестачі підручників та навчальних посібників.

Далі йде обмін інформацією, що може здійснюватися різними способами: on-line і off-line. Адже консультиватись із викладачем за допомогою електронної пошти або інших мобільних додатків іноді ефективніше та швидше ніж домовитися про особисту зустріч.

Проте дистанційне навчання не позбавлене і певних недоліків. По-перше, дистанційна форма потребує сильної мотивації. Адже практично весь навчальний матеріал учень повинен освоїти самостійно. Це вимагає багато часу, сили волі, самоконтролю та відповідальності.

Другим недоліком вважаємо те, що дистанційна освіта не підходить для розвитку комунікативної компетентності. Особливо для дітей необхідне живе спілкування та взаємодія з однолітками.

ми. При дистанційному навчанні особистий контакт учнів один з одним і з вчителями мінімальний, а то й цілком відсутній. Така форма навчання не підходить для розвитку комунікабельності та для формування навичок роботи у команді.

Дистанційне навчання може здійснюватися у двох режимах: «синхронному (всі учасники освітнього процесу одночасно перебувають у веб-середовищі) чи асинхронному (освітній процес здійснюється за зручним для вчителів та учнів графіком). Відмінністю між синхронним і асинхронним режимами є миттєві повідомлення та негайний зворотний зв'язок. Асинхронний режим не дає можливості такого типу взаємодії» [2].

До синхронного спілкування належать відеоконференція та вебінар. Відеоконференція об'єднує прямий діалог, передачу голосу і відео. Цей засіб здатен підвищити продуктивність роботи учнів, забезпечуючи їх можливістю спілкування з викладачем та надасючи своєчасний обмін інформацією під час спільної роботи над завданнями. Відеоконференцію можна проводити в таких додатках як, ZOOM та Google Meet.

Асинхронне спілкування може містити різноманітні засоби інформації, аудіо- та відеоуроки (але не обмежуватись ними). За допомогою асинхронного спілкування учні можуть вчитися у власному темпі та в зручний для себе час. До асинхронного спілкування належить чат, блог, пошта, різні платформи (Moodle, Google Classroom), сайти та мобільні додатки (Flipgrid, Padlet).

Розглянувши переваги та недоліки, особливості організації та засоби організації дистанційного навчання, доходимо висновку, що раціональне поєднання нових технологій з існуючими методами викладання може стати запорукою ефективного формування у учнів іншомовної компетенції.

Список літератури

1. Kutasevych H, Yakubovska N, Smirnova M. Animer un cours de FLE à distance : quelle place pour l'interaction.
2. Коберник І. Звиняцьківська З. Методичні рекомендації : організація дистанційного навчання в школі 2020. С. 43-47.
3. Миронов Ю. Переваги та недоліки дистанційного навчання.

Микола Туркевич

Науковий керівник – асист. Лукашук М. В.

ФУНКЦІОНУВАННЯ ДІЄСЛІВ МОВЛЕННЯ В СУЧАСНОМУ ХУДОЖНЬОМУ ДИСКУРСІ

У нашій роботі досліджується функціонування в англійській мові дієслів мовлення в сучасному художньому дискурсі на прикладі роману С. Моема *The Painted Veil*. Комунікативні дієслова або іншими словами дієслова мовлення (далі – ДМ) – це один із найважливіших елементів лексики мови, що є актуальним предметом досліджень багатьох мовознавців. Більшість українських та іноземних науковців сходяться в думці, що ДМ – це дієслова, що містять семи цілеспрямованої діяльності, та дієслова на позначення обміну мовленнєвим актом.

Щодо художніх текстів це форми вираження сприйняття реальності та внутрішніх і духовних переживань людини, спрямованих на чуттєво-предметне і понятійно-наочне розуміння дійсності. Можна стверджувати, що художній текст виникає із специфічного внутрішнього стану у формі мовленнєвого висловлення. Використовуючи художній текст можна проаналізувати семантичні особливості вживання ДМ у таких текстах.

Як стверджує М. Лукашук, «типичним дієсловом мовлення є дієслово *to say*, котре вживається для вираження смислів всіх інших дієслів мовлення» [1, 193]. ДМ *to say* є архілексемою або ядерним елементом лексико-семантичного поля дієслів мовлення. У художній літературі дієслово *to say* найчастіше вживається для введення прямої мови у тексті. Кількість ДМ у романі складає 148 і становить 61% від загальної кількості вживання дієслова *to say* у цьому художньому тексті:

“You know, I’ve danced with you at least a dozen times now and you must tell me your name,” she said to him at last in her laughing way [3].

“Don’t you think those chairs look rather inviting?” said Walter suddenly [3].

“I am to have the privilege of sitting next to you,” he said [3].

Наступною семою за своєю частотністю є сема “utter or pronounce words, express in words” [2]. У цьому значенні у романі *The Painted Veil* ДМ вжито 54 рази, що складає 22%:

He had seemed then a young man of promise and her father said he would go far [3].

If he had not said charming things to her his eyes, warm with admiration, would have betrayed him [3].

Наступне місце займає сема “inform, pass some message” [2], у цьому значенні ДМ *to say* було вжито 23 рази, що становить 9% від загальної кількості слововживань:

She made up her mind exactly what she was going to say to him and how she would treat him [3].

She loved Charlie with all her heart, but his reply disconcerted her; for such a clever man it was a stupid thing to say [3].

Для дієслова мовлення *to tell* найтипівішим значенням є “to give information about something” [2]. У цьому значенні воно вжито у тексті 74 рази, що становить 53% від загальної кількості слововживань:

I don't want to hurt your feelings, but really I must tell you the truth [3].

Отже, аналізуючи функціонування дієслів мовлення у художньому тексті на прикладі роману С. Моема *The Painted Veil*, ми можемо переконатися у тому, що ДМ має широкий набір значень і проявляється найповніше у художньому тексті. Дієслова мовлення передають сказане іншими співрозмовниками, виражають мовленнєві акти (прохання, наказ тощо), а також передають пряму мову.

Список літератури

1. Лукашук М. Семантика дієслів мовлення. *Наукові праці Кам'янець-Подільського університету ім. І.Огієнка: Філологічні науки*. Вип. 26, 2011. С. 192-195.
2. Oxford Learner's English Dictionary. [Електронний ресурс]. URL: https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/say_1?q=say (дата звернення: 5.01.2022)
3. Maugham, W. S. *The Painted Veil*. [Електронний ресурс]. URL: <https://ia601600.us.archive.org/13/items/in.ernet.dli.2015.148279/2015.148279.The-Painted-Veil.pdf> (дата звернення: 10.11.2021)

Ратмір Турчанінов

Науковий керівник – доц. Бешлей О.В.

Спортивні ігри на уроці англійської мови як засіб гейміфікації навчання

Сучасна освіта включає в себе безліч стратегій та методик. Серед них ключові позиції в мотивуванні учнів середньої школи до навчання займає гейміфікація. Як вказано в статті «From game design elements to gamefulness: defining "gamification"» S. Deterding, D. Dixon, R. Khaled, L. Nacke, «Гейміфікація – це методологічна стратегія, яка використовує елементи ігрового дизайну в неігрових контекстах» [1, с. 10].

Однак, окрім гейміфікації, варто також враховувати вплив рухової активності на навчальний процес. Відсутність фізичної активності протягом дня негативно впливає на працездатність та концентрацію уваги школярів, а також підвищує рівень втоми та напруження м'язів [2, с. 199-207].

За статистичними даними, учні молодшої школи проводять до 85% часу в сидячому положенні, а повсякденна рухова активність складає всього до 19% часу на добу [3, с. 262-266]. Виходячи з цього дослідження, можна зробити висновок, що такий низький рівень фізичної активності знижує рівень концентрації уваги школярів, погіршуючи їх ефективність протягом уроку англійської мови.

Методом вирішення питання пропонується застосування спортивних ігор протягом заняття. Це комбінація рухової активності разом з гейміфікацією навчального процесу. Передбачається, що такий підхід допоможе поліпшити засвоєння матеріалу учнями і підвищити рівень їх концентрації та уваги. Для максимальної ефективності вчитель повинен адаптувати будь-яку з відомих йому спортивних ігор під матеріал уроку.

Візьмемо, до прикладу, дитячу гру «Piggy in the Middle», яка популярна у Великобританії. Вона використовує елементи волейболу та командної гри. Гра проходить так:

1. Гравці формують кільце, один з них стає по центру.

2. Гравці з кільця кидають одне одному м'яч, а той, що по центру, намагається його перехопити.
3. Якщо гравець по центру спіймав м'яч, він обмінюється позиціями з металником.

Адаптувати гру можна для розвитку лексичної компетентності учнів та їх словникового запасу. Зокрема, можна встановити такі правила:

1. Перед кожним кидком, металник повинен промовити слово або фразу з нинішньої теми уроку.
2. Якщо гравець по центру не спіймав м'яч, він також промовляє слово або фразу. В протилежному випадку, металник промовляє додаткове слово або фразу.

Так учитель адаптує гру під будь-яку тематику. Це допомагає додати рухову активність в учнівське життя та мотивувати школярів до засвоєння знань через ігрову форму.

Отже, спортивні ігри на уроці англійської мови комбінують рухову активність з елементами гейміфікації, поліпшуючи рівень концентрації уваги школярів та засвоєння пройденого матеріалу протягом уроку. Наразі немає підбірки зі спортивними іграми для уроків іноземної мови, тому ця тема вимагає додаткового дослідження.

Список літератури

1. Deterding, S., Dixon, D., Khaled, R., & Nacke, L. (2011). From game design elements to gamefulness. *Proceedings of the 15th International Academic MindTrek Conference on Envisioning Future Media Environments - MindTrek '11* (pp. 9-15).
2. Салівон В. В., Кінішенко Н. Л. Фізкультхвилинки у початковій школі як важлива складова уроку та елементфізкультурно-оздоровчої роботи. *Педагогічні науки: збірник наукових праць*. 2017. Випуск 134. С. 199-207.
3. Макотра И.В., Мазалова М.А. Организация двигательной активности младших школьников во внеурочное время. Актуальные проблемы безопасности жизнедеятельности детей и пути их решения : материалы Всероссийской научно-практической конференции с международным участием 20-21 апреля 2017 г., г. Балашов. Саратов : Саратовский источник. 2017. С. 262-266.

До сутності поняття „запозичення”

Неодмінною умовою розвитку будь-якої мови є її контакти з іншими мовами світу, внаслідок чого в ній з'являються запозичення. Зазначимо, що терміном „запозичення” позначаються не тільки ті чи інші мовні одиниці або елементи іншомовного походження, але й сам процес їх надходження до мови.

Запозичуватися при цьому можуть одиниці різних рівнів мови (фонологічного, морфологічного, лексичного). У зв'язку з цим запозиченими можуть бути фонemi, морфеми, лексеми. Іноді запозичуватися можуть і певні граматичні одиниці. Про це, зокрема, свідчить застосування французького артикля *le* в окремих запозичених одиницях топонімічної лексики англійської мови.

Ю. С. Сорокін вказує, що „процес запозичення сам по собі завжди двосторонній” [3, с. 12]. Він є не суто передачею готових елементів або одиниць однією мови в іншу. Цей процес супроводжується їх „освоєнням” системою мови, до якої вони надходять, їх пристосуванням до її потреб.

Подібне „освоєння” отримало в фаховій лінгвістичній літературі назву „асиміляція”, що полягає у „пристосуванні іншомовних одиниць і елементів до системи мови-реципієнта у фонетичному, граматичному, семантичному та граматичному відношенні” [1, с. 12]. Асиміляція може бути повною, що забезпечує „абсолютну інтеграцію запозичення та її включення до системи мови-реципієнта”, а також частковою, внаслідок якої дозволяє „відчувати іншомовне походження запозичення носіями мови” [1, с. 13].

Окремі запозичення не зазнають асиміляції взагалі, залишаючись варваризмами, які О. Н. Реформатський називає „іншомовними словами, здатними до колористичного опису чужих реалій” [2, с. 132]. Ці одиниці відрізняються від інших одиниць мови графічно, фонетично, структурно.

У зв'язку із цим С. Ю. Шигіна розмежовує запозичення за структурними ознаками [4, с. 49]. Основою для його структурної класифікації запозичень є різний ступінь морфемної субституції запозичень у мові-реципієнті. Це дозволяє науковцю розмежувати власне запозичення (коли із іншої мови запозичуються як значення, так і звукова оболонка) та гібридні запозичення, утворені часткового з іншомовного, частково із власного „матеріалу” мови.

Список літератури

1. Голдованський Я. А. Етапи адаптації одиниць іншомовного походження в лексичній системі мови-реципієнта. Іншомовна філологія. 1983. Вип. 69. С. 17–21.
2. Реформатский А. Н. Введение в языкознание. Москва Аспект Пресс, 2006. 536 с.
3. Сорокин Ю. С. Развитие словарного состава русского языка. Москва Наука, 1965. 178 с.
4. Шигина С. Ю. Заимствованная лексика на рубеже веков. Владивосток : Изд-во РИО, 2001. 103 с.

Юлія Хайрутдінова

Науковий керівник – доц. Сурадейкіна Т.В.

Особливості авторського дискурсу А. Гейлі

У даній роботі ми подаємо визначення і розглядаємо особливості творчості Артура Гейлі та жанрові особливості роману «Готель».

Згідно з *Лінгвістичним енциклопедичним словником* «дискурс — це зв'язний текст у сукупності з екстралінгвістичними – прагматичними, соціокультурними, психологічними та іншими факторами; це текст, що узятий у подієвому аспекті; це мовлення, яке розглядається як цілеспрямована соціальна дія, як компонент, що бере участь у взаємодії людей та механізмах їх свідомості (когнітивних процесах)» [2].

Розглянемо особливості авторського дискурсу А. Гейлі, який по праву вважається основоположником професійного (виробничого) роману. Досліджуваний роман «Готель», як і інші твори письменника (наприклад «Аеропорт»), реалістичний, побудований на реаліях конкретного фахового середовища. Багато творів екранізовано, а за книгою «Готель» знятий телесеріал.

У 1959 році письменник спробував стати прозаїком. «Його специфічний метод роботи над твором полягав у тому, що автор не надто ускладнював сюжет філософськими, ліричними чи психологічними відступами, намагаючись висвітлювати актуальні для американського суспільства проблеми загальнозрозумілою мовою. Письменник намагався зробити твір якомога реалістичнішим» [4].

Виробничий роман Артура Гейлі «Готель» зображує головного героя, перш за все, в світлі його робочих функцій. Книга має всього п'ять глав, кожна з яких названа певним днем тижня. Автор намагався вмістити в кожен главу життя кількох головних героїв і показати їхнє тісне сплетіння, характер кожного свого героя, пояснити його вчинки і задуми.

«У кожному з його романів викладені різні фінансові чи технічні подробиці як доповнення до драматичних відносин між героями, доступною мовою подана інформація про те, як працює той чи інший пристрій або система, і як вони впливають на

суспільство і його індивідуумів. У романах докладно показано генезу будь-якої системи, її розвиток, неминучі проблеми, що призводять зрештою до кризи, яка щасливо вирішується до кінця роману» [1].

«Таке середовище описується і аналізується автором як єдина виробнича та фінансова система зі своїм складним матеріально-технічним забезпеченням, своїми специфічними відносинами, проблемами, типологічними ситуаціями та конфліктами. Проблеми, що їх письменник розглядає у романі «Готель», є актуальними і для початку 21 століття» [3].

У кожному зі своїх романів автор вводить фахову лексику, супроводжуючи її авторськими коментарями, майстерно володіє нею, оскільки сам працював у тих сферах, що описуються.

Завдяки роману «Готель» пересічна людина може з легкістю дізнатися, як діє такий величезний механізм, як готель, який описано від підвальних приміщень до номерів-люкс.

Роман також описує теми расизму, внутрішньої боротьби і справедливості. До кінця книги автор поступово підводить читача до несподіваної кінцівці, показуючи, що добро не завжди перемагає, що не всі вірні «друзі» є такими насправді.

Отже, А. Гейлі пройшов нелегкий шлях від простого кур'єра до видатного прозаїка, книги якого ставали бестселерами, видавалися багатьма мовами і розходилися мільйонними примірниками, що й досі мають свою аудиторію завдяки професійному зображенню фахового середовища.

Список літератури

1. Карамаев С. А. Изнанка производства как рецепт успеха. 2004. URL: <https://lenta.ru/articles/2004/11/26/hailey/> (дата звернення: 12.04.2021).
2. Літературознавчий словник-довідник / [О. Астаф'єв, З. Бичко, Б. Бірчак та ін.]. Київ : Академія, 2007. 196 с.
3. Посохова А. В. Когнітивно-семантичний простір професійного роману. Молодий вчений. 2016. №12. С. 364–367. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2016/12.1/83.pdf>.
4. Geherin D. Arthur Hailey Biography. URL: <https://biography.jrank.org/pages/4390/Hailey-Arthur.html> (дата звернення: 20.01.2022)

Особливості застосування перекладацьких трансформацій при перекладі англомовних кінофільмів

Переклад мультимедійного продукту – це вид перекладу, метою якого є переклад мультимодального або мультимедійного продукту на іншу мову, що відповідає іншій культурі, і може припускати використання мультимедійних електронних систем для перекладу.

Кінопереклад має на увазі процес міжмовної обробки змісту оригінальних монтажних листів з подальшою ритмічною укладанням перекладного тексту і його озвучування, або введення в відеоряд в формі субтитрів. При цьому мета «кіноперекладу» - міжмовне перетворення або трансформація кінотексту з повноцінним збереженням особливостей кіномови оригіналу.

Виділяють три основних види кіноперекладу: субтитрування, закадрове озвучення і дублювання

Закадровий переклад (*voice-over*) - вид озвучування, який передбачає створення додаткової мовної доріжки, яка накладається на оригінальну, при цьому глядач може чути обидві дороги. Найуживанішими перекладацькими трансформаціями, які застосовуються під час виконання цього виду кіноперекладу є: компресія та декомпресія.

Дубляж (*dubbing*) – це вид перекладу аудіовізуальних творів (фільмів, мультфільмів, телесеріалів, аніме і тд.), при якому виконується повна заміна доріжки реплік героїв мови оригіналу на нові доріжки мовою перекладу з метою трансляції цього твору закордоном.

Найуживанішими перекладацькими трансформаціями, які застосовуються під час виконання цього виду кіноперекладу є: синтаксичне уподібнення та цілісне перетворення.

Субтитри повинні змінити форму вираження кінопродукту – з усної на письмову, тобто субтитри перетворюють фільм з аудіовізуального продукту на літературний твір, який вимагає більшої уваги з боку аудиторії/читача.

Список літератури:

1. Ефремова М.А. Концепт кинотекста: структура и лингвокультурная специфика: На материале кинотекстов советской культуры. Дисс... канд. филолог, наук. Волгоград, 2004.
2. Зарецкая А. Н. Особенности реализации подтекста в кинодискурсе : автореф. дис. канд. филол. наук: 10.02.19 “Теория языка” / А. Н. Зарецкая. – Челябинск, 2010. 21 с.
2. Cronin Michael. Translation goes to the Movies. Abingdon: Routledge, 2009
3. Rymael A. Audiovisual translation / A. Rymael. – Handbook of translation studies. – Vol.1. – John Benjamins Publishing Company, 2010.

Причини виникнення та сутність клікбейт-заголовків

Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій і високий рівень конкуренції, а також боротьба за увагу аудиторії створює особливі умови, що стимулюють творчу активність онлайн-авторів. Їх завданням стає не тільки привернення уваги до контенту, але й утримання аудиторії на необхідному інформаційному ресурсі протягом максимально довгого часу. Виконанню цього завдання сприяє використання технології клікбейтингу. Найбільш поширена форма його втілення – це заголовки.

Під клікбейт-заголовками (від англ. *click* – *циклик*, *bait* – *наживка*) розуміють сенсаційні заголовки [2, с. 54]. Метою створення та використання клікбейт-заголовків є бажання привернути увагу читача будь-яким способом. Основа клікбейт-заголовка – провокативні стратегії мовленнєвого впливу, спрямовані на стимулювання цікавості, притаманній людині, а також таких її почуттів, як страх, обурення, недовіра тощо. Зазначимо, що термін „клікбейт” виник у цифровій сфері, в якій він використовується у значенні „маніпулятивний прийом, спрямований на привертання уваги та отримання трафіка” [1, с. 203].

Багато в чому клікбейт-заголовки схожі з іншими типами заголовків: в них використовуються епітети, оцінні одиниці, лінгвокультури тощо. Однак існують і значні відмінності, що дозволяють відрізнити цей тип заголовків від інших. Наприклад, у них можуть використовуватися цифри на початку, їм також може бути притаманна нестандартна пунктуація. Застосовується в подібних заголовках і маніпулятивний прийом „наближення до адресата” [4, с. 5].

Вказані прийоми можуть слугувати створенню інформаційної прогалини, сприяють появі відчуття нестачі інформації, що спонукає до необхідності її прочитання. Подібний феномен,

який виникає внаслідок прочитання клікбейт-заголовку називають також „curiositygap” [3, с. 95].

Клікбейтинг неоднозначний. Про нього говорять все більше як про негативне явище, відзначаючи його негативний вплив на рівень довіри до ЗМІ в цілому [4, с. 6]. Досить часто ознайомлення з відповідною інформацією після прочитання клікбейт-заголовків призводить до розчарування, відчуття втраченого часу та розуміння, що подібна інформація нецікава та непотрібна. Вона провокує лише ефект ошукуваного очікування.

Список літератури

1. Богданова Д. А. Кликбейты и листиклы – современные приемы подачи информации онлайн-медиа. *Народное образование*. 2019. № 4. С. 203–210.
2. Чанышева З. З. Информационные технологии смысловых искажений в кликбейт-заголовках. *Вестник Пермского национального политехнического университета. Проблемы языкознания и педагогики*. 2016. № 5. С. 54–62.
3. Bazaco A., Redondo M. Sanchez-Garcia P. Clickbait as a strategy of viral journalism: conceptualization and methods. *Revista Latina de Comunicación Social*. 2019. № 74. P. 94–111.
4. Mormol P. Clickbait as one of the dominant features of online headlines. *Social Communication*. 2019. № 1 (18). P. 3–10.

Каріна Шевчук

Науковий керівник – асист. Сенік Г.І.

Особливості відтворення запозичених слів та інтерферентних явищ при перекладі

Як відомо, художній переклад – це один з найпоширеніших напрямків перекладу, який набуває все більшої популярності у зв'язку з підвищенням інтересу молоді саме до художньої літератури іноземних письменників. Кількість літератури іноземною мовою з кожним днем зростає, тому відповідно збільшується попит на переклади українською мовою.

Актуальність дослідження полягає в підвищеному інтересі до перекладу німецькомовних текстів та інтерпретації перекладацьких прийомів як в мові загалом, так і в перекладі. Крім того, інтерференція є одним із рушіїв розвитку мови, мовних змін, що нагромаджуються і зріють в ній. Її подолання зосереджується на всебічному екстралінгвальному й інтралінгвальному вивченні іноземної мови, що передбачає порівняльний аналіз різних граматичних структур та набуття соціокультурного досвіду. Для дослідження цього явища ідеально підходить німецькомовна художня література, саме вона слугувала матеріалом дослідження.

Об'єктом дослідження стали інтерферентні явища, трансференції та запозичення, що були знайдені у перекладах німецькомовної літератури Наталкою Сняданко, таких як: Герта Мюллер «Гойдалка дихання», Франц Кафка «Замок» та Гюнтер Грас «Кіт і миша» і «Моє сторіччя».

Дослідження здійснювалося на декількох рівнях: функціональному, синтаксичному, фонетичному та лексичному. У ході написання було застосовано метод порівняння між оригіналом та перекладом.

Для реалізації мети нашого дослідження були поставлені наступні завдання:

1. Провести загальний аналіз художнього перекладу;
2. Визначити специфіку художнього перекладу;
3. З'ясувати особливості перекладу інтерферентних явищ, трансференції та запозичень;
4. Надати оцінку перекладу.

У ході дослідження було з'ясовано, що інтерференція - це явище, яке зустрічається досить рідко, але в той самий час часта інтерференція означає змішування двох систем та їх уподібнення. А також стає перешкодою на шляху правильного сприйняття іноземної мови, особливо на початковому етапі її вивчення. Що стосується запозичень, то спостерігається використання перекладачкою запозичень з англійської, латинської, італійської, німецької та французької мов. Наприклад: *advocates* (лат.) - адвокат (укр.), *carcer* (лат.) - карцер (укр.), *fofa* (італ.) - фуфайка (укр.), *Blitzkrieg* (нім.) - блицкриг (укр.).

Згідно з проведеним нами дослідженням, встановлено, що до шляхів вирішення цієї проблеми слід віднести: детальний аналіз кожного із зазначених видів інтерференції та створення методики попередження та подолання міжмовної інтерференції в мовленні студентів-філологів. Врахування інтерференції під час вивчення іноземних мов дозволяє попередити помилки і тим самим полегшити процес навчання.

Список літератури

1. Вайнрайх В. Языковые контакты. Состояние и проблемы исследования В. Вайнрайх. — Б., 2000. 331
2. Семчинський С. В. Семантична інтерференція мов (На матеріалі слов'яно-східнороманських мовних контактів) / С. В. Семчинський. — К. : Вища школа, 1974. — 256 с.

Жанна Шикеринець

Науковий керівник – доц. Задорожна І. П.

**Формування лінгвокраїнознавчої компетентності
в учнів старших класів за допомогою фразеологізмів**

Проблема формування лінгвокраїнознавчої компетентності у процесі навчання іноземної мови вкрай важлива для сьогоденних вчителів. Адже знання про культуру країни та мови в цілому не лише підвищують здатність учнів до вдалої комунікації, сприяють розмаїттю предметно-змістовного плану уроку, що доводиться дослідженнями таких відомих учених, методистів та педагогів-практиків, як Г.Д. Томахін, Г.С. Сінкевич, С.М. Кашук, О.В. Кудровець, С.В. Перкас та Т.О. Потапенко.

Лінгвокраїнознавча компетентність – це «цілісна система уявлень про національні звичаї, традиції, реалії країни мови, що вивчається, що дозволяє вилучати з лексики цієї мови приблизно ту ж інформацію, що і її носії, і домагатися тим самим повноцінної комунікації» [2, с. 54-55]. Адекватне спілкування та взаєморозуміння недосягне без принципової тотожності основних відомостей комунікантів про навколишню дійсність. Помітні відмінності в запасі цих відомостей у носіїв різних мов здебільшого визначаються різними матеріальними та духовними умовами існування відповідних народів та країн, особливостями їхньої історії, культури, суспільно-економічного ладу, політичної системи тощо. Звідси випливає загальноприйнятий на сьогоднішній день висновок про необхідність знань про специфіку країни, мова якої вивчається, і тим самим про необхідність лінгвокраїнознавчого підходу як одного з головних принципів навчання іноземних мов. Ефективному розвитку лінгвокраїнознавчої компетентності сприяє навчання, що розкриває особливості культури, історію,

звичаї та традиції рідної країни, а також країни мови, що вивчається. Крім того, завдяки взаємодії зі схожими та різними способами сприйняття та обставинами в іншій культурі глибше освоюється культура своєї батьківщини [1].

Формування цієї компетентності на матеріалі фразеологізмів важливе, оскільки саме ці мовні одиниці найбільш яскраво та повно відображають національний колорит народу-носія мови, його навколишньої дійсності та несуть у собі максимум інформативності при мінімумі лексичного обсягу. Потребу вивчення фразеологізмів не можна недооцінювати, адже соціальна поведінка – це сукупність багатьох сторін індивідуальної поведінки, пов'язаних з культурними нормами [3].

Формування лінгвокраїнознавчої компетентності в учнів старших класів необхідне, оскільки підлітковий період є одним з найбільш плідних з точки зору навчання. Саме у старших класах учень здатний не лише вивчати граматичну, лексичну та фонетичну сторони мови, а й долучатися до культури країни, де нею розмовляють, через розуміння менталітету її жителів, через проведення асоціацій та аналогій, а також завдяки аналізу та рефлексії. Окрім того, проблема підтримки високого рівня зацікавленості та мотивації старших школярів у вивченні іноземних мов завжди актуальна. Одним із факторів зацікавленості учнів у освітньому процесі є грамотна реалізація лінгвокраїнознавчого підходу як найважливішого компонента навчання іноземної мови.

Список літератури

1. Акімова, О. С. Формування лінгвокраїнознавчої компетенції старших школярів. Херсон: Молодий вчений, 2016. № 8. URL: <https://moluch.ru/archive/112/28690/> (дата звернення: 11.12.2021).
2. Міньяр-Белоручев Р.К., Обеременко О.Г. Лінгвокраїнознавство або «іншомовна культура». *Іноземні мови в школі*. 1993. №6. 223 с.
3. Шевчук С. В., Кабиш О. О., Клименко І. В. Сучасна українська літературна мова: Навчальний посібник. К.: Алерта, 2017. 544 с.

Василь Шородок

Науковий керівник – доц. Лесінська О.М.

Мовні засоби вираження, зображення та розвитку магії в англomовних творах жанру фентезі

Актуальність цієї теми полягає в оригінальності та новизні такого жанру, як фентезі. Він з'явився на початку в середині ХХ століття і почав активно розвиватись та розділятися на різноманітні жанри на початку ХХІ століття. Мета цього наукового дослідження полягає у вивченні мовних засобів вираження та зображення магії в англomовних творах жанру фентезі. В наш час існує велика кількість не тільки книг у жанрі фентезі, а й самих різновидів цього жанру. Цей феномен вивчався під різними кутами такими науковцями як Олейнікова Г.О., Шпак І. В., Ніконова В. Г., Четовою Н. Й. та багатьма іншими, які вивчали не лише вираження магії та її зображення, а й створення інших світів та методи їх формування. Найкращим для початку буде вивчення самого терміна «фентезі». Якщо брати до уваги найближчий до нього термін «фантастика», то його найбільш влучне визначення подане в тлумачному словнику російської мови С.Н. Ожегова та Н.Ю Шведова «Літературний твір, який змальовує вигадані, надзвичайні події». До уваги також можна взяти перше визначення згідно з тим же джерелом, яке допоможе глибше зрозуміти саму концепцію слова: «Те, що засноване на творчій уяві, фантазії або ж художній вигадці». [1, с. 648]. Загалом науковці схильні до думки, що саме поняття фентезі та твори в схожому жанрі існували ще в часи лицарських романів. Причиною цього є те, що події в даних творах розгорталися в умовному та фантастичному просторі, який не відповідає тогочасній Європі «темних віків» напередодні середньовіччя. Сюжет в таких романах зазвичай розвивається у вигаданій країні, а всі події обертаються довкола королівського двору або ж когось «обраного», який повинен подолати зло задля вищої мети та захисту свого королівства. Зазвичай головним героєм є лицар, який хоче слави, або ж кохання юної та прекрасної дівчини. Якщо звернутись до статті Юлії Зайченко, то найбільш відомим та основним для створення традицій фентезі був роман «Смерть

Артура» Т. Мелорі, написаний в 1485р. [2, с. 253]. Авторка зазначає, що в цьому творі ми вперше стикаємось з образом Світлого Королівства, що веде боротьбу з темними силами, а головною кульмінацією твору є мандрівка лицаря задля вищої мети. Надалі фентезі розвивався в доволі повільному темпі, адже його не виділяли як окремий жанр через його «несерйозність». Головною причиною цього є думка, що фантазія відволікає людей від «серйозного» та раціонального сприйняття світу, позаяк в творах фентезі всі світи, магія та головні сюжетні кульмінації створюються за допомогою фантазії.

Говорячи про особливості жанру головне завдання автора полягає у створенні яскравого, нового світу з продуманими персонажами, які будуть викликати у читача різні справжні емоції, а головне – переживання за долю головних героїв. Усе це складає одну з основних рис художнього стилю – естетичну функцію. Для досягнення такого результату автори використовують різні засоби для оформлення естетичної інформації в художньому тексті, такі як: епітети, порівняння, метафори, авторські неологізми, гру слів, іронію, промовисті антропоніми та топоніми, діалектизми, жаргонізми, арготизми та вульгаризми [3, с. 314-315].

Це підводить нас до того, що фентезі – це доволі самобутній, цікавий та різносторонній жанр, який розвивається й сьогодні. Тому вивчення його феноменів, різноманітних способів перекладу та шляхів розв'язання перекладацьких проблем є доволі важливою та необхідною справою для перекладача. Саме цьому й присвячена наша робота.

Список літератури

1. Ожегов С. І. Тлумачний словник російської мови / С. І. Ожегов, Н. Ю. Шведова., 1992. 960 с.
2. ФЕНТЕЗІ ЯК ЖАНР СУЧАСНОЇ ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ. ТОВ "Фірма "Планер". 2015. №21. С. 250–254.
3. Алексеев С. Т. ФЭНТЕЗИ / С. Т. Алексеев, Д. М. Володихин // Энциклопедия Кругосвет – URL: https://www.krugosvet.ru/enc/kultura_i_obrazovanie/literatura/FENTEZI.html.

Класифікація метафори як когнітивного явища

Вивчення метафори простежується ще з античних часів. Відтоді теоретичне знання часто звертається до осмислення цього мовного терміну, тому що метафора є однією з поширених особливостей мови та свідомості людини, ми використовуємо, інколи навіть не задумуючись, різні метафори в щоденному житті для комунікацій між собою. Побутує думка, що майже кожне слово є саме по собі метафоричним, тому нам стає легше впорядковувати дійсність.

Метою цієї статті є висвітлення різних підходів до визначення поняття «метафора», а також аналіз різноманітного інструментарію когнітивної метафори.

Грунтовно досліджуючи мовний матеріал, науковці Дж. Лакофф та М. Джонсон стверджують, що метафора — це один із найважливіших концептуальних механізмів, який дозволяє нам краще розуміти абстрактні поняття, а також обдумувати їх та робити певні висновки. Саме такий механізм типовий для свідомості будь-якої людини, яка розмовляє тією чи іншою мовою. Метафори функціонують саме як мовні вирази, завдяки перебуванню в когнітивній системі людини. Когнітивні метафори складають асоціації та аналоги з різними предметами та явищами, а це, у свою чергу, зумовлює створення нових мовних метафор [2, с.26].

Метафора часто виступає засобом емоційної аргументації, тому що її потенціал — результативно та образно створити авторський намір і використовуючи його, ефективно вплинути на цільову аудиторію. За Н. Д. Арутюною, метафора є одним із найсильніших важелів влади та маніпулювання свідомості, вона — персуазивний компонент в арсеналі автора [1, с.43].

Інструментарій когнітивної метафори досить обширний та багатокomпонентний, тому ми хочемо привернути увагу до класифікації метафор за природністю джерела. Такі метафори існують трьох видів, а саме: структурні, онтологічні, орієнтаційні. Дж.

Лакофф та М. Джонсон зазначають: «Структурні метафори відбуваються, коли один концепт метафорично структурований у термінах іншого за допомогою чітко означеного та окресленого в просторі концепту, а орієнтаційні, в свою чергу, організують цілу систему концептів відносно інших систем» [2, с.14]. Як приклади структурних метафор можемо навести такі словосполучення: *“Beauty is a flight”*, *“love is the antidote to despair”*. Орієнтаційні метафори, у свою чергу, використовують просторові взаємозв’язки (уверх- вниз): *“You are falling down”*, *“evil will bring only to the bottom”*. Онтологічна метафора описується як «трактування подій, дій, емоцій, ідей як предметів та речовин [2, с.58]. Наприклад: *“Beauty is a brittle object”*.

Підсумовуючи, можна зазначити, що визначення метафори для кожного науковця – своє. Велику роль у формуванні когнітивної лінгвістики зіграли Дж. Лакофф та М. Джонсон. На нашу думку, перспективним кроком у цій сфері видається дослідження когнітивних метафор у різних видах дискурсу. Це надасть можливість глибше оцінити індивідуальний авторський стиль тексту, а також інтерпретувати використання конкретного виду метафори.

Список літератури

1. Арутюнова Н. Д. Язык и мир человека. Москва Языки русской культуры, 1999. 896 с.
2. Lakoff G., Johnson M. *Metaphors We Live By*. London The University of Chicago Press, 1980. 242 p.

Науковий керівник – асист. Заполовський М. В.

Стилістичні особливості перекладу роману Г. Грасса «Бляшаний барабан»

Актуальність нашого дослідження зумовлена недостатнім вивченням перекладу стилістичних особливостей у творах Гюнтера Грасса, що, відповідно, впливає на можливість дослідити та проаналізувати рівень адекватності українського перекладу та його відповідність тексту оригіналу.

Відтак **матеріалом** такого зіставного аналізу для нас став німецькомовний роман Г. Грасса «Die Blechtrommel», а також його переклад українською мовою «Бляшаний барабан», виконаний Олексієм Логвиненком.

Мета розвідки полягає у виявленні стилістичних особливостей перекладу цього роману, збереження тих чи інших стилістичних форм та визначенні рівня адекватності перекладу.

«Бляшаний барабан» – перший та найвизначніший твір Г. Грасса, що побачив світ у 1959 році. Роман належить до німецької повоєнної прози та стає для автора своєрідним викликом. Відтворюючи уже звичні літературні мотиви, письменник антипатріотично поєднує жорстоку, неупереджену критику величчя німецької нації разом з нещадною сатирою та іронією, використовуючи при цьому численні стилістичні фігури.

Загалом українські переклади Олексія Логвиненка вражають своїм лексичним багатством, органічністю звучання та вдалим підбором стилістичних відповідників. Не став винятком і його варіант «Бляшаного барабану».

Перекладачеві у своїй праці слушно вдалося адаптувати текст оригіналу для українського читача, зокрема за допомогою фразеологізмів, порівнянь та використання різноманітних діалектизмів, застарілих слів тощо, що посприяло вдалій передачі розмовного стилю автора. Наприклад: «*Koljaiczek der Brandstifter war gebrannt genug...*» [1, с. 12] – «*Палій Коляйчек був терпий калач...*» [2, с. 13] або ж «*... durch dick und dünn gehenden, noch*

tausend. Abenteuer bestehenden Spießgesellen zu machen» [1, с. 13] – «... і примусити їх пройти крізь вогонь, і воду, й мідні труби і зазнати сотень пригод» [2, с. 16].

Використання діалектизму автором перекладач вдало змінило на просте та зрозуміле всім порівняння: «... *weil windig war und hat auch je regnet wie Deikert komm raus»* [1, с. 10] – «... бо ж тоді й вітряно було, й дощ лив як із відра» [2, с. 11]. Або ж, навпаки, використовує діалектизми, застарілі слова тощо у тексті перекладу: «*Weit genug schob sie die Bulve neben den schwelenden Krautberg...*» [1, с. 7] – «Вона відкотила бульбу досить далеченько від купи ще непригаслого картоплиння...» [2, с. 5]. Окрім цього, було підмічено також постійне використання у перекладі складних речень з різними видами зв'язку, що притаманно німецькій мові, а також велику кількість уточнювальних слів та речень, які повністю вдалося передати, не порушуючи їх структури. Наприклад: «*Solange sein Besuch währt – und Anwälte wissen viel zu erzählen – raubt er mir durch diesen Gewaltakt das Gleichgewicht und die Heiterkeit»* [1, с. 5] – «І поки він сидить у мене – а такі адвокати вміють розбалакувати довго, – через той його насильницький акт я втрачаю і внутрішню рівновагу, і будь-який настрій» [2, с. 2]

Отже, вперше зроблено спробу проаналізувати та охарактеризувати виключно стилістичні особливості перекладу роману Г. Грасса «Бляшаний барабан» з німецької на українську мову. З'ясовано, що у перекладі художніх творів існує велика кількість певних нюансів, на які варто звертати увагу та намагатися максимально наблизитися до найвищого рівня адекватності, наприклад, шляхом підбору правильних та влучних стилістичних тощо відповідників. Разом з тим важливо зберегти індивідуальний стиль автора та зробити його зрозумілим читачеві.

Список літератури

1. Grass G. Die Blechtrommel. Hermann Luchterhand Verlag, 1962. 731 S.
2. Грасс Г. Бляшаний барабан / пер. з нім. Олексія Логвиненка. Київ : Юніверс, 2005. 784 с.

Стилістичний аспект індивідуально-авторського мовлення американської письменниці Лі Бардуго (на матеріалі роману “Six of Crows”)

Авторський стиль є своєрідною, історично зумовленою, складною системою засобів і форм словесного вираження, характерною для конкретного автора [1, с. 44].

Індивідуальне-авторське мовлення кожного письменника відрізняється кількістю номінативних одиниць, особливостями використання стилістичних засобів, організацією тексту та вибором лексичних одиниць [2, с. 162].

Авторське мовлення формується під впливом життєвих переконань авторів. Художні твори часто зображують частину життя автора, його переживання. Події, в яких письменник брав участь або виявився серед них волею долі, частково стають предметом художнього дослідження, оскільки життєві обставини є важливим фактором світогляду художника.

Для визначення авторського мовлення досліджуються стилістичні засоби, способи побудови фраз та абзаців, метафори, авторський гумор.

Якщо йдеться про авторське мовлення в романі американської письменниці Лі Бардуго “Six of Crows”, то можна простежити цікаву низку різновидів вживання авторської мови. Можливість створювати нові світи, давати добре продумані назви місцям, культурі має значення для фентезійних творів. Бардуго наповнює свій вигаданий всесвіт різноманітними впливами, головним чином російськими, голландськими, скандинавськими, китайськими та австралійськими.

Оскільки книга вважається розповіддю про пограбування, а також фентезійним романом, персонажі часто використовують кримінальний сленг, саме ця лексика в романі переважає. Наприклад: *knocked it off(kill)*, *nab(catch)*, *scam(fraud)*, *kick out(expel)*, *fleece(theft)*. Необхідно згадати той факт, що деякі сленгові терміни були придумані самою Лі Бардуго (наприклад,

"mercher", "sainsforsaken", "bunk biscuit" тощо). Вживання такої лексики робить особистості персонажів набагато помітнішими.

Індивідуально-авторське мовлення Бардуго також вирізняється використанням у романі метафори. Наприклад: **"The heart is an arrow. It demands aim to land true"** [3, с. 311]. Цей стилістичний засіб, поряд з багатьма іншими, використовується як нагадування та зв'язки з тими речами, які персонажі хочуть повернути, і вести команду до мрій і цілей, яких вони хотіли досягти.

Гіперболи використовуються незліченну кількість разів, коли йдеться про Каза Бреккера, одного з головних героїв роману, що в свою чергу допомагає краще описати персонажів. Наприклад, член його команди, Матіас, називає його *"demjin"*, що означає "демон", через його магію, безпристрасні очі і жорстокість.

Наступні приклади епітету та метафори також розкривають образ Бреккера: **"Has a harsh, cracked voice: "His voice had the rough, abraded texture of stone against stone"**[3, с. 21].

Лі Бардуго знаходить для кожної теми і для кожного персонажа свої виразні засоби в мові, що доповнюють її світ, відображають ставлення мовця до предмета мовлення та почуття. Використання Лі Бардуго стилістичних засобів, які допомогли їй створити свій Гришаверс у романі, відображає частини її самої.

Список літератури

1. Канафьева А.В. Функции авторской пунктуации в художественном тексте дис...канд. филол. наук. Москва 2000. 121 с.
2. Крупа М. Лінвістичний аналіз художнього тексту: [посібник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів]. Тернопіль Підручники і посібники, 2010. 496 с.
3. Bardugo, L. Six of crows. New York Henry Holt and Co, 2015

Грицунік Юлія

Науковий керівник – доктор філ. наук Драненко Г.Ф
**Інтернаціоналізми в науковому тексті (на матеріалі
франкомовних антропологічних студій)**

Проблематика мовних запозичень є особливо актуальною протягом останніх двох століть і посідає значне місце в лінгвістичних дослідженнях, оскільки запозичення іноземної лексики являється закономірним процесом еволюції для будь-якої мови. У французькій та українській мовах вживання іноземних слів зумовлене необхідністю безперервного збагачення рідної мови. До складу запозичених слів входять власні назви, загальні поняття, топоніми, а особливо побутова лексика та термінологія науки та техніки. Серед причин вживання іноземної лексики виділяють екстралінгвальні та інтралінгвальні чинники. До перших відносяться економічні, суспільно-політичні, культурно-побутові, наукові та соціально-психологічні фактори, тоді як серед внутрішніх причин фігурують *комунікативні* (наявність мовних лакун), *наукові* (тяжіння до заміни описового повороту однослівними найменуванням) і *виробничі* (існування архаїчних понять та реалій в сучасному світі) [1, с.34-35]. Зважаючи на посилення міжнародної тенденції до наукових досліджень, актуалізується проблема міжнародного та національного у термінології понять науки. Саме тому, нові запозичення класифікуються за трьома групами. До першої входять необхідні запозичення, які не замінюються лексикою мовою-реципієнта, та вже складають частину її словникового складу (*англ. Gorgon, фр. Gorgone, укр. Горгона*). До другої групи відносять запозичення, що характеризуються більшою стислістю ніж багатослівний аналог рідної мови (*фр. embrasure, укр. амбразура – отвір у стіні для стрільби*). Третя група включає запозичення, що вважаються зайвими (*фр. sceptre, англ. sceptre, укр. skinetp*, проте існує інший український аналог – *берло*). [2, с.78]. Варто зазначити, що незважаючи на тенденцію інтернаціоналізації мови науки, більшість лінгвістів рекомендують дотримуватися утилітаристичної мовної політики, тобто кількість запозичень не повинно перевищувати 30-40% від усієї суми лек-

сичних одиниць у певній терміносистемі, і перш ніж послуговуватись іншомовними термінами, варто проаналізувати доцільність / недоцільність його використання, особливо за наявності власне національних відповідників. Власне кажучи, українська мова є гарним прикладом утилітаризму [3, с.259]. Одночасно з інтенсифікацією науково-технічного розвитку та посиленням ролі термінів у міжмовній комунікації, постає питання перекладу інтернаціоналізмів та псевдоінтернаціоналізмів наукового дискурсу з погляду на лінгвокультурні та лексико-семантичні особливості слова, і на відміну від літературного перекладу, термінологічний переклад вимагає точної передачі змісту понять, що значно ускладнює самий процес. Для перекладу інтернаціональної лексики здебільшого використовують транскодування (транслітерація), або ж вдаються до калькування та описового перекладу. Проте через багатозначність термінів та їх близькості за фонетичним складом у мовах оригіналу те перекладу, виникають труднощі при перекладі, так званих, «хибних друзів перекладача».

Отож, з огляду на всесвітню мовну глобалізацію та посилення науково-технічного прогресу, іншомовний вплив на національну термінологію є досить інтенсивним та могутнім явищем, що відображається на кількості запозичених терміноодиниць. Проте, надмірне захоплення неозапозиченнями гальмує процес еволюції національної термінології та засмічує мову, тому при виборі «свого» чи «чужого» у мові, варто завжди дотримуватись оптимального балансу.

Список літератури

1. Коробова І. О. Семантичне та словотвірне освоєння новітніх запозичень в українській мові : дис. канд. філ. наук / Коробова Ірина Олександрівна – Запоріжжя, 2017. – 443 с.
2. Крушельницькая К.Г. – Советы переводчикам – М.: «Высшая школа», 1992. – 253 с.
3. Чорновол Г.В. Функціональні особливості інтернаціональних термінів у системі економічної термінології / Г. В. Чорновол // Термінологічний вісник. - 2015. - Вип. 3(2). - С. 258-264.

Олена Медіна
Науковий керівник – асист. В. І. Куковська

Проблеми дистанційного навчання очима студентів Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича

Українська освіта вже два роки поспіль працює онлайн. Умови, в які були поставлені освітяни, вимагали опанування навичками проведення занять в онлайні без підготовки. Частина учасників освітнього процесу (учні, студенти, їх батьки) вкрай критично поставилися до якості знань, які набуваються за допомогою інтернету. Умови війни, в які потрапила Україна, дають підстави припустити, що онлайн навчання буде продовжене ще впродовж тривалого часу (особливо в східних та південних областях України). Вивчення проблем, з якими стикаються студенти під час онлайн навчання, можна вважати актуальною проблемою, оскільки дозволяє розробити шляхи їх подолання.

Емпіричне дослідження «Викладач очима студентів» проводилось Соціологічною лабораторією університету методом онлайн-анкетування (самозаповнення) у жовтні-листопаді 2021 р.. У дослідженні проаналізовані відповіді студентів двох структурних підрозділів Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича – факультету іноземних мов та Інституту фізико-технічних та комп'ютерних наук. Гіпотезою дослідження було припущення, що засоби комунікації та труднощі, з якими стикаються студенти вказаних факультетів, можуть суттєво відрізнятись. Дослідження дало можливість порівняти особливості використання навчальних платформ на зазначених факультетах.

Згідно отриманих результатів, викладачі використовують широкий арсенал засобів комунікації, але найбільш активно Google Meet, MOODLE та Zoom. Порівняння відповідей студентів (див. табл. 1) свідчить про те, що викладачі факультету іноземних мов набагато частіше користуються Zoom, в той час як викладачі ІФТКН практично стовідсотково використовують Google Meet. Також можна зробити висновок щодо того, що на факультеті іноземних мов більше половини викладачів надають

перевагу в розміщенні методичного забезпечення курсів у Google Classroom (32,3 %), у той час як серед співробітників ІФТКН симпатиків Google Classroom значно менше (7,2 %).

Таблиця 1

Розподіл відповідей на питання «Які ресурси ви використовували під час дистанційного навчання?»

	Факультет іноземних мов	Інститут фізико-технічних та комп'ютерних наук
Google Meet	72,9	97
MOODLE	29,1	65,7
Zoom	36,8	1,6
Google Classroom	32,3	7,2
Інше: Skype	0,8	1,2

Можна припустити, що цей вибір зумовлений особливостями методики вивчення навчальних дисциплін. Зокрема, Zoom дає можливість створювати кабінети для роботи малими групами, які є необхідними у методиці вивчення іноземних мов. Натомість перевагою Google Meet є можливості проводити багаточисельні конференції, зберігаючи хорошу якість зображення та звуку, що важливо для підтримання стабільного зв'язку між учасниками відеоконференції.

Відповіді на питання щодо труднощів, з якими стикались студенти під час вивчення конкретних дисциплін, свідчить про практичну відсутність відмінностей. Більшість респондентів (68,7 %) не стикалися з жодними труднощами. Серед того, що потребує покращення, незручність користування системою електронного навчання MOODLE, недостатня кількість допоміжних матеріалів для виконання завдань (підручник, посібник, конспект лекцій), ускладнена можливість отримання інформації щодо оцінок.

Отже, виявлена відсутність значних відмінностей в засобах комунікації та труднощах під час дистанційного навчання на факультеті іноземних мов та в ІФТКН. Використання платформ залежить від особливостей освітнього напрямку та освітнього процесу на факультетах. Переваги навчальних платформ є вирішальним фактором вибору під час реалізації навчального процесу.

ЗМІСТ

Антків А. Формування англомовної граматичної компетентності учнів середньої школи в умовах інклюзії...	3
Антохій Ю. Поняття «різнорівнева група» й особливості навчання англійської мови в ній	5
Асташева О. Лексичні особливості перекладу графіко-візуального тексту	7
Бабюк Н. Особливості підходу PPP у плануванні уроку...	9
Басараба Б. Формування навичок аудіювання учнів старшої школи за допомогою онлайн платформи “BBC Learning English	11
Басняк Ю. Теоретичні засади реалізації діяльнісного підходу...	13
Бернацька А. Інтерактивні методи навчання при вивченні іноземної мови у школі.....	15
Біла Л. Традиційні позиції та настанови українських перекладачів творів Еміля Золя	17
Білокопита А. Формування мовленнєвої компетентності в аудіюванні при вивченні німецької мови у ЗВО...	19
Бойко Н. Моделі колективно-групової взаємодії учнів на уроках німецької мови...	21
Будніцька І. Англомовні прізвиська: оцінний та емотивний потенціал...	23
Бузила К. Застосування сучасних САТ-інструментів у професійній діяльності перекладача...	25
Букмирза А. Дистинктивні ознаки неологізмів Інтернет-сфер	27
Булезюк І. Одиниці кельтського походження в британському варіанті англійської мови	29
Булковська Д. Евфемізми як джерело синонімії в сучасній англійській мові	31
Буртник С. Роль стилістичних засобів у формуванні ідіостилю письменника...	33
Верега В. Особливості використання компресії та декомпресії при перекладі англомовних кіносценаріїв	35
Віщук Д. Використання медіаресурсів на заняттях з німецької мови у ЗЗСО	37
Войт А. Формування іншомовної лексичної компетентності учнів молодшої школи...	39
Воронка А. Інтерактивні методи у формуванні граматичної компетентності на уроках німецької мови в учнів ЗЗСО	41

Гадзира С. Варіативність будови англомовних термінів сфери безпеки діяльності	43
Гакман А. Особливості формування лексичної компетентності в учнів старшої школи	45
Галиць А. Типи уроків англійської мови	47
Галичанська О. Способи творення одиниць англомовного параллельського лексикону	49
Гамаль Ю. Структурні особливості та способи творення англомовних термінів сфери штучного інтелекту	51
Георгіца Н. Типологія мовленнєвих дисфункцій у навчанні іноземних мов	53
Герман І. Фразеологізм як перекладацька категорія.....	55
Герштун А. Структура уроку навчання англійської, що базується на змісті	57
Гівчак І. Фразеологічні одиниці як засіб атракції у англомовному зетному заголовку...	59
Гладиш Д. Формування англомовної лексичної компетентності учнів старших класів аудіовізуальними засобами	61
Гнатишин А. Формування комунікативних навичок учнів молодшої школи на уроках англійської мови	63
Гнитко Н. Мовна гра як прояв інтертекстуальності в газетній публіцистичному дискурсі та способи її перекладу...	65
Гойтенюк О. Особливості творчого стилю Хільди Дулітл	67
Голбан М. Формування навичок писемного мовлення у учнів старших класів на уроках німецької мови	69
Головчак А. Формування граматичних навичок у процесі діяльності учнів середньої школи	71
Гончарюк Я. Роль комунікативного підходу у перекладі	73
Городенська Г. Перспективи використання віртуальної реальності у викладанні англійської мови	75
Грузева К. Навчання лексики німецької мови на основі різномовних	77

Гулько А. Ситуативний підхід у вивченні граматичного матеріалу	79
Гургіш А. Переваги та недоліки методики скафолдингу в онлайн іграх для ви	81
Гуцкал К. Навчання іншомовного писемного мовлення у середній школі	83
Гуцу А. Використання групових форм роботи на уроках французької мови	85
Гуцул Х. Формування аудитивної компетентності учнів старшої школи	87
Даниляк А. Формування і розвиток навичок говоріння учнів середньої школи за допомогою казок	89
Данишенко І. Когнітивне термінознавство: витоки та проблеми	91
Данишенко О. Функціональні особливості англійських прислів'я приказок...	93
Демчук Л. Використання методу Total Physical Response у першому році навчання англійської мови у початкових класах	95
Дрощак Ю. Формування навичок вимови у школярів молодшої школи...	97
Друк К. Перекладацький аналіз текстів офіційно-ділового (наукового/газетно-публіцистичного) стилю...	99
Дущак Д. Фреймова структура концепту "LOVE"	101
Дячок Т. До сутності поняття „евфемізм”...	103
Жураковська В. Неологізми публіцистичного стилю в англійській мові українських мовців	105
Задорожна А. Структурні особливості та способи творення слів англійської мови	107
Зварич А. Структурні типи англійських термінів сфери менеджменту...	109
Зябрева Д. Особливості перекладу імітації мови іноземців (на прикладі фільму «Vive la France!»)...	111
Ільчук Е. Роль фразеологізмів у формуванні лінгвокультурної компетентності	113
Каба Н. Теоретичні засади вивчення комунікативних стратегій	115

юмовах Дж. Байдена та Б. Джонсона на тематику «COVID-19»	
Кальчук Т. Типологія конфесійних лексичних одиниць у книжці Грема ‘Як народитися згори?’	117
Канарська А. Семантико-стилістичні характеристики промов жорк-політиків: психолінгвістичний та перекладознавчий аспекти	119
Капуш Л. Ойконіми французького походження в британському і американському варіантах англійської мови	121
Карп К. Використання прикладних програм у навчанні граматики англійської мови у середній школі...	123
Квасніцький В. Проблема перекладу метафори у художньому творі	125
Кібак М. Особливості навчання аудіювання з використанням інформаційно-комунікаційних технологій на уроках англійської мови у середній школі	127
Кінащук Т. Поняття „урбанонім” та класифікація урбанонімів...	129
Клянчина О. Історія виникнення методики TPR та структура уроку з навчання англійської мови, що на ній базується ...	131
Кобаски А. Конотативна семантика конотація кольороназв (матеріалі французької пісні II половини XX ст.)	133
Ковальова О. Сучасні трансформації жанру кінорецензії	135
Колодюк А. Структурні особливості англомовних автомобільних термінів...	137
Космірак Н. Використання мультфільмів для формування лексичної компетентності учнів початкової школи	139
Космірак Т. Формування лексичної компетентності в учнів старших класів	141
Косован В. Інноваційні підходи у розвитку комунікативних здібностей учнів старшої школи на уроках англійської мови	143
Костенюк К. Деякі підходи до перекладу сленгової лексики: загальний огляд проблеми	145
Крушельницька Я. Використання прикладних програм у навчанні лексики англійської мови у середній школі	147

.....	
Кулікова М. Термінологічні словосполучення англійської мови сфери public relations	149
Лактіна Н. Лінгво-стилістичні особливості використання коміксів у скриптах фільмів кінокомпанії “MARVEL” за 2017-2022 рр.....	151
Лебеденко М. Двокомпонентні та трикомпонентні англійськомовні речення сфери транспортної логістики: структура та переклад	153
Левандовська А. Розмовна лексика в Австрії, її функціональний статус та особливості її перекладу (на матеріалі австрійського варіанту української мови)	155
Лисюк К. Специфіка медичного перекладу на прикладах автентичних матеріалів	157
Лінива О. Сучасні підходи до формування іншомовної граматичної компетентності	159
Лукова Ю. Теоретичні засади компаративних фразеологізмів сфери англійської мови та їх прагматичний потенціал	161
Лукова Ю. Теоретичні засади компаративних фразеологізмів сфери англійської мови та їх прагматичний потенціал	163
Лупуляк Є. Самостійна робота в розвитку англійськомовної аудиторської компетентності учнів середньої школи	165
Лутаюк О. Стратегії іншомовного мовлення у старшокласників.	167
Мазурак О. Способи творення англійськомовних термінів сфери етнології	167
Мальська М. Особливості передачі англійської медичної термінології українською мовою (на матеріалі оригіналу і перекладу роману Фрідріха Штіфтера „Хірург”)	169
Мартинішина А. Функціонування пейзажних описів в сучасному візуально-текстовому матеріалі на основі матеріалів National Geographic	171
Матушак С. Лексичні трансформації при перекладі юридичних текстів	173
Мельник І. Особливості перекладу англійськомовних кінематографічних текстів	175

афічних текстів українською мовою (на матеріалі міні-серіалу "Добредвісники")	
Мітрік М. Мовні vs. Художні метафори...	177
Мицкан М. Термін та його базові характеристики	179
Мицкан М. Розвиток усної взаємодії під час організації дебатн клубу учнів старшої школи...	181
Мізунська П. Статистичний компонент і його зміст у вивчен оземної мови	183
Мікайлу Л. Лексичні особливості рекламних текстів у ма дійному дискурсі	185
Мосяк І. Поняттєвий складник концепту POVERTY	187
Мулик А. Особливості перекладу В. Кам'янцем роману Тома іавініча «Життя бажань» («Das Leben der Wünsche») на лексик мантичному, граматичному та стилістичному рівнях	189
Мусурівська Д. Інтегрований підхід як засіб формування іншом юї комунікативної компетентності учнів	191
Найда А. Навчання лексики на старшому етапі середньої шк л...	193
Орлова В. Розвиток граматичних навичок учнів середньої школ рез використання сучасних інтерактивних онлайн ресурсів	195
Осипчук А. Проблема німецько-українського перекладу лакун	197
Павлюк А. Мовна картина світу в сучасних підручниках з нім кої мови для середніх шкіл	199
Паліс І. Формування англомовної компетентності в письмі учн ячаткової школи	201
Панчук Ю. Формування лексичної компетенції учнів середнь коли (за допомогою вебсайт Wordwall (mbboozle).....)	203
Перейма І. Лінгвостилістичні особливості створення пейзажно ису в англомовних художніх творах	205
Петихачна К. Аббревіатури та скорочення в текстах електронн мунікації	207
Петрук В. Особливості перекладу вербалізованого концеп	209

трах» в англомовних прозових творах (на матеріалі творів Г. Лавкрафт)	
Піковська Ю. Особливості дистанційної форми навчання іноземної мови у середній школі	211
Пінтя А. Розвиток творчих здібностей учнів на уроках англійської мови	213
Погоріла А. Лінгвокультурна адаптація при перекладі мультимедійного фільму „Нікчемний Я”: стратегії та особливості	215
Погорляк У. Фонетичні та граматичні диференційні особливості австралійського варіанту англійської мови...	217
Позичайло В. Порівняння як засіб досягнення гумористичного ефекту в художньому тексті...	219
Поліщук І. Особливості перекладу Святослава Зубченка науково-популярного жанру «Внутрішня історія. Легені. Дивовижний світ нашої планети» Кай-Міхаель Бе	221
Пріс В. Відтворення французьких екзистенціальних структур українському перекладі...	223
Продан О. Жанрова своєрідність роману виховання У. Тревіса «Сід королеви»	225
Процик О. Формальні трансформації в українських перекладах романів Ф. Пулмана „Темні початки”	227
Рихло В. Автентичні тексти німецькомовних класиків як засіб формування комунікативної компетентності у читанні учнів старшого класу...	229
Ріхтер Ю. Функціонування неологізмів у сучасному англоукраїнському медичному дискурсі/період COVID19	231
Рус Ю. Особливості перекладу історичних реалій (на прикладі перекладів роману Віктора Гюго «Знедолені»)	233
Савка І. Формування лінгвосоціокультурної компетентності учнів ЗЗСО...	235
Сем’яновська В. Загальні особливості промов засновників Facebook – Марка Цукерберга	237
Серна М. Формування компетентності в говорінні англійською мовою	239

овою учнів початкової школи: психолого-педагогічний аспект	
Сибірко О. Особливості використання компаративних одиниць Джамані А. Гейлі «Готель»	241
Сиса І. Інтерференція та нормалізація у французько-українськом перекладу роману Жана-Крістофа Гранже «Пасажир»	243
Скрепський А. Формування іншомовної компетентності в мон тегіч-ному мовленні в учнів ЗЗСО	245
Скрипник А. Характерні фонетичні особливості Бірмінгемсько діалекту англійської мови	247
Смаглій В. Інтерактивні методи навчання іноземної мови учн арших класів	249
Созонтова О. Молодіжний сленг сучасної англійської мови: пр лема онтології	251
Сокульська Ю. Особливості вживання іменників на мате ріалі британських текстів пісень 1990х-2010х років	253
Сопіт О. Формування граматичної компетентності студентів ююцесі самостійної роботи на платформі ESL Gold	255
Ставрुक О. Комунікативний підхід до навчання англійської мо : засіб розширення словникового запасу учнів старшої школи	257
Шташеску Л-А. Колокації типу «Verbe + Nom» із компоненто матизмом французької мови	259
Штецюк В. Роль формувального оцінювання у навчанні англійс ї мови.....	261
Штрук В. Граматичні особливості сучасної німецькомовної пісні	263
Султанбекова І. Формування іншомовної компетентності в діал жному мовленні	265
Суша В. Особливості викладання перекладу на матеріалі сучасн німецького молодіжного сленгу	267
Тимчук О. Молодіжний сленг в сучасній англійській мові (в ам іканському варіанті англійської мови)	269
Тирша А. Особливості організації дистанційного навчання фра нцузької мови...	271

Туркевич М. Функціонування дієслів мовлення у сучасному художньому дискурсі	273
Турчанінов Р. Спортивні ігри на уроці англійської мови як засіб іміфікації навчання	275
Федосенко Д. До сутності поняття „запозичення”	277
Хайрутдінова Ю. Особливості авторського дискурсу А. Гейл...	279
Черкавська Д. Особливості застосування перекладацьких трансформацій при перекладі англомовних кінофільмів	281
Чукур Я. Причини виникнення та сутність клікбейт-заголовків	283
Шевчук К. Особливості відтворення запозичених слів та інтерфентних явищ при перекладі	285
Шикеринець Ж. Формування лінгвокраїнознавчої компетентності учнів старших класів за допомогою фразеологізмів.....	287
Шородок В. Мовні засоби вираження, зображення та розвитку ігії в англомовних творах жанру фентезі	289
Шульженко К. Класифікація метафори як когнітивного явища...	291
Яремчук Н. Стилістичні особливості перекладу роману Г. Грас „Іляшаний барабан»	293
Яцюк А. Стилістичний аспект індивідуально-авторського мовлення американської письменниці Лі Бардуго (на матеріалі роману “Six of crows”)	295
Грицунік Ю. Інтернаціоналізми в науковому тексті (на матеріалі жанкомовних антропологічних студій).....	297
Медіна О. Проблеми дистанційного навчання очима студентів Ірнівецького національного університету ім. Ю. Федьковича	299